

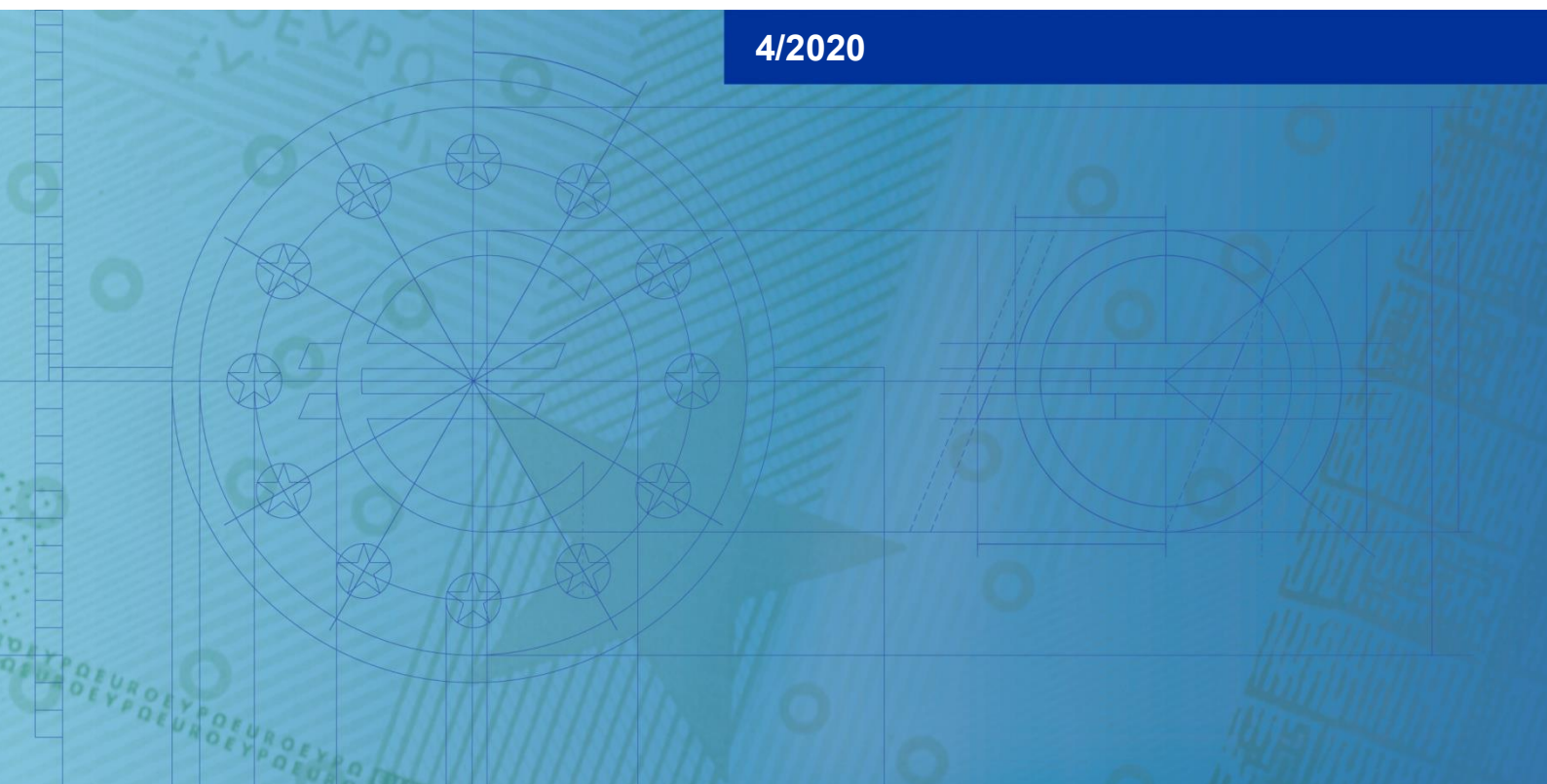

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EUROSISTĒMA

Tautsaimniecības Biļetens

4/2020

Saturs

Tautsaimniecības un monetārās norises	2
Kopskats	2
1. Ārējā vide	7
2. Finanšu norises	15
3. Saimnieciskā darbība	22
4. Cenas un izmaksas	28
5. Nauda un kredītu atlikumi	34
6. Fiskālās norises	44
Ielikumi	48
1. Covid-19 ierobežojošo pasākumu ietekme uz ceļojumu pakalpojumu tirdzniecību	48
2. Koronavīruss (Covid-19): iespējas līgumu cenu implicētās tirgus bažas	53
3. Covid-19 pandēmija un finansējuma pieejamība mazajiem un vidējiem uzņēmumiem: apsekojuma datu liecības	58
4. Likviditāte un monetārās politikas operācijas (2020. gada 29. janvāris–5. maijs)	63
5. Reģionālās darba tirgus norises lielās finanšu krīzes un tai sekojošās atveseļošanās laikā	70
6. Saīsinātā darba laika programmas un to ietekme uz algām un rīcībā esošajiem ienākumiem	75
7. Covid-19 krīze un tās ietekme uz fiskālo politiku	79
Raksti	
1. <i>Citizens' attitudes towards the ECB, the euro and Economic and Monetary Union</i> (Iedzīvotāju attieksme pret ECB, euro un Ekonomikas un monetāro savienību) ¹	
2. <i>Access to finance for small and medium-sized enterprises since the financial crisis: evidence from survey data</i> (Finansējuma pieejamība mazajiem un vidējiem uzņēmumiem: apsekojuma datu liecības) ¹	
Statistika	S1

¹ Raksts pieejams šā izdevuma angļu valodas versijā ECB interneta vietnē.

Tautsaimniecības un monetārās norises

Kopskats

Padome 4. jūnija monetārās politikas jautājumiem veltītajā sanāksmē pieņēma lēmumu palielināt apjomu un pagarināt pandēmijas ārkārtas aktīvu iegādes programmas (PĀAIP) iegāžu periodu un atkārtoti ieguldīt dzēšanas termiņu sasniegušo vērtspapīru pamatsummas maksājumus, vienlaikus turpinot aktīvu iegādes programmu (AIP) un tās maksājumu atkārtotu ieguldīšanu un nemainot galvenās ECB procentu likmes. Saņemtā informācija apstiprina, ka euro zonas tautsaimniecība pārdzīvo nepieredzētu sarukumu. Koronavīrusa (Covid-19) pandēmijas un tās ierobežošanai veikto pasākumu rezultātā vērojams spējš ekonomiskās aktivitātes kritums. Straujš darba un ienākumu zudums un ārkārtīgi lielā ar tautsaimniecības perspektīvu saistītā nenoteiktība noteikuši būtisku patēriņa izdevumu un ieguldījumu samazināšanos. Lai gan apsekojumu dati un ekonomiskās aktivitātes reālā laika rādītāji, kā arī pakāpeniska ierobežojošo pasākumu atcelšana liecina par pazīmēm, ka sasniegts lejupslīdes zemākais punkts, atveseļošanās līdz šim bijusi lēna salīdzinājumā ar rādītāju krituma tempu iepriekšējos divos mēnešos. Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai paredz, ka šā gada 2. ceturksnī gaidāma nepieredzēti strauja izaugsmes samazināšanās. 2. pusgadā izaugsme atkal atjaunosies, saņemot ļoti būtisku fiskālās un monetārās politikas atbalstu. Tomēr iespēju aplēses ietver gan ekonomiskās aktivitātes līmeņa, gan inflācijas perspektīvas būtisku lejupvērstu korekciju visā iespēju aplēšu periodā, lai gan bāzes scenārijs saistīts ar ārkārtīgi lielu nenoteiktības pakāpi. Kopējās inflācijas līmeni mazina zemākas enerģijas cenas, un gaidāms, ka saglabāsies ierobežots cenu spiediens, ko noteiks spējš reālā IKP sarukums un ar to saistītais ievērojamais tautsaimniecībā neizmantoto resursu apjoms. Šajos apstākļos Padome pieņēma lēmumu par monetārās politikas pasākumu kopumu, lai sniegtu atbalstu tautsaimniecībai aktivitātes pakāpeniskas atjaunošanās laikā un nodrošinātu cenu stabilitāti vidējā termiņā.

Padomes 2020. gada 4. jūnija sanāksmē veiktais ekonomiskais un monetārais novērtējums

Saskaņā ar Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskajām iespēju aplēsēm Covid-19 epidēmija izraisījusi krasu globālās attīstības perspektīvas pasliktināšanos. COVID-19 pandēmija paralizējusi pasaules tautsaimniecību. Valdību visā pasaulē īstenotie vīrusa izplatības ierobežošanas pasākumi ir noteicošais faktors, kas skaidro nesen vēroto straujo ekonomiskās aktivitātes samazināšanos. Vairākas valstis jau sākušas mazināt ierobežojošo pasākumu stingrību, tomēr vistīcāmāk, ka šis process būs ļoti pakāpenisks. Ekonomisko aktivitāti, īpaši jaunajās tirgus ekonomikas valstīs, negatīvi ietekmēja arī straujš izejvielu cenu kritums, nelabvēlīgāki finanšu nosacījumi un būtiskas kapitāla aizplūdes. Saņemtie dati apstiprina, ka ierobežojošo pasākumu ekonomiskās sekas būs krasas un nopietnas. Ņemot vērā nozīmīgos globāla mēroga satricinājumus,

Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskās iespēju aplēses paredz, ka pasaules reālais IKP (neietverot euro zonu) šogad samazināsies par 4.0%. Šis sarukums ir straujāks un nozīmīgāks nekā lielās recesijas laikā. Pēc straujā krituma 2020. gada pirmajos divos ceturkšņos paredzams, ka 3. ceturksnī globālā aktivitāte sāks atjaunoties, 2021. un 2022. gadā pieaugot attiecīgi par 6.0% un 3.9%. Nopietnāk būs skarta pasaules tirdzniecība, jo šajā jomā šoka ietekmi pastiprina ar loģistiku saistītie pārrāvumi un robežu slēgšana. Neraugoties uz krasu globālās attīstības perspektīvas pasliktināšanos, saskaņā ar jūnija iespēju aplēsēm šīs perspektīvas riski joprojām ir lejuvērsti. Vissvarīgākais, ka pandēmijas ietekme varētu būt spēcīgāka un ilgstošāka, nekā pašlaik tiek gaidīts.

Lai gan finanšu nosacījumi euro zonā kopš Padomes 2020. gada marta sanāksmes kļuvuši nedaudz labvēlīgāki, tie nav atgriezušies pirms Covid-19 globālās izplatīšanās sākuma vērotajā līmenī. Aplūkojamā periodā (2020. gada 12. marts–2020. gada 3. jūnijs) euro uz nakti izsniegto kredītu vidējā procentu likmes indeksa (EONIA) nākotnes līkne pavisam augšup. Īsos termiņos joprojām vērojams apvērsums, tomēr mazāks nekā 12. martā, liecinot, ka tirgus dalībnieku gaidas attiecībā uz turpmāku politikas procentu likmju samazināšanu ir sarukušas un pavirzījušās tālāk nākotnē. Neraugoties uz PĀAIP un citu pasākumu nodrošinātajiem monetārās politikas stimuliem, euro zonas valstu valdības ilgtermiņa obligāciju peļņas likmes aplūkojamā periodā palielinājās. Riskantu aktīvu cenas daļēji atguvās no februārī un martā ciestajiem zaudējumiem. To pamatā noteica globālā riska noskaņojuma uzlabošanās un izpratne, ka neizbēgamas globālās krīzes noteikti galējo iznākumu riski zināmā mērā mazinājušies. Valūtas tirgos euro kurss ar tirdzniecības apjomu svērtā izteiksmē kopumā joprojām bija stabils, divpusējo valūtas kursu svārstīgumam atspoguļojot ar Covid-19 pandēmiju saistīto nenoteiktību.

Euro zonas reālais IKP 2020. gada 1. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni samazinājās par 3.8%, un saņemtie dati liecina par turpmāku būtisku reālā IKP sarukumu 2. ceturksnī. Jaunākie ekonomiskie rādītāji un apsekojumu rezultāti apstiprina krasu euro zonas ekonomiskās izaugsmes samazināšanos un situācijas strauju pasliktināšanos darba tirgos. Koronavīrusa pandēmija un nepieciešamie ierobežošanas pasākumi smagi skāruši apstrādes rūpniecību un pakalpojumu nozari, negatīvi ietekmējot euro zonas tautsaimniecības ražošanas jaudu un iekšzemes pieprasījumu. Jaunākie rādītāji liecina, ka lejupslīde maijā nedaudz apstājusies, aktivitātei dažādās jomās pakāpeniski atjaunojoties. Tādējādi gaidāms, ka 3. ceturksnī euro zonas aktivitāte atjaunosies, jo ierobežojošo pasākumu stingrība tiks vēl vairāk mazināta. To veicinās labvēlīgi finansēšanas nosacījumi, ekspansīva fiskālā nostāja un globālās aktivitātes pieaugums, lai gan šīs atjaunošanās vispārējais ātrums un mērogs joprojām ir ļoti nenoteikti.

Šāds vērtējums pamatā atspoguļots arī Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai. Iespēju aplēšu bāzes scenārijs paredz, ka gada reālais IKP 2020. gadā samazināsies par 8.7%, bet 2021. un 2022. gadā palielināsies attiecīgi par 5.2% un 3.3%. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2020. gada marta makroekonomiskajām iespēju aplēsēm reālā IKP pieauguma perspektīva 2020. gadam būtiski koriģēta un samazināta par 9.5 procentu punktiem, bet 2021. un 2022. gadam koriģēta un palielināta attiecīgi par

3.9 procentu punktiem un 1.9 procentu punktiem. Ņemot vērā ārkārtīgi lielo pašlaik ar perspektīvu saistīto nenoteiktību, iespēju aplēsēs iekļauti arī divi alternatīvi scenāriji.¹ Pamatā sarukuma apjoms un atveseļošanās būs būtiski atkarīgi no tā, cik ilgstoši un cik efektīvi būs ierobežojošie pasākumi, cik sekmīga būs politika, kuras mērķis ir mazināt nelabvēlīgo ietekmi uz ienākumiem un nodarbinātību, un cik lielā mērā būs ilglaicīgi ietekmēta piegādes jauda un iekšzemes pieprasījums. Kopumā Padome uzskata, ka pamataplēsi apdraudošo risku līdzsvars ir lejupvērsts.

Saskaņā ar Eurostat ātro aplēsi euro zonas valstu SPCI gada inflācija maijā saruka līdz 0.1% (aprīlī – 0.3%) galvenokārt sakarā ar mazāku enerģijas cenu inflāciju. Pamatojoties uz pašreizējām un nākotnes biržā tirgoto naftas līgumu cenām, gaidāms, ka kopējā inflācija nākamajos mēnešos vēl nedaudz samazināsies un saglabāsies zema līdz gada beigām. Vidējā termiņā vājāks pieprasījums radīs lejupvērstu spiedienu uz inflāciju. To daļēji kompensēs augšupvērsti spiediens saistībā ar piedāvājuma ierobežojumiem. Uz tirgus instrumentiem balstītie ilgāka termiņa inflācijas gaidu rādītāji joprojām ir ļoti zemā līmenī. Uz apsekojumiem balstītie inflācijas gaidu rādītāji samazinājušies īstermiņā un vidējā termiņā, bet ietekme uz ilgāka termiņa gaidām bijusi mazāka.

Šis novērtējums atspoguļots arī Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai, bāzes scenārijā paredzot, ka SPCI gada inflācija 2020. gadā būs 0.3%, 2021. gadā – 0.8% un 2022. gadā – 1.3%. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2020. gada marta makroekonomiskajām iespēju aplēsēm SPCI inflācijas perspektīva 2020., 2021. un 2022. gadam koriģēta un samazināta attiecīgi par 0.8 procentu punktiem, 0.6 procentu punktiem un 0.3 procentu punktiem. Gaidāms, ka SPCI gada inflācija (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) 2020. gadā būs 0.8%, 2021. gadā – 0.7% un 2022. gadā – 0.9%.

Covid-19 pandēmija izraisīja strauju monetārās dinamikas pastiprināšanos, ko noteica uzņēmumu akūtās likviditātes vajadzības kārtējo maksājumu veikšanai un tas, ka tautsaimniecības dalībnieki piesardzības nolūkos pārliecinoši izvēlējās uzkrāt naudas līdzekļus. Plašās naudas (M3) pieaugums 2020. gada aprīlī palielinājās līdz 8.3% (martā – 7.5%). Spēcīgais naudas apjoma palielinājums atspoguļo jaunu banku kredītu izsniegšanu, ko lielā mērā nosaka tautsaimniecības akūtās likviditātes vajadzības. Turklāt liela ekonomiskā nenoteiktība izraisa līdzekļu pārvirzīšanu uz naudas turējumiem piesardzības nolūkā. Šaurās naudas rādītājs M1, kas ietver vislikvidākās naudas sastāvdaļas, joprojām ir galvenais plašās naudas kāpumu noteicošais faktors. Privātajam sektoram izsniegto aizdevumu dinamiku joprojām nosaka koronavīrusa ietekme uz ekonomisko aktivitāti. Nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps 2020. gada aprīlī kļuva vēl straujāks (6.6%; martā – 5.5%), atspoguļojot uzņēmumu nepieciešamību finansēt kārtējos izdevumus un apgrozāmo kapitālu strauji sarūkošo ieņēmumu kontekstā. Vienlaikus majsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps aprīlī samazinājās līdz 3.0% (martā – 3.4%) ierobežojošo pasākumu, konfidences mazināšanās un darba tirgus apstākļu pasliktināšanās izraisītās patēriņa iegrožošanas dēļ. Padomes veiktajiem politikas pasākumiem, īpaši ļoti labvēlīgajiem ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperāciju (ITRMO III)

¹ Sk. "Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai. 2020. gada jūnijs.", kas publicētas ECB interneta vietnē 2020. gada 4. jūnijā.

nosacījumiem, vajadzētu stimulēt bankas izsniegt aizdevumus visiem privātā sektora uzņēmumiem. Kopā ar valstu valdību un Eiropas institūciju veiktajiem pasākumiem Padomes pasākumi veicina nepārtrauktu piekļuvi finansējumam, t.sk. tiem, kurus visvairāk ietekmējušas koronavīrusa pandēmijas sekas.

Covid-19 pandēmija būtiski ietekmē fiskālo politiku euro zonā. Ierobežojošo pasākumu dēļ tika pieņemtas arī iepriekš nepieredzētu fiskālo stimulu paketes, lai mīkstinātu ekonomiskās sekas un sagatavotos ātrai atjaunotnei. Tāpēc prognozēts, ka valdības budžeta deficīts euro zonā 2020. gadā būtiski palielināsies, sasniedzot 8.5% no IKP (2019. gadā – 0.6% no IKP). Lai gan gaidāms, ka 2021. gadā budžeta deficīta rādītājs samazināsies līdz 4.9% no IKP, 2022. gadā tas joprojām būs 3.8% no IKP. Kopumā novērtēts, ka euro zonas kopējā fiskālā nostāja 2020. gadā būs stipri ekspansīva, bet 2021. gadā – ierobežojoša, jo paredzams, ka tad vairākums atbalsta pasākumu būs pakāpeniski beigušies. Neraugoties uz negatīvo fiskālo nostāju 2021. gadā, jāatzīmē, ka saglabāsies ļoti negatīva kopējā fiskālā bilance un fiskālie instrumenti turpinās atbalstīt tautsaimniecības atveseļošanos, īpaši ar automātisko stabilizatoru palīdzību. Joprojām kritiski svarīga ir vērienīga un koordinēta fiskālā nostāja, ņemto vērā euro zonas kraso ekonomisko sarukumu, taču pasākumiem jābūt mērķtiecīgiem un īslaicīgiem. Šajā sakarā ļoti labvēlīgi vērtējams gan Eiropadomes apstiprinātais triju drošības garantiju kopums 540 mljrd. euro apjomā, gan Eiropas Komisijas priekšlikums atveseļošanās plānam, kas domāts, lai atbalstītu pandēmijas vismagāk skartos reģionus un nozares.

Monetārās politikas pasākumu pakete

Papildu monetārās politikas pasākumu nepieciešamību noteica divu galveno faktoru kombinācija. Pirmkārt, ar pandēmiju saistītā inflācijas perspektīvas lejupvērstā korekcija apdraud Padomes vidējā termiņa cenu stabilitātes nodrošināšanas uzdevuma izpildi. Otrkārt, lai gan apstākļi finanšu tirgos kopš paziņojuma par PĀAIP būtiski stabilizējušies, finanšu nosacījumi euro zonā kopumā šodien joprojām ir ievērojami stingrāki nekā periodā pirms pandēmijas, bet ekonomiskās aktivitātes un inflācijas perspektīva nosaka labvēlīgāku finanšu nosacījumu nepieciešamību.

Šajos apstākļos Padome 2020. gada 4. jūnijā pieņēma lēmumu par monetārās politikas pasākumu kopumu, lai turpinātu nodrošināt bagātīgu monetārās politikas stimulu apjomu, kas nepieciešams, lai atbilstoši tās uzdevumam vidējā termiņā panāktu stablu inflācijas tuvošanos līmenim, kas zemāks par 2%, bet tuvu tam.

1. Padome nolēma palielināt PĀAIP kopējo apjomu par 600 mljrd. euro (līdz 1350 mljrd. euro). Reaģējot uz pandēmijas izraisīto lejupvērstu inflācijas korekciju iespēju aplēšu periodā, PĀAIP paplašināšana nodrošinās vēl vairāk stimulējošu vispārējo monetārās politikas nostāju, labvēlīgi ietekmējot finansēšanas nosacījumus reālajā tautsaimniecībā, īpaši uzņēmumiem un mājsaimniecībām. Iegādes arī turpmāk tiks veiktas elastīgi laika, aktīvu grupu un jurisdikciju dalījumā. Tas ļaus Padomei efektīvi novērst riskus, kas apdraud raitu monetārās politikas transmisiju.
2. Padome nolēma pagarināt PĀAIP ietvaros veikto neto iegāžu periodu vismaz līdz 2021. gada jūnija beigām. Tas kopumā saskaņo iegāžu periodu ar citu,

reaģējot uz krīzi, pieņemto monetārās politikas pasākumu (piemēram, ITRMO III pandēmijas ārkārtas ilgāka termiņa refinansēšanas operāciju (PĀITRO)) īstenošanas periodiem. Jebkurā gadījumā ECB veiks neto aktīvu iegādes PĀAIP ietvaros līdz brīdim, kad Padome uzskatīs, ka koronavīrusa kritiskais posms ir beidzies.

3. Padome nolēma atkārtoti ieguldīt PĀAIP ietvaros iegādāto vērtspapīru, kuriem pienācis dzēšanas termiņš, pamatsummas maksājumus vismaz līdz 2022. gada beigām. Jebkurā gadījumā PĀAIP portfelis turpmāk tiks pārvaldīts tā, lai izvairītos no atbilstošas monetārās politikas nostājas traucējumiem. Atkārtotā ieguldīšana palīdzēs izvairīties no nevēlamas finanšu nosacījumu stingrības palielināšanas laikā, kad tautsaimniecība joprojām atkopjas no pandēmijas izraisītā šoka. Vienlaikus ir atbilstoši, ka PĀAIP atkārtotās ieguldīšanas stratēģija atspoguļo tās pagaidu raksturu un saikni ar pandēmijas ārkārtas situāciju.
4. Turklāt turpināsies neto iegādes aktīvu iegādes programmas (AIP) ietvaros ar mēneša apjomu 20 mljrd. euro, kā arī papildu pagaidu neto aktīvu iegādes 120 mljrd. euro apjomā līdz šā gada beigām. Padome joprojām paredz, ka mēneša neto aktīvu iegādes AIP ietvaros turpināsies tik ilgi, cik tas būs nepieciešams, lai nostiprinātu ECB monetārās politikas procentu likmju stimulējošo ietekmi, un tiks pārtrauktas neilgi pirms tam, kad Padome būs sākusi paaugstināt galvenās ECB procentu likmes.
5. Padome paredz arī turpmāk pilnībā atkārtoti ieguldīt to AIP ietvaros iegādāto un dzēšanas termiņu sasniegušo vērtspapīru pamatsummas ilgāku laiku pēc tam, kad tā būs sākusi paaugstināt galvenās ECB procentu likmes, un jebkurā gadījumā tik ilgi, cik tas būs nepieciešams, lai uzturētu labvēlīgus likviditātes apstākļus un bagātīgu stimulējošās monetārās politikas pasākumu apjomu.
6. Visbeidzot, Padome nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes. Tiek prognozēts, ka tās saglabāsies tagadējā vai zemākā līmenī līdz brīdim, kad iespēju aplēšu periodā būs vērojama inflācijas perspektīvas stabila virzība uz līmeni, kas ir pietiekami tuvu, bet zem 2%, un šī virzība konsekvēnti atspoguļojas pamatinflācijas dinamikā.

Kopā ar jau esošajiem nozīmīgajiem monetārās politikas stimuliem Padomes lēmumi labvēlīgi ietekmēs likviditātes un finansējuma nosacījumus tautsaimniecībā, palīdzēs nodrošināt noturīgu kredītu plūsmu māsaimniecībām un uzņēmumiem un ļaus saglabāt labvēlīgus finansēšanas nosacījumus visām nozarēm un jurisdikcijām, lai veicinātu tautsaimniecības atveseļošanos no koronavīrusa sekām. Vienlaikus pašreizējā strauji mainīgajā ekonomiskajā vidē Padome joprojām ir apņēmības pilna savu pilnvaru ietvaros darīt visu nepieciešamo, lai atbalstītu visus euro zonas pilsoņus šajā ārkārtīgi grūtajā laikā. Pirmkārt un galvenokārt tas attiecas uz Padomes uzdevumu gādāt, lai, pildot uzdevumu nodrošināt cenu stabilitāti, notiktu tās monetārās politikas transmisija uz visām tautsaimniecības jomām un visām jurisdikcijām. Tāpēc Padome joprojām ir gatava atbilstoši tās apņēmībai ievērot simetriskuma principu pēc vajadzības koriģēt visus tās instrumentus, lai nodrošinātu noturīgu inflācijas virzību uz šo mērķi.

1. Ārējā vide

Koronavīrusa (Covid-19) pandēmija paralizējusi pasaules tautsaimniecību. Valdību visā pasaulē īstenotie vīrusa izplatības ierobežošanas pasākumi liek domāt, ka tuvākajā laikā gaidāms straujš ekonomiskās aktivitātes sarukums. Lai gan pēdējā laikā vairākas valstis jau sākušas mazināt ierobežojošo pasākumu stingrību, šis process, visticamāk, būs ļoti pakāpenisks. Ekonomisko aktivitāti, īpaši jaunajās tirgus ekonomikas valstīs, negatīvi ietekmē arī straujš izejvielu cenu kritums, stingrāki finansēšanas nosacījumi un būtiskas kapitāla aizplūdes. Saņemtie dati apstiprina, ka pandēmijas un ierobežojošo pasākumu sekas būs nopietnas un tālejošas. Ņemot vērā šos nozīmīgos globāla mēroga satricinājumus, Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskās iespēju aplēses paredz, ka pasaules reālais IKP (neietverot euro zonu) šogad samazināsies par 4.0%. Šis sarukuma temps ir straujāks un nozīmīgāks nekā lielās recesijas laikā. Pēc straujā krituma 2020. gada pirmajos divos ceturkšņos paredzams, ka 3. ceturksnī globālā aktivitāte sāks atjaunoties. Saskaņā ar šādu attīstības dinamiku paredzams, ka globālā aktivitāte 2021. un 2022. gadā pieaugs attiecīgi par 6.0% un 3.9%. Nopietnāk būs skarta pasaules tirdzniecība, jo šoka ietekmi pastiprina loģistikas pārrāvumi un robežu slēgšana. Turklāt tirdzniecībai ir prociklisks raksturs, un tā reaģē uz ekonomiskās aktivitātes norisēm, īpaši lejupslīdes periodos. Neraugoties uz krasu globālās attīstības perspektīvas pasliktināšanos, saskaņā ar jūnija iespēju aplēsēm šīs perspektīvas riski joprojām ir lejupvērsti. Vissvarīgākais, ka pandēmijas ietekme varētu būt spēcīgāka un ilgstošāka, nekā pašlaik tiek gaidīts. Citi riski saistīti, piemēram, ar paaugstinātu finanšu tirgu jutību pret ziņām, ražošanas piegādes tīklu strukturālām pārmaiņām un tirdzniecības protekcionisma pieauguma risku.

Globālā ekonomiskā aktivitāte un tirdzniecība

Covid-19 pandēmija paralizējusi pasaules ekonomisko aktivitāti. Dažādu pasaules valstu valdību īstenotie vīrusa izplatības ierobežošanas pasākumi liek domāt, ka tuvākajā laikā gaidāms straujš ekonomiskās aktivitātes kritums. Ķīna šādus pasākumus ieviesa jau janvāra beigās, bet vēlāk, vīrusam izplatoties visā pasaulē, tos ieviesa arī citas valstis. Lai gan pēdējā laikā vairākas valstis jau sākušas mazināt ierobežojošo pasākumu stingrību, šis process, visticamāk, būs ļoti pakāpenisks. Ekonomisko aktivitāti, īpaši jaunajās tirgus ekonomikas valstīs, negatīvi ietekmē straujš izejvielu cenu kritums, stingrāki finanšu nosacījumi un būtiskas kapitāla aizplūdes. Šie nopietnie globālie šoki skāra pasaules tautsaimniecību brīdī, kad tā bija sākusi stabilizēties pēc pagājušā gada vājā snieguma perioda. Konkrētāk, gadu mijā atsākās apstrādes rūpniecības un tirdzniecības nozares aktivitāte, īpaši lielajās jaunajās tirgus ekonomikas valstīs. Turklāt pirms pandēmijas uzliesmojuma pastāvošie labvēlīgie globālie finanšu nosacījumi, kā arī daļēja ASV un Ķīnas tirdzniecības konflikta mazināšanās pēc tirdzniecības pirmās fāzes vienošanās parakstīšanas veidoja labvēlīgus atveseļošanās apstākļus.

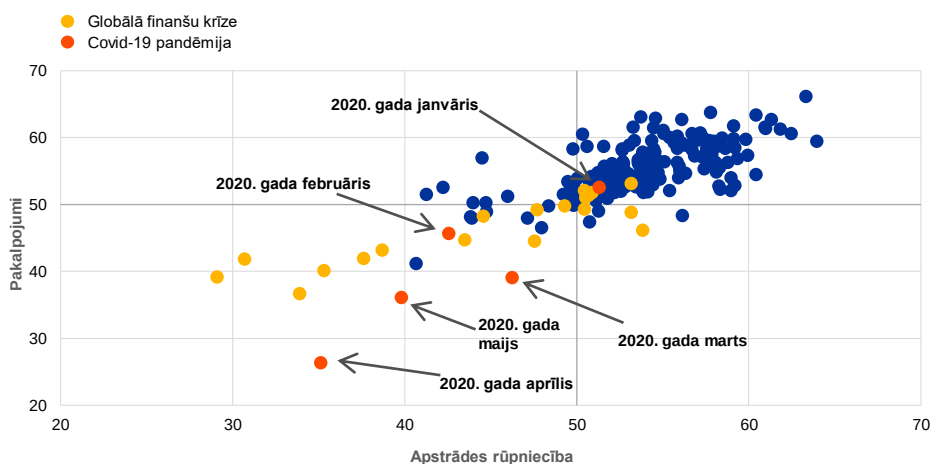
Apsekojumu dati apstiprina, ka pandēmijas un ierobežojošo pasākumu ekonomiskās sekas būs nopietnas un tālejošas.

Aplūkojot iepirkumu vadītāju indeksa (IVI) apsekojuma nozaru datus, vērojamas trīs tendences. Pirmkārt, pēc stingru ierobežojošo pasākumu ieviešanas produkcijas izlaide strauji saruka visās nozarēs. Otrkārt, ietekme uz pakalpojumu nozari bija lielāka nekā ietekme uz apstrādes rūpniecību. Tā kā ierobežojošā politika slāpēja globālo piedāvājumu un pieprasījumu, gan apstrādes rūpniecības, gan pakalpojumu nozares produkcijas izlaide samazinājās daudz straujāk nekā lielās recesijas laikā (sk. 1. att.). Treškārt, atjaunojoties ražošanai, produkcijas izlaides rādītāji paaugstinās no zemā līmeņa (šāda dinamika pēdējā laikā novērota Ķīnā). Tomēr vairāku iemeslu dēļ šī atveseļošanās ir tikai daļēja. Šie iemesli saistīti ar ierobežojumiem, kas joprojām jāievēro uzņēmumiem, kuru darbībā nepieciešama cieša sociālā saskarsme, patērētāju uzvedības pārmaiņām, ņemot vērā bažas par otro infekcijas vilni, un augstu nenoteiktību, kas apgrūtina ieguldījumu lēmumu pieņemšanu, un tas, savukārt, pazemina pieprasījumu īstermiņā, kā arī samazina ražošanas jaudu ilgākā termiņā. Globālais apvienotais produkcijas izlaides indekss IVI (neietverot euro zonu) maijā nedaudz uzlabojās. To veicināja labāki rezultāti gan apstrādes rūpniecībā, gan pakalpojumu nozarē. Tomēr tas joprojām atrodas negatīvā teritorijā.

1. attēls

Pasaules apstrādes rūpniecības un pakalpojumu izlaides IVI (neietverot euro zonu)

(difūzijas indeksi)

Avoti: Markit un ECB aprēķini.

Piezīmes. Jaunākie novērojumi atbilst stāvoklim 2020. gada maijā. Dati attiecas uz periodu no 1999. gada janvāra līdz 2020. gada maijam. Globālās finanšu krīzes izlases dati (apzīmēti ar dzeltenu punktu) attiecas uz periodu no 2007. gada decembra līdz 2009. gada jūnijam. Covid-19 pandēmijas izlases dati (apzīmēti ar sarkanu punktu) attiecas uz periodu no 2020. gada janvāra līdz 2020. gada maijam.

Lielāka patērētāju piesardzība atspoguļojas globālo konfidences rādītāju

straujā kritumā. Patērētāju konfidence, īpaši attīstītajās valstīs, pēdējo nedēļu laikā būtiski pasliktinājusies. Turklāt darba tirgus apstākļu pasliktināšanās ietekmē patērētāji varētu kļūt piesardzīgāki, palielinot piesardzības uzkrājumus un samazinot patēriņu (sevišķi ilglietojuma preču patēriņu).

Finanšu nosacījumi kļuvuši būtiski stingrāki, lai gan pēdējā laikā šī stingrība

nedaudz mazinājusies. Sākotnēji finanšu nosacījumu stingrības pastiprināšanās bija strauja un plaši vērojama, un vienādi skāra gan attīstītās valstis, gan jaunās

tirgus ekonomikas valstīs. Turklāt jaunajās tirgus ekonomikas valstīs bija vērojamas būtiskas finanšu aizplūdes gan bruto, gan neto izteiksmē. Tomēr jaunākie dati liecina, ka šīs aizplūdes pēdējo nedēļu laikā kļuvušas mērenākas vai pat pavērsušās pretējā virzienā. Neraugoties uz šīm stabilizācijas pazīmēm, finanšu jomā joprojām vērojams paaugstināts stresa līmenis, un to daļēji nosaka jaunu apstiprināto Covid-19 inficēšanās un nāves gadījumu skaita pieaugums jaunajās tirgus ekonomikas valstīs. Īpaši jāatzīmē, ka ar pandēmiju saistītās krīzes sākumā finanšu investori steidza izņemt ieguldījumus no visām jaunajām tirgus ekonomikas valstīm, taču šo valstu makroekonomisko pamatrādītāju un ievainojamības atšķirības, šķiet, kļuvušas par arvien nozīmīgāku ieguldījumu lēmumu pieņemšanas faktoru.

Kopumā gan attīstītajās, gan jaunajās tirgus ekonomikas valstīs finanšu nosacījumi joprojām ir būtiski stingrāki nekā pirms pandēmijas uzliesmojuma.

Tomēr ilgāka termiņa perspektīvā tie joprojām ir labvēlīgāki nekā iepriekšējos globālās ekonomiskās lejupslīdes periodos, t.sk. lielās recesijas laikā un tās recesijas laikā, kura sekoja interneta (*dot-com*) burbuļa plīšanai 21. gs. sākumā. Iespējams, tas daļēji atspoguļo dažādu pasaules valstu centrālo banku ātro un izlēmīgo reakciju. Īpaši jāatzīmē, ka monetārās politikas intervences, iespējams, bijušas galvenais valdības obligāciju peļņas likmju un termiņprēmiju stabilizācijas faktors, neraugoties uz pandēmijas dēļ īstenotajām valdības parāda emisijām nepieredzētā apjomā. Nenoteiktība būtiski palielinājās, un tā joprojām ir paaugstināta. Lai gan joprojām pārāgri vērtēt, kāda bijusi paaugstinātās nenoteiktības nozīme pašreizējās krīzes kontekstā, tā, visticamāk, negatīvi ietekmēs atveseļošanās izredzes.

Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskās iespēju aplēses paredz, ka pasaules reālais IKP (neietverot euro zonu) šogad samazināsies par 4.0%.

Šis sarukums bijis straujāks un daudz nozīmīgāks nekā lielās recesijas laikā. Pēc krasā krituma 2020. gada pirmajos divos ceturkšņos paredzams, ka ar 3. ceturksni ekonomiskā aktivitāte atjaunosies. Paredzams, ka līdz ar izolācijas pasākumu atcelšanu ekonomiskā aktivitāte sākumā atjaunosies, taču tiek pieņemts, ka kopumā atveseļošanās būs pakāpeniska turpmākas sociālās distancēšanās un patērētāju uzvedības pārmaiņu dēļ. Raugoties tālākā nākotnē, Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskās iespēju aplēses paredz, ka pasaules ekonomiskā aktivitāte 2021. gadā palielināsies par 6.0% un 2022. gadā – par 3.9%. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2020. gada marta makroekonomiskajām iespēju aplēsēm pasaules izaugsmes perspektīva šim gadam pārskatīta un būtiski samazināta, bet vidējā termiņā gaidāma nedaudz straujāka izaugsme. Minētā pārskatīšana nozīmē arī to, ka globālās produkcijas izlaides līmenis joprojām būs zemāks par ECB speciālistu 2020. gada marta makroekonomiskajās iespēju aplēsēs prognozēto. Jaunajās tirgus ekonomikas valstīs gaidāma mērenāka tautsaimniecības atveseļošanās salīdzinājumā ar iepriekšējiem lejupslīdes periodiem. Šāda dinamika atspoguļo dažādu negatīvo šoku, t.sk. pandēmijas krīzes, saspringtu finanšu nosacījumu, negatīvu tirdzniecības nosacījumu, kuri skāruši izejvielu eksportētājvalstis, un būtiskas kapitāla aizplūdes, ietekmi uz jaunajām tirgus ekonomikas valstīm pašreizējā periodā.

Saskaņā ar aplēsēm ASV ekonomiskās aktivitātes sarukuma temps 2020. gada

2. ceturksnī paātrinājies. Saskaņā ar otro aplēsi reālais IKP 2020. gada

1. ceturksnī gada izteiksmē samazinājās par 5.0%. Šis sarukums bija nedaudz lielāks par priekšaplēsēs publicēto. Biežāk sniegtie dati liecina, ka ekonomiskā lejupslīde 2020. gada 2. ceturksnī padziļinājusies vēl vairāk, jo aprīlī visā valstī bija ieviesti stingri ierobežojošie pasākumi. Aprīļa beigās ASV štati pakāpeniski sāka mazināt ierobežojošo pasākumu stingrību, un tam vajadzētu veicināt tautsaimniecības atveseļošanos 2020. gada 2. pusgadā. To noteiks iekšzemes pieprasījuma atjaunošanās, ko veicinās līdz šim īstenotais izlēmīgais ekonomiskās politikas atbalsts. Tomēr paredzams, ka atveseļošanās notiks pakāpeniski, jo nepieredzētas darbvietu likvidācijas apstākļos kopš marta beigām patērētāju konfidences rādītāji saglabājušies zemā līmenī. Aprīlī nodarbinātība saruka par vairāk nekā 22 milj. darbvietu un bezdarba līmenis sasniedza 14.7%. Gada kopējā patēriņa cenu inflācija strauji saruka, aprīlī sasniedzot 0.3% (martā – 1.5%). Gada inflācija (neietverot pārtikas un enerģijas cenas) 2020. gada aprīlī samazinājās līdz 1.4% (martā – 2.1%). Gaidāms, ka šogad inflācija samazināsies, jo pieprasījuma šoka radītā deflācijas ietekme kompensēs ar piegādes pārrāvumiem saistīto inflācijas ietekmi, un līdz iespēju aplēšu perioda beigām tā pakāpeniski tuvosies Federālo rezervju sistēmas noteiktajam inflācijas mērķim (2%).

Neraugoties uz būtiskiem ekonomisko aktivitāti palēninošiem faktoriem, Ķīnas ekonomiskā atveseļošanās turpinās.

Minētie faktori ietver vāju ārējā pieprasījuma perspektīvu tuvākajā laikā (to apliecina straujš eksporta pasūtījumu kritums) un tikai pakāpenisku iekšzemes pieprasījuma atjaunošanos. Pēdējais minētais faktors atspoguļo joprojām spēkā esošo sociālās distancēšanās pasākumu ietekmi, kā arī kopumā piesardzīgāku patērētāju uzvedību. Iestāžu īstenotie monetārie un politikas stimuli palīdzēs veicināt ekonomisko aktivitāti. Raugoties nākotnē, paredzams, ka ekonomiskā aktivitāte iespēju aplēšu periodā atjaunosies. Tomēr tiek pieņemts, ka aktivitātes atjaunošanās būs vājāka salīdzinājumā ar marta iespēju aplēsēs prognozēto.

Japānas tautsaimniecība nonākusi tehniskā recesijā.

Aktivitāte 2019. gada 4. ceturksnī saruka, atspoguļojot negatīvu šoku kombināciju, t.sk. iekšzemes pieprasījuma kritumu, ko noteica patēriņa nodokļa paaugstināšana, oktobra spēcīgo taifūnu izraisītos ražošanas pārrāvumus un vāju ārējo pieprasījumu. 2020. gada 1. ceturksnī Covid-19 uzliesmojuma apstākļos reālais IKP samazinājās vēl par 0.9%. Iestāžu centieni ierobežot vīrusa izplatību nelabvēlīgi ietekmēja iekšzemes pieprasījumu, īpaši saistībā ar pakalpojumu un preču ar ierobežotu lietošanas laiku privāto patēriņu. Svarīgi norādīt, ka pakalpojumu eksports būtiski samazinājās, atspoguļojot ieceroto tūristu tēriņu sarukumu saistībā ar pandēmijas dēļ ieviestajiem ceļošanas ierobežojumiem. Japānas iestādes pastiprināja politikas pasākumus problēmu skartās tautsaimniecības atbalstam. Japānas Banka aprīlī paaugstināja komercvērtspapīru un uzņēmumu obligāciju iegādes limitus, atviegloja uzņēmumu iespējas saņemt finansējumu, kā arī veica īstermiņa un ilgāka termiņa valdības obligāciju iegādes. Japānas Banka maija ārkārtas sanāksmē nolēma ieviest jaunu bankām paredzētu finansējuma nodrošināšanas mehānismu mazo un vidējo uzņēmumu kreditēšanas atbalstam. Japānas valdība maija beigās apstiprināja otro fiskālo stimulu paketi, kas apjoma ziņā kopumā bija līdzīga 2020. gada aprīlī

apstiprinātajai fiskālo stimulu paketei. Šiem pasākumiem vajadzētu nodrošināt turpmāku atbalstu tautsaimniecībai, kas saskaņā ar prognozēm sāks pakāpeniski atveseļoties šā gada 2. pusgadā.

Apvienotajā Karalistē ekonomiskā situācija būtiski pasliktinājusies. Lai gan izolācijas pasākumi tika īstenoti tikai marta pēdējās 10 dienās, reālais IKP 2020. gada 1. ceturksnī saruka par 2%, savukārt gada patēriņa cenu inflācija aprīlī strauji samazinājās līdz 0.8% (martā – 1.5%). Lai gan atbilstošas programma palīdzēja saglabāt nodarbinātības līmeni, darba tirgus situācija būtiski pasliktinājās. Eksperimentāli Valsts statistikas biroja (*Office for National Statistics*) dati par pabalsta saņēmējiem (dati aptver bezdarbnieku un strādājošo pabalsta saņēmējus) apliecina, ka kopš aprīļa vidus vairāk nekā divi miljoni iedzīvotāju (aptuveni par trešdaļu vairāk nekā lielās recesijas laikā) pieteicās kādam no pabalstu veidiem. Biežāk sniegtie dati liecina par būtisku situācijas pasliktināšanos 2. ceturksnī, norādot uz daudz nopietnāku recesiju salīdzinājumā ar to, kas bija vērojama pēc globālās finanšu krīzes. Valdība ir paziņojusi par pakāpenisku ekonomiskās aktivitātes atjaunošanu. Gaidāms, ka tas veicinās pakāpenisku tautsaimniecības atveseļošanos nākamajos mēnešos.

Gaidāms, ka Centrāleiropas un Austrumeiropas valstīs ekonomiskā aktivitāte būtiski samazināsies. Daudzās šā reģiona valstīs 2020. gada 1. ceturksnī bija vērojams negatīvs pieaugums, ko noteikuši ierobežojošo pasākumu izraisītie piegādes pārrāvumi un vājāks pieprasījums. 2. ceturksnī gaidāma daudz dziļāka lejupslīde. Šāda attīstība atspoguļo vājāku iekšzemes pieprasījuma (ierobežojošie pasākumi palika spēkā visu aprīli) un vājāku ārējā pieprasījuma (īpaši no euro zonas valstīm) mijiedarbību.

Lielajās izejvielu eksportētājvalstīs gaidāms ļoti straujš ekonomiskās aktivitātes kritums. Krievijas tautsaimniecību smagi skāra nesenās enerģijas tirgus norises un Covid-19 pandēmija, kas negatīvi ietekmēja ārējo pieprasījumu. Vienlaikus valstī strauji pieaudzis inficēšanās gadījumu skaits, tāpēc ieviesti stingrāki vīrusa izplatības ierobežošanas pasākumi. Gaidāms, ka OPEC+ vienošanās par ražošanas apjoma samazināšanu globālā naftas tirgus stabilizācijas nolūkā, kā arī izejvielu cenu kritums noteiks ieguldījumu apjoma sarukumu. Brazīlijas ekonomiskā aktivitāte strauji pasliktinājās saistībā ar izolācijas pasākumiem, piegādes ķēžu pārrāvumiem, vājāku ārējo pieprasījumu, būtiskām kapitāla aizplūdēm un negatīvu tirdzniecības nosacījumu šoku, kas atspoguļo lejupslīdošas izejvielu cenas. Politiskās spriedzes palielināšanās un tas, ka Brazīlija ir viena no pandēmijas vissmagāk skartajām valstīm, varētu apgrūtināt efektīva politikas atbalsta nodrošināšanu tautsaimniecībai.

Turcijā pandēmija izraisīja finansējuma spiedienu būtiskas ārējās nelīdzsvarotības un finansējuma vajadzību apstākļos. Ekonomiskā aktivitāte bija spēcīga līdz marta beigām. Tomēr pēc ierobežojošo pasākumu ieviešanas un strauja pieprasījuma krituma noskaņojums krasi pasliktinājās. Vienlaikus ārvalstu investori arvien vairāk izvairījās no riska jaunajās tirgus ekonomikas valstīs, un Turcijā parādījās finansējuma spiediena pazīmes. Turcijas liras kurss pazeminājās, un centrālās bankas rezerves strauji saruka. Gaidāms, ka Turcijas ekonomiskā

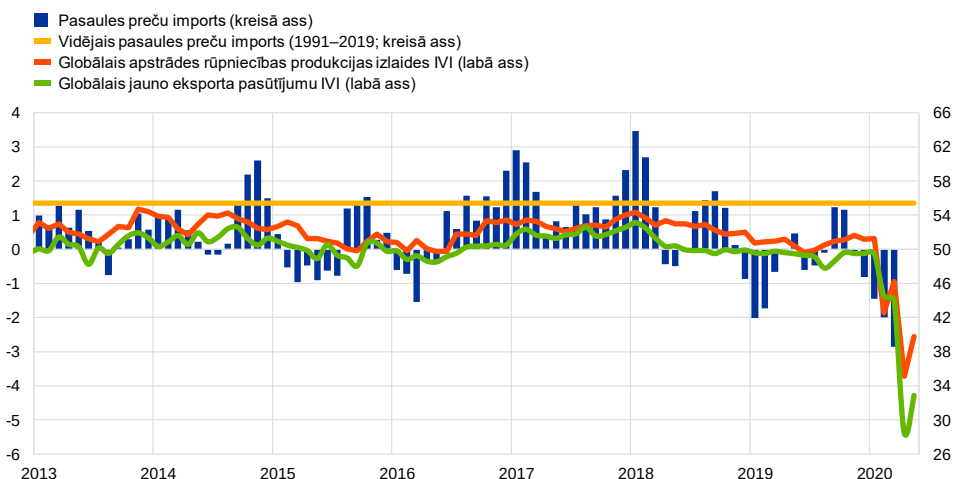
aktivitāte 2020. gada 1. pusgadā krasi samazināsies, bet turpmākā atveseļošanās būs ļoti pakāpeniska.

Globālā tirdzniecība būs skarta nopietnāk nekā ekonomiskā aktivitāte, jo pieprasījuma krituma ietekmi pastiprina ar loģistiku saistītie pārrāvumi un robežu slēgšana. Turklāt tirdzniecības procikliskā reakcija uz ekonomiskās aktivitātes norisēm parasti ir spēcīgāka lejupslīdes periodos. Pasaules preču tirdzniecības apjoma kritumu, iespējams, pastiprinās reģionālo un globālo vērtības ķēžu pārrāvumi, jo lielais starppatēriņa preču īpatsvars pasaules tirdzniecības apjomā (aptuveni 40%) būtiski ietekmē pieprasījuma un piedāvājuma šoku starptautisko transmisiju. Kraso tirdzniecības apjoma sarukumu jau apstiprina globālais preču imports, kas 2020. gada 1. ceturksnī samazinājās par 2.9% (straujākais ceturkšņa kritums kopš lielās recesijas; sk. 2. att.). Vienlaikus preču importa sarukuma temps attīstījās valstīs un jaunajās tirgus ekonomikas valstīs bija kopumā līdzīgs.

2. attēls

Apsekojumi un pasaules preču tirdzniecība (neietverot euro zonu)

(kreisā ass; triju mēnešu procentuālās pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējiem trijiem mēnešiem; labā ass: difūzijas indeksi)

Avoti: Markit, CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis un ECB aprēķini.

Piezīmes. Jaunākais novērojums IVI datiem atbilst stāvoklim 2020. gada maijā un globālajam preču importam – 2020. gada martā. Attēlā norādītie indeksi un dati ir globālie kopējie rādītāji, neietverot euro zonu.

Šoka rakstura dēļ īpaši smagi cietusi pakalpojumu tirdzniecība. Saņemtie dati par tūrismu un transportu, kas kopā veido lielāko pasaules tirdzniecības pakalpojumu daļu, liecina par nepieredzētu lejupslīdi. Starptautisko tūristu skaits martā saruka vairāk nekā par 50%. Līdzīgi starptautisko lidojumu pasažieru skaits salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu samazinājies vairāk nekā uz pusi.

Saskaņā ar Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskajām iespēju aplēsēm gaidāms, ka pasaules (neietverot euro zonu) importa kāpums šogad kritīsies par 12.9%, bet pēc tam 2021. un 2022. gadā pieaugs attiecīgi par 8.0% un 4.3%. Paredzams, ka euro zonas ārējais pieprasījums šogad samazināsies par 15.1% un pēc tam 2021. un 2022. gadā palielināsies attiecīgi par 7.8% un 4.2%. Pandēmija būtiski ietekmējusi tirdzniecību. Prognozes liecina, ka pasaules importa

apjoms (neietverot euro zonu) atgriezīsies 2019. gada 4. ceturksnī reģistrētajā līmenī tikai iespēju aplēšu perioda beigās. Euro zonas ārējais pieprasījums visā iespēju aplēšu periodā joprojām nesasniedz šo līmeni.

Tik liela nenoteiktība par pasaules tautsaimniecības nākotnes virzību vēl nekad iepriekš nav pieredzēta. Tā saistīta ar pandēmijas izplatību un tās ietekmi uz ekonomisko darbību, kā arī ar to ierobežojošiem pasākumiem un veismīgu politikas pasākumu ieviešanu. Covid-19 pandēmijas iespējamās ietekmes uz pasaules tautsaimniecību atspoguļošanai Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskajās iespēju aplēsēs pamataplēse papildināta ar diviem scenārijiem – mēreno un smago scenāriju. Var uzskatīt, ka šie scenāriji sniedz ilustratīvu diapazonu ap bāzes scenārija pamataplēsi.² Covid-19 pandēmija arī izraisījusi daudzas norises, kas varētu negatīvi ietekmēt paredzēto pasaules tautsaimniecības atveseļošanu. Tās ietver, piemēram, paaugstinātu finanšu tirgu jutību pret jaunumiem vai ražošanas piegādes tīklu strukturālām pārmaiņām. Šie riski papildus pārējiem lejupvērstajiem ar breksita sarunām saistītiem riskiem un tirdzniecības protekcionisma pieauguma risku joprojām ir būtiski, lai gan tie, iespējams, atkarīgi no turpmākās Covid-19 pandēmijas gaitas un īstenotajiem politikas pasākumiem.

Pasaules cenu norises

Straujā globālā pieprasījuma perspektīvas pasliktināšanās izraisījusi dramatisku naftas cenu kritumu. Pēc *Brent* jēlnaftas cenas samazināšanās, aprīļa sākumā noslīdot zem 20 ASV dolāriem par barelu, tās nesen nedaudz paaugstinājušās, pārsniedzot 30 ASV dolāru par barelu. Šķiet, ka naftas cenu daļēju kāpumu nosaka cerības saistībā ar pandēmijas izraisītā pēkšņā pasaules naftas pieprasījuma krituma virzienmaiņu, jo Ķīna atveseļojas, un pārējās valstīs noteikto izolācijas pasākumu stingrība tiek pakāpeniski mazināta. Naftas cenu kāpumu veicina arī pakāpeniska naftas piedāvājuma samazināšanās, jo maija sākumā stājās spēkā OPEC+ līgums, un naftas ieguve ASV un Kanādā samazinājās daudzu naftas ieguves vietu slēgšanas dēļ. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2020. gada marta makroekonomiskajām iespēju aplēsēm Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskajās iespēju aplēsēs pieņēmumi par jēlnaftas cenu 2020., 2021. un 2022. gadam ir zemāki attiecīgi par 36.0%, 33.1% un 26.6%. Kopš jūnija iespēju aplēšu datu aktualizēšanas datuma jēlnaftas cena ir palielinājusies, un 3. jūnijā *Brent* jēlnaftas cena bija 38.3 ASV dolāri par barelu. Raugoties nākotnē, jēlnaftas cenas, iespējams, joprojām būs svārstīgas. Tas atspoguļo ļoti lielo nenoteiktību, kas saistīta ar ekonomiskās izaugsmes perspektīvu, un to, ka uzglabāšanas jaudu izmantošana ir īpaši augsta.

Globālo inflāciju samazina krass naftas cenu kritums. Gada kopējā patēriņa cenu inflācija OECD valstīs aprīlī krasi samazinājās (līdz 0.9%; martā – 1.7%). To noteica straujš naftas cenu sarukums un zemāka pamatinflācija (sk. 3. att.). Pēc jēlnaftas cenu krituma, kas bija saistīts ar pandēmiju, enerģijas cenu gada inflācija

² Stikāku informāciju sk. "Eurosistēmas speciālistu makroekonomisko iespēju aplēses euro zonai. 2020. gada jūnijs" ielikumu "Alternatīvie euro zonas tautsaimniecības perspektīvas scenāriji".

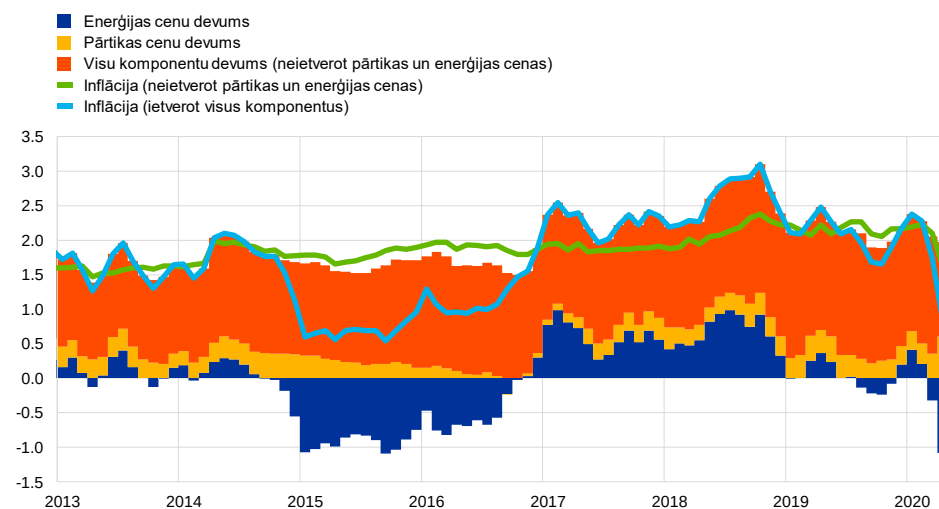
jau martā kļuva negatīva, un šis samazināšanās temps aprīlī strauji paātrinājās līdz 10.8% (lielākais kritums kopš 2015. gada septembra). Turpretī pārtikas cenu gada inflācija turpināja palielināties, aprīlī sasniedzot 6.4% (iepriekšējā mēnesī – 3.5%). Vienlaikus PCI gada pamatinflācija (neietverot pārtikas un enerģijas cenas) aprīlī saruka līdz 1.6% (iepriekšējā mēnesī – 2.1%).

Raugoties nākotnē, globālā inflācija zemāku naftas cenu un vājāka pieprasījuma apstākļos samazināsies. Šie faktori darbojas spēcīgāk nekā ražošanas un loģistikas problēmu radīta zemāka piedāvājuma iespējamā inflāciju izraisošā ietekme. Zems pieprasījums, darba tirgu situācijas strauja pasliktināšanās un lielāks neizmantoto resursu apjoms, iespējams, samazinās pamatinflācijas spiedienu visā pasaulē. Zemākas naftas cenas ir faktors, ar kuru var lielā mērā skaidrot euro zonas konkurentu eksporta cenu (nacionālajā valūtā) kritumu 2020. gadā. Tā kā iespēju aplēšu periodā gaidāms pakāpenisks jēlnaftas cenas kāpums, šī ietekme izzudīs, un paredzams, ka euro zonas konkurentu eksporta cenas 2021. gada beigās atgriezīsies ilgtermiņa vidējā līmenī.

3. attēls

OECD patēriņa cenu inflācija

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, devums; procentu punktos)

Avoti: OECD un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada aprīlī.

2. Finanšu norises

Lai gan finanšu nosacījumi euro zonā kopš Padomes 2020. gada marta sanāksmes nedaudz uzlabojušies, tie nav atgriezušies pirms koronavīrusa Covid-19 globālās izplatīšanās sākuma novērotajā līmenī. Aplūkojamā periodā (2020. gada 12. marts–2020. gada 3. jūnijs) euro uz nakti izsniegto kredītu vidējās procentu likmes indeksa (EONIA) nākotnes līkne pavisam augšup. Īsos termiņos joprojām vērojams neliels apvērsums, tomēr mazāks nekā 12. martā, un tas liecina, ka tirgus dalībnieku gaidas attiecībā uz turpmāku politikas procentu likmju samazināšanu ir sarukušas un pavisam augšup tādā nākotnē. Neraugoties uz pandēmijas ārkārtas aktīvu iegādes programmas (PĀAIP) un citu politikas pasākumu nodrošinātajiem monetārās politikas stimuliem, euro zonas valsts valdības ilgtermiņa obligāciju peļņas likmes aplūkojamā periodā palielinājās. To noteica gan bezriskā procentu likmju kāpums, gan valdības obligāciju peļņas likmju starpību pieaugums. Riska aktīvu cenas daļēji atguvās no februārī un martā ciestajiem zaudējumiem. To pamatā noteica globālā riska noskaņojuma uzlabošanās un sajūta, ka neizbēgamas globālās krīzes noteiktie galēji iznākumu riski nedaudz mazinājušies. Valūtas tirgos euro kurss ar tirdzniecības apjomu svērtā izteiksmē kopumā saglabājās stabils, divpusējo valūtas kursu svārstīgumam atspoguļojot ar Covid-19 pandēmiju saistīto nenoteiktību.

EONIA un jaunā euro īstermiņa etalonlikme (€STR) aplūkojamā periodā vidēji bija attiecīgi –45 bāzes punkti un –54 bāzes punkti.³ Likviditātes pārpalikums aplūkojamā periodā palielinājās par 398 mljrd. euro (līdz aptuveni 2163 mljrd. euro).⁴ Šī pārmaiņa galvenokārt atspoguļo PĀAIP ieviešanu papildus aktīvu iegādes programmai (AIP), kā arī ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperāciju (ITRMO III) un ITRO pārejas posma operāciju izmantošanu.

EONIA nākotnes līknes īstermiņa gals pavisam augšup, lai gan līkne joprojām ir nedaudz apvērsta (sk. 4. att.). Pēc Padomes 12. marta sanāksmes līknes īstermiņa gals izlīdzinājās, tirgiem atliekot uz tālāku nākotni gaidas par noguldījumu iespējas procentu likmes neizbēgamu samazināšanu. Tomēr apvērsums līknes īstermiņa galā ir krasā pretstatā lēzenajai līknei, kas tika novērota pirms vīrusa izplatīšanās, un tas liecina, ka tirgus dalībnieki joprojām gaida kādu turpmāku politikas procentu likmju samazinājumu.

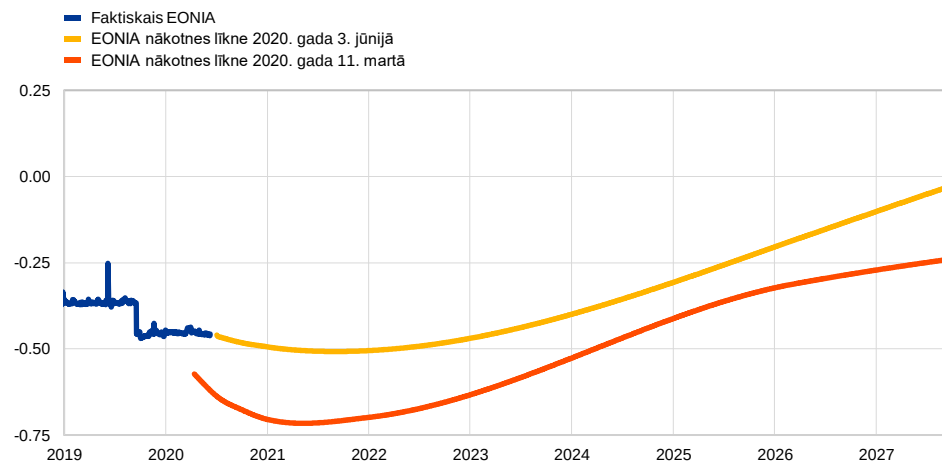
³ 2019. gada 2. oktobrī tika mainīta EONIA aprēķināšanas metodika. To tagad aprēķina, €STR pieskaitot fiksētu uzcenojumu – 8.5 bāzes punktus. Sk. ECB 2019. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 7 rakstu [Goodbye EONIA, welcome €STR!](#) ("Ardievu, EONIA! Esi sveicināta, €STR!").

⁴ Stāku informāciju par periodu līdz 2020. gada 5. maijam sk. šā "Tautsaimniecības Biļetena" ielikumā "Likviditāte un monetārās politikas operācijas (2020. gada 29. janvāris–5. maijs)".

4. attēls

EONIA nākotnes procentu likmes

(gadā; %)

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

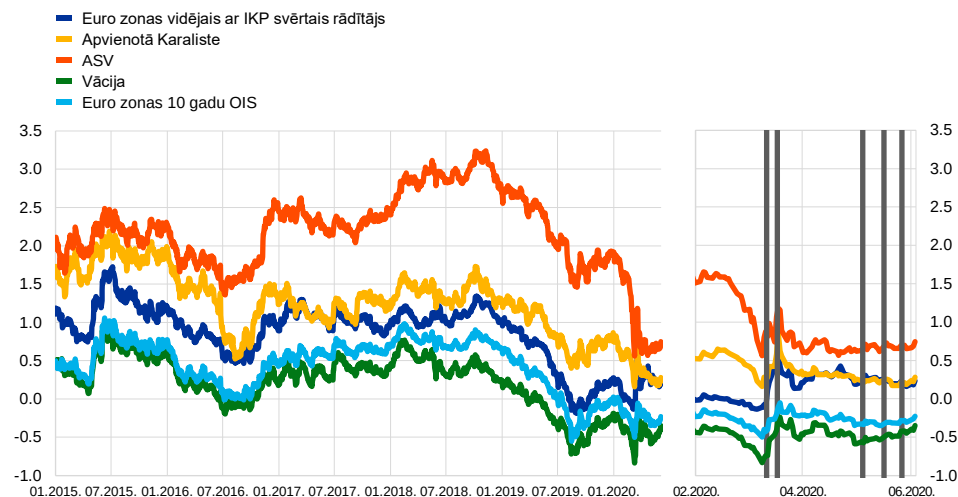
Neraugoties uz PĀAIP un citu pasākumu nodrošinātajiem turpmākiem monetārās politikas stimuliem, euro zonas valstu valdības ilgtermiņa obligāciju peļņas likmes aplūkojamā periodā palielinājās (sk. 5. att.).

Euro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmju ar IKP svērtais rādītājs palielinājās par 36 bāzes punktiem (līdz 0.24%). Valdības obligāciju peļņas likmes ietekmēja aplūkojamā periodā vērotais bezriskā procentu likmju kopējais kāpums. Turklāt valdības obligāciju peļņas likmju palielināšanās salīdzinājumā ar bezriskā procentu likmēm arī noteica valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmju ar IKP svērtā rādītāja pieaugumu aplūkojamā periodā. Pretēji euro zonas valstu valdības obligāciju peļņas likmju kāpumam ASV valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmes samazinājās līdz 0.75% (par 13 bāzes punktiem), bet Apvienotajā Karalistē saglabājās stabilas (0.28%; pieaugums par 1 bāzes punktu).

5. attēls

Valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmes

(gadā; %)

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

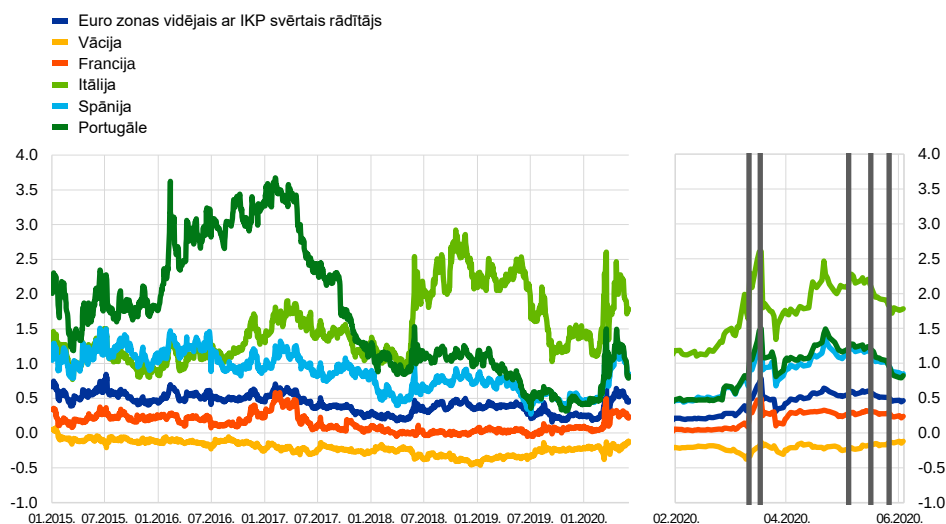
Piezīmes. Dienas dati. Vertikālās pelēkās līnijas iezīmē (no kreisās puses uz labo) Padomes marta sanāksmi (2020. gada 12. marts), PĀAIP izziņošanu (2020. gada 18. marts), Vācijas Federālās konstitucionālās tiesas spriedumu (2020. gada 5. maijs), Francijas un Vācijas priekšlikumu par Eiropas atveseļošanās fondu 500 miljrd. euro apjomā (2020. gada 18. maijs) un Eiropas Komisijas priekšlikumu par "Nākamās paaudzes ES" atveseļošanās instrumentu 750 miljrd. euro apjomā (2020. gada 27. maijs). Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 3. jūnijā.

Euro zonas valstu valdības obligāciju peļņas likmes salīdzinājumā ar uz nakti izsniegto kredītu indeksa mijmaiņas darījumu (OIS) procentu likmēm pēc PĀAIP izziņošanas samazinājās, bet joprojām pārsniedz Padomes 12. marta sanāksmes laikā novēroto līmeni (sk. 6. att.). Vācijas, Francijas, Itālijas, Spānijas un Portugāles valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmju starpības palielinājās attiecīgi par 20, 16, 14, 18 un 5 bāzes punktiem (līdz -0.12, 0.24, 1.78, 0.85 un 0.82 procentu punktiem). Tādējādi euro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmju ar IKP svērtais rādītājs pieauga par 16 bāzes punktiem (līdz 0.47 procentu punktiem). Šis kopējais palielinājums ietver sevī zināmu svārstīgumu. Norises saistībā ar valstu reitingiem (piemēram, *Fitch* 28. aprīlī veiktā Itālijas reitinga samazināšana no BBB uz BBB-), Vācijas Federālās konstitucionālās tiesas spriedums attiecībā uz "Valsts sektora aktīvu iegādes programmu" un kopīgas fiskālās reakcijas uz koronavīrusu finansēšanas lēnais progress noteica vairākuma peļņas likmju starpību pieaugumu. Pēdējā laikā, ņemot vērā Francijas un Vācijas priekšlikumu par atveseļošanās fondu un Eiropas Komisijas "Nākamās paaudzes ES" priekšlikumu, Francijas, Itālijas, Spānijas un Portugāles valdības obligāciju peļņas likmju starpības sarukušas.

6. attēls

Euro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmju un OIS procentu likmes starpības

(procentu punktos)

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

Piezīmes. Starpība aprēķināta, no valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmes atņemot 10 gadu OIS procentu likmi. Vertikālās pelēkās līnijas iezīmē (no kreisās puses uz labo) Padomes marta sanāksmi (2020. gada 12. marts), PĀAIP izziņošanu (2020. gada 18. marts), Vācijas Federālās konstitucionālās tiesas spriedumu (2020. gada 5. maijs), Francijas un Vācijas priekšlikumu par Eiropas atveseļošanās fondu 500 mljrd. euro apjomā (2020. gada 18. maijs) un Eiropas Komisijas priekšlikumu par "Nākamās paaudzes ES" atveseļošanās instrumentu 750 mljrd. euro apjomā (2020. gada 27. maijs). Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 3. jūnijā.

Euro zonas nefinanšu sabiedrību (NFS) kapitāla vērtspapīru cenas palielinājās, atgūstot lielu daļu februārī un martā reģistrēto zaudējumu (sk. 7. att.). Euro zonas NFS kapitāla vērtspapīru cenas aplūkojamā periodā palielinājās par 14%. To veicināja riska noskaņojuma uzlabošanās un sajūta, ka neizbēgamas globālās krīzes noteiktie galēju iznākumu riski nedaudz mazinājušies. Riska noskaņojuma uzlabošanās ar uzviju kompensēja citus kapitāla vērtspapīru cenu kāpumu mazinošos faktorus (piemēram, peļņas kāpuma gaidu samazināšanos visos termiņos).⁵ Globālā mērogā vispēcīgāk atguvās ASV NFS, kuru kapitāla vērtspapīru cenas palielinājās par 16%. Turpretī banku kapitāla vērtspapīru cenas euro zonā aplūkojamā periodā saruka par 5%, bet ASV tās palielinājās par 8%.

⁵ Stikāku informāciju sk. šā "Tautsaimniecības Biļetena" ielikumā "Koronavīruss (Covid-19): iespējas līgumu cenu implicētās tirgus bažas".

7. attēls

Euro zonas un ASV kapitāla vērtspapīru cenu indeksi

(indekss: 2015. gada 1. janvāris = 100)

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

Piezīmes. Vertikālā pelēkā līnija iezīmē aplūkojamā perioda sākumu (2020. gada 12. martu). Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 3. jūnijā.

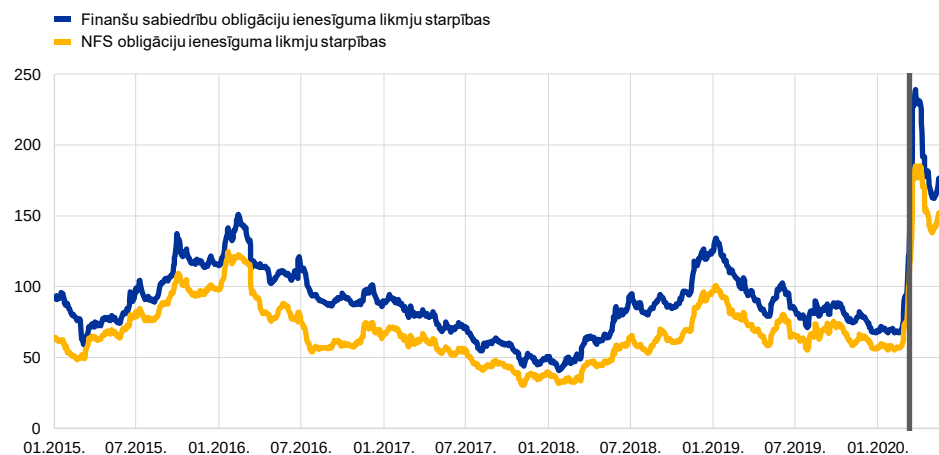
Euro zonas uzņēmumu obligāciju ienesīguma likmju starpības līdz marta vidum palielinājās, bet pēc PĀAIP pieņemšanas šis palielinājums daļēji zudis (sk. 8. att.).

Investīciju kategorijas NFS obligāciju un finanšu sektora obligāciju ienesīguma likmju starpības salīdzinājumā ar bezrisku procentu likmi no aplūkojamā perioda sākuma līdz 24. martam palielinājās attiecīgi par 81 bāzes punktu un 112 bāzes punktiem (perioda augstākais punkts – attiecīgi 185 bāzes punkti un 239 bāzes punkti). Pēc tam uzņēmumu obligāciju ienesīguma likmju starpības lēnām samazinājušās, sasniedzot 121 bāzes punktu un 146 bāzes punktus. Kopumā palielinājums lielākoties atspoguļo obligāciju papildu prēmijas kāpumu, tomēr pasliktinājušies arī kredītu pamatrādītāji, ko nosaka reitingi un paredzamais saistību neizpildes biežums.

8. attēls

Euro zonas uzņēmumu obligāciju ienesīguma likmju starpības

(bāzes punktos)

Avoti: Avoti: Markit iBoxx indeksi un ECB aprēķini.

Piezīmes. Starpības aprēķinātas kā aktīvu mijmaiņas darījumu procentu likmju un bezriskā procentu likmes starpības. Indeksi ietver dažādu termiņu obligācijas (kurām tomēr līdz termiņa beigām atlicis vismaz 1 gads) ar investīciju kategorijas reitingu. Vertikālā pelēkā līnija iezīmē aplūkojamā perioda sākumu (2020. gada 12. martu). Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 3. jūnijā.

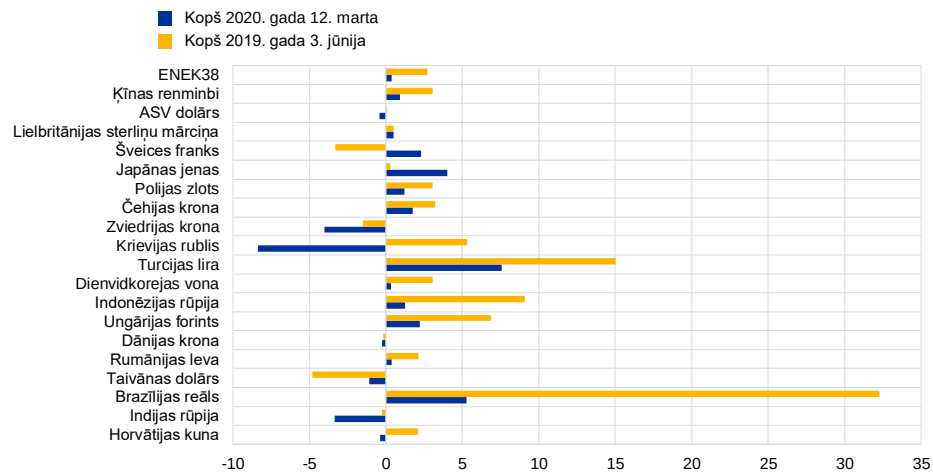
Valūtas tirgos euro kurss ar tirdzniecības apjomu svērtā izteiksmē kopumā nemainījās (sk. 9. att.).

Euro nominālais efektīvais kurss, ko mēra attiecībā pret euro zonas 38 nozīmīgāko tirdzniecības partnervalstu valūtām, aplūkojamā periodā pieauga par 0.4%. Kas attiecas uz divpusējiem valūtas kursiem, euro kurss pieauga attiecībā pret vairākumu nozīmīgāko valūtu, īpaši attiecībā pret Japānas jenu (par 4.0%) un Šveices franku (par 2.3%). Euro kurss palielinājās arī attiecībā pret Brazīlijas, Turcijas un vairākuma ārpus euro zonas esošo ES dalībvalstu valūtām. Šīs norises daļēji dzēsa neliels kursa samazinājums (par 0.4%) attiecībā pret ASV dolāru. Euro kurss pavājinājās attiecībā pret Krievijas rubli (par 8.4%) un Zviedrijas kronu (par 4.0%), zināmā mērā dzēšot iepriekšējo spēcīgo kāpumu saistībā ar Covid-19 pandēmijas izraisīto nenoteiktību.

9. attēls

Euro kursa pārmaiņas attiecībā pret atsevišķām valūtām

(pārmaiņas; %)

Avots: ECB.

Piezīmes. ENEK38 ir euro nominālais efektīvais kurss attiecībā pret euro zonas 38 nozīmīgāko tirdzniecības partnervalstu valūtām. Pozitīvas (negatīvas) pārmaiņas liecina par euro kursa kāpumu (kritumu). Visas pārmaiņas aprēķinātas, izmantojot 2020. gada 3. jūnija valūtu kursus.

3. Saimnieciskā darbība

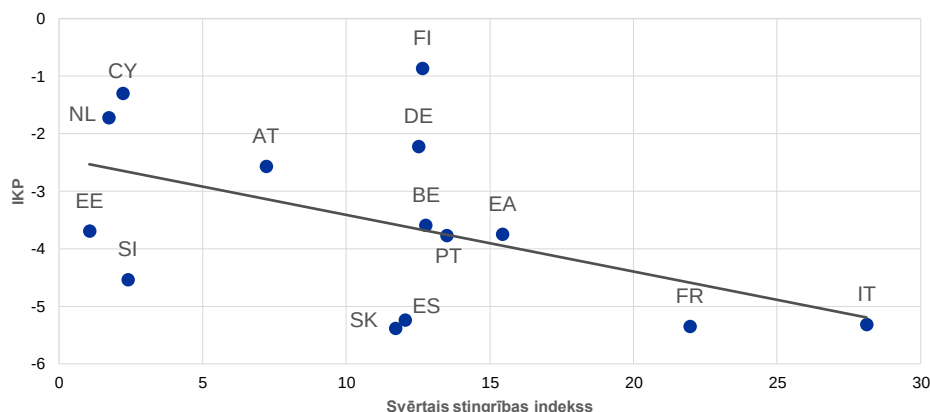
2020. gada 1. ceturksnī euro zonas reālā IKP pieaugums samazinājās nepieredzētā apjomā. Tas notika stingru izolācijas pasākumu kontekstā, kuri ieviesti euro zonas valstīs koronavīrusa (Covid-19) izplatības ierobežošanai. Lai gan augstas frekvences rādītāji un jaunākie apsekojumu rezultāti nesen liecināja par nelieliem saimnieciskās darbības uzlabojumiem, valstīm atvieglot izolācijas pasākumus, spēcīgā ietekme uz saimniecisko darbību aprīlī un maijā norāda uz tās tālāku samazināšanos 2020. gada 2. ceturksnī. Raugoties nākotnē, 2020. gada 2. pusgadā gaidāma euro zonas saimnieciskās darbības atjaunošanās, ko veicinās labvēlīgi finansēšanas nosacījumi, ekspansīva fiskālā nostāja un globālās aktivitātes pieaugums, lai gan šīs atjaunošanās vispārējais ātrums un mērogs joprojām ir ļoti nenoteikts. Saskaņā ar Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomisko iespēju aplēšu euro zonai bāzes scenāriju gaidāms, ka reālā IKP gada kāpuma temps 2020. gadā samazināsies par 8.7%, bet 2021. un 2022. gadā palielināsies attiecīgi par 5.2% un 3.3%. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2020. gada marta makroekonomiskajām iespēju aplēsēm reālā IKP pieauguma perspektīva 2020. gadam būtiski koriģēta un samazināta par 9.5 procentu punktiem, bet 2021. un 2022. gadam tā koriģēta un palielināta attiecīgi par 3.9 procentu punktiem un 1.9 procentu punktiem.

Covid-19 ierobežošanas pasākumu ieviešanas un ar tiem saistītās ārkārtīgi lielās nenoteiktības apstākļos euro zonas aktivitāte 2020. gada 1. ceturksnī nepieredzēti saruka. 2020. gada 1. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni reālā IKP kritums bija rekordliels – 3.8%. Tas saistīts ar stingru izolācijas politiku, ko no marta vidus ieviesa lielākā daļa euro zonas valstu. Covid-19 izraisītā ekonomiskā lejupslīde dažādās valstīs un nozarēs bija nevienmērīga. Lielākajās euro zonas valstīs saimnieciskās darbības samazināšanās spēcīgāk izpaudās Francijā, Itālijā un Spānijā, bet mazāk – Vācijā un Nīderlandē. Euro zonas valstu ekonomisko izaugsmi 2020. gada 1. ceturksnī negatīvi ietekmēja ierobežojošie sociālās distancēšanās un izolācijas pasākumi Covid-19 izplatības ierobežošanai (sk. 10. att.). Kopumā izolācijas pasākumi būtiski samazināja euro zonas rūpniecisko ražošanu, kas 2020. gada martā salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi nepieredzēti saruka (par 11.3%) un 2020. gada 1. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni samazinājās par 3.3%. Līdzīgi jaudu izmantošana krasi samazinājās: apstrādes nozarē par 11 procentu punktiem (līdz 69.7%) un pakalpojumu nozarē – aptuveni par 5 procentu punktiem (līdz 85.6%; saskaņā ar 2020. gada 1. ceturkšņa apsekojumu datiem).

10. attēls

Reālais IKP un valdības stingrā reakcija uz Covid-19 2020. gada 1. ceturksnī

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; % un svērtais stingrības indekss)

Avoti: Eurostat, Oxford COVID-19 Government Response Tracker un ECB speciālistu aprēķini.

Piezīmes. Katras valsts dienas indekss 2020. gada 1. ceturksnī svērts ar dienu skaitu dažādos stingrības līmeņos. Šajā attēlā euro zona atspoguļo valsti, par kurām pieejami dati, dienas IKP svērto vidējo rādītāju.

Euro zonas darba tirgu spēcīgi ietekmējuši Covid-19 ierobežošanas pasākumi.

Nodarbinātība 2020. gada 1. ceturksnī samazinājās par 0.2% (pēc palielinājuma par 0.3% 2019. gada 4. ceturksnī). Nelielais nodarbinātības sarukums galvenokārt skaidrojams ar politikas pasākumiem⁶, piemēram, saīsinātā darba laika programmu un papildu politikas pasākumu kopuma ieviešanu nolūkā novērst darbinieku atlaišanu un atbalstīt pašnodarbinātos. Saīsinātā darba laika programmas ierobežo bezdarbnieku skaita pieaugumu, ļaujot palielināt darba tirgus elastību ciklisku svārstību gadījumā. Pašreizējā periodā uz iepriekš noteiktu laikposmu būtiski tiek samazināts darba stundu skaits uz vienu nodarbināto.⁷ Tāpēc 2020. gada 1. ceturksnī reģistrētā nodarbinātības samazināšanās ir mazāka nekā IKP sarukums. Tas nozīmē, ka darba ražīgums uz vienu nodarbināto 2020. gada 1. ceturksnī ievērojami krities (par 3.5%).

Jaunākie īstermiņa darba tirgus rādītāji liecina par situācijas darba tirgū strauju pasliktināšanos, savukārt neliels bezdarba līmeņa kāpums atspoguļo arī ar izolācijas pasākumiem saistītus statistikas jautājumus un nodarbinātības atbalstam paredzēto bezprecedenta politikas pasākumu mazinošo ietekmi.

2020. gada aprīlī euro zonas bezdarba līmenis palielinājās līdz 7.3% (martā – 7.1%). Bezdarba līmeņa kāpums pilnībā neatspoguļo negatīvo pandēmijas ietekmi, jo tas ataino Covid-19 ierobežošanas politiku ietekmi uz darba tirgu (dažādās valstīs ieviešot izolācijas pasākumus tikai līdz marta vidum), darba tirgus politiku pieņemšanu nodarbinātības veicināšanai un darbinieku pilnīgas atlaišanas novēršanai, kā arī izolācijas perioda statistiskās klasifikācijas jautājumus. Jaunākie apsekojumu rezultāti savlaicīgāk sniedz norādes par darba tirgus norisēm un liecina par tā pašreizējās situācijas strauju pasliktināšanos. Tomēr 2020. gada maijā bija

⁶ Darba tirgus mainīgo reakcijas uz lielo finanšu krīzi reģionālā perspektīvā novērtējumu sk. šā "Tautsaimniecības Biļetena" ielikumā "Reģionālās darba tirgus norises lielās finanšu krīzes un tai sekojošās atveseļošanās laikā".

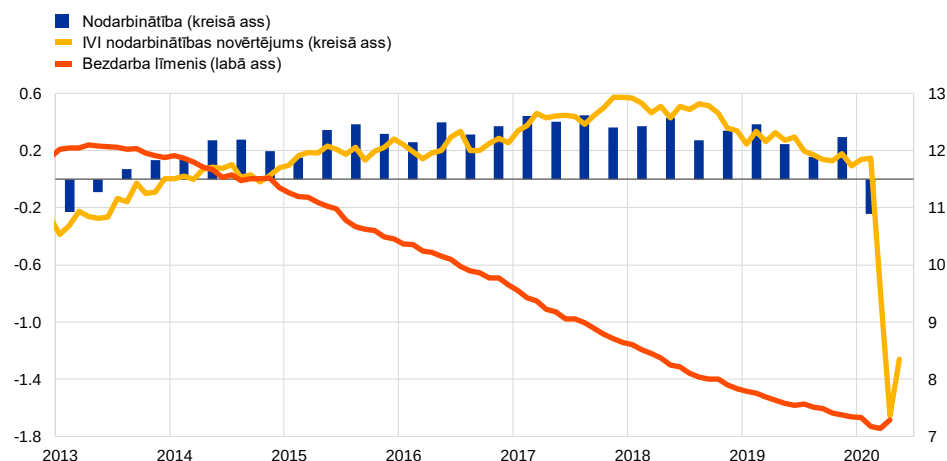
⁷ Sīkāku informāciju sk. šā "Tautsaimniecības Biļetena" ielikumā "Saīsinātā darba laika programmas un to ietekme uz algām un rīcībā esošajiem ienākumiem".

vērojama neliela situācijas uzlabošanās, atspoguļojot šajā mēnesī veikto izolācijas pasākumu sākotnējo atvieglošanu (sk. 11. att.).

11. attēls

Euro zonas nodarbinātība, IVI nodarbinātības un bezdarba novērtējums

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; %; difūzijas indekss; darbaspēks; %)

Avoti: Eurostat, Markit un ECB aprēķini.

Piezīmes. Iepirkumu vadītāju indekss (IVI) izteikts kā novirze no 50, dalīta ar 10. Jaunākie nodarbinātības dati atbilst stāvoklim 2020. gada 1. ceturksnī, IVI dati – stāvoklim 2020. gada maijā un bezdarba līmeņa dati – stāvoklim 2020. gada aprīlī.

Liela daļa privātā patēriņa kopš marta vidus krasi samazinājusies. Euro zonas mazumtirdzniecība 2020. gada martā salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi kritās par 11%. Šie dati tikai daļēji atspoguļo izolācijas pasākumu, kurus vairākums euro zonas valstu ieviesa tikai marta vidū, īstenošanas laikā sarukušos tēriņus. Mēneša mazumtirdzniecības apjoms aprīlī salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi turpināja samazināties (par 12%), pārējām izdevumu kategorijām (piemēram, automobiļi un brīvdienas) gandrīz pilnībā paliekot neizmantotām. 2020. gada maijā euro zonas patērētāju konfidence pēc zemākā punkta sasniegšanas, pakāpeniski atvieglojot izolācijas pasākumus, sāka izlīdzināties. Lai gan mājsaimniecību ienākumu kritums bijis neliels, uzkrājumu rādītājs, visticamāk, strauji palielināsies.⁸ Tas atspoguļo standarta kanālus, piemēram (pretciklisku) piesardzības uzkrājumu veidošanu un kredītu pieejamības ierobežojumus, bet dati liecina, ka to nosaka arī "piespiedu uzkrājumu veidošana". Mājsaimniecības, kuru ienākumi nemainījās, sāka veidot ievērojamus banku noguldījumus, jo nespēja iegādāties tādas preces un pakalpojumus, kas nav pirmās nepieciešamības preces un pakalpojumi.⁹ Izveidotie uzkrājumi varētu finansēt spēcīgu patēriņa, kas nav pirmās nepieciešamības patēriņš, kāpumu 2020. gada 2. pusgadā. Tomēr tas ļoti atkarīgs no atlikušās ar veselības krīzi un darba tirgus apstākļiem saistītās nenoteiktības, kas varētu veicināt turpmāku piesardzības uzkrājumu veidošanu.

Gaidāms, ka uzņēmējdarbībā veiktie ieguldījumi 2020. gada 1. ceturksnī būs samazinājušies vairāk nekā IKP, un 2. ceturksnī gaidāms turpmāks sarukums.

⁸ Sk. arī šā "Tautsaimniecības Biļetena" ielikumu "Saīsinātā darba laika programmas un to ietekme uz algām un rīcībā esošajiem ienākumiem".

⁹ Sk. "L'impact de la crise du Covid-19 sur la situation financière des ménages et des entreprises", Banque de France, 2020.

Kopš marta vidus euro zonas kapitālpreču ražošanas, saskaroties ar nopietniem Covid-19 uzliesmojuma Eiropā radītiem piegādes pārrāvumiem, 2020. gada 1. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni saruka par 6.4% un samazinājās arī jaudu izmantošana. Ar būvniecību nesaistīti ieguldījumi salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni kritās: Vācijā – par 4.1%, Francijā – par 9.3% (attiecībā uz nefinanšu sabiedrību ieguldījumiem), Itālijā – par 8.3%, Spānijā – par 2.4% un Nīderlandē – par 6.6%. Turklāt jaunākais euro zonas banku veiktās kreditēšanas apsekojums¹⁰ liecina par lielu euro zonas uzņēmumu pieprasījuma pēc aizdevumiem un kredītlinijām pieaugumu 2020. gada 1. ceturksnī, jo uzņēmumi izmantoja banku finansējumu ārkārtas likviditātes nodrošināšanai, kas, zaudējot ieņēmumus, nepieciešama kārtējo maksājumu veikšanai (piemēram, īre, algas). Vienlaikus aizdevumu pieprasījums ieguldījumu veikšanai būtiski saruka. Turpmākā straujā konfidences un ražošanas gaidu samazināšanās un aprīlī vērojamais pasūtījumu un tirdzniecības kritums kapitālpreču nozarē, kā arī pastāvošā lielā nenoteiktība liecina par spēcīgu ieguldījumu pamatkapitālā samazināšanos 2. ceturksnī.

Euro zonas mājokļos veiktie ieguldījumi pēc 2020. gada 1. ceturksnī vērotā nozīmīgā sarukuma 2. ceturksnī varētu samazināties vēl vairāk. Par 1. ceturksni pieejamie valstu dati liecina, ka ieguldījumi būvniecībā visvairāk samazinājās Francijā (salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni –13.8%), Itālijā (–7.9%) un Spānijā (–9.6%), bet tie pārsteidzoši uzlabojās Vācijā (4.1%) un Nīderlandē (5.6%). Šie dati liecina par lielu ieguldījumu būvniecībā euro zonā samazināšanos 1. ceturksnī. Ņemot vērā, ka apsekojumus balstītais iepirkumu vadītāju indekss (IVI) attiecībā uz mājokļu būvniecības produkcijas izlaidi un Eiropas Komisijas būvniecības konfidences rādītājs aprīlī samazinājās, situācija euro zonas mājokļu tirgos 2. ceturksnī var pasliktināties vēl vairāk. Runājot par piedāvājumu, būvniecības aktivitāte ir ierobežota, jo izolācijas pasākumu ietekmē vairākās valstīs būvlaukumi slēgti un materiālu izmaksas kāpušas. Savukārt attiecībā uz piedāvājumu situāciju pasliktinājis straujš Eiropas Komisijas rādītāja par nodomiem tērēt renovācijai, kā arī pieprasījuma pēc aizdevumiem mājokļa iegādei (saskaņā ar banku veiktās kreditēšanas apsekojumu) sarukums. Pieprasījuma samazināšanās ietekmējusi pat valstis, kuras īstenojušas vismaigākos izolācijas pasākumus, piemēram, Vāciju un Nīderlandi.

Gaidāms, ka euro zonas tirdzniecības sarukums 2020. gada 2. ceturksnī palielināsies. Euro zonas valstīs pieņemto Covid-19 ierobežošanas pasākumu ietekmē euro zonas preču iekšējā tirdzniecība 1. ceturksnī samazinājās vairāk nekā tās ārējā tirdzniecība. 2020. gada 2. ceturksnī gaidāms bezprecedenta sarukums – par to liecina jaunā eksporta pasūtījumu indeksa samazināšanās aprīlī līdz 18.9 (salīdzinājumā ar 49.5 2020. gada sākumā). Šā paša apsteidzošā rādītāja palielināšanās maijā līdz 28.7 liecina par pirmajām ļoti pakāpeniska turpmāka pieauguma pazīmēm. Euro zonas tirdzniecība dažu konkrētu iezīmju dēļ ir īpaši pakļauta Covid-19 šokam. Pirmkārt, Eiropa ir svarīgs tūristu galamērķis, tā uzņem 30% pasaules tūristu. Tāpēc šo reģionu īpaši ietekmē ceļošanas aizliegumi, pārvietošanās ierobežojumi un izolācijas pasākumi. Protams, tie visnelabvēlīgāk ietekmē valstis, kurās tūrisms veido lielu daļu IKP. Otrkārt, ārkārtējā nenoteiktība un

¹⁰ Sk. arī ECB 2020. gada aprīļa [The euro area bank lending survey – First quarter of 2020](#) ("Euro zonas banku veiktās kreditēšanas apsekojums: 2020. gada 1. ceturksnis").

tai sekojošā ieguldījumu lēmumu atlikšana īpaši negatīvi ietekmējusi ilglietojuma preču – euro zonas eksporta galveno komponentu – tirdzniecību. Treškārt, negatīvā un atgriezeniskā ietekme euro zonas valstīs izplatās un pastiprina šokus ar reģionālo ražošanas tīklu starpniecību, un tā var izraisīt krasāku tirdzniecības plūsmu euro zonas iekšienē samazināšanos salīdzinājumā ar kopējo tirdzniecības plūsmusarukumu.

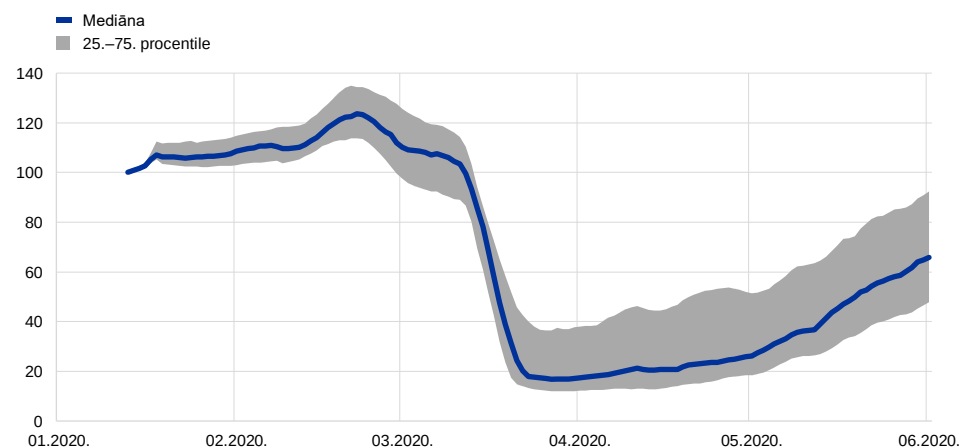
Tuvākajā laikā (2020. gada 2. ceturksnī) gaidāms straujāks euro zonas izaugsmes kritums.

Lai gan lielākā daļa valstu kopš maija sākuma atvieglo stingros izolācijas pasākumus, augstas frekvences dati liecina tikai par nelielu aktivitātes uzlabošanos. Piemēram, elektrības patēriņš un mobilitātes rādītāji kopš maija sākuma tikai nedaudz palielinājušies (sk. 12. att.). Par līdzīgu tendenci liecina arī tradicionālāki apsekojumu rādītāji. Eiropas Komisijas ekonomiskā noskaņojuma rādītājs (ENR) maijā nedaudz uzlabojās (līdz 67.5; no aprīlī sasniegtā vēsturiski zemākā līmeņa 64.9), bet vidēji joprojām bija būtiski mazāks par 2020. gada 1. ceturksnī reģistrēto rādītāju (100.6). Turklāt, neraugoties uz apvienotā IVI kāpumu no rekordzemā līmeņa aprīlī (13.6) līdz 31.9 maijā (saskaņā ar ātro aplēsi), tas liecināja, ka aktivitāte 2020. gada 2. ceturksnī joprojām atradās sarukuma zonā. Tomēr bija vērojamas atšķirības starp nozarēm, jo apstrādes rūpniecības indekss maijā strauji palielinājās (līdz 35.6 no 18.1 aprīlī), savukārt pakalpojumu uzņēmējdarbības aktivitāte joprojām bija vājāka (30.5; aprīlī – 12.0). Eiropas Komisijas uzņēmumu apsekojumu rādītāji arī liecina par turpmāku aktivitātes samazināšanos nākamajos mēnešos, lai gan situācija nozarēs, kuras visvairāk skāra Covid-19 ierobežošanas pasākumi, uzlabosies, t.sk. pārtikas un dzērienu, izmitināšanas un automobiļu nozarē.

12. attēls

Mobilitāte lielākajās euro zonas valstīs

(pārmaiņas salīdzinājumā ar pamatdatiem 2020. gada 13. janvārī; %; septiņu dienu mainīgais vidējais rādītājs)

Avots: Apple Mobility Trends Reports.

Piezīmes. Apple Maps iesniegtie pieprasījumi par pārvietošanos automobiļi, sabiedriskajā transportā un kājām Vācijā, Francijā, Itālijā, Spānijā un Nīderlandē. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 1. jūnijā.

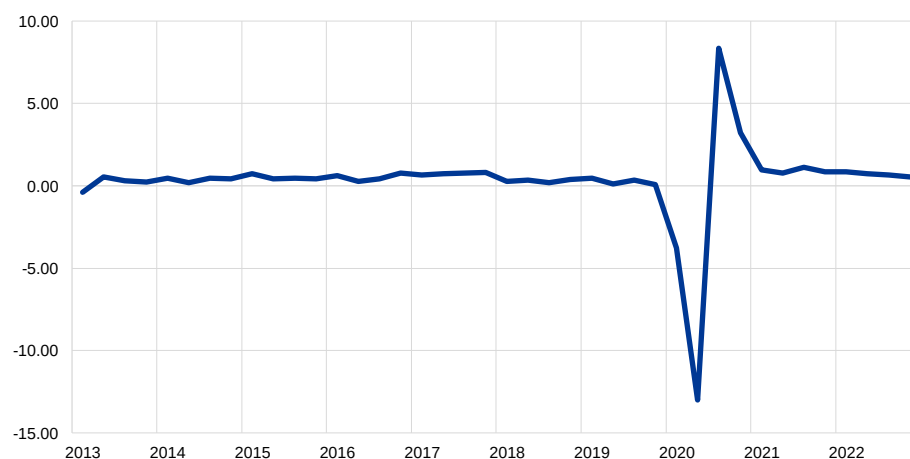
Raugoties nākotnē, euro zonas saimnieciskās darbības atjaunošanās gaidāma 2020. gada 2. pusgadā, ja ierobežojošie pasākumi tiks atviegloti. Gaidāms, ka, sākot ar 3. ceturksni, euro zonas aktivitāte atjaunosies, jo ierobežošanas pasākumi tiks vēl vairāk atviegloti. To veicinās labvēlīgi finansēšanas nosacījumi, ekspansīva

fiskālā nostāja un globālās aktivitātes pieaugums, lai gan šīs atjaunošanās vispārējais ātrums un mērogs joprojām ir ļoti nenoteikts. Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomisko iespēju aplēšu euro zonai bāzes scenārijs paredz, ka reālā IKP gada kāpuma temps 2020. gadā samazināsies par 8.7% un 2021. un 2022. gadā tas palielināsies attiecīgi par 5.2% un 3.3% (sk. 13. att.). Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2020. gada marta makroekonomiskajām iespēju aplēsēm reālā IKP pieauguma perspektīva 2020. gadam būtiski koriģēta un samazināta par 9.5 procentu punktiem, bet 2021. un 2022. gadam koriģēta un palielināta attiecīgi par 3.9 procentu punktiem un 1.9 procentu punktiem. Tomēr paaugstināta globālā nenoteiktība saistībā ar plāniem, kas īstenojami pēc izolācijas pasākumu atcelšanas, un sarukuma un tam sekojošās atveseļošanās apjoms būs būtiski atkarīgi no ierobežojošo pasākumu ilguma un efektivitātes, no tā, cik veiksmīgas būs politikas nelabvēlīgās ietekmes uz ienākumiem un nodarbinātību mazināšanai, kā arī no tā, cik liela būs paliekošā ietekme uz piedāvājuma spēju un iekšzemes pieprasījumu. Šajā kontekstā papildus Eurosistēmas speciālistu pamata makroekonomiskajām iespēju aplēsēm iespējamo Covid-19 pandēmijas ietekmi ilustrē divi alternatīvi scenāriji. Saskaņā ar mēreno scenāriju, kurā pieņemts, ka vīruss tiks veiksmīgi ierobežots, reālā IKP gada pieauguma temps 2020. gadā samazinātos par 5.9% pirms kāpuma 2021. un 2022. gadā attiecīgi par 6.8% un 2.2%. Smagajā scenārijā paredzēta pandēmijas atsākšanās ar jaunu spēku un turpmāku tās ierobežošanas pasākumu ieviešana, kad reālā IKP gada kritums 2020. gadā būtu 12.6%, bet 2021. un 2022. gadā kāpums būtu attiecīgi 3.3% un 3.8%.¹¹

13. attēls

Euro zonas reālais IKP (t.sk. aplēses)

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; %)

Avoti: Eurostat un raksts "Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai. 2020. gada jūnijs.", kas 2020. gada 4. jūnijā publicēts ECB interneta vietnē.

¹¹ Sk. ielikumu *Alternative scenarios for the euro area economic outlook* ("Euro zonas tautsaimniecības perspektīvas alternatīvie scenāriji") rakstā "Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai. 2020. gada jūnijs."

4. Cenas un izmaksas

Saskaņā ar Eurostat ātro aplēsi euro zonas SPCI gada inflācija 2020. gada maijā samazinājās līdz 0.1% (aprīlī – 0.3%). Atbilstoši pašreizējo un biržā tirgoto naftas nākotnes līgumu cenām kopējā inflācija nākamo mēnešu laikā, visticamāk, nedaudz samazināsies un saglabāsies mērena līdz gada beigām. Vidējā termiņā vājāks pieprasījums radīs lejupvērstu spiedienu uz inflāciju, ko tikai daļēji kompensēs ar piegādes ierobežojumiem saistītais augšupvērstais spiediens. Šis vērtējums kopumā atspoguļots arī Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai, paredzot, ka SPCI gada inflācija 2020. gadā būs 0.3%, 2021. gadā – 0.8% un 2022. gadā – 1.3%. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2020. gada marta makroekonomiskajām iespēju aplēsēm SPCI inflācijas perspektīva koriģēta un pazemināta attiecīgi par 0.8 procentu punktiem, 0.6 procentu punktiem un 0.3 procentu punktiem. Gaidāms, ka SPCI gada inflācija (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) 2020. gadā būs 0.8%, 2021. gadā – 0.7% un 2022. gadā – 0.9%.

Saskaņā ar Eurostat ātro aplēsi SPCI inflācija maijā turpināja samazināties.

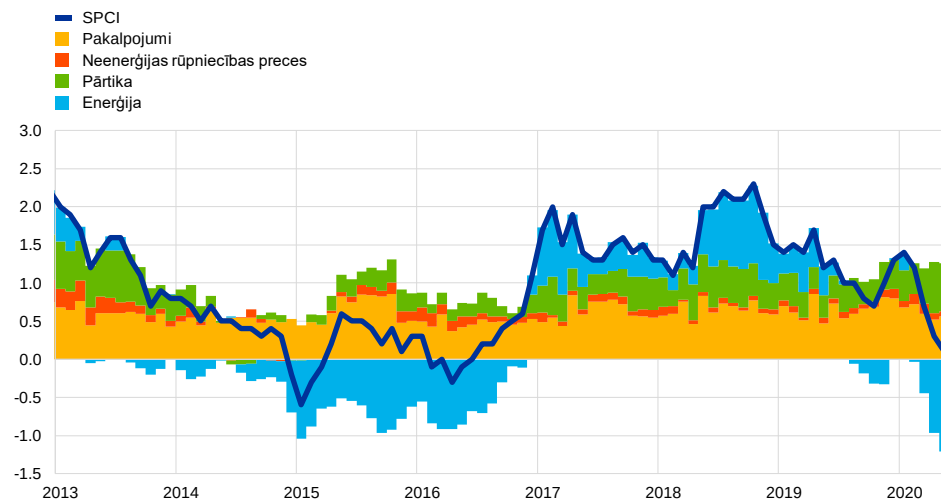
Samazinājums no 0.3% aprīlī līdz 0.1% maijā lielākoties atspoguļoja enerģijas un neapstrādātās pārtikas cenu inflācijas pazemināšanos, bet SPCI inflācija (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) kopumā nemainījās. Enerģijas cenu inflācijas kritums joprojām bija galvenais inflācijas dinamikas virzītājspēks, atspoguļojot straujo naftas cenu kritumu pēc globālās koronavīrusa (Covid-19) pandēmijas uzliesmojuma. Turpretī pārtikas cenu inflācija – īpaši neapstrādātās pārtikas cenu inflācija – strauji palielinājusies dažādu Covid-19 izplatības ierobežošanas pasākumu kontekstā. Aprīlī tā palielinājās līdz 3.6% un, neraugoties uz nelielu sarukumu maijā līdz 3.3%, joprojām atrodas augstā līmenī. Eurostat norādīja uz turpmākām cenu datu vākšanas grūtībām (attiecībā uz dažām valstīm un produktiem), un tas noteicis lielāku imputācijas īpatsvaru nekā parasti. Tomēr maijā imputācijas īpatsvars bija mazāks salīdzinājumā ar aprīļa imputācijas īpatsvaru: maijā Covid-19 krīzes dēļ aptuveni ceturtdaļa euro zonas SPCI ātrās aplēses pamatgrozā iekļauto cenu bija imputētas (aprīlī – aptuveni trešdaļa).¹²

¹² Sk. [Eurostat paziņojumu presei](#) par SPCI ātro aplēsi par 2020. gada maiju un [Eurostat SPCI metodoloģiju](#).

14. attēls

Komponentu devums euro zonas kopējā SPCI inflācijā

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; devums; procentu punktos)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīmes. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada maijā (ātrā aplēse). 2015. gada izaugsmes tempam ir augšupvērstis kropļojums saistībā ar metodoloģiskām pārmaiņām (sk. ECB 2019. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 2 ielikumu "Jauna Vācijas komplekso tūrisma braucienu cenu indeksa noteikšanas metode un tās ietekme uz SPCI inflāciju").

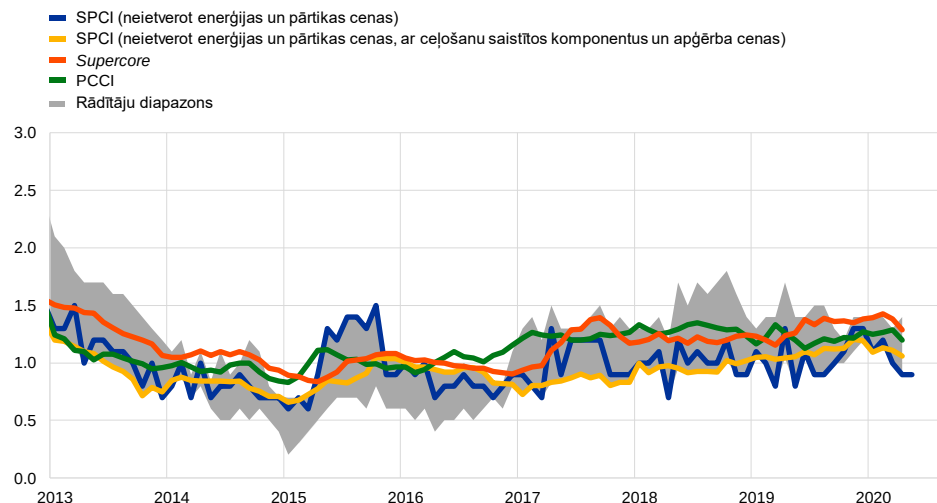
Pamatinflācijas rādītājiem līdz šim bijusi raksturīga lielāka elastība. SPCI inflācija (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) maijā saglabājās 0.9% līmenī (tāpat kā aprīlī; martā un februārī attiecīgi 1.0% un 1.2%). Citi pamatinflācijas rādītāji ir neviennozīmīgi (dati pieejami tikai līdz aprīlim; sk. 15. att.). SPCI inflācija (neietverot enerģijas un pārtikas cenas, ar ceļošanu saistītos komponentus un apģērba cenas) kopumā nemainījās, savukārt PCCI (*Persistent and Common Component of Inflation*) rādītājs un *Supercore* rādītājs¹³ nedaudz pazeminājās. Tomēr, kā jau minēts, visus iegūtos pamatinflācijas rādītājus pašlaik raksturo papildu nenoteiktība, jo šo rādītāju avota datus, iespējams, ietekmējušas SPCI datu vākšanas un rādītāju noteikšanas problēmas.

¹³ Sīkāku informāciju par šiem pamatinflācijas rādītājiem sk. ECB 2018. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 4 raksta *Measures of underlying inflation for the euro area* ("Euro zonas pamatinflācijas rādītāji") 2. un 3. ielikumā.

15. attēls

Pamatinflācijas rādītāji

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīmes. Jaunākie dati par SPCI (neietverot enerģijas un pārtikas cenas; ātrā aplēse) attiecas uz 2020. gada maiju un par visiem citiem rādītājiem – uz 2020. gada aprīli. Pamatinflācijas rādītāji ietver šādus rādītājus: SPCI (neietverot enerģijas cenas), SPCI (neietverot enerģijas un neapstrādātās pārtikas cenas), SPCI (neietverot enerģijas un pārtikas cenas), SPCI (neietverot enerģijas un pārtikas cenas, ar ceļošanu saistītos komponentus un apģērba cenas), SPCI skaitļu kopas vidējo, aprēķinā neietverot lielākās un mazākās vērtības (*trimmed mean*, 10%), SPCI skaitļu kopas vidējo, aprēķinā neietverot lielākās un mazākās vērtības (30%), un SPCI svērtu mediānu. SPCI (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) 2015. gada izaugsmes tempam ir augšupvērstis kroplojums saistībā ar metodoloģiskām pārmaiņām (sk. ECB 2019. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 2 ielikumu "Jauna Vācijas komplekso tūrisma braucieni cenu indeksa noteikšanas metode un tās ietekme uz SPCI inflāciju").

Ar naftas piegādes cenām saistītais spiediens attiecībā uz SPCI neenerģijas rūpniecības preču komponentu liecina par nelielu vājināšanos vēlākos piegādes ķēdes posmos.

Iekšzemes tirdzniecībai paredzēto nepārtikas patēriņa preču ražotāju cenu inflācija, kas raksturo cenu spiedienu vēlākos piegādes ķēdes posmos, aprīlī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu turpināja samazināties (līdz 0.5%; martā un februārī – attiecīgi 0.6% un 0.7%). Attiecīgā importa cenu gada inflācija martā samazinājās līdz 0.1% (februārī – 0.5%), un tas, iespējams, daļēji atspoguļo euro efektīvā kursa nesēnā kāpuma nelielu lejupvērstu spiedienu. Agrākos iekšzemes cenu noteikšanas posmos starppatēriņa preču cenu inflācija strauji pazeminājās, atspoguļojot zemāku naftas cenu un augstāku euro kursa ietekmi. Ražotāju starppatēriņa preču cenu inflācija aprīlī samazinājās līdz –2.7% (martā un februārī – attiecīgi –1.8% un –1.2%), savukārt importa cenu inflācija martā strauji saruka (līdz –1.3%; februārī – –0.1%).

Darba samaksas pieaugums palēninājās. Atlīdzības vienam nodarbinātajam gada kāpums 2019. gada 4. ceturksnī bija 1.7% (3. ceturksnī – 2.1%; sk. 16. att.). Turpmāk pandēmijas apstākļos īstenoto darba tirgus politiku, piemēram, saīsināto darba laika programmu, ietekme uz darba samaksas kāpuma rādītājiem būs atkarīga no tā, kā šādas programmas tiks atspoguļotas oficiālajā statistikā.¹⁴ Vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas gada kāpuma temps euro zonā 2020. gada 1. ceturksnī nedaudz saruka (līdz 2.0%; 2019. gada 4. ceturksnī – 2.1%). Vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas pieaugums pagaidām saglabāties noturīgs, iespējams,

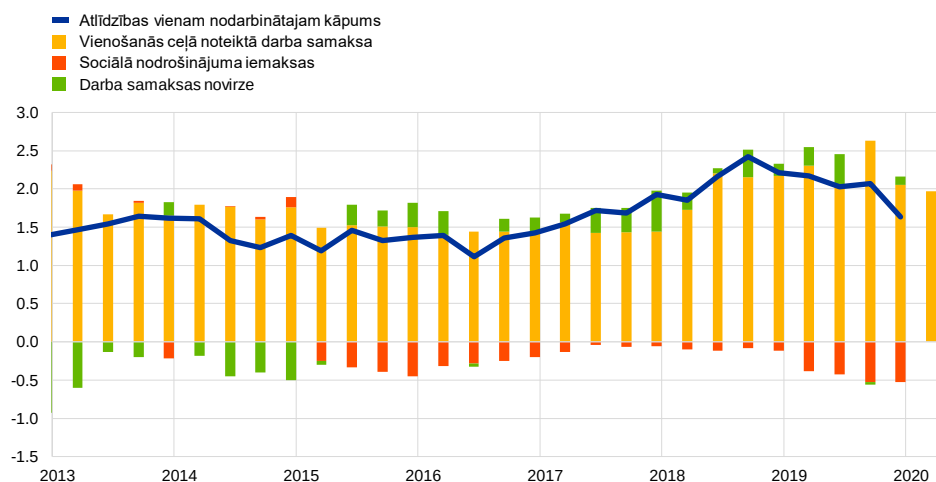
¹⁴ Stikāku informāciju sk. šā "Tautsaimniecības Biļetena" ielikumā "Saīsinātā darba laika programmas un to ietekme uz algām un rīcībā esošajiem ienākumiem".

tāpēc, ka tas atspoguļo iepriekš panāktas vienošanās. Vienlaikus jebkādas pārmaiņas faktiskās darba samaksas kāpumā vēlāk parādīsies atbilstošā darba samaksas novirzē.

16. attēls

Atlīdzības vienam nodarbinātajam komponentu devums

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; devums; procentu punktos)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākie vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas dati atbilst stāvoklim 2020. gada 1. ceturksnī un citu komponentu dati – stāvoklim 2019. gada 4. ceturksnī.

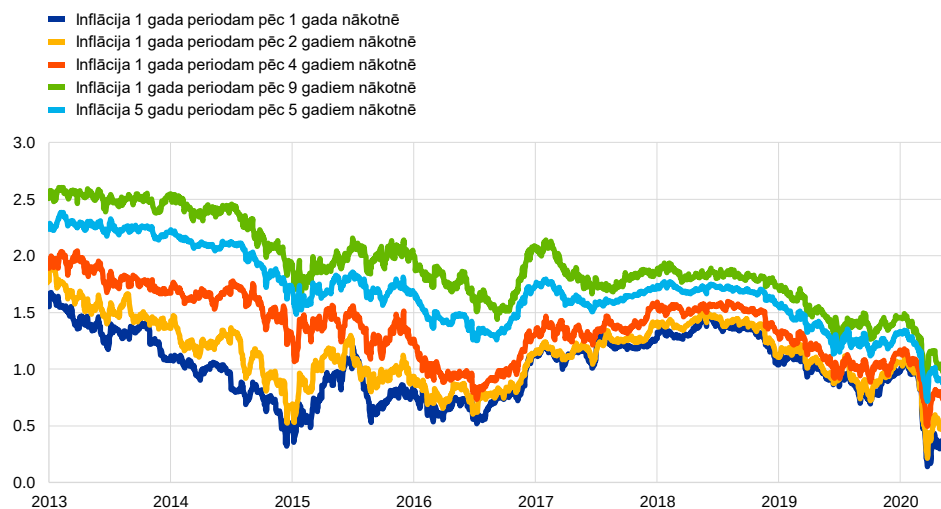
Pēc vēsturiski zemā krituma marta vidū uz tirgus instrumentiem balstītie ilgāka termiņa inflācijas gaidu rādītāji palielinājās nedaudz virs aplūkojamā perioda sākumā vērotā līmeņa, tāpēc to dinamika saglabājās ļoti ierobežota

(sk. 17. att.). Pēc visu laiku zemākā līmeņa sasniegšanas 2020. gada 23. martā (0.72%) 5 gadu nākotnes inflācijai piesaistīto mijmaiņas darījumu procentu likme pēc 5 gadiem nākotnē 2020. gada 3. jūnijā nedaudz uzlabojās (līdz 1.02%). Iespēju līgumu implicētā nākamo 5 gadu deflācijas (riska neitrālā) iespējamība 2020. gada martā pieauga līdz nepieredzētam līmenim. Neraugoties uz neseno situācijas uzlabošanu, šis rādītājs joprojām svārstās 2015. un 2016. gada augstajā līmenī. Šīs iespējamības pieaugums daļēji atspoguļo nesen vēroto straujo naftas cenas kritumu. Vienlaikus uz tirgus instrumentiem balstīto inflācijas gaidu rādītāju nākotnes tendence joprojām norāda uz ilgu zemas inflācijas periodu. Saskaņā ar ECB apsekojumu *Survey of Professional Forecasters* par 2020. gada 2. ceturksni, kas veikts 2020. gada aprīļa pirmajā nedēļā, un jaunākajām *Consensus Economics* un *Euro Zone Barometer* publikācijām, ilgāka termiņa inflācijas gaidu rādītāji, kuru pamatā ir apsekojumi, aprīlī joprojām atradās vēsturiski zemā līmenī vai tuvu tam.

17. attēls

Uz tirgus instrumentiem balstītie inflācijas gaidu rādītāji

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 3. jūnijā.

Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskās iespēju aplēses paredz ievērojami vājāku inflācijas perspektīvu iespēju aplēšu periodā.

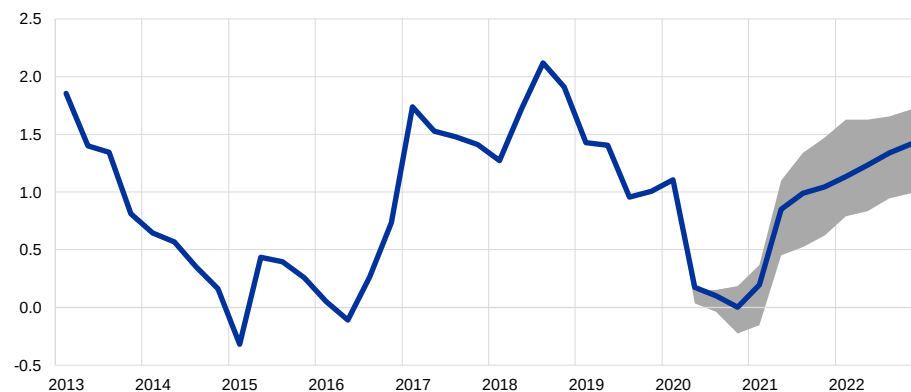
Saskaņā ar pamataplēsēm paredzams, ka kopējā SPCI inflācija būs vidēji 0.3% 2020. gadā, 0.8% 2021. gadā un 1.3% 2022. gadā. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2020. gada marta makroekonomiskajām iespēju aplēsēm šie rādītāji koriģēti un samazināti attiecīgi par 0.8 procentu punktiem, 0.6 procentu punktiem un 0.3 procentu punktiem (sk. 18. att.). Nesenais naftas cenu kritums īstermiņā liecina, ka nākamajos ceturkšņos kopējā SPCI inflācija strauji pazemināsies un svārstīsies aptuveni nulles līmenī, bet 2021. gada sākumā enerģijas komponenta bāzes efektu ietekmē tā atkal mehāniski paaugstināsies. Paredzams, ka arī SPCI inflācija (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) īstermiņā pazemināsies, taču mazāk nekā kopējā inflācija. Tā kā pieprasījums arī turpmāk būs vājš, paredzams, ka dezinflācijas ietekme būs plaši vērojama gan pakalpojumu, gan preču cenās. Tomēr gaidāms, ka šo ietekmi daļēji kompensēs ar piegādes pārrāvumiem un nepietiekamām piegādēm saistītais cenu spiediens. Saskaņā ar pieņēmumu par naftas cenas pieaugumu un atjaunojoties pieprasījumam, gaidāms, ka vidējā termiņā inflācija palielināsies. Gaidāms, ka SPCI inflācija (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) 2020. gadā pazemināsies vidēji līdz 0.8% un 2021. gadā – līdz 0.7%, bet 2022. gadā pieaugs līdz 0.9%. Visbeidzot, ņemot vērā lielo nenoteiktību, Eurosistēmas speciālisti sagatavojuši divus alternatīvus inflācijas attīstības scenārijus.¹⁵ Saskaņā ar mēreno scenāriju kopējā inflācija līdz 2022. gadam sasniegtu 1.7%, savukārt smagā scenārija gadījumā kopējā inflācija iespēju aplēšu perioda beigās būtu 0.9%.

¹⁵ Stāku informāciju sk. raksta "Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai", kas 2020. gada 4. jūnijā publicēts ECB interneta vietnē, ielikumā *Alternative scenarios for the euro area economic outlook* ("Alternatīvie euro zonas tautsaimniecības perspektīvas scenāriji").

18. attēls

Euro zonas SPCI inflācija (t.sk. aplēses)

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: Eurostat un raksts "Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai. 2020. gada jūnijs", kas 2020. gada 4. jūnijā publicēts ECB interneta vietnē.
Piezīmes. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 1. ceturksnī (faktiskie dati) un stāvoklim 2022. gada 4. ceturksnī (aplēses).
Diapazoni, kas izmantoti, lai atainotu galvenās iespēju aplēses, balstīti uz faktiskā iznākuma un vairāku iepriekšējo gadu laikā sagatavoto iespēju aplēšu atšķirībām. Diapazons ir divas reizes lielāks par šo atšķirību vidējo absolūto vērtību. Diapazonu aprēķināšanai izmantotā metode, t.sk. korekcijas, kas veiktas, lai atspoguļotu izņēmuma gadījumus, skaidrota dokumentā [New procedure for constructing Eurosystem and ECB staff projection ranges](#) ("Jauna Eurosistēmas un ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazonu noteikšanas procedūra"; ECB, 2009. gada decembris). Iespēju aplēsēs ietvertie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 25. maijā.

5. Nauda un kredītu atlikumi

Koronavīrusa (Covid-19) pandēmija izraisīja strauju monetārās dinamikas pastiprināšanos, ko noteica uzņēmumu akūtās likviditātes vajadzības kārtējo maksājumu segšanai un tautsaimniecības dalībnieku vidū vērojamā tendence lielās ar pandēmiju saistītās nenoteiktības apstākļos piesardzības nolūkos veidot likviditātes uzkrājumus. Iekšzemes kredīti bija galvenais naudas piedāvājuma kāpināšanas avots saistībā ar nefinanšu sabiedrībām (NFS) izsniegtajiem aizdevumiem un monetāro finanšu iestāžu (MFI) veiktajiem valdības obligāciju neto pirkumiem. Savlaicīgie un apjomīgie monetāro, fiskālo un uzraudzības iestāžu īstenotie pasākumi veicināja banku kredītu atmaksas termiņa pagarināšanu ar euro zonas tautsaimniecībai labvēlīgiem nosacījumiem. Tas arī noteica euro zonas uzņēmumu kopējā ārējā finansējuma palielināšanos 2020. gada 1. ceturksnī, savukārt uz tirgus instrumentiem balstītā finansējuma apjoms bija mazāks, jo uz tirgus instrumentiem balstītā parāda izmaksas 1. ceturksnī būtiski pieauga. Banku aizdevumu procentu likmes sasniedza vēsturiski zemāko līmeni, kas ļāva saglabāt labvēlīgas uzņēmumu kopējās parāda finansējuma izmaksas.

Likviditātes drošības rezerves un akūtās likviditātes vajadzības noteica strauju monetārās dinamikas pastiprināšanos. M3 gada kāpuma temps aprīlī turpināja palielināties (līdz 8.3%; martā – 7.5%), aptuveni par 3 procentu punktiem pārsniedzot februārī (t.i., pirms Covid-19 pandēmijas plašākas izplatības euro zonā) reģistrēto līmeni (sk. 19. att.). Šo kāpumu veicināja mēneša plūsmu palielināšanās martā (kad bija vērojamas lielākās mēneša plūsmas kopš Ekonomikas un monetārās savienības trešā posma sākuma) un aprīlī. Monetāro dinamiku noteica vairāki faktori, t.sk. uzņēmumu likviditātes vajadzības, tendence lielas nenoteiktības laikā piesardzības nolūkos veidot likviditātes uzkrājumus un institucionālo investoru nepieciešamība pēc likviditātes rezervēm iespējamo naudas plūsmas pārrāvumu segšanai. Strauju naudas apjoma palielināšanos veicināja arī monetāro un fiskālo politikas veidotāju, kā arī regulējošo un uzraudzības iestāžu īstenotie apjomīgie atbalsta pasākumi, lai Covid-19 pandēmijas seku novēršanai tautsaimniecībā nodrošinātu pietiekamu likviditāti. Šādos apstākļos vislikvidākā naudas rādītāja M1, kas ietver noguldījumus uz nakti un skaidro naudu apgrozībā, gada pieauguma temps aprīlī sasniedza 11.9% (martā – 10.4%), gandrīz par 4 procentu punktiem pārsniedzot februārī novēroto līmeni.

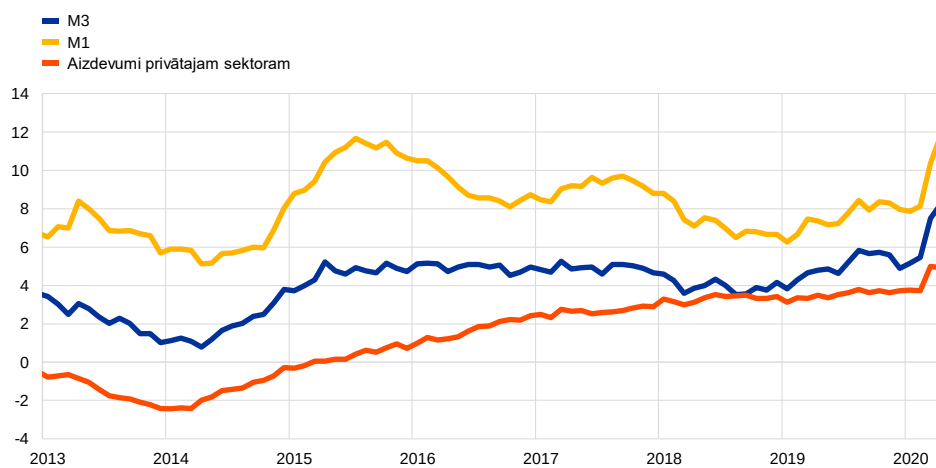
Noguldījumi uz nakti joprojām bija galvenais naudas apjoma palielināšanos noteicošais faktors. Noguldījumu uz nakti atlikuma gada kāpuma temps aprīlī palielinājās līdz 12.5% (martā – 10.9%). Noguldījumu atlikuma pieaugumu galvenokārt noteica uzņēmumu noguldījumu turējumi. Noguldījumu uzkrāšanu, kas atspoguļo lielās ar pandēmiju saistītās nenoteiktības ietekmē piesardzības nolūkos veidoto likviditātes rezervju apjomu, noteica būtiska banku aizdevumu apjoma palielināšanās, uzņēmumu obligāciju emisija un (zināmā mērā) tiešs valdību likviditātes atbalsts. Vienaļikus dažādās valstīs atšķiras uzņēmumu noguldījumu turējumu īpatsvars, kas varētu liecināt par jau apmierināto uzņēmumu likviditātes vajadzību apjoma atšķirībām, kuras daļēji saistītas ar atšķirīgo pandēmijas izplatības ātrumu valstīs. Arī finanšu starpnieki (neietverot MFI), t.sk. ieguldījumu fondi, un

mājsaimniecības palielināja noguldījumu turējumus. Finanšu starpnieki to darīja, lai izveidotu likviditātes rezerves iespējamo naudas plūsmas pārrāvumu segšanai, savukārt mājsaimniecības galvenokārt piesardzības nolūkos, kā arī ierobežotāku patēriņa iespēju dēļ izolācijas laikā. Skaidrās naudas apgrozībā gada kāpuma temps aprīlī turpināja palielināties (līdz 8.0%; martā – 7.0%), atspoguļojot tendenci lielas nenoteiktības apstākļos krāt naudu. Tirgojamie finanšu instrumenti (t.i., M3 – M2) aprīlī kopumā negatīvi ietekmēja M3 mēneša dinamiku. Pēc līdzekļu aizplūdes no naudas tirgus fondiem un martā novērotā nemonetāro finanšu iestāžu (ne-MFI) turējumā esošo banku emitēto parāda vērtspapīru pieauguma šīs portfeļu sastāva pārmaiņas aprīlī daļēji pavērsās pretējā virzienā.

19. attēls

M3, M1 un aizdevumi privātajam sektoram

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; sezonāli un ar kalendāro ietekmi izlīdzināti dati)

Avots: ECB.

Piezīmes. Aizdevumu atlikumi koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas, vērtspapīrošanas darījumu un naudas līdzekļu apvienošanas virtuālā grupas kontā ietekmei. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada aprīlī.

Privātajam un valsts sektoram izsniegtie iekšzemes kredīti bija naudas piedāvājuma kāpināšanas avots.

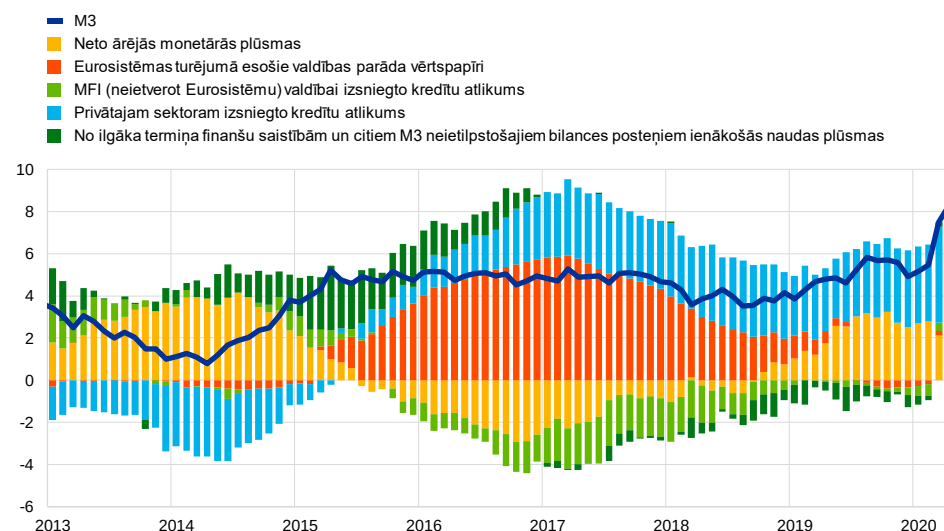
Pēc būtiska kāpuma martā privātajam sektoram izsniegto kredītu atlikuma gada pieauguma temps aprīlī vēl nedaudz palielinājās (sk. stabiņu zilo daļu 20. att.), un to noteica ievērojams uzņēmumiem izsniegto aizdevumu atlikuma kāpums un lielāks uzņēmumu obligāciju pirkumu apjoms, savukārt negatīvas ne-MFI izsniegto aizdevumu plūsmas daļēji kompensēja lielo uzņēmumiem izsniegto aizdevumu plūsmu. Papildus privātajam sektoram izsniegto kredītu atlikumam banku sektora (neietverot Eurosistēmu) valsts sektoram izsniegto kredītu atlikuma gada kāpuma temps aprīlī būtiski palielinājās (sk. stabiņu gaiši zaļo daļu 20. att.). Neraugoties uz Eurosistēmas aktīvu iegādes programmu apjoma palielināšanu, euro zonas bankas (neietverot Eurosistēmu) iegādājās lielu galvenokārt vietējās valdības obligāciju apjomu neto izteiksmē, daļēji atspoguļojot būtisko valdības parāda vērtspapīru neto emisiju apjomu pandēmijas seku mazināšanai. Turklāt aprīlī palielinājās monetārās aizplūdes no euro zonas, un to noteica nerezidentu veiktā euro zonas valsts valdības obligāciju tirdzniecība. Samērā mērenās neto ārējās monetārās plūsmas atbilst vairākām ārpus euro zonas esošo valstu rezidentiem paredzētajām repatriācijas aizplūdēm un euro zonas rezidentu repatriācijas ieplūdēm atbilstoši lielas nenoteiktības laikā ierastajai

tendencei, ka investori dod priekšroku iekšzemes ieguldījumiem (sk. stabiņu dzelteno daļu 20. att.). Papildus MFI (neietverot Eurosistēmu) euro zonas valdībām izsniegto kredītu atlikuma pieaugumam M3 kāpumu būtiski veicināja ECB aktīvu iegādes programmas (AIP) ietvaros Eurosistēmas veiktie valdības vērtspapīru neto pirkumi un īpaši pandēmijas ārkārtas aktīvu iegādes programma (PĀAIP; sk. stabiņu sarkano daļu 20. att.), atspoguļojot lielo monetārās politikas atbalstu finanšu tirgu stabilizēšanai un monetārās politikas transmisiju apdraudošo risku novēršanai, kā arī euro zonas makroekonomisko perspektīvu pandēmijas laikā. Ilgāka termiņa finanšu saistībām bija pamatā neitrāla ietekme uz monetāro rādītāju pieaugumu (sk. stabiņu tumši zaļo daļu 20. att.).

20. attēls

M3 un tajā neietilpstošie bilances posteņi

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; devums; procentu punktos; sezonāli un ar kalendāro ietekmi izlīdzināti dati)

Avots: ECB.

Piezīmes. Privātajam sektoram izsniegto kredītu atlikums ietver privātajam sektoram izsniegto MFI aizdevumu atlikumu un euro zonas ne-MFI privātā sektora emitēto MFI parāda vērtspapīru turējumus. Kā tāds tas ietver arī "Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programmas" ietvaros Eurosistēmas veiktās ne-MFI parāda vērtspapīru iegādes. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada aprīlī.

Privātajam sektoram izsniegto aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps no 2020. gada februāra līdz aprīlim būtiski palielinājās, un to noteica uzņēmumu ieņēmumu kritums un piesardzība, aizņemoties saistībā ar Covid-19 pandēmiju.

Privātajam sektoram izsniegto MFI aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps aprīlī kopumā saglabājās stabils (4.9%) – tas būtiski palielinājās no 3.7% februārī līdz 5.0% martā (sk. 19. att.). Kāpumu pilnībā noteica uzņēmumiem izsniegto aizdevumu atlikums – to gada pieauguma temps aprīlī turpināja palielināties (līdz 6.6%; martā – 5.5% un februārī – 3.0%; sk. 21. att.). Uzņēmumiem izsniegto aizdevumu atlikuma būtiskais kāpums vairākus mēnešus euro zonas valstu atspoguļoja kredītliniju apjoma samazināšanos un pieprasījuma pēc jauniem aizdevumiem palielināšanos kārtējo maksājumu segšanai laikā, kad Covid-19 ierobežojumu dēļ samazinājušies ieņēmumi, kā arī piesardzīgu aizņemšanos iespējamā likviditātes deficīta mazināšanai. Tas atspoguļo arī vērienīgos valdības pasākumus, piemēram, aizdevumu garantijas, kas īstenoti ar mērķi turpmākajos mēnešos uzņēmumiem nodrošināt likviditātes un maksāspējas atbalstu. Pēc martā

novērotā pieprasījuma pēc īstermiņa aizdevumiem kāpuma uzņēmumi aprīlī būtiski palielināja pieprasījumu pēc vidēja termiņa un ilgtermiņa aizdevumiem, jo kļuva skaidrs, ka pandēmija turpināsies ilgāk, un ņemot vērā, ka valsts atbalsta programmas galvenokārt aptver īstermiņa līdz vidēja termiņa aizdevumus. [Euro zonas banku veiktās kreditēšanas 2020. gada aprīļa apsekojumā](#) bankas norādīja uz uzņēmumu aizdevumu pieprasījuma kāpumu, galvenokārt skaidrojot to ar apgrozāmā kapitāla finansējuma vajadzībām, turpretī finansējuma vajadzības ieguldījumiem pamatlīdzekļos samazinājās. Savlaicīgi īstenoti un visaptveroši politikas pasākumi 2020. gada 1. ceturksnī veicināja aizdevumu izsniegšanu ar labvēlīgiem nosacījumiem. To apstiprina euro zonas banku veiktās kreditēšanas apsekojuma rezultāti, saskaņā ar kuriem stingrāku kredītu standartu piemērošana uzņēmumiem izsniegtajiem aizdevumiem neto izteiksmē 2020. gada 1. ceturksnī bija ierobežota un nenozīmīga salīdzinājumā ar kredītu standartu stingrības pastiprināšanu finanšu krīzes un valsts parāda krīzes laikā.

Mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikuma gada kāpuma temps samazinājās, atspoguļojot lielo ar pandēmijas ietekmi saistīto nenoteiktību.

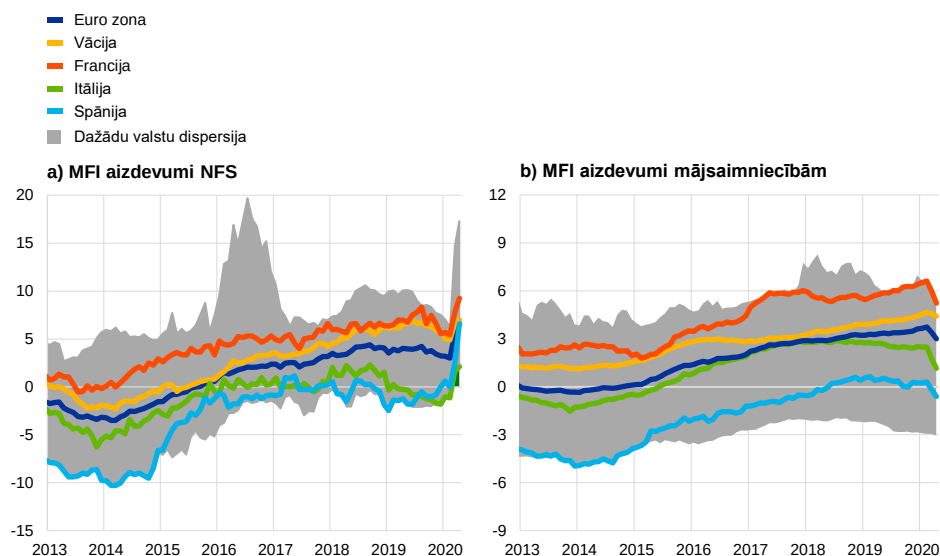
Pretstatā uzņēmumiem izsniegto aizdevumu atlikuma gada kāpuma tempam mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps aprīlī vēl nedaudz samazinājās (līdz 3.0%; martā – 3.4%). Mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikuma kāpuma tempa sarukums liecina par mājsaimniecību nenoteiktību attiecībā uz pandēmijas ietekmi uz rīcībā esošajiem ienākumiem un nodarbinātības iespējām. Lai gan mājsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegto aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps aprīlī joprojām kopumā bija stabils (3.9%; martā – 4.0%), patēriņa kredītu atlikuma gada kāpuma temps aprīlī krasi samazinājās (līdz 1.3%; martā – 3.8% un februārī – 6.2%). Tas atbilst nepieredzēti zēmajam patērētāju konfidences līmenim un mazumtirdzniecības apjomam Covid-19 izolācijas pasākumu periodā. Arī euro zonas banku veiktās kreditēšanas 2020. gada aprīļa apsekojuma rezultāti apstiprina mājsaimniecību pieprasījuma pēc aizdevumiem samazināšanos.

Turklāt euro zonas valstīs bija vērojamas būtiskas uzņēmumiem un mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikuma pieauguma tempa atšķirības, atspoguļojot arī atšķirības ekonomiskās izaugsmes norisēs, citu finansējuma avotu pieejamībā, kā arī mājsaimniecību un uzņēmumu parādsaistību līmenī, lai gan lielajās valstīs kopumā bija vērojama līdzīga tendence.

21. attēls

MFI aizdevumi atsevišķās euro zonas valstīs

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

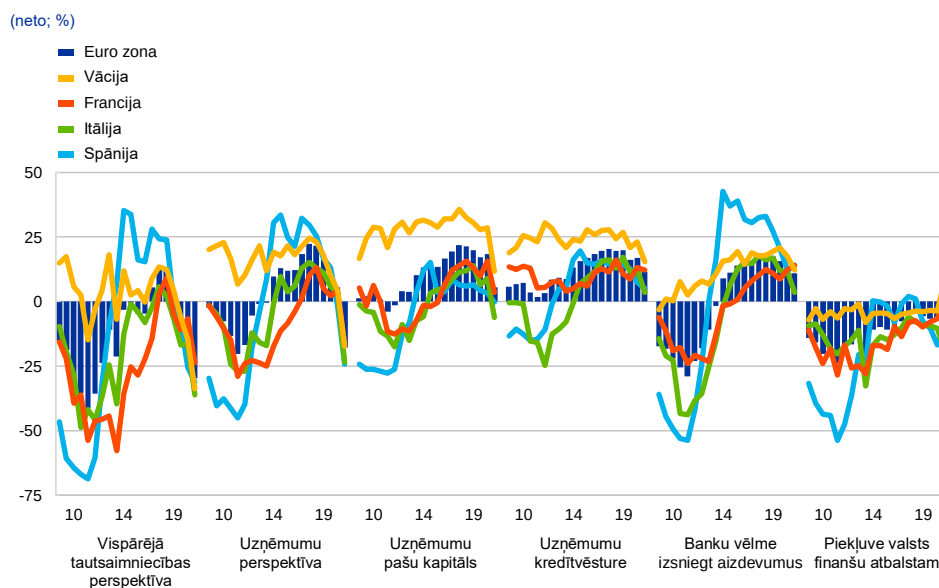
Avots: ECB.

Piezīmes. Aizdevumu atlikumi koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei; NFS gadījumā aizdevumu atlikumi koriģēti arī atbilstoši naudas līdzekļu apvienošanas virtuālā grupas kontā ietekmei. Dažādu valstu dispersiju aprēķina, izmantojot fiksētas 12 euro zonas valstu izlases minimālo un maksimālo vērtību. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada aprīlī.

2020. gada maijā [Apsekojuma par finansējuma pieejamību uzņēmumiem euro zonā \(SAFE\) rezultāti liecina, ka mazie un vidējie uzņēmumi, kas ir būtiski atkarīgi no banku finansējuma, norādījuši uz aizdevumu pieejamības pasliktināšanos, galvenokārt atspoguļojot sliktāku ekonomiskās izaugsmes perspektīvu sešu mēnešu periodā līdz 2020. gada martam \(sk. 22. att.\).](#) Situācijas pasliktināšanās bija plaši vērojama dažādās valstīs. Negatīvas norises skāra visu nozaru, īpaši rūpniecības, pakalpojumu nozares un tirdzniecības, MVU, savukārt būvniecību tas ietekmēja mazāk. Pirmo reizi kopš 2014. gada septembra MVU norādīja, ka arī to perspektīvu pasliktināšanās saistībā ar pārdošanas apjomu un peļņu negatīvi ietekmē ārējā finansējuma pieejamību, neraugoties uz banku pieaugošo vēlmi izsniegt kredītus un neto izteiksmē samazināt banku procentu likmes (sk. šā "Tautsaimniecības Biļetena" ielikumu "Covid-19 pandēmija un finansējuma pieejamība maziem un vidējiem uzņēmumiem: apsekojuma dati" un rakstu "Finansējuma pieejamība maziem un vidējiem uzņēmumiem: apsekojuma dati"). Pastāvīgā vēlme izsniegt kredītus atbilst euro zonas banku veiktās kreditēšanas apsekojuma datiem un jaunām aizdevumu plūsmām, kas liecina, ka 2020. gada 1. ceturksnī MVU kreditēšanas pieaugums saglabājās stabils un nebija vērojamas būtiskas atšķirības salīdzinājumā ar lielo uzņēmumu kreditēšanu.

22. attēls

Faktori, kas ietekmē banku MVU izsniegto aizdevumu pieejamību

Avots: ECB (SAFE).

Piezīme. Skaitļi attiecas uz apsekojuma 3. kārtas (2010. gada marts–septembris) līdz 22. kārtas (2019. gada oktobris–2020. gada marts) datiem.

Banku parāda finansējuma izmaksu kāpums bija ierobežots, un to veicināja monetārās politikas pasākumi.

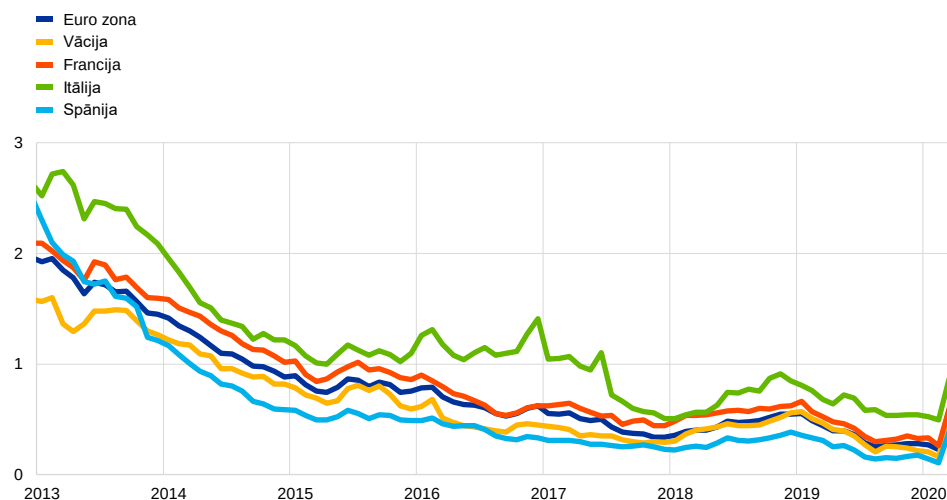
Euro zonas kopējās banku parāda finansējuma izmaksas, kas 2020. gada februārī bija sarukušas līdz ļoti zēlam lēmenim, martā Covid-19 pandēmijas ietekmē palielinājās (sk. 23. att.). Pieaugumu noteica augšupvērstis spiediens uz banku obligāciju peļņas likmēm, reaģējot uz valdības obligāciju peļņas likmju kāpumu, un starp valstīm tas būtiski atšķīrās. Turklāt uz tirgus instrumentiem balstītā finansējuma izmaksas negatīvi ietekmē bažas par pandēmijas nelabvēlīgo ietekmi uz banku kapitāla pozīciju. Lai gan bankas kopš globālās finanšu krīzes būtiski stiprinājušas savu pretestības spēju, koronavīrusa pandēmijas ietekme uz banku kapitāla pozīciju atspoguļosies zemākās aktīvu cenās un nepieciešamībā pēc uzkrājumiem nedrošajiem kredītiem.¹⁶ Vienlaikus banku parāda finansējuma izmaksu sarukums kopumā joprojām bija ierobežots. Euro zonas banku noguldījumu procentu likmes, kas veido lielāko banku parāda finansējuma daļu, 2020. gada martā joprojām bija vēsturiski zemākajā lēmenī, tādējādi labvēlīgi ietekmējot banku parāda finansējuma nosacījumus. Banku finansējuma nosacījumus pozitīvi ietekmē arī likviditātes nodrošināšana ar ļoti labvēlīgiem nosacījumiem, veicot operācijas trešā ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperāciju kopuma (ITRMO III) ietvaros, kā arī AIP un PĀAIP labvēlīgā ietekme uz obligāciju peļņas likmēm, t.sk. obligāciju peļņas likmju kritums pēc 18. martā publiskotā paziņojuma par PĀAIP. Tas mazina risku, ka pandēmijas laikā varētu paplašināties negatīvo reakciju ķēde starp reālo sektoru un finanšu sektoru.

¹⁶ Sk. ECB 2020. gada maija *Financial Stability Review*.

23. attēls

Kopējās banku parāda finansējuma izmaksas

(noguldījumu un uz nenodrošinātiem tirgus instrumentiem balstīta parāda finansējuma kopējās izmaksas; gadā; %)

Avoti: ECB, Markit iBoxx un ECB aprēķini.

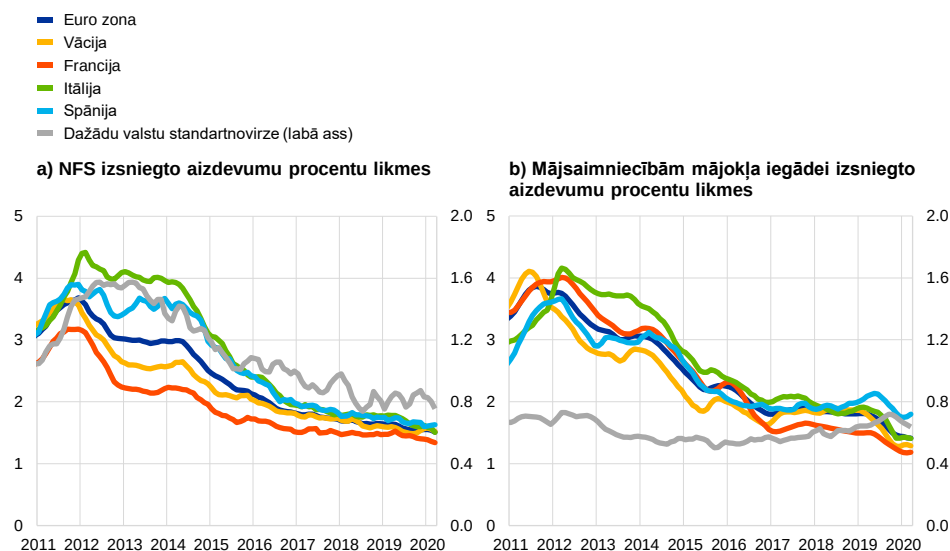
Piezīmes. Noguldījumu kopējās izmaksas aprēķina kā jauno darījumu procentu likmju noguldījumiem uz nakti, noguldījumiem ar noteiktu termiņu un noguldījumiem ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu, kas svērti ar to attiecīgo atlikumu, vidējo rādītāju. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada martā.

Uzņēmumiem izsniegto banku aizdevumu procentu likmes sasniedza jaunu vēsturiski zemāko līmeni, bet tās varētu nedaudz palielināties. Uzņēmumiem un mājāsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegto banku aizdevumu kopējās procentu likmes martā sasniedza jaunu vēsturiski zemāko līmeni, attiecīgi sarūkot līdz 1.46% un 1.39%; sk. 24. att.). Šī norise bija plaši vērojama euro zonas valstīs un atspoguļo novēloto naudas tirgus procentu likmju pārmaiņu ietekmi uz banku aizdevumu procentu likmēm. Vienlaikus, ņemot vērā banku finansējuma izmaksu kāpumu un tirgus darījumu atsauces procentu likmju, piemēram, euro starpbanku piedāvājuma procentu likmju (EURIBOR), kas atsauces periodā palielinājās, izmantošanu, nosakot aizdevumu cenas, nākamajos mēnešos varētu būt vērojams neliels augšupvērstis spiediens uz banku aizdevumu procentu likmēm. Turklāt pandēmijas būtiskā ekonomiskā ietekme uz uzņēmumu ieņēmumiem, mājāsaimniecību nodarbinātības iespējam un aizņēmēju kopējo kredītspēju, iespējams, radīs augšupvērstu spiedienu uz banku aizdevumu procentu likmēm. Euro zonas banku veiktās kreditēšanas 2020. gada aprīļa apsekojumā bankas norādīja, ka stingrāku banku kredītu noteikumu un nosacījumu piemērošana riska uztveres ietekmē jau uz to norāda. Vienlaikus likviditātes atbalsta pasākumu, piemēram, nodokļu atlikšanas un kredītmaksājumu moratorija, aizdevumu garantiju un darba tirgus atbalsta programmu, īstenošanas rezultātā krīzes laikā tik ļoti necietīs aizņēmēju kredītspēja un samazināsies procentu likmes. Pavisam neliela un liela apjoma banku aizdevumu procentu likmju starpības 2020. gada martā joprojām bija ierobežotas. Tas apstiprina iepriekš minētos datus par jaunām aizdevumu plūsmām, kas, ņemot vērā datus par liela un maza apjoma aizdevumiem, liecina par plaši salīdzināmu Covid-19 pandēmijas ietekmi uz MVU un lieliem uzņēmumiem izsniegto aizdevumu apjomu.

24. attēls

Banku aizdevumu kopējās procentu likmes atsevišķās euro zonas valstīs

(gadā; %; triju mēnešu slīdošie vidējie)

Avots: ECB.

Piezīmes. No bankām saņemto aizdevumu kopējo izmaksu rādītāju aprēķina, nosakot kopējās īstermiņa un ilgtermiņa procentu likmes, izmantojot jauno darījumu apjomu 24 mēnešu slīdošo vidējo. Dažādu valstu standartnovirzi aprēķina, izmantojot fiksētu 12 euro zonas valstu izlasi. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada martā.

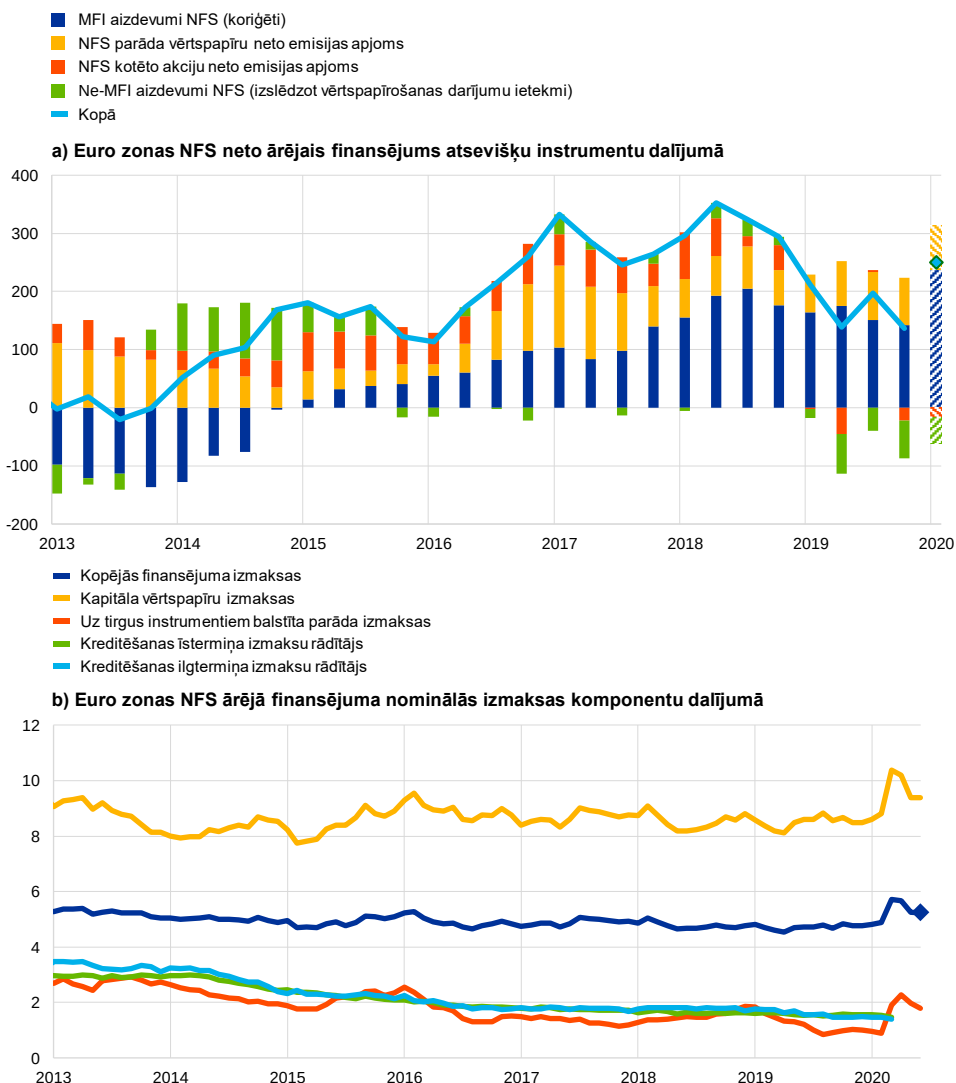
Tiek lēsts, ka euro zonas NFS kopējā ārējā finansējuma gada plūsma

2020. gada 1. ceturksnī būtiski palielinājusies (sk. 25. att. a) paneli). Kāpumu lielākoties noteica martā novērotais ārkārtīgi straujais uzņēmumiem izsniegto banku aizdevumu atlikuma pieaugums, ko veicināja kredītlīniju apjoma samazināšanās un valsts atbalsta programmu īstenošana. Pieprasījumu pēc banku aizdevumiem veicināja arī labvēlīgākas banku aizdevumu procentu likmes salīdzinājumā ar to, kādas ir uz tirgus instrumentiem balstītā parāda finansējuma izmaksas. Uzņēmumu parāda vērtspapīru neto emisijas apjoms 2020. gada 1. ceturksnī saglabājās stabils, neraugoties uz procentu likmju starpību palielināšanos ceturkšņa beigās, un to pozitīvi ietekmēja ECB aktīvu iegādes programmas (AIP un PĀAIP), kas ietver uzņēmumu obligāciju neto pirkumus. Turpretī kotēto akciju neto emisijas apjoms joprojām bija neliels, un to noteica pastāvīgā uzņēmumu apvienošanās un pārņemšanas darījumu skaita samazināšanās un kapitāla vērtspapīru izmaksu kāpums, kas jau bija būtisks. Nebanku (ne-MFI) aizdevumu atlikums 2019. gada 4. ceturksnī un 2020. gada 1. ceturksnī saglabājās negatīvs, liecinot par uzņēmumu obligāciju emisijas apjoma gada sarukumu caur citu euro zonas valstu uzņēmumu finansējuma struktūrām (t.i., ne-MFI sektoram piederošajiem meitasuzņēmumiem, kas izsniedz aizdevumus saviem mātesuzņēmumiem). Kopējā ārējā finansējuma plūsmas 2020. gada 1. ceturksnī kopumā bija lielākas nekā finanšu krīzes un valsts parāda krīzes laikā. Tas atbilst labvēlīgākiem banku kredītesānas un obligāciju tirgus apstākļiem, ko attiecīgi veicināja savlaicīgi un vērīnīgi monetāro, uzraudzības un fiskālo iestāžu īstenojamie pasākumi.

25. attēls

Euro zonas NFS ārējais finansējums

(gada plūsmas; mljrd. euro (a) panelis); gadā; % (b) panelis))

Avoti: Eurostat, Dealogic, ECB, Merrill Lynch, Bloomberg, Thomson Reuters un ECB aplēses.

Piezīmes. a) panelis. Ārējais finansējums definēts kā MFI aizdevumu, parāda vērtspapīru neto emisijas apjoma, kotēto akciju neto emisijas apjoma un ne-MFI izsniegto aizdevumu summa. MFI aizdevumi koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas, vērtspapīrošanas darījumu un naudas līdzekļu apvienošanas virtuālā grupas kontā ietekmei. Ne-MFI aizdevumi ietver citu finanšu iestāžu un apdrošināšanas sabiedrību un pensiju fondu izsniegtos aizdevumus, neietverot vērtspapīrotus aizdevumus. Svītrotais stabiņš un gaiši zilais rombs attiecas uz īstermiņa prognozi 2020. gada 1. ceturksnim. b) panelis. NFS kopējās finansējuma izmaksas aprēķina kā banku aizdevumu izmaksu, uz tirgus instrumentiem balstīta parāda izmaksu un kapitāla vērtspapīru izmaksu vidējās svērtās izmaksas, pamatojoties uz to attiecīgajiem atlikumiem. Tumši zilais rombs attiecas uz īstermiņa prognozi 2020. gada jūnijam kopējām finansējuma izmaksām, pieņemot, ka banku aizdevumu procentu likmes saglabājas nemainīgas 2020. gada martā novērotajā līmenī. Jaunākie novērojumi ir šādi. a) panelis. 2019. gada 4. ceturksnis euro zonas kontu datiem. 2020. gada 1. ceturksņa aplēses balstās uz ECB BSI, SEC un Dealogic datiem. b) panelis. 2020. gada 2. jūnijs uz tirgus instrumentiem balstīta parāda izmaksām (dienas dati), 2020. gada 29. maijs kapitāla vērtspapīru izmaksām (nedēļas dati) un 2020. gada marts aizdevumu izmaksām (mēneša dati).

NFS finansējuma izmaksas 2020. gada 1. ceturksnī palielinājās, bet tiek lēsts, ka pēc tam tās sarukušas (sk. 25. att. b) paneli). Finanšu tirgu lielā svārstīguma dēļ NFS ārējā finansējuma kopējās nominālās izmaksas, kas ietver banku veikto kreditēšanu, parāda vērtspapīru emisiju tirgū un kapitāla vērtspapīru finansējumu, 2020. gada martā bija 5.7%, un tas ir par 95 bāzes punktiem augstāks rādītājs nekā 2019. gada decembrī un aptuveni par 120 bāzes punktiem augstāks nekā 2019. gada aprīlī, kad izmaksas sasniedza vēsturiski zemāko līmeni. Tomēr tiek

lēsts, ka no marta līdz atsaucē perioda beigām (2020. gada 2. jūnijam) finansējuma kopējās izmaksas sarukušas par 50 bāzes punktiem (līdz 5.2%). Tas atspoguļo būtisku kapitāla vērtspapīru izmaksu kritumu, ko noteica riska prēmiju samazināšanās, un nelielu uz tirgus instrumentiem balstītā parāda finansējuma izmaksu sarukumu.

6. Fiskālās norises

Koronavīrusa (Covid-19) pandēmija būtiski ietekmē fiskālo politiku euro zonā. Krīzes sākumā uzreiz pieauga tiešās izmaksas, cenšoties pārvarēt sekas, ko tā radīja sabiedrības veselībai. Taču no makroekonomiskā viedokļa raugoties, liela ietekme ir ierobežojošajiem pasākumiem, kas rada nopietnu ekonomisko slogu uzņēmumiem, darbiniekiem un mājsaimniecībām. Šo pasākumu dēļ tika pieņemtas arī iepriekš nepieredzētu fiskālo stimulu paketes, lai mazinātu ekonomiskās sekas un sagatavotos ātrai atjaunotnei. Tāpēc prognozēts, ka valdības budžeta deficīts euro zonā 2020. gadā būtiski palielināsies, sasniedzot 8.5% no IKP (2019. gadā – 0.6% no IKP). Lai gan gaidāms, ka 2021. gadā budžeta deficīta rādītājs samazināsies līdz 4.9% no IKP, 2022. gadā tas joprojām būs 3.8% no IKP, jo paies ilgāks laiks, kamēr negatīvā ietekme pilnībā izzudīs. Plašo 2020. gada fiskālo pasākumu dēļ pasliktinājās cikliski koriģētā sākotnējā bilance, kas papildus negatīvajai cikliskajai komponentei atspoguļoja makroekonomiskās situācijas pasliktināšanos. Paredzams, ka sekojošo uzlabošanos noteiks ārkārtas pasākumu izbeigšana un atbilstoša cikliski koriģētās sākotnējās bilances nostiprināšanās, savukārt ekonomiskās attīstības cikls uzlabosies daudz lēnāk. Euro zonas valstis ir arī sniegušas aizdevumu garantijas apjomā līdz gandrīz 20% no IKP, lai uzlabotu uzņēmumu likviditāti. Lai gan tas nenozīmē, ka šīs garantijas noteikti ietekmēs deficītu ex ante, tās tomēr ietver nozīmīgas iespējamās saistības, kas varētu negatīvi ietekmēt budžeta deficītu, ja tiktu pieprasīta garantiju saistību izpilde. Atspoguļojot fiskālos pasākumus un ekonomiskās situācijas pasliktināšanos, prognozēts, ka euro zonas kopējā parāda rādītājs 2020. gadā strauji palielināsies un saglabāsies augstā līmenī līdz pat 2022. gadam. Joprojām izšķirīga ir vērienīga un koordinēta fiskālā nostāja, ņemot vērā euro zonas tautsaimniecības krasi sarukumu, lai gan pasākumiem jābūt mērķtiecīgiem un īslaicīgiem. Šajā sakarā ļoti pozitīvi vērtējams gan Eiropadomes apstiprinātais triju drošības garantiju kopums 540 mljrd. euro apjomā, gan Eiropas Komisijas priekšlikums atvērto tautsaimniecības plānam, kas domāts, lai atbalstītu pandēmijas vissmagāk skartos reģionus un nozares.

ECB speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskās iespēju aplēses paredz, ka euro zonas valstu valdības budžeta bilance 2020. gadā būtiski samazināsies, bet 2021. un 2022. gadā daļēji atjaunosies.¹⁷ Balstoties uz šīm iespēju aplēsēm, paredzams, ka euro zonas valdības budžeta deficīts palielināsies no 0.6% no IKP 2019. gadā līdz 8.5% no IKP 2020. gadā, bet tad 2021. un 2022. gadā saruks attiecīgi līdz 4.9% no IKP un 3.8% no IKP (sk. 26. att.). Budžeta bilances samazināšanās 2020. gadā galvenokārt saistīta ar cikliski koriģētās sākotnējās bilances pasliktināšanos ekonomiskā atbalsta pasākumu kontekstā aptuveni 3.5% no IKP apjomā, no kuriem lielākā daļa ir papildu izdevumi, konkrēti nodarbinātības atbalsta shēmu veidā, atbalsta pasākumiem uzņēmumiem un mājsaimniecībām un lielāki izdevumi veselības aprūpei. To nosaka arī liela un negatīva cikliskā komponente, sākoties euro zonas tautsaimniecības recesijai.¹⁸

¹⁷ Sk. "Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai. 2020. gada jūnijs", kas publicētas ECB interneta vietnē 2020. gada 4. jūnijā.

¹⁸ Jāatzīmē, ka pašlaik ar cikla dekompozīciju un tendenci saistīta neparasti augsta nenoteiktība.

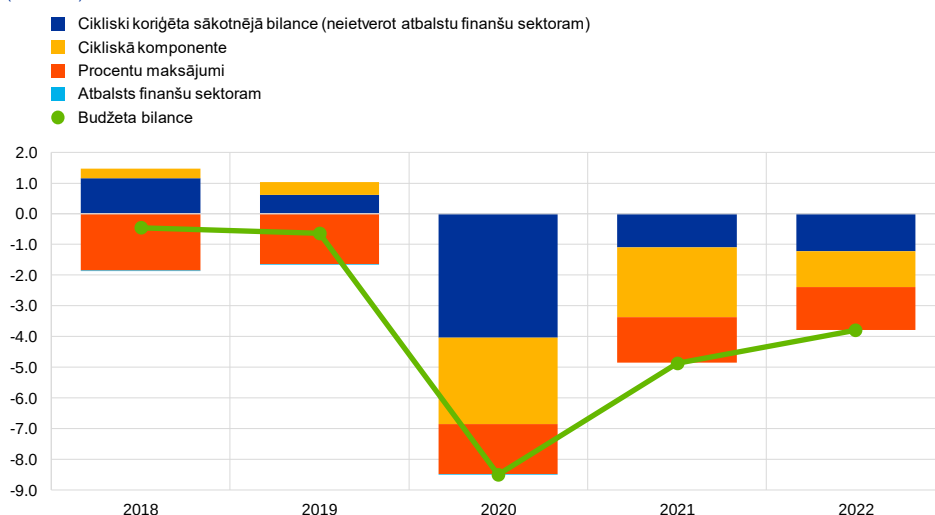
Gaidāms, ka pēc tam sekojošo uzlabošanas veicinās cikliski koriģētās sākotnējās bilances nostiprināšanās, jo paredzams, ka lielākā daļa atbalsta pasākumu līdz 2020. gada beigām būs beigusies, savukārt ekonomiskās attīstības cikla devums varētu uzlaboties pakāpeniskāk.

Papildus fiskālajam atbalstam savām tautsaimniecībām euro zonas valstis ir sniegušas apjomīgas aizdevumu garantiju paketes, lai uzlabotu uzņēmumu likviditāti. Kopumā šo garantiju apjoms sasniedz aptuveni 20% no visas euro zonas IKP, bet katrā valstī to summa ievērojami atšķiras. Aizdevumu garantijas veido nozīmīgas valdību iespējamās saistības, kas papildus palielinās valsts izdevumus tādā apmērā, kādā tiks pieprasīta garantiju saistību izpilde. Taču pašlaik ir ļoti grūti kvantitatīvi novērtēt, kāda šī summa būs vidējā termiņā un ilgtermiņā.

26. attēls

Budžeta balance un tās komponenti

(% no IKP)

Avoti: ECB un Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskās iespēju aplēses.
Piezīme: Dati attiecas uz euro zonas valstu kopējo valdības sektoru.

Saskaņā ar ECB speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskajām iespēju aplēsēm euro zonas fiskālā perspektīva 2020.–2022. gadam prognozēta daudz negatīvāka nekā ECB speciālistu 2020. gada marta makroekonomiskajās iespēju aplēsēs. Euro zonas valstu valdības budžeta bilance kā daļa no IKP ir pārskatīta un samazināta 2020. gadam par 7.4 procentu punktiem, 2021. gadam par 3.3 procentu punktiem un 2022. gadam par 2.3 procentu punktiem. Pārskatīšana galvenokārt attiecas uz mazāku sākotnējo bilanci un vājāku, nekā cerēts, ciklisko komponenti, savukārt procentu izdevumu daļa pēc pārskatīšanas palielināta, taču daudz mazāk.

Novērtēts, ka euro zonas kopējā fiskālā nostāja 2020. gadā būs spēcīgi stimulējoša, bet 2021. gadā – ierobežojoša, jo paredzams, ka līdz tam laikam

vairākums atbalsta pasākumu būs pakāpeniski beidzies.¹⁹ Tiek lēsts, ka fiskālā nostāja 2019. gadā bijusi nedaudz ekspansīva, bet 2020. gadā gaidāms, ka tā būs ļoti stimulējoša (4.8% no IKP). Savukārt prognozēts, ka 2021. gadā tā būs ierobežojoša (2.9% no IKP), jo lielākā daļa pandēmijas laikā ieviesto atbalsta pasākumu līdz tam būs beigusies. Neraugoties uz negatīvo fiskālo nostāju 2021. gadā, jāatzīmē, ka saglabāsies ļoti negatīva kopējā fiskālā balance un fiskālie instrumenti turpinās atbalstīt tautsaimniecības atveseļošanos, īpaši ar automatisko stabilizatoru palīdzību. Gaidāms, ka 2022. gadā fiskālā nostāja kopumā būs līdzsvarota.

Paredzams, ka Covid-19 pandēmijas rezultātā euro zonas kopējā valsts parāda attiecība pret IKP 2020. gadā strauji kāps līdz 101.3% no IKP, bet pēc tam ļoti pakāpeniski saruks. 17.2 procentu punktu palielinājums 2020. gadā salīdzinājumā ar 2019. gadu galvenokārt radies, apvienojoties augstam sākotnējam deficītam un ļoti nelabvēlīgai procentu likmju un izaugsmes tempa starpībai, kā arī nozīmīgai deficīta-parāda korekcijai, kas lielā mērā atspoguļo ar pandēmiju saistītos pasākumus. 2021. un 2022. gadā sarūkošo, tomēr joprojām nozīmīgo sākotnējo deficītu ar uzviju kompensēs labvēlīga procentu likmju un izaugsmes tempa starpības ietekme, jo paredzams, ka ekonomiskā aktivitāte atveseļosies (sk. 27. att.). Tāpēc gaidāms, ka parāda attiecība pret IKP 2022. gada beigās būs ļoti tuvu 100% – tā ir pārskatīta un palielināta par 17.3 procentu punktiem salīdzinājumā ar 2020. gada marta makroekonomiskajām iespēju aplēsēm.

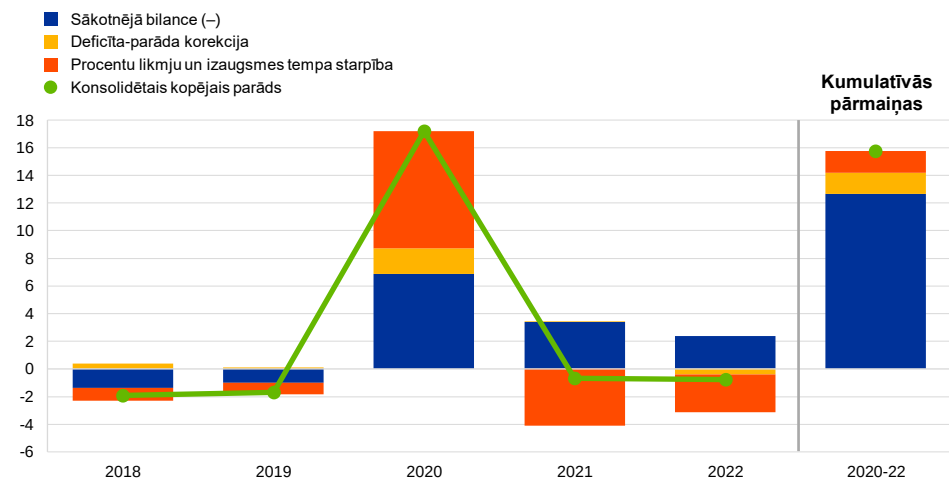
Joprojām izšķirīga ir vērienīga un koordinēta fiskālā nostāja, ņemot vērā euro zonas tautsaimniecības krasi sarukumu. Veiktajiem pasākumiem, cik iespējams, jābūt mērķtiecīgiem un īslaicīgiem pēc būtības, reaģējot uz pandēmijas ārkārtas stāvokli. Eiropadomes apstiprinātais visu triju drošības garantiju kopums strādājošajiem, uzņēmumiem un valstīm 540 mljrd. euro apjomā sniedz svarīgu finansējuma atbalstu šajā kontekstā. Vienaļpus nepieciešamas turpmākas spēcīgas un savlaicīgas pūles, lai sagatavotu un atbalstītu tautsaimniecības atveseļošanos. Tāpēc pozitīvi vērtējams ir Eiropas Komisijas priekšlikums par atveseļošanās plānu to reģionu un nozaru atbalstam, kurus visnopietnāk skārusi pandēmija, par vienotā tirgus nostiprināšanu un ilgtspējīgas un labklājīgas atveseļošanās nodrošināšanu.

¹⁹ Fiskālā nostāja atspoguļo uz tautsaimniecību vērsto fiskālās politikas stimulu virzību un apjomu papildus valsts finanšu automatiskajai reakcijai uz ekonomiskās attīstības ciklu. Šajā gadījumā to mēra kā cikliski koriģētas sākotnējās bilances rādītāja pārmaiņas, neietverot valdības atbalstu finanšu sektoram. Sīkāk par euro zonas fiskālās nostājas jēdzienu sk. ECB 2016. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 4 rakstā *The euro area fiscal stance* ("Euro zonas fiskālā nostāja").

27. attēls

Valsts parāda pārmaiņas noteicošie faktori

(procentu punktos no IKP)

Avoti: ECB un Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskās iespēju aplēses.
Piezīme: Dati attiecas uz euro zonas valstu kopējo valdības sektoru.

Ielikumi

1. Covid-19 ierobežojošo pasākumu ietekme uz ceļojumu pakalpojumu tirdzniecību

Sagatavojis Tobias Šūlers (*Tobias Schuler*)

Koronavīrusa (Covid-19) pandēmijas izplatības mazināšanas nolūkā noteiktie ierobežojošie pasākumi būtiski ietekmē euro zonas pakalpojumu, īpaši ceļojumu un pasažieru pārvadājumu pakalpojumu, tirdzniecību. Jaunākie pieejamie maksājumu bilances dati liecina, ka pakalpojumu eksports un imports 2020. gada martā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu samazinājās attiecīgi par 10.6% un 3.3%. No vairākām neviendabīgām nozarēm smagi skartas ir tās, kuru darbībai raksturīgs tiešs kontakts ar klientiem. Eiropas iepirkumu vadītāju indekss²⁰ liecina, ka 2020. gada aprīlī visstraujākais aktivitātes kritums bija tūrisma un atpūtas pakalpojumu, kā arī pārvadājumu pakalpojumu nozarē.

Tūrisma nozarē visā pasaulē, piemēram, ceļošanas ierobežojumu un tūrisma apskates objektu slēgšanas dēļ, noticis būtisks kritums. Vairāk nekā 110 valstu slēgušas savas robežas ieceļotājiem, un gandrīz visas valstis noteikušas zināmus ierobežojumus. Dažās valstīs noteikts pilnīgs ceļošanas aizliegums, savukārt citās tikai aizliegti lidojumi no reģioniem, kuros ir liels inficēšanās gadījumu skaits. Tūrisma nozare, īpaši starptautiskā tūrisma nozare, ir smagi skarta. Apstākļos, kad vērojama vēlme izvairīties no riska un prioritāšu maiņa, pandēmijas izraisītās sekas nozare izjutīs pat pēc būtisko ierobežojošo pasākumu atcelšanas.

Euro zonas pakalpojumu tirdzniecība ietver ceļojumu un tūrisma pakalpojumus

Tūrisma braucieni ir atpūtas vai darījuma braucieni un ietver vairākus posmus un sastāvdaļas, piemēram, ceļojumu plānošanu, transportu, izmītināšanu, pārtiku un iepirkšanos, vietējos ceļojumus un tūrisma objektus.²¹

Starptautiskais tūrisms valsts maksājumu bilanci parādās kā ceļojumu un transporta pakalpojumu eksports un imports. Saskaņā ar Maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances rokasgrāmatas 6. izdevumu (BPM6) "[b]raucieni galvenokārt

²⁰ Sk. *Markit* 2020. gada 8. maijā publicēto [paziņojumu presei](#).

²¹ Ceļojumu un tūrisma definīcijas un jēdzienu skaidrojumus sk. [Maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances rokasgrāmatas](#) 6. izdevumā (BPM6) un [ANPTO starptautiskajos ieteikumos tūrisma statistiskās informācijas apkopošanai](#) (ANPTO). Lai gan braucieni (saskaņā ar BPM6 sniegto definīciju) un tūrisma (saskaņā ar ANPTO sniegto definīciju) definīcijas lielā mērā sakrīt, statistikas jēdzieni atšķiras divos aspektos. Pirmkārt, "braucieni" ietver īstermiņa pārrobežu darba ņēmēju pirkumus, kas netiek uzskatīti par braucienu izdevumiem. Otrkārt, tūrisms ietver (starptautisko) pasažieru pārvadājumu pakalpojumu pirkumus, kuri saskaņā ar BPM6 vairāk atbilst pārvadājumu, nevis braucienu pakalpojumu kategorijai.

ietver preces un pakalpojumus, ko ceļotāji iegādājušies valstī (...), kurā tie uzturējušies mazāk par vienu gadu" un neietver starptautiskos pasažieru pārvadājumus, kuri iekļauti pasažieru pārvadājumu pakalpojumu kategorijā.

Ceļojumu pakalpojumu neto tirdzniecība 2019. gadā noteica euro zonas pakalpojumu tirdzniecības bilances pozitīvā saldo (68 mljrd. euro) pieaugumu (par 42 mljrd. euro). Pakalpojumu eksports ārpus euro zonas sasniedza 988 mljrd. euro, t.sk. 124 mljrd. euro devumu nodrošināja ceļojumu pakalpojumu tirdzniecība, veidojot 17% no kopējā apjoma. Transporta nozares īpatsvars ir 16%, un tā ietver kravu pārvadājumus un pasažieru pārvadājumus. Pasažieru pārvadājumu eksporta un importa īpatsvars 2019. gadā bija attiecīgi 23% un 15%. Importa apjoms sasniedza 920 mljrd. euro, un vislielākais bija transporta (16%) un ceļojumu (13%) pakalpojumu importa īpatsvars.

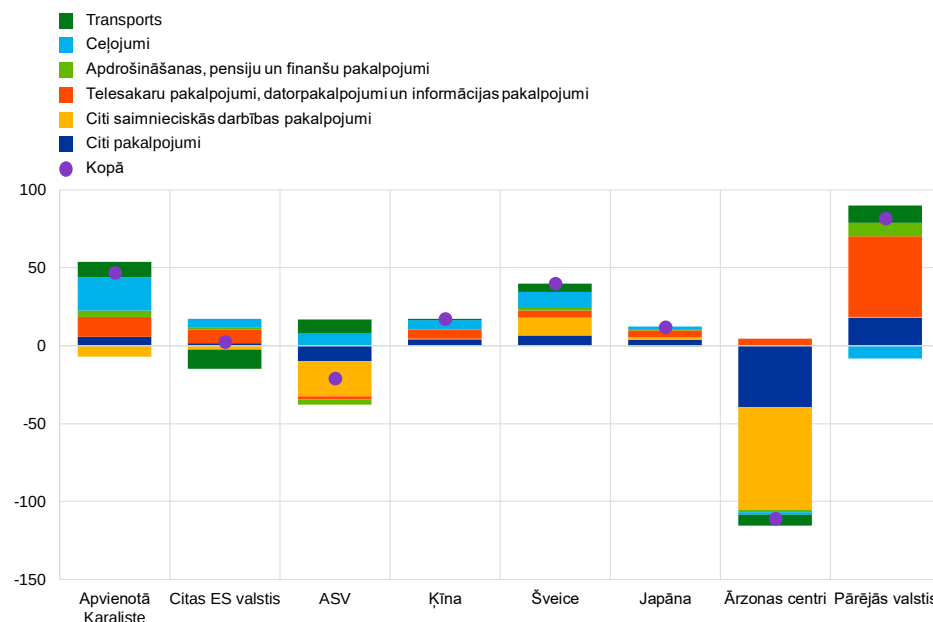
Euro zonas pakļautību riskam nosaka tirdzniecība smagi skartajās pakalpojumu nozarēs, kuru tirdzniecības bilancē 2019. gadā bija pārpalikums. Pakalpojumu tirdzniecības bilances ģeogrāfiskais dalījums (sk. A att.) parāda euro zonas pakalpojumu kategorijas galveno tirdzniecības partneru dalījuma. Euro zonas ceļojumu pakalpojumu tirdzniecības nozares bilancē kopumā bija pārpalikums, un šī nozare ir īpaši pakļauta riskam, jo tā ir viena no vissmagāk skartajām. Apvienotā Karaliste, Šveice un ASV 2019. gadā nodrošināja vislielāko devumu ceļojumu pakalpojumu tirdzniecības bilances pozitīvajā saldo. Citas nozares, piemēram, apdrošināšanas, pensiju un finanšu pakalpojumu, kā arī telesakaru pakalpojumu, datorpakalpojumu un informācijas pakalpojumu tirdzniecība, ir skartas mazāk.²²

²² Telesakaru pakalpojumu, datorpakalpojumu un informācijas pakalpojumu tirdzniecības bilances pārpalikums galvenokārt tika reģistrēts Apvienotajā Karalistē, citās ES dalībvalstīs un citās valstīs. Turpretī euro zonas citu saimnieciskās darbības pakalpojumu tirdzniecības bilancē attiecībā pret ārzonu centriem un ASV bija deficīts. Euro zona ir "citu pakalpojumu" neto importētāja – tā ir kategorija, kurā iekļauta maksa par intelektuālā īpašuma izmantošanu un kuru lielā mērā ietekmē starptautisku uzņēmumu iekšējie darījumi. Sīkāku informāciju sk. ECB 2020. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 2 rakstā [Multinational enterprises, financial centres and their implications for external imbalances: a euro area perspective](#) ("Starptautiski uzņēmumi, finanšu centri un to ietekme uz ārējo nelīdzsvarotību: skatījums euro zonas kontekstā").

A attēls

Euro zonas pakalpojumu tirdzniecības bilances ģeogrāfiskais dalījums 2019. gadā

(mljrd. euro)

Avots: ECB.

Piezīmes. Citi saimnieciskās darbības pakalpojumi ietver pētniecības un attīstības pakalpojumus, profesionālos un vadībzinību pakalpojumus, kā arī tehniskos, ar tirdzniecību saistītos un citus saimnieciskās darbības pakalpojumus, kas nav iekļauti iepriekšējās kategorijās. Citi pakalpojumi attiecas uz ražošanas pakalpojumiem, apstrādājot citiem piederošus izejmateriālus, apkopes un remonta pakalpojumiem, būvniecību, maksu par intelektuālā īpašuma izmantošanu, valdības precēm un pakalpojumiem, individuālajiem, kultūras un atpūtas pakalpojumiem un kategoriju "citur neietvertie pakalpojumi".

Krīze pasažieru pārvadājumu nozarē

Aviopārvadājumu nozare saskaras ar nopietniem palēninošiem faktoriem, jo tūrisma nozari visā pasaulē būtiski ietekmē Covid-19 izplatības ierobežošanas nolūkā īstenotie pasākumi. Īpaši skarta ir gaisa satiksmes pasažieru pārvadājumu nozare, kuras īpatsvars pasažieru pārvadājumu eksporta un importa vērtībā ir vislielākais²³. Galvenās lidostas euro zonā (īpaši Parīzē, Amsterdamā un Frankfurtē) ir starptautisko ceļojumu savienojumu centrs. Jūras, sauszemes un dzelzceļa pārvadājumu nozares ir skartas mazāk.²⁴

Lidojumu kapacitāte kopš Covid-19 uzliesmojuma ir būtiski samazinājusies (sk. B att.). Regulāro lidojumu kapacitātes²⁵ kritums visā pasaulē sasniedzis 65%. ASV un Japānā lidojumu kapacitāte saruka attiecīgi par 72% un 48%. Ķīnā tā samazinājās par 71% un kopš tā laika palielinājusies līdz līmenim, kas ir par 20% zemāks nekā 2019. gadā. Itālijā, Spānijā, Francijā un Vācijā lidojumu kapacitāte

²³ Pamatojoties uz starptautisko pakalpojumu tirdzniecības (SPT) statistiku.

²⁴ Kruīza kuģu pakalpojumu nozare, kuru būtiski skāruši ierobežojošie pasākumi, ietverta SPT statistikas datu kategorijā "Braucieni".

²⁵ Globālā regulāro lidojumu kapacitāte ietver gan iekšzemes, gan starptautisko lidojumu kapacitāti. Ceļošanas ierobežojumu dēļ starptautisko gaisa satiksmes pasažieru pārvadājumu joma ir cietusi daudz smagāk nekā pasažieru iekšzemes gaisa pārvadājumu sektors.

saruka vairāk nekā par 90% salīdzinājumā ar 2019. gada atbilstošo periodu (saskaņā ar 2020. gada 1. jūnijā publicētajiem datiem).

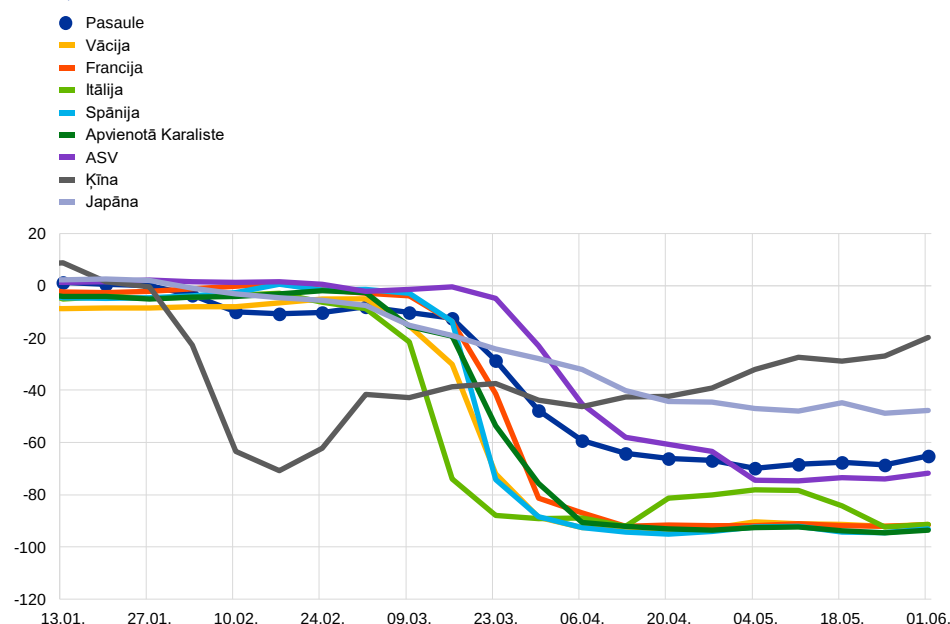
Šis ir aviācijas vēsturē nepieredzēts lidojumu kapacitātes kritums visos reģionos.

Ieņēmumi no pasažieru lidojumiem pēc teroristu uzbrukumiem 2001. gada septembrī saruka aptuveni par 15%, un bija nepieciešami 2–3 gadi, lai ASV un Eiropā tos pilnībā atgūtu.²⁶ Pēc SARS uzliesmojuma 2002. un 2003. gadā pasažieru pārvadājumu ieņēmumi samazinājās aptuveni par divām trešdaļām, un tos izdevās atgūt tikai pēc gada.²⁷ Covid-19 izraisītais starptautisko aviosabiedrību aktivitātes kritums tomēr ir daudz plašāks un dziļāks, un tā nelabvēlīgā ietekme uz nozari, iespējams, būs jūtama daudz ilgāk nekā iepriekšējās situācijās.

B attēls

Globālā regulāro lidojumu kapacitāte 2020. gadā

(pārmaiņas salīdzinājumā ar 2019. gada atbilstošo periodu; %)

Avots: OAG Schedules Analyser.

Piezīmes. Katras nedēļas dati tiek salīdzināti ar 2019. gada atbilstošo periodu. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 1. jūnijā.

Ietekme uz atsevišķu euro zonas valstu ceļojumu nozari

Vairākām euro zonas valstīm ceļojumu pakalpojumu eksports ir ļoti nozīmīgs (sk. C att.).

Tas galvenokārt ietver ceļotājiem sniegtos izmitināšanas un viesmīlības pakalpojumus. Ieņēmumu ziņā lielākie eksportētāji ir Spānija, Francija, Itālija un Vācija – vairāk nekā puse no to tūrisma eksporta kopapjoma tiek novirzīta uz ārpus euro zonas esošajām valstīm. Arī Austrija, Nīderlande, Grieķija un Portugāle ir nozīmīgi tūrisma galamērķi euro zonā – Austrija un Nīderlande veido būtiskāko

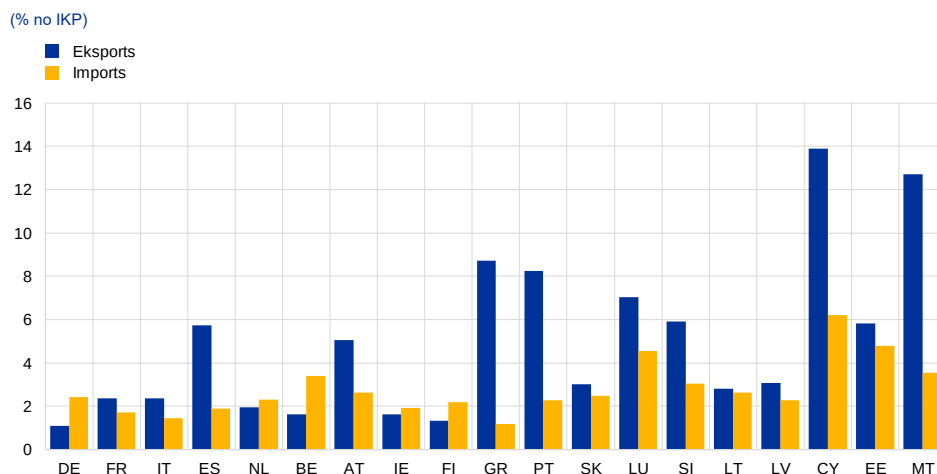
²⁶ ASV Transporta departamenta un Eiropas Aviokompāniju asociācijas novērtējums, kas balstās attiecīgi uz uzkrāto pasažieru jūdžu un kilometru skaitu. Uzkrātās pasažieru jūdzes un kilometri tiek aprēķināti, reizinot par maksu pārvadāto pasažieru skaitu ar nobraukto attālumu.

²⁷ Novērtējums balstās uz Starptautiskās Gaisa transporta asociācijas un Starptautiskās Civilās aviācijas organizācijas sniegtajiem datiem.

eksporta euro zonas iekšienē īpatsvaru. Relatīvā izteiksmē tūrisma eksports ir nozīmīgs arī Kiprai, Maltai, Grieķijai un Portugālei.

C attēls

Euro zonas valstu tūrisma pakalpojumu eksporta un importa īpatsvars IKP
2018. gadā

Avoti: Eurostat un ECB speciālistu aprēķini.
Piezīme: Eksports un imports ietver euro zonas iekšējo un ārējo tirdzniecību.

Vairākums euro zonas valstu ārvalstīs iztērē 2–4% no IKP, un šis rādītājs tiek reģistrēts kā tūrisma pakalpojumu imports. Absolūtā izteiksmē Vācija ir lielākā tūrisma pakalpojumu importētāja. Beļģija, Luksemburga un Kipra ir relatīvi lielas tūrisma pakalpojumu importētājas attiecībā pret IKP, ņemot vērā to saikni ar citām kaimiņvalstīm.

Tiek lēsts, ka Kipra, Malta, Grieķija un Portugāle tūrisma pakalpojumu neto eksporta ziņā ir pandēmijas ietekmei visvairāk pakļautās euro zonas valstis.

Paredzams, ka arī Spānija, Austrija, Luksemburga un Slovēnija galu galā saskarsies ar būtisku neto tūrisma pakalpojumu eksporta kritumu. Turpretī gaidāms, ka Vācija un Beļģija neto eksporta ziņā gūs zināmu labumu, jo tās ir galvenās tūrisma pakalpojumu importētājas.

Covid-19 pandēmijas ietekme uz to valstu kopējo tautsaimniecību, kuru tautsaimniecība ir atkarīga no ceļojumiem un tūrisma, ir nopietna un ilgstoša.

Tūrismam vērtību ķēdes posmos ir tieši guvumi no komercdarbības (t.i., ceļojumu plānošana, transports, izmitināšana, pārtika un iepirkšanās, vietējie ceļojumi un tūrisma objekti) un netieši guvumi, radot pieprasījumu un izaugsmi daudzās citās nozarēs. Pandēmijas izplatības mazināšanas nolūkā noteiktie izolācijas pasākumi un konfidences efekti būtiski ietekmē darbietilpīgās ceļojumu nozares uzņēmumus un darbiniekus.

2. Koronavīruss (Covid-19): iespējas līgumu cenu implicētās tirgus bažas

Sagatavojuši Migels Ampudija (*Miguel Ampudia*), Urzela Baumanē (*Ursel Baumann*) un Fabio Fornāri (*Fabio Fornari*)

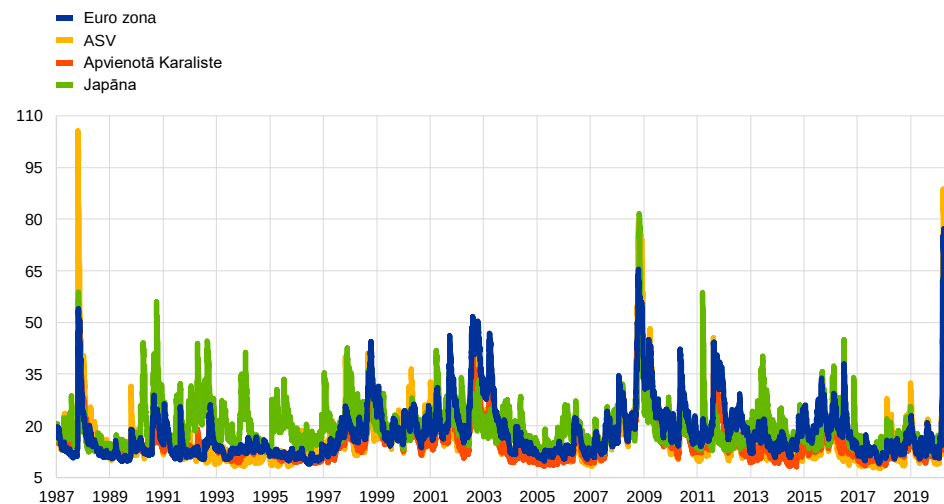
Ievads

Kopš februāra beigām, kad starptautiskie investori sāka bažīties par koronavīrusa izplatīšanos ārpus Ķīnas un tā ietekmi uz globālo tautsaimniecību, visos pasaules akciju tirgos bija vērojams dramatisks kritums. Lai gan kapitāla vērtspapīru tirgi kopš tā laika daļēji atguvušies, nedēļā, kas beidzās 28. februārī, *Euro Stoxx 50* indekss pieredzēja nedēļas lielāko procentuālo kritumu kopš 2008. gada globālās finanšu krīzes, sarūkot par 12.3%. *S & P 500* tikpat katastrofālā nedēļā samazinājās vairāk nekā par 11%. Kopumā kapitāla vērtspapīru tirgi euro zonā un ASV laikā no augstākā punkta 19. februārī līdz zemākajam līmenim 23. martā zaudēja aptuveni 35% to vērtības.

A attēls

Kapitāla vērtspapīru atdeves standartnovirze

(uz gadu attiecināti procentuālie rādītāji)

Avoti: Autoru aprēķini un *Refinitiv*.

Piezīmes. Četrus indeksos (*Euro Stoxx 50*, *S & P 500*, *FTSE 100* un *Nikkei 225*) ietilpstošo kapitāla vērtspapīru dienas atdeves standartnovirzes aplēses, izmantojot modeli. Dienas dati. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 13. aprīlī.

Kapitāla vērtspapīru cenu sarukuma rezultātā to atdeves rādītāju variācija izveidoja krasu smaili. Euro zonas, ASV, Apvienotās Karalistes un Japānas lielāko indeksu dienas atdeves standartnovirze atrodas līmenī, kas salīdzināms ar augstākajiem punktiem akciju tirgus kraha laikā 1987. gada oktobrī un *Lehman Brothers* sabrukuma laikā 2008. gada septembrī (sk. A att.). Nesenais satricinājums pavisam noteikti ir globāls, par to liecina visu indeksu standartnovirzes būtiskais lēcians. To atspoguļo arī četru galveno kapitāla vērtspapīru indeksu atdeves

savstarpējo korelāciju krass kāpums (līdz vērtībām, kas tuvu vienam), liecinot par kopēja faktora klātbūtni šajos atdeves rādītājos. Tā rezultātā zudušās diversifikācijas iespējas arī pastiprina starptautisko investoru potenciālos zaudējumus.

Iespējams, ka lielāka izvairīšanās no riska vienlaikus ar paaugstinātiem riskiem pastiprināja vērtspapīru apjomīgo pārdošanu kapitāla vērtspapīru tirgos un vispārīgāk – plašā aktīvu spektrā. Pēc sākotnējās apjomīgās

pārdošanas epizodes finanšu tirgos svarīgs jautājums politikas veidotājiem, vērtējot reakciju uz krīzi, saistīts ar to, cik ilgstoša būs ar koronavīrusu saistīto ierobežojumu ietekme uz finanšu risku, finanšu nosacījumiem un, visbeidzot, uz reālo ekonomisko aktivitāti. Viens no galvenajiem šā šoka izplatīšanās ceļiem bijusi finanšu tirgu savstarpējā sasaiste un visvairāk – sinhronais pasaules akciju tirgu kritums. Akciju apjomīgo pārdošanu, iespējams, noteica uztveres par tirgū valdošā riska apjomu pieaugums, lielāka investoru nevēlēšanās uzņemties risku vai arī abu šo faktoru kombinācija. Zinot, kāds ir kapitāla vērtspapīru (un finanšu aktīvu kopumā) cenu sarukuma galvenais avots, politikas veidotāji varētu labāk izprast, cik tas būs ilgstošs, un novērtēt vajadzīgos politikas atbildes pasākumus. Šā ielikuma mērķis ir novērtēt (galēju iznākumu; *tail*) risku apjoma un cenas pārmaiņas, izmantojot aplēses par izvairīšanos no galēju iznākumu riska, pamatojoties uz kapitāla vērtspapīru iespējas līgumu cenām.

Riska neitrāli blīvumi

Kapitāla vērtspapīru cenas riska neitrālais blīvums ir tirgus novērtējums par šā kapitāla vērtspapīra nākotnes cenas varbūtības sadalījumu, kas koriģēts atbilstoši esošajai investoru vēlmei izvairīties no riska. Tādējādi riska neitrāls blīvums atspoguļo gan investoru attieksmi pret risku, gan cenu gaidas. Var uzskatīt, ka riska neitrālie blīvumi ir kā fiziski blīvumi, kuru forma modificēta, lai piešķirtu lielāku nozīmīgumu tiem galastāvokļiem, kuri saistīti ar īpaši nelabvēlīgiem iznākumiem un kuru galējais derīgums (*marginal utility*) investoru skatījumā tāpēc ir mazāks.²⁸ Autori atvasināja nākotnes atdeves riska neitrālo blīvumu no *Euro Stoxx 50* pirkšanas un pārdošanas iespējas līgumu dienas cenām.²⁹ Katru dienu šādi iespējas līgumi pieejami uz vairāk nekā vienu termiņu, tādējādi var novērtēt riska neitrālo blīvumu visam pieejamo termiņu spektram.

Bažas par tirgus sabrukumu parādījās, sākoties vīrusa uzliesmojumam Eiropā, bet pēc būtisku politikas stimulu izziņošanas kapitāla vērtspapīru cenu gaidāmā pieauguma potenciāls palielinājās, lai gan tirgus riski joprojām bija paaugstināti. B attēlā parādīts no iespējas līgumiem iegūtais *Euro Stoxx 50* ietilpstošo kapitāla vērtspapīru atdeves riska neitrālais blīvums līdz pat viena gada

²⁸ Šādas modificēšanas rezultātā iegūst to, ka investori ir riska neitrāli, t.i., visas nākotnes naudas plūsmas no jebkura aktīva iespējams diskontēt, izmantojot bezrisku procentu likmes.

²⁹ Sk. Breeden, D., Litzenberger, R. Prices of State-contingent Claims Implicit in Option Prices. *The Journal of Business*, vol. 51, No. 4, 1978, pp. 621–651, kur autori parāda, ka pirkšanas/pārdošanas cenas funkcijas otrais atvasinājums attiecībā pret līguma izmantošanas cenu atbilst riska neitrālā blīvuma funkcijai. Stikāku skaidrojumu par aprēķinu veikšanā izmantoto metodi sk. Figlewski, S. Estimating the Implied Risk-Neutral Density for the US Market Portfolio. *In*: Bollerslev, T., Russell, J., Watson, M. (eds.). *Volatility and Time Series Econometrics: Essays in Honor of Robert F. Engle*. Oxford University Press, Oksforda, Apvienotā Karaliste, 2010.

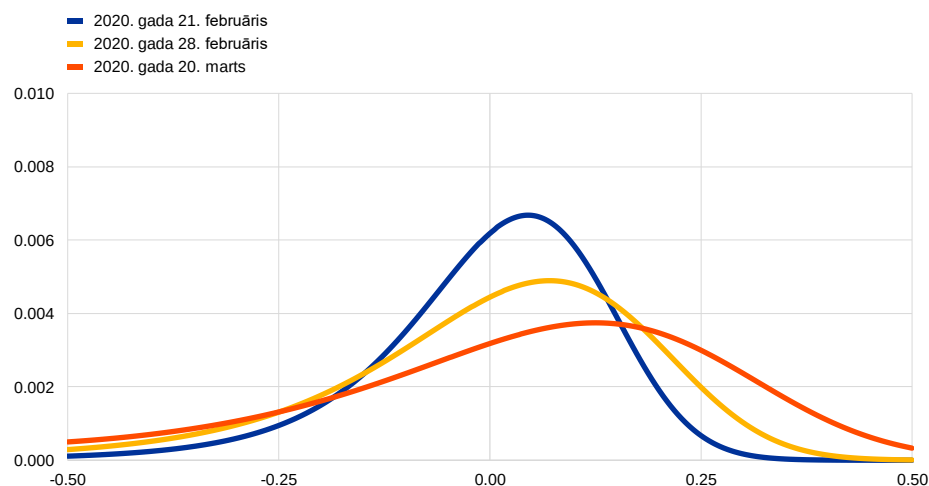
periodam trijos datumos: 1) 21. februārī – tieši pirms tam, kad Eiropu pilnībā sasniedza vīrusa uzliesmojums; 2) nedēļu vēlāk – 28. februārī; un 3) 20. martā – pēc būtisku politikas stimulu izziņošanas euro zonā un ASV. Nedēļā, kas beidzās 28. februārī, varēja vērot būtisku sadalījuma variācijas palielināšanos (un galēju iznākumu pieaugumu līknes kreisajā pusē), tādējādi signalizējot par bažu par tirgus sabrukumu palielināšanos.³⁰ Līdz 20. martam, kad bija izziņoti nozīmīgi monetārās un fiskālās politikas pasākumi un kapitāla vērtspapīru tirgi jau bija piedzīvojuši krasu kritumu, riska neitrālā blīvuma līknes zemākais gals kopumā palika nemainīgs, bet sadalījums pavisinājās vairāk augšup, liecinot par kapitāla vērtspapīru atdeves palielināšanās gaidu kāpumu.³¹

B attēls

Euro Stoxx 50 iespējas līgumu implicētie riska neitrālie blīvumi

Iespējas līgumiem ar izmantošanas datumu aptuveni pēc 1 gada nākotnē

(blīvumi)

Avoti: Autoru aprēķini un *Refinitiv*.

Piezīme. Nākotnes atdeves riska neitrālie blīvumi iegūti no *Euro Stoxx 50* pirkšanas un pārdošanas iespējas līgumu dienas cenām.

Izvairīšanās no galēju iznākumu riska rādītājs

Investoru riska preferences vai izvairīšanās no riska rādītāju var atvasināt, salīdzinot riska neitrālo blīvumu ar kapitāla vērtspapīru atdeves fiziskā blīvuma aplēsi. Riska neitrālo un fizisko blīvumu saista cenošanas kodols, kurš ietver investoru riska preferences. Fiziskais blīvums parāda investoru precīzāko spriedumu par nākotnes cenu dinamikas varbūtībām. Fizisko blīvumu gaidas nav iespējams noteikt ar tirgus cenām, jo arī tirgus cenas ietver investoru riska preferences. Pētnieki šādu blīvumu aplēšanai izmantojuši statistikas metodes.³² Ielikuma autori

³⁰ Lielais variācijas pieaugums, investoriem iecenojot abu galēju iznākumu augstāku ticamību, aizēnoja asimetriskuma palielināšanos.

³¹ Līdzīgu ainu iezīmē kapitāla vērtspapīru atdeve, kas iegūta no iespējas līgumiem ar īsu termiņu, t.i., ar atlikušo termiņu 10–20 dienu.

³² Sk., piemēram, Barone-Adesi, G., Engle, R. F., Mancini, L. A GARCH Option Pricing Model with Filtered Historical Simulation. *The Review of Financial Studies*, vol. 21, No. 3, 2008, pp. 1223–1258.

aplēsēs izmantoja dienas daudzfaktoru vispārinātās autoregresijas nosacītās heteroskedasticitātes (GARCH) modeli.³³

Izvairīšanās no galēju iznākumu riska rādītājs iegūts, salīdzinot riska neitrālā un fiziskā sadalījuma līknes kreisās puses galus. Investori izvairās no riska, ja tie piešķir augstāku riska neitrālo varbūtību nelabvēlīgiem notikumiem salīdzinājumā ar fizisko blīvumu. Tā kā investori, kuri izvairās no galēju iznākumu riska, labprāt samaksā prēmiju, lai nodrošinātos pret nelietderīgumu, kas saistīts ar nelabvēlīgiem iznākumiem, riska neitrālās varbūtības paredzēs pārmērīgi augstas negatīvu galēju iznākumu iestāšanās noteicošo notikumu atbilstošās fiziskās varbūtības. Tika aplūkota gan kapitāla vērtspapīru atdeves riska neitrālo, gan fizisko blīvumu līknes kreisās puses galu dinamika triju mēnešu periodā. Investoru izvairīšanās no negatīvu galēju iznākumu riska indekss aprēķināts kā zona, kas atrodas pa kreisi no riska neitrālā blīvuma punkta, kurš atbilst atdeves fiziskā sadalījuma zemākajai procentiles desmitdaļai (normalizējot ar 0.1, t.i., atbilstoši fiziskā blīvuma zonai).³⁴ Ja šis indekss lielāks par vienu, tas nozīmē, ka investori baidās, ka varētu īstenoties negatīvus galējus iznākumus noteicošie notikumi, tāpēc tie labprāt apdrošinās pret šādiem notikumiem, maksājot vairāk, nekā to pamato vēsturiskā iespējamība.³⁵ Turpretī indeksa vērtību no nulles līdz vienam varētu uzskatīt par atbilstošu situācijai, kurā riska apetīte ir liela.

³³ GARCH modeļi ņem vērā svārstīguma klasteru veidošanos, ko parasti vēro finanšu aktīvu atdeves datu laikrindās, īpaši stresa periodos. Izmantojot šo modeli, katrā datumā simulētas vairākas kapitāla vērtspapīru atdeves nākotnes attīstības gaidas līdz pat ilgākajam attiecīgajā dienā tirgū tirgto iespējas līgumu termiņam. No šiem atdeves rādītājiem katrā dotajā termiņā ar kodola aplēses palīdzību iegūts to nākotnes fiziskais blīvums. Autori aplēsuši kapitāla vērtspapīru atdeves paredzamo fizisko blīvumu, simulējot tās pirmos un otros momentus, izmantojot standartizēto atlikumu (tos iegūst, kapitāla vērtspapīru indeksa pārmaiņu tempam piemērojot to nosacīto standartnovirzi, pamatojoties uz GARCH modeli) pilnās vēsturiskās kļūdas. Tā kā kļūdu variācija politikas stimulu apstākļos, iespējams, tiek pārvērtēta, alternatīvs veids būtu piešķirt lielāku svaru 2015. gadā, aktīvu iegādes programmas sākumposmā, reģistrētajām kļūdām vai samazināt kļūdu variāciju, lai precīzi atspoguļotu gaidāmo risku samazināšanos.

³⁴ Procedūra ir šāda: 1) nosaka atdevi fiziskā sadalījuma zemākajā, 10., procentilē; 2) sameklē šo atdevi riska neitrālajā sadalījumā un aprēķina zonu pa kreisi no tās; un 3) izdala šo zonu ar 0.1 (kas atbilst zonai pa kreisi no 10. procentiles fiziskajā sadalījumā).

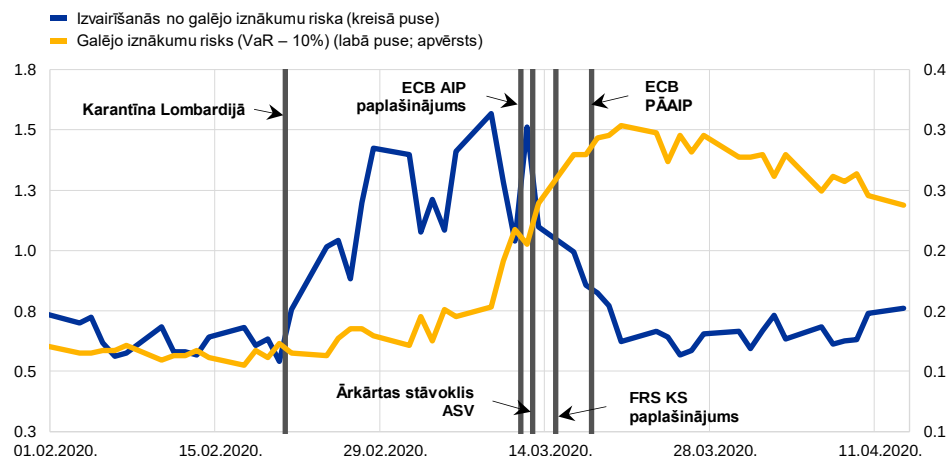
³⁵ Ja rādītājs ir mazāks par vienu, investori joprojām vēlas nodrošināties pret negatīvu galēju iznākumu īstenošanos, bet tikai par zemāku cenu nekā tā, kuru pamato vēsturiskā ticamība. Rādītājs, kas vienāds ar vienu, nozīmē, ka investors ir riska neitrāls.

C attēls

Izvairīšanās no *Euro Stoxx 50* galēju iznākumu riska rādītājs un galēju iznākumu risks

Iespējas līgumiem ar izmantošanas datumu 10–20 dienu nākotnē

(indekss)

Avoti: Autoru aprēķini un Refinitiv.

Piezīmes. "AIP" nozīmē aktīvu iegādes programmu, un "AIP paplašināšana" attiecas uz 2020. gada 12. martā izziņotajiem ECB pasākumiem. "PĀAIP" ir 2020. gada 18. martā izziņotā pandēmijas ārkārtas aktīvu iegādes programma, "KS" – kvantitatīvā stimulēšana un "VaR" – riskam pakļautā vērtība (10. procentile). Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 13. aprīlī.

Aplēstais izvairīšanās no galēju iznākumu riska rādītājs kopš februāra otrās puses manāmi palielinājās. Marta vidū, kas sakrīt ar politikas pasākumu ieviešanu abpus Atlantijas okeānam, tas samazinājās, atgriežoties februāra sākuma līmenī. C attēls ataino aplēsto galēju iznākumu riska rādītāju, kā arī galēju iznākumu riska novērtējumu, ko definē kā *Euro Stoxx 50* atdeves fiziskā sadalījuma (apvērsto) 10. procentili. Sākotnēji, kad vīrusa izplatība bija lielākoties ierobežota noteiktos Ķīnas reģionos, tirgi, šķiet, bija samērā mierīgi, jo izvairīšanās no galēju iznākumu riska praktiski nepieauga. Tomēr, pandēmijai uzliesmojot Eiropā, investoru vēlme uzņemt risku būtiski samazinājās, kā to atspoguļo izvairīšanās no galēju iznākumu riska indekss kopš 21. februāra – karantīnas sākuma atsevišķās Itālijas Lombardijas reģiona vietās. Ap marta vidu, kad abpus Atlantijas okeānam tika izziņots fiskālo un monetāro pasākumu kopums, līknes kreisā gala galēju iznākumu riska cena atkal sāka samazināties. Turpretī galēju iznākumu risks pats par sevi līdz marta sākumam kopumā bija stabils, pēc tam sāka būtiski palielināties un saglabājās augsts pat pēc politikas stimulu ieviešanas. Viens no šo norišu skaidrojumiem ir tāds, ka centrālo banku un valdību īstenotie pasākumi spējuši veicināt investoru riska apetīti, tādējādi ierobežojot riska cenas sākotnējo kāpumu un nosakot tās sarukumu līdz aptuveni februāra vidū dominējošajam līmenim. Riska cena saruka, neraugoties uz riska apjoma palielināšanos, tādējādi būtiski veicinot šoka ietekmes uz finanšu tirgiem samazināšanos.

3. Covid-19 pandēmija un finansējuma pieejamība mazajiem un vidējiem uzņēmumiem: apsekojuma datu liecības

Sagatavojuši Katažina Bankovska (*Katarzyna Bankowska*), Annalisa Ferrando un Huans Anhels Garsija (*Juan Angel Garcia*)

Koronavīrusa (Covid-19) pandēmijas uzliesmojums būtiski ietekmējis globālo ekonomisko aktivitāti. Cenšoties palēnināt Covid-19 infekcijas izplatību, valdības visā pasaulē ieviesušas sociālās distancēšanās un izolācijas pasākumus un atcēlušas publiskos pasākumus. Pat Eiropā slēgtas valstu robežas. Turklāt ar pandēmijas turpmāko attīstību saistītā nenoteiktība un piegādes ķēžu pārrāvumi, iespējams, pastiprinājuši kopējā pieprasījuma un piedāvājuma šoka ietekmi. Daudzi uzņēmumi saskārušies ar nopietniem darbības traucējumiem, kuru rezultātā izveidojusies nepieredzēta negatīva ietekme uz pasaules ekonomisko izaugsmi.

Jaunākais apsekojums *Survey on the Access to Finance of Enterprises (SAFE; "Apsekojums par finansējuma pieejamību uzņēmumiem")* liecina par mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) aktivitātes sarukumu pārskata periodā no 2019. gada oktobra līdz 2020. gada martam.³⁶ Tā kā apsekojums veikts no 2. marta līdz 8. aprīlim, uzņēmumu atbildēs zināmā mērā atspoguļojas pašreizējās krīzes ietekme. Tomēr atbildes uz aptaujas retrospektīvajiem jautājumiem, iespējams, tikai daļēji atspoguļo krīzes ietekmi, jo krīze saasinājās brīdī, kad pārskata periods jau bija gandrīz beidzies.

Retrospektīvā analīze liecina, ka euro zonas MVU apgrozījums sarucis pirmo reizi kopš 2014. gada sākuma. Saskaņā ar sniegtajām ziņām euro zonā kopumā apgrozījuma pārmaiņas veidoja –2% neto izteiksmē³⁷ (iepriekšējā kārtā – 20%; sk. A att.). Neraugoties uz dažām atšķirībām starp valstīm, situācijas pasliktināšanās bija plaši vērojama. Straujāko kritumu piedzīvoja Itālijas MVU, kuriem sekoja Slovākijas, Grieķijas un Spānijas MVU. Savukārt Vācijā un Francijā daudz mazāka MVU daļa kopumā ziņoja par apgrozījuma kāpumu.

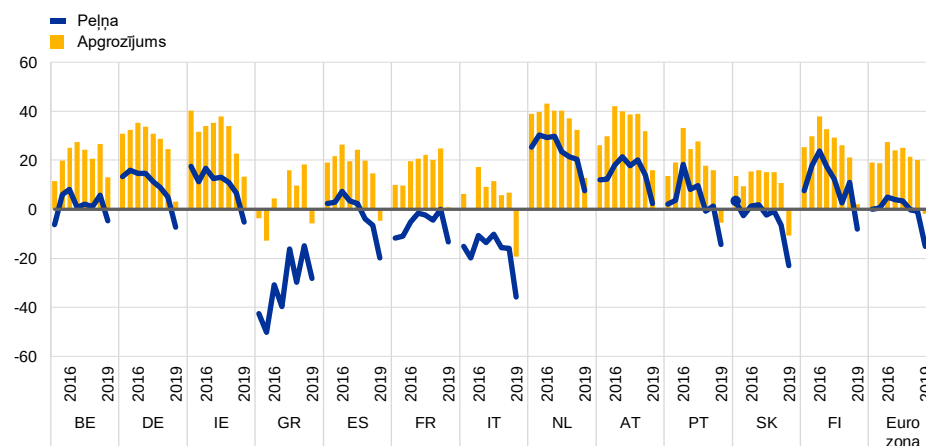
³⁶ SAFE 22. kārtā tika īstenota laikā no 2020. gada 2. marta līdz 8. aprīlim, aptverot periodu no 2019. gada oktobra līdz 2020. gada martam. Euro zonas valstu izlase ietvēra 11 236 uzņēmumus, no kuriem 10 287 (92%) nodarbināja mazāk nekā 250 darbiniekus. Vispusīgāku pārskatu par jaunākajiem rezultātiem sk. *Survey on the Access to Finance of Enterprises* ("Apsekojums par finansējuma pieejamību uzņēmumiem"), ECB, 2020. gada maijs. Turklāt šā "Tautsaimniecības Biļetena" rakstā *Access to finance for small and medium-sized enterprises since the financial crisis: evidence from survey data* ("Finansējuma pieejamība mazajiem un vidējiem uzņēmumiem: apsekojuma datu liecības") sniegti papildu dati, kas aptver pēdējo 10 gadu apsekojumu rezultātus.

³⁷ Neto izteiksme jeb neto īpatsvars ir uzņēmumu, kuri ziņo par attiecīgā faktora kāpumu, un uzņēmumu, kuri ziņo par attiecīgā faktora samazināšanos, īpatsvara starpība.

A attēls

Euro zonas valstu MVU apgrozījuma un peļņas pārmaiņas

(iepriekšējos sešos mēnešos; respondentu neto īpatsvars; %)

Avoti: ECB un Eiropas Komisija, (SAFE).

Piezīmes. Bāzi veido visi MVU. Skaitļi attiecas uz datiem no apsekojuma 15. kārtas (2016. gada aprīlis–septembris) līdz 22. kārtai (2019. gada oktobris–2020. gada marts). Neto izteiksmē ir uzņēmumu, kuri ziņo par attiecīgā faktora kāpumu, un uzņēmumu, kuri ziņo par attiecīgā faktora samazināšanos, īpatsvara starpība.

Dažādās valstīs un tautsaimniecības nozarēs bija vērojams arī MVU

peļnīspējas sarukums. Samazinoties apgrozījumam, augstas darbaspēka izmaksas (par kurām ziņo 46% uzņēmumu neto izteiksmē) un citu resursu izmaksas (45%) negatīvi ietekmēja euro zonas valstu MVU peļņu (–15%; iepriekš – –1%), neraugoties uz labvēlīgiem finansēšanas nosacījumiem. Grieķijas, Spānijas, Itālijas un Slovākijas MVU peļņas kritums bija īpaši straujš. Raugoties nozaru dalījumā, šķiet, ka peļņas sarukums visnopietnāk skāris rūpniecību (–20%; iepriekš – –7%), īpaši Itālijā. Tirdzniecības nozarē par peļņas sarukumu ziņoja 19% euro zonas MVU (neto izteiksmē). Itālijā šādu MVU īpatsvars sasniedza 37%, bet Spānijā – 30%.

Finansiālā stāvokļa pavājināšanās un makroekonomiskās vides

pasliktināšanās radīja bažas par finansējuma pieejamību MVU. Euro zonas, īpaši Spānijas, Itālijas un Portugāles, MVU pirmo reizi kopš 2014. gada septembra uzskatīja, ka to apgrozījuma un peļņas pasliktināšanās ierobežos ārējā finansējuma pieejamību (–18%; iepriekš – 5%). Turklāt MVU uzskatīja, ka finansējuma pieejamību negatīvi ietekmējusi arī vispārējā tautsaimniecības perspektīvas attīstība (–30%, iepriekš – –13%); tik liela MVU daļa šādu uzskatu nebija paudusi kopš 2013. gada marta. Situācijas pasliktināšanās bija plaši vērojama dažādās valstīs, īpaši Vācijā, Itālijā un Somijā, kā arī dažādās nozarēs (rūpniecībā, būvniecībā, pakalpojumu nozarē un tirdzniecībā attiecīgi –31%, –21%, –31% un –30%). Turklāt salīdzinājumā ar lielākiem uzņēmumiem MVU un īpaši mikrouzņēmumi, šķiet, bija vairāk nobažījušies par pārdošanas apjoma un peļņas perspektīvas negatīvo ietekmi uz ārējā finansējuma pieejamību.

Uzņēmumu gaidas attiecībā uz finansējuma pieejamību tuvākajā nākotnē viesa lielāku skaidrību par Covid-19 krīzes nopietnību.

Pasaules Veselības organizācijas (PVO) 2020. gada 11. marta paziņojums par pandēmiju un pēc tā īstenotā ierobežojošo pasākumu pastiprināšana euro zonā kopumā sakrita ar SAFE apsekojuma pēdējo kārtu. Tāpēc atbildes uz retrospektīvajiem jautājumiem,

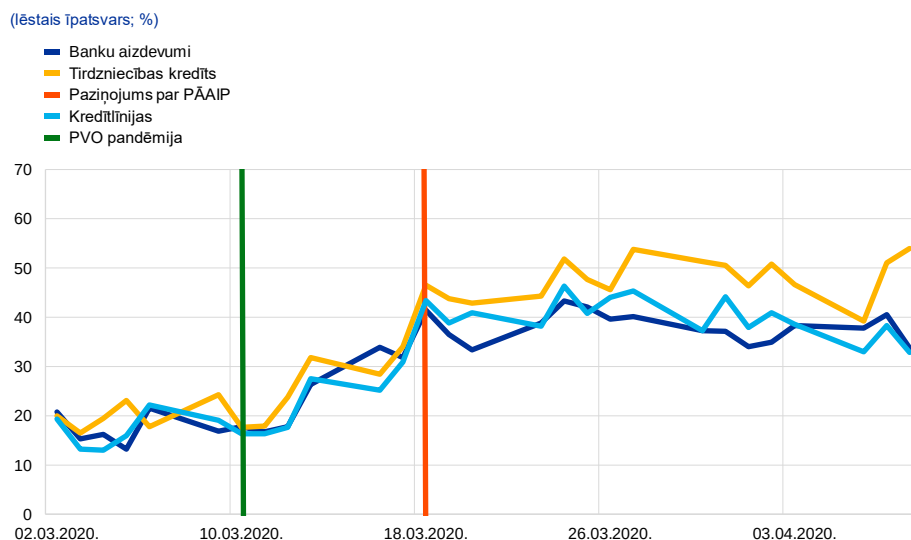
iespējams, tikai daļēji parāda uzņēmumu darbības traucējumus. Tomēr uz nākotni vērsta apsekojuma komponents atspoguļoja jau vērojamo un vēl gaidāmo ekonomisko apstākļu pasliktināšanos.

Pievēršoties konkrētās dienās sniegtajām atbildēm, euro zonas gaidas sāka strauji pasliktināties neilgi pēc PVO paziņojuma par pandēmiju, pēc kura tika ieviesti izolācijas un robežkontroles pasākumi lielākajā daļā Eiropas.

Pamatojoties uz apsekojuma laikā aptaujāto uzņēmumu ziņu sniegšanas datumiem, analizēts, kā kopš pandēmijas uzliesmojuma mainījušās uzņēmumu gaidas.³⁸ Dienā, kad PVO paziņoja par pandēmiju, vidēji 17% uzņēmumu prognozēja banku aizdevumu un kredītlīniju pieejamības samazināšanos un 20% uzņēmumu paredzēja to pašu attiecībā uz tirdzniecības kredītu pieejamību (sk. B att.). Līdz 18. martam, kad tika publiskots paziņojums par ECB pandēmijas ārkārtas aktīvu iegādes programmu (PĀAIP), attiecīgo uzņēmumu īpatsvars jau bija palielinājies līdz 41% attiecībā uz banku aizdevumiem, 43% attiecībā uz kredītlīnijām un 46% attiecībā uz tirdzniecības kredītu.

B attēls

Apsekojumā aptaujātie uzņēmumi, kuri paredz ārējā finansējuma pieejamības pasliktināšanos nākamo sešu mēnešu laikā

Avoti: ECB un Eiropas Komisija, (SAFE).

Piezīmes. Lēstais īpatsvars attiecas uz svērto mazāko kvadrātu loģistiskās regresijas laikā noteikto ietekmi, ņemot vērā laiku un valsts fiksēto ietekmi. Pēdējie trīs novērojumi (6.–8. aprīlis) attiecas uz valstu apakškopu (Vāciju, Grieķiju, Spāniju, Franciju un Slovākiju), jo pārējās valstīs intervijas tika pabeigtas līdz 3. aprīlim.

Pēc paziņojuma par PĀAIP, šķiet, finansējuma pieejamības gaidu pasliktināšanās tendence – vismaz attiecībā uz banku aizdevumiem un kredītlīnijām – vairs nebija vērojama. Lai gan nav iespējams noteikt tiešu paziņojuma par PĀAIP ietekmi uz uzņēmumu gaidām, šķiet, ka ar paziņojuma publiskošanas datumu uzņēmumu pesimisms attiecībā uz banku produktiem mazinājies. Turpretī gaidu pasliktināšanās attiecībā uz tirdzniecības kredīta

³⁸ Attēlā norādīto īpatsvaru nosaka atsevišķu valstu ietekme, pamatojoties uz ārkārtas situācijas līmeņa atšķirībām katrā valstī.

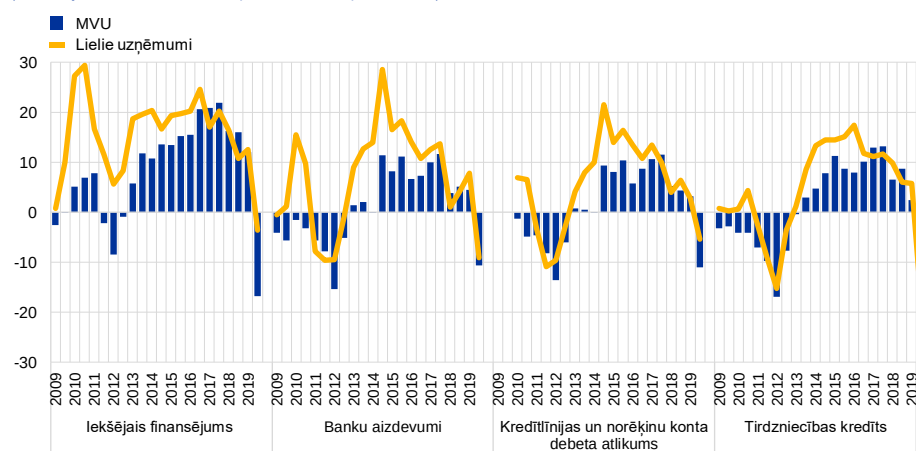
pieejamību vēl kādu laiku turpinājās, lielākoties atspoguļojot piegādes ķēžu saspīlējumu saistību ar krīzes dēļ gaidāmajiem maksājumu kavējumiem.

Uzņēmumu gaidas attiecībā uz finansējuma pieejamību nākamajos sešos mēnešos ļoti strauji pasliktinājās salīdzinājumā ar pozitīvo tendenci, kas bija vērojama kopš valsts parāda krīzes beigām (sk. C att.). Lai gan pasliktinājās gan iekšējo, gan ārējo finansējuma avotu pieejamība, tomēr starp tiem pastāv atšķirības.³⁹

C attēls

Euro zonas uzņēmumu gaidu pārmaiņas attiecībā uz finansējuma pieejamību

(nākamajos sešos mēnešos; respondentu neto īpatsvars; %)

Avoti: ECB un Eiropas Komisija, (SAFE).

Piezīmes. Bāze ir uzņēmumi, uz kuriem attiecas konkrētais instruments. Skaitļi attiecas uz apsekojuma datiem no 1. kārtas (2009. gada aprīlis–septembris) līdz 22. kārtai (2019. gada oktobris–2020. gada marts).

Attiecībā uz finansējuma pieejamību no iekšējiem finansējuma avotiem MVU gaidas neto izteiksmē būtiski pasliktinājās (–17%, iepriekš – 12%). Tas, iespējams, atspoguļo paredzamos ekonomisko aktivitāti palēninošos faktorus, kuri būtiski ietekmē uzņēmumu pelnītspēju. Gaidu pasliktināšanās plaši vērojama visās valstīs, izņemot Nīderlandi, un lielākais tādu MVU īpatsvars, kuri ziņojuši par šo gaidu pasliktināšanos, konstatēts Portugālē (–26%), Francijā (–23%) un Itālijā (–21%). Kopumā iekšējā finansējuma pieejamība pasliktinājusies vairāk nekā valsts parāda krīzes zemākajā punktā (2012. gada aprīlī–septembrī), kad 9% MVU ziņoja par situācijas pasliktināšanos šajā jomā.

Gaidāmā ārējo finansējuma avotu pieejamība arī pasliktinājās, lai gan mazāk nekā iekšējo finansējuma avotu pieejamība. Euro zonas MVU ziņoja par neto sarukumu (–11%) attiecībā uz banku produktiem, t.i., banku aizdevumiem, kredītlinijām un norēķinu konta debeta atlikumu. Tas, ka gaidāmā ārējo finansējuma avotu pieejamība pasliktinājusies mazāk nekā iekšējo finansējuma avotu pieejamība, iespējams, atspoguļo stimulējošas monetārās politikas pasākumu, kā arī dažādu kopš pandēmijas uzliesmojuma izziņoto valdības programmu pozitīvo ietekmi.

³⁹ Pakalpojumu nozares uzņēmumi šķiet vispesimistiskāk noskaņoti, iespējams, atspoguļojot īpaši nelabvēlīgo izolācijas pasākumu ietekmi uz šiem uzņēmumiem. Attiecībā uz uzņēmumu lielumu apsekojums liecina, ka lielāko ietekmi izjūt mikrouzņēmumi, savukārt lielus uzņēmumus situācija ietekmē mazāk.

Attiecībā uz tirdzniecības kredītu MVU kopumā paredz būtisku kritumu (–20%), kas varētu liecināt par gaidāmiem regulārās darbības pārtraukumiem, tādējādi ietekmējot arī uzņēmumu savstarpējās attiecības. Visvairāk pasliktinājās Spānijas, Itālijas, Portugāles un Slovākijas MVU gaidāmā ārējā finansējuma pieejamība. Gaidāmās banku kredītu pieejamības pasliktināšanās joprojām bija ierobežotāka nekā 2012. gadā, kad 15% MVU (neto izteiksmē) ziņoja par gaidāmo pieejamības pasliktināšanos. Vienlaikus tirdzniecības kredīta pieejamības pasliktināšanās jau nedaudz pārsniegusi 2012. gada krīzes laikā vēroto, kad pieejamības sarukumu paredzēja 17% MVU (neto izteiksmē).

4. Likviditāte un monetārās politikas operācijas (2020. gada 29. janvāris–5. maijs)

Sagatavojuši Svetla Daskalova (*Svetla Daskalova*) un Marko Veislers (*Marco Weißler*)

Šajā ielikumā aplūkotas ECB monetārās politikas operācijas 2020. gada pirmajos divos rezervju prasību izpildes periodos (no 29. janvāra līdz 5. maijam). Reaģējot uz koronavīrusa Covid-19 krīzi un ņemot vērā paaugstināto finanšu tirgus svārstīgumu, Eurosistēma pieņēma lēmumu par pasākumu kopumu finansēšanas nosacījumu atvieglošanai un likviditātes pieejamības uzlabošanai visās nozarēs un jurisdikcijās divos aplūkojamajos rezervju prasību izpildes periodos.

Kā daļu no likviditāti palielinošajiem politikas pasākumiem saistībā ar Covid-19 Eurosistēma izziņoja grozījumus esošajās ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācijās (ITRMO III) un ieviesa papildu izsoļu operāciju kopumu, kā arī plašu nodrošinājuma prasību atvieglošanas pasākumu kopumu Eurosistēmas darījuma partneriem. 12. martā tika atviegloti ITRMO III nosacījumi un ieviests jauns papildu ilgāka termiņa refinansēšanas operāciju kopums (papildu ITRO), lai nodrošinātu tūlītēju likviditātes atbalstu bankām un saglabātu labvēlīgus naudas tirgus nosacījumus. Šo pasākumu mērķis bija darboties kā aizsargmehānismam jaunākā satricinājuma laikā. Papildu ITRO tiek veiktas katru nedēļu, un to termiņš būs 2020. gada 24. jūnijs, tādējādi faktiski nodrošinot finansējumu periodā līdz pat norēķiniem par ceturto ITRMO III operāciju.⁴⁰

Attiecībā uz aktīvu iegādēm papildus pagaidu neto aktīvu iegādēm 120 mljrd. euro apjomā aktīvu iegādes programmas (AIP) ietvaros, par kurām vienojās 12. martā, ECB 18. martā paziņoja par jaunu pandēmijas ārkārtas aktīvu iegādes programmu (PĀAIP) ar kopējo apjomu 750 mljrd. euro, kas tiks īstenota vismaz līdz 2020. gada beigām. Šo papildu iegāžu mērķis ir novērst Covid-19 krīzes izraisītos riskus, kas apdraud monetārās politikas transmisijas mehānismu euro zonā. Iegādes tiks veiktas elastīgi, un tās iespējams paplašināt, ja krīze nebeigsies līdz gada beigām.⁴¹

Lai vēl vairāku uzlabotu finansējuma nosacījumus globālajā ASV dolāru finansējuma tirgū, Eurosistēma sadarbībā ar Federālo rezervju sistēmu, Anglijas Banku, Japānas Banku, Kanādas Banku un Šveices Nacionālo banku pastiprināja ASV dolāru likviditātes nodrošinājumu ar esošo ASV dolāru mijmaiņas darījumu līniju palīdzību. Turklāt ECB izveidoja mijmaiņas darījumu līnijas euro nodrošināšanai ar vairākām ES centrālajām bankām. Paziņojums par koordinēto rīcību esošā ASV dolāru likviditātes nodrošinājuma pastiprināšanai tika

⁴⁰ Vēlāk, 30. aprīlī, tika veikti ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperāciju (ITRMO III) parametru papildu grozījumi un ieviestas jaunas pandēmijas ārkārtas ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas (PĀITRO), lai sniegtu turpmāku atbalstu reālajai tautsaimniecībai un nodrošinātu raitu naudas tirgus darbību. Abi pasākumi ietekmēs likviditātes palielināšanu tikai, sākot ar 2020. gada trešo rezervju prasību izpildes periodu.

⁴¹ ECB Padome 4. jūnijā faktiski nolēma palielināt PĀAIP apjomu par 600 mljrd. euro un pagarināt tās periodu vismaz līdz 2021. gada jūnijam.

sniegts 15. martā, samazinot ASV dolāru likviditātes cenu un ieviešot papildu ASV dolāru operāciju ar termiņu 84 dienas. Turklāt no 20. marta 7 dienu ASV dolāru nodrošināšanas operācijas tiek veiktas nevis reizi nedēļā, bet katru dienu. Šie pasākumi palīdzēja būtiski atvieglot finansējuma nosacījumus ASV dolāru finansējuma tirgos.

Likviditātes vajadzības

Aplūkojamā periodā vidējais banku sistēmas dienas likviditātes vajadzību apjoms, ko definē kā neto autonomo faktoru un rezervju prasību summu, bija 1613.4 mljrd. euro (sk. A tabulas sadaļu "Cita ar likviditāti saistīta informācija"). Salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo periodu (t.i., ar pēdējiem diviem 2019. gada rezervju prasību izpildes periodiem) tas bija palielinājies par 107.7 mljrd. euro. Neto autonomie faktori palielinājās par 106.3 mljrd. euro (līdz 1477.8 mljrd. euro), bet obligāto rezervju prasības pieauga par 1.4 mljrd. euro (līdz 135.7 mljrd. euro).

Galvenie likviditāti noteicošie faktori 2020. gada pirmajos divos rezervju prasību izpildes periodos bija valdības noguldījumu apjoma, banknošu pieprasījuma un aktīvu iegāžu kāpums un jaunais papildu ITRO kopums.

Autonomo faktoru likviditāti samazinošais apjoms vidēji palielinājās par 106.3 mljrd. euro, un to pamatā noteica ārkārtējs valdības noguldījumu pieaugums par 101.7 mljrd. euro piesardzīgas valdības naudas līdzekļu pārvaldības rezultātā sakarā ar Covid-19. Šajos pašos apstākļos lielāks banknošu pieprasījums veicināja turpmāku likviditātes samazināšanos par 27.7 mljrd. euro, jo banknošu turējuma sezonālo kritumu pēc gada beigām pirmajā rezervju prasību izpildes periodā dzēsa pieaugums otrajā rezervju prasību izpildes periodā. Tomēr autonomo faktoru dinamikai aktīvu pusē, neto izteiksmē palielinoties par 23.7 mljrd. euro, bija neliela pretēja ietekme. Euro denominētie tīrie aktīvi samazinājās par 51.9 mljrd. euro, bet tīrie ārējie aktīvi palielinājās par 75.6 mljrd. euro un daļēji kompensēja likviditātes samazinājumu, ko noteica valdības noguldījumu un banknošu apjoms. Otrajā rezervju prasību izpildes periodā aktīvu puses dinamiku pamatā noteica lielāks pieprasījums ASV dolāru nodrošināšanas operācijās, kuru kopējais atlikums 2020. gada otrā rezervju prasību izpildes perioda beigās sasniedza 142 mljrd. euro.

A tabula

Eurosistēmas likviditātes situācija

Pasīvi

(vidējie rādītāji; mljrd. euro)

	Pašreizējais aplūkojamais periods: 2020. gada 29. janvāris–2020. gada 5. maijs						Iepriekšējais aplūkojamais periods: 2019. gada 30. oktobris– 2020. gada 28. janvāris
	Pirmais un otrais rezervju prasību izpildes periods		Pirmais rezervju prasību izpildes periods: 29. janvāris– 17. marts		Otrais rezervju prasību izpildes periods: 18. marts–5. maijs		Septītais un astotais rezervju prasību izpildes periods
Autonomie likviditātes faktori	2510.3	(+130.0)	2421.8	(+46.9)	2598.7	(+176.9)	2380.2 (–0.4)
Banknotes apgrozībā	1299.5	(+27.7)	1277.1	(–5.1)	1321.9	(+44.7)	1271.8 (+20.0)
Valdības noguldījumi	321.5	(+101.7)	268.6	(+56.7)	374.4	(+105.8)	219.8 (–62.7)
Citi autonomie faktori ¹	889.3	(+0.6)	876.1	(–4.8)	902.5	(+26.3)	888.7 (+42.3)
Pieprasījuma noguldījumu kontu atlikums, kas pārsniedz obligāto rezervju prasības	1595.6	(+85.5)	1506.7	(+17.5)	1684.5	(+177.8)	1510.1 (+284.9)
Obligāto rezervju prasības	135.7	(+1.4)	135.7	(+1.2)	135.7	(+0.1)	134.3 (+1.7)
Noguldījumu iespēja	258.2	(+1.8)	244.6	(–10.0)	271.8	(+27.2)	256.4 (–253.6)
Likviditāti samazinošās precizējošās operācijas	0.0	(+0.0)	0.0	(+0.0)	0.0	(+0.0)	0.0 (+0.0)

Avots: ECB.

Piezīmes. Visi skaitļi tabulā noapaļoti līdz tuvākajam 0.1 mljrd. euro. Skaitļi iekavās norāda uz pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo vai rezervju prasību izpildes periodu.

1) Aprēķina kā pārvērtēšanas kontu atlikuma, pārējo euro zonas rezidentu prasību un saistību, kā arī kapitāla un rezervju summu.

Aktīvi

(vidējie rādītāji; miljrd. euro)

	Pašreizējais aplūkojamais periods: 2020. gada 29. janvāris–2020. gada 5. maijs						Iepriekšējais aplūkojamais periods: 2019. gada 30. oktobris– 2020. gada 28. janvāris
	Pirmais un otrais rezervju prasību izpildes periods		Pirmais rezervju prasību izpildes periods: 29. janvāris– 17. marts		Otrais rezervju prasību izpildes periods: 18. marts–5. maijs		Septītais un astotais rezervju prasību izpildes periods
Autonomie likviditātes faktori	1032.8	(+23.7)	1025.1	(+29.7)	1040.5	(+15.5)	1009.1 (+55.1)
Tīrie ārējie aktīvi	846.7	(+75.6)	767.1	(–1.4)	926.3	(+159.2)	771.1 (+33.2)
Euro denominētie tīrie aktīvi	186.1	(–51.9)	257.9	(+31.1)	114.2	(–143.7)	238.0 (+21.9)
Monetārās politikas instrumenti	3467.2	(+195.0)	3284.0	(+25.9)	3650.5	(+366.5)	3272.2 (–22.4)
Atklātā tirgus operācijas	3467.2	(+195.0)	3284.0	(+25.9)	3650.5	(+366.5)	3272.2 (–22.4)
Izsoļu operācijas	741.8	(+97.7)	617.3	(–1.8)	866.3	(+249.0)	644.0 (–39.9)
GRO	1.0	(–1.3)	1.4	(–1.5)	0.6	(–0.8)	2.3 (–0.2)
ITRO ar termiņu 3 mēneši	3.1	(–0.3)	4.0	(–0.3)	2.3	(–1.7)	3.4 (+0.5)
ITRMO II operācijas	471.1	(–118.8)	510.8	(–0.0)	431.4	(–79.4)	589.8 (–87.3)
ITRMO III operācijas	150.4	(+101.9)	101.1	(+0.0)	199.7	(+98.6)	48.5 (+47.2)
Papildu ITRO	116.2	(+116.2)	0.0	(+0.0)	232.4	(+232.4)	0.0 (+0.0)
Tiešo darījumu portfeļi	2725.4	(+97.3)	2666.7	(+27.6)	2784.2	(+117.6)	2628.2 (+17.5)
Pirmā "Nodrošināto obligāciju iegādes programma"	1.1	(–0.9)	1.3	(–0.4)	0.9	(–0.5)	2.0 (–0.8)
Otrā "Nodrošināto obligāciju iegādes programma"	2.9	(–0.0)	2.9	(+0.0)	2.9	(–0.0)	2.9 (–0.3)
Trešā "Nodrošināto obligāciju iegādes programma"	273.0	(+9.2)	269.9	(+5.1)	276.1	(+6.3)	263.8 (+2.8)
"Vērtspapīru tirgu programma"	42.2	(–5.6)	43.9	(–4.0)	40.6	(–3.3)	47.9 (–4.9)
"Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru iegādes programma"	29.9	(+1.7)	28.5	(–0.0)	31.2	(+2.7)	28.2 (+2.1)
"Valsts sektora aktīvu iegādes programma"	2150.7	(+50.8)	2126.5	(+18.9)	2174.9	(+48.4)	2099.9 (+12.3)
"Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programma"	199.0	(+15.6)	193.7	(+8.0)	204.4	(+10.7)	183.5 (+6.2)
Pandēmijas ārkārtas aktīvu iegādes programma	26.6	(+26.6)	0.0	(+0.0)	53.2	(+53.2)	0.0 (+0.0)
Aizdevumu iespēja uz nakti	0.0	(–0.0)	0.0	(–0.0)	0.0	(–0.0)	0.0 (–0.0)

Avots: ECB.

Piezīmes. Visi skaitļi tabulā noapaļoti līdz tuvākajam 0.1 miljrd. euro. Skaitļi iekavās norāda uz pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo vai rezervju prasību izpildes periodu.

Cita ar likviditāti saistīta informācija

(vidējie rādītāji; mljrd. euro)

	Pašreizējais aplūkojamais periods: 2020. gada 29. janvāris–2020. gada 5. maijs						Iepriekšējais aplūkojamais periods: 2019. gada 30. oktobris– 2020. gada 28. janvāris
	Pirmais un otrais rezervju prasību izpildes periods	Pirmais rezervju prasību izpildes periods: 29. janvāris– 17. marts	Otrais rezervju prasību izpildes periods: 18. marts–5. maijs	Septītais un astotais rezervju prasību izpildes periods			
Kopējās likviditātes vajadzības ¹	1613.4 (+107.7)	1532.6 (+18.3)	1694.2 (+161.6)	1505.7 (–53.7)			
Neto autonomie faktori ²	1477.8 (+106.3)	1397.0 (+17.2)	1558.5 (+161.6)	1371.4 (–55.4)			
Likviditātes pārpalikums ³	1853.8 (+87.3)	1751.3 (+7.5)	1956.3 (+205.0)	1766.5 (+31.3)			

Avots: ECB.

Piezīmes. Visi skaitļi tabulā noapaļoti līdz tuvākajam 0.1 mljrd. euro. Skaitļi iekavās norāda uz pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo vai rezervju prasību izpildes periodu.

1) Aprēķina kā "Neto autonomo faktoru" un "Obligāto rezervju prasību" summu.

2) Aprēķina kā pasīvu pusē esošo "Autonomo likviditātes faktoru" un aktīvu pusē esošo "Autonomo likviditātes faktoru" starpību. Šīs tabulas mērķiem "Neto autonomajiem faktoriem" pievieno arī pozīciju "Posteņi norēķinu procesā".

3) Aprēķina kā "Pieprasījuma noguldījumu kontu atlikuma, kas pārsniedz obligāto rezervju prasības" un "Noguldījumu iespējas" izmantošanas apjoma summu, no kuras atskaitīts "Aizdevumu iespējas uz nakti" izmantošanas apjoms.

Procentu likmju norises

(vidējie rādītāji; %)

	Pašreizējais aplūkojamais periods: 2020. gada 29. janvāris–2020. gada 5. maijs						Iepriekšējais aplūkojamais periods: 2019. gada 30. oktobris– 2020. gada 28. janvāris
	Pirmais un otrais rezervju prasību izpildes periods	Pirmais rezervju prasību izpildes periods: 29. janvāris– 17. marts	Otrais rezervju prasību izpildes periods: 18. marts–5. maijs	Septītais un astotais rezervju prasību izpildes periods			
GRO	0.00 (+0.00)	0.00 (+0.00)	0.00 (+0.00)	0.00 (+0.00)			
Aizdevumu iespēja uz nakti	0.25 (+0.00)	0.25 (+0.00)	0.25 (+0.00)	0.25 (+0.00)			
Noguldījumu iespēja	–0.50 (+0.00)	–0.50 (+0.00)	–0.50 (+0.00)	–0.50 (–0.05)			
EONIA ¹	–0.451 (+0.00)	–0.454 (–0.0)	–0.449 (+0.01)	–0.454 (–0.05)			
€STR	–0.536 (+0.00)	–0.539 (+0.00)	–0.533 (+0.01)	–0.539 (–0.04)			

Avots: ECB.

Piezīmes. Visi skaitļi tabulā noapaļoti līdz tuvākajam 0.1 mljrd. euro. Skaitļi iekavās norāda uz pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo vai rezervju prasību izpildes periodu.

1) No 2019. gada 1. oktobra aprēķināts kā euro īstermiņa procentu likme (€STR) plus 8.5 bāzes punkti. Euro uz nakti izsniegto kredītu vidējās procentu likmes indeksa (EONIA) un €STR pārmaiņu atšķirības radušās noapaļošanas rezultātā.

Ar monetārās politikas instrumentiem nodrošinātā likviditāte

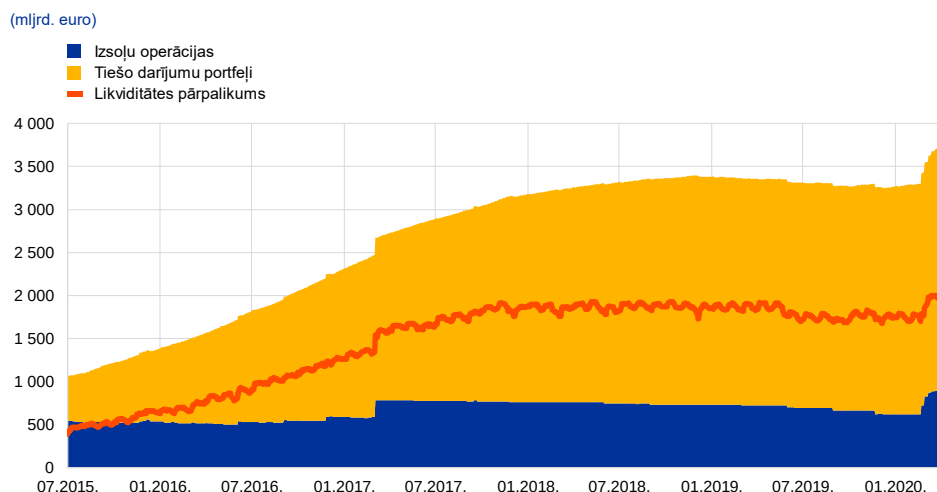
Vidējais likviditātes apjoms, kas nodrošināts ar atklātā tirgus operācijām

(ietverot gan izsoļu operācijas, gan monetārās politikas portfeļus), palielinājās par 195. mljrd. euro (līdz 3467.2 mljrd. euro; sk. A att.). 2020. gada pirmajos divos rezervju prasību izpildes periodos kopumā reģistrēto likviditātes pārpalikuma kāpumu līdzīgā apjomā noteica Eurosistēmas izsoļu operācijas un tiešās iegādes.

Šīs papildu likviditātes galvenie avoti bija papildu ITRO, kā arī "Valsts sektora aktīvu iegādes programmas" (VSAIP) un jaunās PĀAIP ietvaros veiktās aktīvu iegādes.

A attēls

Atklātā tirgus operācijās nodrošinātās likviditātes un likviditātes pārpalikuma dinamika

Avots: ECB.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 5. maijā.

Ar izsoļu operāciju starpniecību nodrošinātais vidējais likviditātes apjoms salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo periodu palielinājās par 97.7 mljrd. euro.

Lai gan 2020. gada pirmajā rezervju prasību izpildes periodā tas praktiski nemainījās (–1.8 mljrd. euro), otrajā rezervju prasību izpildes periodā tas pieauga par 249.0 mljrd. euro. To galvenokārt noteica jaunieviešot ITRO izmantošana 232.4 mljrd. apjomā. Turklāt ITRMO II atmaksas 93 mljrd. apjomā un aizņemšanās ITRMO III operācijās 115 mljrd. euro apjomā ar norēķinu 25. martā neto izteiksmē noteica likviditātes palielinājumu otrajā rezervju prasību izpildes periodā par 19.2 mljrd. euro. Likviditātes nodrošinājums ar galvenajām refinansēšanas operācijām (GRO) salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo periodu saruka par 1.3 mljrd. euro. To lielākoties noteica paaugstināti GRO apjomi iepriekšējā rezervju prasību izpildes periodā, kas ietvēra gada nogali, un tas kopumā atbilst iepriekšējā gada pārmaiņām. Nedaudz (par 0.3 mljrd. euro) saruka ITRO ar termiņu 3 mēneši atlikuma summa.

Vienlaikus tiešo darījumu portfeli apjoms palielinājās par 97.3 mljrd. euro (no 2628.2 mljrd. euro līdz 2725.4 mljrd. euro). To noteica neto iegāžu atsākšana AIP ietvaros palielinātā apjomā atbilstoši lēmumam par papildu iegādēm 120 mljrd. euro apjomā līdz 2020. gada beigām un iegāžu uzsākšana jaunās PĀAIP ietvaros. Vidējais atlikums "Valsts sektora aktīvu iegādes programmā" (VSAIP) palielinājās par 50.8 mljrd. euro (līdz 2150.7 mljrd. euro), bet "Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programmā" (USAIP) pieauga par 15.6 mljrd. euro (līdz 199.0 mljrd. euro) – atbilstoši izziņotajām iegādes summām. Turklāt 26. martā Eurosistēma uzsāka iegādes jaunās PĀAIP ietvaros. Līdz otrā rezervju prasību izpildes perioda beigām likviditātes nodrošināšanas apjoms PĀAIP ietvaros rezervju

prasību izpildes periodā vidēji sasniedza 53.2 mljrd. euro (tas atbilst iegāžu nedēļas apjomam – gandrīz 18 mljrd. euro).

Likviditātes pārpalikums

Vidējais likviditātes pārpalikums palielinājās par 87.3 mljrd. euro (no 1766.5 mljrd. euro līdz 1853.8 mljrd. euro; sk. A att.). To noteica ar monetārās politikas operāciju starpniecību (ietverot tiešo darījumu portfeļus) nodrošinātās likviditātes apjoms (195.0 mljrd. euro), bet autonomie faktori euro zonā samazināja likviditāti par 106.3 mljrd. euro.

Turklāt, lai gan Eurosistēmas noguldījumu iespējas ietvaros turētais likviditātes pārpalikums palielinājās, tā relatīvais īpatsvars vēl vairāk samazinājās saistībā ar divu līmeņu rezervju atlīdzības sistēmu, ko piemēro likviditātes pārpalikumam. Tā kā tikai finanšu iestāžu norēķinu kontos turēto līdzekļu atlikumam to maksimālās kvotas apjomā nepiemēro negatīvo atlīdzības procentu likmi, ko piemēro noguldījumu iespējai, finanšu iestādes joprojām uzkrāj līdzekļus norēķinu kontos (pieaugums par 85.5 mljrd. euro), nevis izmanto noguldījumu iespēju, kuras apjoms palielinājās vien nedaudz (par 1.8 mljrd. euro).

Procentu likmju norises

€STR pirmajos divos rezervju prasību izpildes periodos kopumā nemainījās. Padome šajā periodā nemainīja ECB noguldījumu iespējas procentu likmi, kā arī galveno refinansēšanas operāciju un aizdevumu iespējas uz nakti procentu likmes. Tādējādi €STR joprojām bija stabila (–53.6 bāzes punkti; +0.3 bāzes punkti salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo periodu). EONIA, ko kopš 2019. gada oktobra aprēķina kā €STR plus fiksēta procentu likmju starpība, mainījās paralēli €STR.

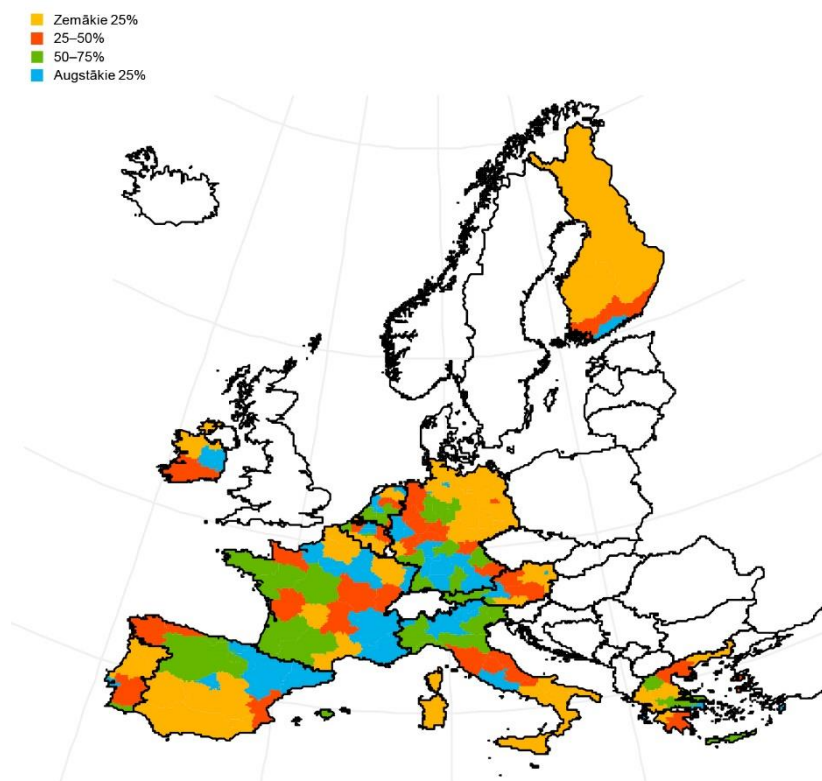
5. Reģionālās darba tirgus norises lielās finanšu krīzes un tai sekojošās atveseļošanās laikā

Sagatavojuši Vašku Botēļu (*Vasco Botelho*), Klaudija Foroni (*Claudia Foroni*) un Lara Viviāna (*Lara Vivian*)

Šajā ielikumā aplūkotas reģionālās darbaspēka ieguldījuma norises euro zonā no 2007. gada, kad tika sasniegts augstākais ekonomiskās aktivitātes līmenis pirms globālās finanšu krīzes, līdz 2018. gadam. Tajā izmantoti Eiropas Komisijas gada reģionālajā datubāzē (ARDECO) pieejamie reģionālā darba tirgus rādītāji.⁴² Salīdzināšanas nolūkā reģioni iedalīti četrās atšķirīgās grupās (jeb kvartilēs) saskaņā ar katras valsts IKP uz vienu iedzīvotāju dalījumu 2007. gadā (sk. A att.). Šīs grupas laika gaitā netiek mainītas.

A shēma

Euro zona: IKP uz vienu iedzīvotāju reģionālais dalījums 2007. gadā

Avoti: ARDECO un ECB speciālistu aprēķini.

Piezīme: Reģioni sagrupēti saskaņā ar IKP uz vienu iedzīvotāju dalījumu katrā valstī 2007. gadā.

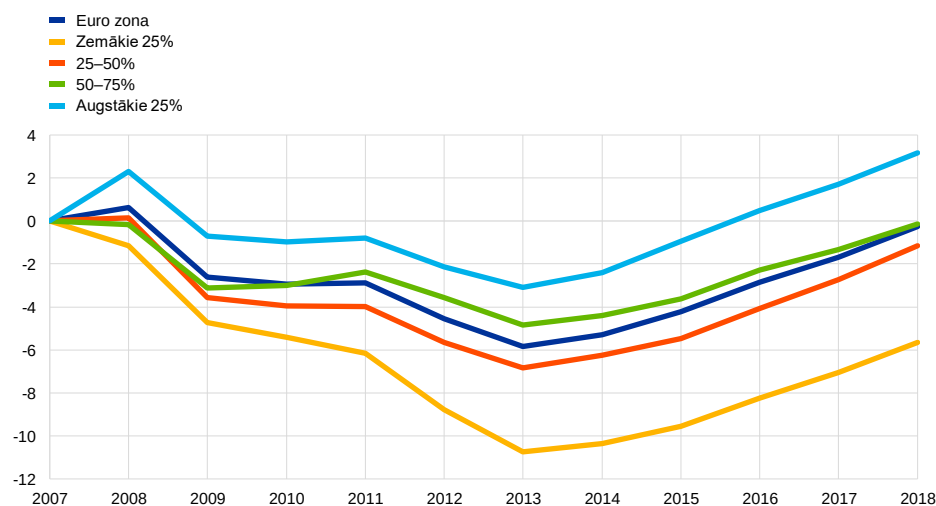
⁴² ARDECO datu kopu izveidoja Eiropas Komisijas Reģionālās un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāts, un to pašlaik uztur un atjaunina Kopīgais pētniecības centrs. Šajā ielikumā izmantoti 2020. gada 7. aprīlī atjauninātie dati un aplūkoti tuvāki reģioni, kas iekļauti 2016. gada Statistikas teritoriālo vienību nomenklatūras 2. līmenī (NUTS2). Analīzē ietvertas šādas valstis: Beļģija, Vācija, Īrija, Grieķija, Spānija, Francija, Itālija, Nīderlande, Austrija, Portugāle un Somija. Skaitļi par visu euro zonu aptver minēto 11 euro zonas valstu (11 euro zonas valstis) reģionu kopumu, kas ataino euro zonu (izņemot Luksemburgu un Slovēniju) 2007. gadā.

Tikai reģionos, kuri atradās IKP uz vienu iedzīvotāju dalījuma augšgalā, nostrādāto stundu kopskaits līdz 2018. gadam bija atjaunojies līdz līmenim, kāds bija pirms krīzes, savukārt pārējos reģionos tas joprojām bija zemāks nekā 2007. gadā.⁴³ Laikposmā no 2007. gada līdz 2018. gadam nostrādāto stundu kopskaita reakcija bija asimetriska, un nodarbinātība zemākās kvartiles reģionos recesijas periodā samazinājās daudz vairāk nekā pieauga turpmākās atveseļošanās laikā (sk. A att.).⁴⁴ No 2007. gada līdz 2018. gadam nostrādāto stundu kopskaits zemākās kvartiles reģionos saruka par 5.6%, bet augstākās kvartiles reģionos – pieauga par 3.2%. Nostrādāto stundu kopskaits abās vidējās kvartilēs ir līdzīgs euro zonas kopējam līmenim, un līdz 2018. gadam tas bija atgriezies līmenī, kas tuvs 2007. gadā novērotajam. Tādējādi nostrādāto stundu kopskaita īpatsvars augstākās kvartiles reģionos palielinājās par 1.4 procentu punktiem (no 38.7% 2007. gadā līdz 40.1% 2018. gadā), savukārt zemākās kvartiles reģionu īpatsvars samazinājās par 1.2 procentu punktiem (no 23.2% 2007. gadā līdz 22% 2018. gadā).

A attēls

Reģionālās nostrādāto stundu kopskaita norises 2007.–2018. gadā

(y ass: logaritma pieauguma temps attiecībā pret 2007. gadā novēroto līmeni)

Avoti: ARDECO un ECB speciālistu aprēķini.

Piezīmes. Reģioni sagrupēti saskaņā ar IKP uz vienu iedzīvotāju dalījumu katrā valstī 2007. gadā. Skaitļi par euro zonu apkopoti, izmantojot datus par 1. zemsvitras piezīmē minētajām 11 euro zonas valstīm.

Mazāks nostrādāto stundu kopskaita sarukums bagātākos reģionos lejupslīdes laikā, kā arī salīdzinoši viendabīgas reģionos vērojamās norises atveseļošanās periodā skaidrojamas ar nodarbinātības līmeņa pārmaiņām, vidējā nostrādāto stundu skaita samazināšanos recesijas laikā un abos periodos vērojamajām reģionālajām iedzīvotāju skaita pieauguma atšķirībām

⁴³ Rezultātus nenosaka reģionu iekļaušana dažādās kvartilēs atbilstoši to IKP uz vienu iedzīvotāju dalījumam katrā valstī 2007. gadā, jo šajā ielikumā aplūkotās analīzes rezultāti joprojām ir spēkā, sagrupējot reģionus pēc IKP uz vienu iedzīvotāju dalījuma euro zonā 2007. gadā vai izslēdzot kādu valsti no analīzes.

⁴⁴ Sarukuma posmā (2007–2013) nostrādāto stundu kopskaita gada vidējais pieauguma temps augstākās kvartiles reģionos bija –0.5%, reģionos, kas atrodas virs mediānas, – –0.8%, reģionos, kas atrodas zem mediānas, – –1.1% un zemākās kvartiles reģionos – –1.8%. No 2007. gada līdz 2013. gadam vidējais nostrādāto stundu kopskaita gada sarukums euro zonā kopumā bija –0.97%. Atveseļošanās periodā nostrādāto stundu kopskaita pieauguma temps augstākās kvartiles grupas reģionos bija straujāks (1.2%) nekā pārējos reģionos (aptuveni 1% gadā).

atbilstoši darbaspēka migrācijai no nabadzīgākiem reģioniem uz bagātākiem reģioniem. B attēlā redzams, kā dažādie faktori veicinājuši nostrādāto stundu

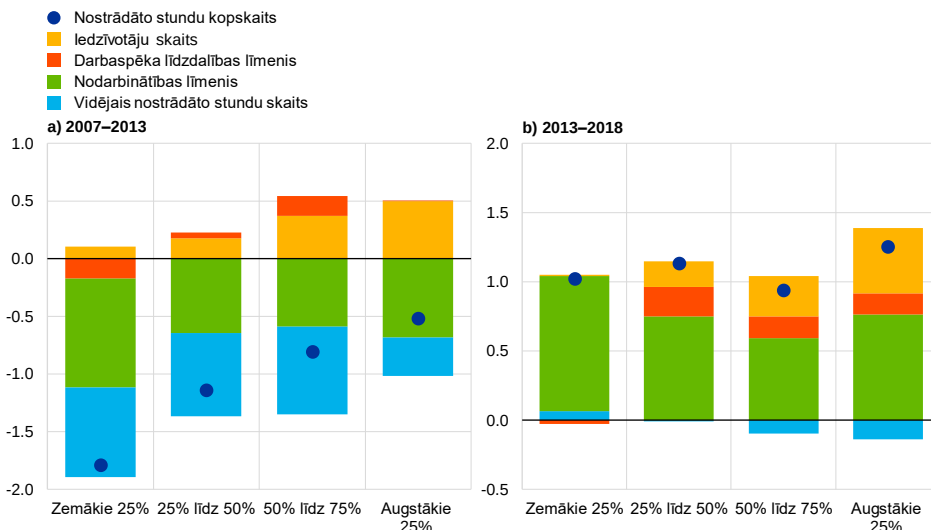
kopskaita dinamiku četrās reģionālajās grupās.⁴⁵ Nostrādāto stundu kopskaita nozīmīgākais virzītājfaktors kvantitatīvā ziņā ir nodarbinātības līmenis, kas visās reģionālajās grupās ir vairāk nekā 50% gan attiecībā uz nostrādāto stundu kopskaita samazināšanos recesijas periodā, gan uz nostrādāto stundu kopskaita palielināšanos atveseļošanās laikā. Lielākais devums bija vērojams atveseļošanās periodā zemākās kvartiles reģionos. Recesijas periodā vidēji nostrādāto stundu skaita sarukums arī bija svarīgs nostrādāto stundu kopskaita samazināšanās virzītājfaktors visos reģionos, savukārt šā sarukuma stabilizēšanās reģionu mērogā pēc 2013. gada ierobežoja tā ietekmi atveseļošanās laikā. Nodarbinātības līmenis un vidēji nostrādāto stundu skaits kvalitatīvā ziņā attīstījās līdzīgi visās reģionālajās grupās. Darbaspēka līdzdalības un iedzīvotāju skaita pieauguma norises bagātākajos reģionos salīdzinājumā ar nabadzīgākajiem reģioniem spēcīgāk veicināja nostrādāto stundu kopskaita pieaugumu. Iedzīvotāju skaita kāpums monotoni palielinājās vienlaikus ar IKP uz vienu iedzīvotāju dalījumu, vidējam uz gadu attiecināmajam pieauguma tempam zemākās kvartiles reģionos sasniedzot 0.1% un augstākās kvartiles reģionos – 0.5%, savukārt iedzīvotāju skaita palielināšanās atšķirības reģionos pastiprinājās atveseļošanās posmā. Visbeidzot, darbaspēka līdzdalības līmeņa pārmaiņas atspoguļoja iedzīvotāju skaita palielināšanās pārmaiņas, lai gan to devums abos periodos bija kvantitatīvi mazāks. Šīs tendences atbilst migrācijas plūsmām no nabadzīgākiem reģioniem uz bagātākiem reģioniem, kuros uz nabadzīgāko reģionu rēķina palielinās gan iedzīvotāju, gan darbaspēka līdzdalība. Savukārt migrācijas plūsmas veicina sākotnēju nodarbinātības līmeņa un vidēji nostrādāto stundu skaita kāpumu nabadzīgākos reģionos, bet pieprasījuma puses faktori var mazināt vai palielināt migrācijas ietekmi uz nodarbinātību un nostrādāto stundu skaitu bagātākos reģionos.

⁴⁵ Konkrētā periodā nostrādāto stundu kopskaita ilgtermiņa pārmaiņas var pārformulēt kā iedzīvotāju skaita pieauguma tempa šajā periodā, darbaspēka līdzdalības līmeņa pārmaiņu tempa, nodarbinātības līmeņa pārmaiņu tempa un nostrādātā vidējā stundu skaita uz katru nodarbināto pieauguma tempa summu.

B attēls

Nostrādāto stundu kopskaita ilgtermiņa pārmaiņu virzītājfaktori reģionos

(y ass: devums nostrādāto stundu kopskaita pieauguma tempā (%); x ass: reģionu grupas)

Avoti: ARDECO un ECB speciālistu aprēķini.

Piezīmes. Reģioni sagrupēti saskaņā ar IKP uz vienu iedzīvotāju dalījumu katrā valstī 2007. gadā. Skaitļi par euro zonu apkopoti, izmantojot datus par 1. zemsivērtas piezīmē minētajām 11 euro zonas valstīm.

Atlīdzības nodarbinātajiem atšķirību palielināšanos starp reģioniem

galvenokārt nosaka reģionālā nostrādāto stundu kopskaita ilgtermiņa

pārmaiņu dispersija, bet atlīdzības par nostrādāto stundu pieauguma temps

reģionos kopumā ir salīdzināms (sk. A tabulu). Darbinieku atalgojuma īpatsvars

augstākās kvartiles reģionos no 2007. gada līdz 2018. gadam palielinājās par 0.7 procentu punktiem (no 45.2% 2007. gadā līdz 45.9% 2018. gadā). Tajā pašā periodā zemākās kvartiles reģionos īpatsvars samazinājās aptuveni par 0.9 procentu punktiem (no 18.1% 2007. gadā līdz 17.2% 2018. gadā). Tomēr atlīdzības nodarbinātajiem atšķirību palielināšanos reģionos galvenokārt nosaka reģionālās darbaspēka ieguldījuma norises. Atlīdzības par nostrādāto stundu kāpuma temps patiesībā ir salīdzināms visos reģionos, un lejupslīdes periodā bagātākajos augstākās kvartiles reģionos tas bija pat zemāks nekā pārējos reģionos. Šo norisi varētu skaidrot ar to, ka darbaspēka piedāvājums bagātajos reģionos palielinājās migrācijas plūsmu ietekmē no nabadzīgākiem reģioniem uz bagātākiem reģioniem un no ārpus euro zonas esošajām valstīm. Līdzīgs atlīdzības par nostrādāto stundu kāpuma temps reģionos varētu būt saistīts ar spēcīgo darbaspēka piedāvājuma kāpumu bagātākajos reģionos un vidējā nostrādāto stundu skaita sarūkuma samazināšanos pārējos reģionos lejupslīdes periodā. Atlīdzības par nostrādāto stundu norises arī varētu būt saistītas ar reģionu grupu valstu un rūpniecības struktūru un tāpēc – ar īstenoto darba tirgus politiku (piemēram, saīsinātā darba laika

programmu un vienošanos par darba samaksu) ietekmi lielās finanšu krīzes un tai sekojošās atveseļošanās laikā.⁴⁶

A tabula

Nostrādāto stundu kopskaita un atlīdzības nodarbinātajiem pieaugums euro zonā

	2007–2013 (logaritma gada palielināšanās temps; %)			2013–2018 (logaritma gada palielināšanās temps; %)		
	Atlīdzība nodarbinātajiem (kopā)	Nostrādāto stundu kopskaits (kopā)	Atlīdzība par vienu nostrādāto stundu (vidēji)	Atlīdzība nodarbinātajiem (kopā)	Nostrādāto stundu kopskaits	Atlīdzība par vienu nostrādāto stundu (vidēji)
Kopā	0.47	–0.97	1.44	1.88	1.12	0.77
Augstākie 25%	0.66	–0.51	1.17	1.98	1.25	0.73
Virs mediānas	0.72	–0.81	1.53	1.74	0.94	0.80
Zem mediānas	0.39	–1.14	1.53	2.02	1.13	0.88
Zemākie 25%	–0.24	–1.79	1.55	1.66	1.02	0.64

Avoti: ARDECO un ECB speciālistu aprēķini.

Piezīmes. Reģioni sagrupēti saskaņā ar IKP uz vienu iedzīvotāju dalījumu katrā valstī 2007. gadā. Skaitļi par euro zonu apkopoti, izmantojot datus par 1. zemsvītras piezīmē minētajām 11 euro zonas valstīm.

Kopumā euro zonā nostrādāto stundu kopskaita dinamika no 2007. gada līdz 2018. gadam reģionos bija atšķirīga: bagātākie reģioni recesijas periodā bija vairāk pasargāti, bet nabadzīgākie reģioni atveseļošanās periodā pilnībā nespēja atgūties. Šīs reģionos vērojamās atšķirīgās tendences skaidrojamas ar nodarbinātības līmeņa pārmaiņām, vidējā nostrādāto stundu skaita samazināšanos recesijas laikā un iedzīvotāju skaita pieauguma reģionālo atšķirību stabilitāti gan recesijas, gan atveseļošanās periodā. Iespējams, ka migrācija no euro zonas nabadzīgākiem reģioniem uz tās bagātākiem reģioniem ir šo tendenču virzītājfaktors, kas, savukārt, varēja veicināt atlīdzības nodarbinātajiem reģionālo atšķirību palielināšanos no 2007. gada līdz 2018. gadam. Turklāt atšķirības starp bagātākiem un nabadzīgākiem reģioniem nostrādāto stundu kopskaita kumulatīvā pieauguma, nodarbinātības un atlīdzības nodarbinātajiem ziņā vairākās euro zonas valstīs no 2007. gada līdz 2018. gadam palielinājās papildus darba tirgus tendenci atšķirībām starp valstīm. Atšķirīgā ietekme uz nostrādāto stundu kopskaitu, nodarbinātību un atlīdzību varētu būt saistīta arī ar dažādo reģionālo grupu nozaru struktūras atšķirībām. Nozares, kuras piedzīvo vislielāko nodarbinātības un kumulatīvo algu samazināšanos, parasti atrodas reģionos ar zemāku IKP uz vienu iedzīvotāju, bet plaukstošās nozares galvenokārt attīstās bagātākos reģionos.

⁴⁶ Saīsinātā darba laika programmas, iespējams, ietekmējušas atlīdzības par nostrādāto stundu kāpumu, ļaujot elastīgāk samazināties darbinieku vidēji nostrādāto stundu skaitam lejupslīdes laikā, tajā pašā periodā aizsargājot darba ņēmēju atalgojumu. Vienlaikus vienošanās par darba samaksu valsts līmenī arī varētu daļēji izskaidrot spēcīgāku atalgojuma par stundu kāpumu abās zemākajās kvartilēs salīdzinājumā ar abām augstākajām kvartilēm.

6. Saīsinātā darba laika programmas un to ietekme uz algām un rīcībā esošajiem ienākumiem

Sagatavojuši Antoniu Diašs da Silva (*António Dias da Silva*), Mārtens Dose (*Maarten Dossche*), Ferdinands Drēers (*Ferdinand Dreher*), Klaudija Foroni (*Claudia Foroni*) un Gerrits Kesters (*Gerrit Koester*)

Saīsinātais darba laiks un darbinieku atlaišana uz laiku ir galvenie instrumenti koronavīrusa (Covid-19) pandēmijas ekonomiskās ietekmes mazināšanai.

Vairākas euro zonas valstis ieviesušas vai pārskatījušas savas saīsinātā darba laika vai darbinieku atlaišanas uz laiku programmas⁴⁷ nolūkā ierobežot mājsaimniecību ienākumu zudumu un uzņēmumu ar algām saistītos izdevumus.⁴⁸ Šīs programmas veicina arī tautsaimniecības atveseļošanu – saglabā darba attiecības, lai darbinieki būtu pieejami un uzņēmumi gatavi atsākt darbību pēc izolācijas pasākumu atcelšanas. Pastāv reāli pierādījumi tam, ka šīs atbalsta programmas euro zonā salīdzinājumā ar valstīm, kurās šādu programmu ir maz (piemēram, ASV) vai nav vispār⁴⁹, ievērojami samazina nodarbinātības kritumu. Šādas programmas tiek izstrādātas īslaicīgas aktivitātes un pieprasījuma sarukuma novēršanai, un tās jālīdzsvaro ar nepieciešamību veikt tautsaimniecības pārstrukturēšanu un darbaspēka pārdali gan vienas nozares ietvaros, gan starp vairākām nozarēm.

Šajā ielikumā aplēsts programmu izmantošanas līmenis un aprēķināti piecu lielāko euro zonas valstu programmu algas aizvietošanas rādītāji.

Šīs valstis nodrošina vairāk nekā 80% no visa euro zonas darbinieku atalgojuma. Apvienojot algas aizvietošanas rādītājus ar dalībnieku skaitu, iespējams aprēķināt saīsinātā darba laika ietekmi uz pandēmijas laikā mājsaimniecību rīcībā esošajiem ienākumiem. Makroekonomisko iespēju aplēšu izstrādāšanai svarīgi izprast pašreizējā un plānotā saīsinātā darba laika un darbinieku atlaišanas uz laiku programmu ietekmi. Tāpēc šo programmu ietekmi nepieciešams monitorēt, tiklīdz kļūst pieejama plašāka informācija par to faktisko izmantošanu.

Saīsinātā darba laika programmu ietekme uz ienākumu zudumu atšķiras atkarībā no darba laika samazinājuma. A attēlā redzams, ka vidusmēra darbinieks, uz kuru attiecas saīsinātā darba laika programma (piemēram, Vācijā⁵⁰, Itālijā vai Spānijā), visticamāk, zaudēs aptuveni 25% neto algas, strādājot 50% no parastā darba laika, un aptuveni 50%, strādājot 0 stundu (neņemot vērā nozaru vai konkrētu

⁴⁷ Esošajās saīsinātā darba laika programmās veiktās pārmaiņas kopumā vērstas uz ātrāku pieteikumu apstrādi, plašākiem atbilstības kritērijiem, sociālā nodrošinājuma iemaksu kompensāciju, pagaidu darba aģentūru darba ņēmēju loka paplašināšanu vai konkrētās programmas ilguma pārmaiņām.

⁴⁸ Pēc koronavīrusa pandēmijas izplatīšanās Eiropā Eiropas Komisija ierosināja arī izstrādāt Padomes Regulu, ar ko izveido "īslaicīga atbalsta instrumentu bezdarba risku ārkārtas gadījumā mazināšanai" (SURE).

⁴⁹ Diskusiju par saīsināto darba laiku pašreizējās krīzes laikā sk., piemēram, Giupponi, G., Landais, C. *Building effective short-time work schemes for the COVID-19 crisis*, VOX-EU, 1. April 2020; vai Adams-Prassl, A., Boneva, T., Golin, M., Rauh, C. *Inequality in the Impact of the Coronavirus Shock: Evidence from Real Time Surveys*. IZA Discussion Paper Series, No. 13183, 2020.

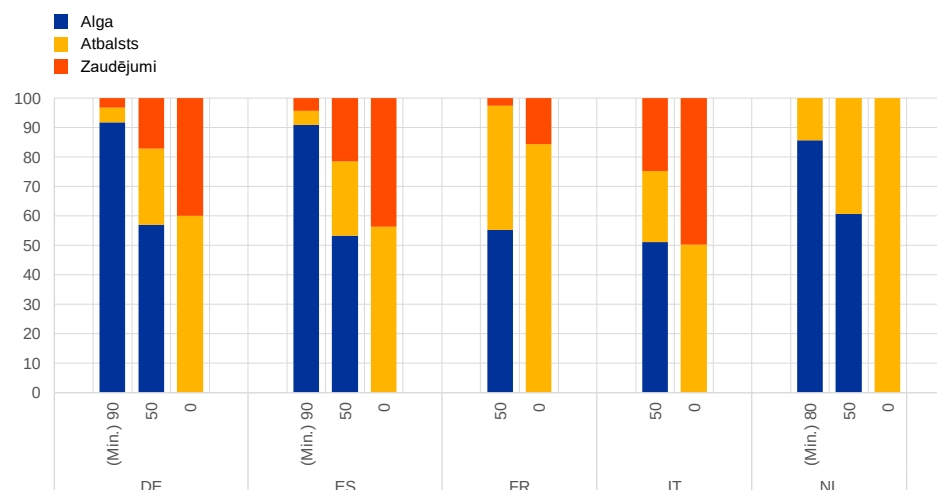
⁵⁰ Vācijā 2020. gadam paredzēts īpašs regulējums: sākot ar ceturto saīsinātā darba laika mēnesi, programmas kompensēto zaudēto ienākumu īpatsvars pabalsta saņēmējiem bez bērniem, kuru nostrādāto stundu skaits samazinājies vismaz par 50%, palielinās līdz 70%.

uzņēmumu papildu noteikumus). Programmu maksimālais ilgums dažādās valstīs būtiski atšķiras.

A attēls

Vidējās algas saņēmēju algas aizvietošanas rādītāji

(neto darba samaksa vienam nodarbinātajam par nostrādātām normāla pilna darba laika stundām; %)

Avoti: ECB speciālistu aprēķini, balstoties uz valstu noteikumiem un nacionālo centrālo banku datiem.

Piezīmes. Aprēķini rāda atsevišķu mājāsaimniecību bez bērniem neto darba samaksu pirmajos pabalsta saņemšanas mēnešos. "Min." atspoguļo minimālo pabalsta saņemšanai nepieciešamo darba laika samazinājumu.

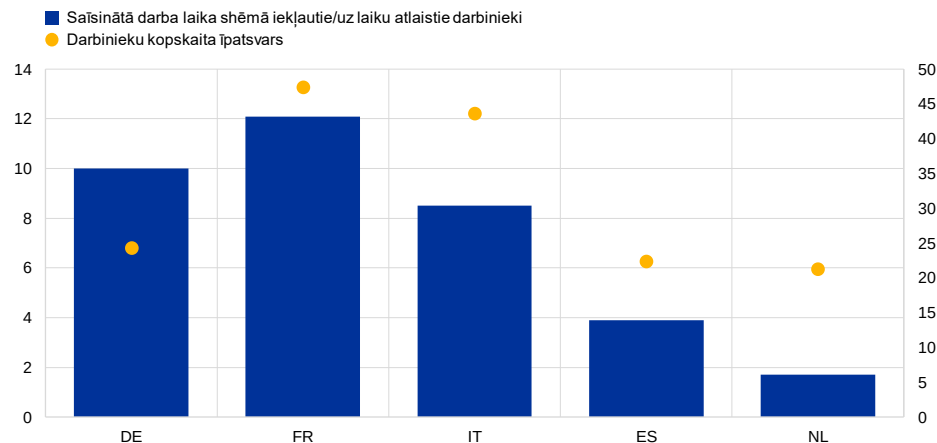
Atkarībā no valstu programmu struktūras to ietekme uz kompensācijas vienam nodarbinātajam rādītājiem un uz kompensāciju par vienu stundu euro zonas valstu starpā var būtiski atšķirties. Vācijā un Spānijā pabalstus izmaksā tieši darbiniekiem, bet Nīderlandē, Francijā un Itālijā darba devēji saņem subsīdijas maksājumu darbiniekiem veikšanai. Atkarībā no *Eurostat* pieņemtās klasifikācijas statistikā šādas programmas dažādās valstīs var tikt atspoguļotas atšķirīgi. Ja pabalstus izmaksā tieši darbiniekiem un uzrāda kā sociālos pārvedumus, bet darba samaksa samazinās atbilstoši nostrādāto stundu skaitam, šīs programmas var atspoguļoties kā būtisks atlīdzības vienam nodarbinātajam sarukums. Turpretī valstīs, kurās programma balstīta uz subsīdijām, kas izmaksātas darba devējiem, kuri turpina maksāt pilnu algu par samazinātu nostrādāto stundu skaitu, šīs programmas var radīt iespaidu par augstāku atlīdzību par stundas darbu.

Iespējams, ka visās piecās lielākajās euro zonas valstīs nozīmīga daļa darbinieku strādā saīsinātu darba laiku vai ir uz laiku atlaisti. Uz dažādiem avotiem balstītās provizoriskās aplēses (sk. B att.) liecina, ka Vācijā šīs programmas varētu attiekties uz aptuveni 10 milj. darbinieku (24% no darbinieku kopskaita) un Francijā – uz aptuveni 12 milj. darbinieku (47%). Attiecīgi aplēstie rādītāji Itālijā ir 8.5 milj. darbinieku (44%), Spānijā – 3.9 milj. darbinieku (23%) un Nīderlandē – 1.7 milj. darbinieku (21%). Šie skaitļi jāuztver piesardzīgi, jo dažu valstu oficiālie dati vēl nav publiskoti. Šeit tie izmantoti ilustratīvos nolūkos ieviesto pasākumu ietekmes uz ienākumiem novērtēšanai. Turklāt šie skaitļi, visticamāk, ir augšējā robeža, kas atspoguļo programmu izmantošanas līmeni izolācijas pasākumu laikā. Šajā pielikumā nav analizēti pašnodarbināto atbalstam paredzētie valdības papildu pasākumi.

B attēls

Saīsinātu darba laiku strādājošo/uz laiku atlaisto darbinieku skaita aplēses

(kreisā ass: darbinieku skaits; milj.; labā ass: darbinieku skaits; %)

Avoti: ECB speciālistu aprēķini, balstoties uz informāciju, ko snieguši IAB (par Vāciju), Dares (par Franciju), INPS (par Itāliju), Factiva (par Spāniju) un UWV (par Nīderlandi).

Piezīme. Pamatojoties uz datiem, kas iegūti līdz 2020. gada maija vidum.

Konkrētā saīsinātā darba laika ietekme uz mājāsaimniecību rīcībā esošajiem ienākumiem vēl nav noteikta. Ne vien strauji mainās pabalstu saņēmēju skaits, bet arī precīzs nostrādāto stundu skaita samazinājums uz vienu pabalsta saņēmēju joprojām nav zināms. Lai novērtētu saīsinātā darba laika programmu nozīmīgumu attiecībā uz mājāsaimniecību rīcībā esošajiem ienākumiem, C attēlā ietvertas divas ilustrācijas, kuras ataino augstas ietekmes periodu (izolācijas pasākumu laikā) un zemas ietekmes periodu (ar relatīvi mazāk stingriem ierobežojošajiem pasākumiem pēc izolācijas pasākumu atcelšanas), balstoties uz aprēķiniem par piecām lielākajām euro zonas valstīm. Kopumā šo abu periodu raksturojums atbilst euro zonas aktivitātes *neitrālajam* scenārijam 2020. gada 2. ceturksnī, 2020. gada maijā beidzoties stingrajiem izolācijas pasākumiem.⁵¹

Saīsinātā darba laika pabalsti ievērojami samazina Covid-19 ietekmi uz mājāsaimniecību rīcībā esošajiem ienākumiem. Ja saīsinātā darba laika pabalstu nav, euro zonas mājāsaimniecību darba ienākumu kritums, strādājot nepilnu darba dienu, izolācijas pasākumu laikā varētu sasniegt –22% (sk. C att. augstas ietekmes periodu).⁵² Taču, izmantojot saīsinātā darba laika pabalstus, neto darba ienākumu kritumam vajadzētu būt tikai –7%, lai gan jāatzīst starp personām un valstīm pastāvošās būtiskās atšķirības. Ņemot vērā, ka darba ienākumi veido aptuveni divas trešdaļas mājāsaimniecību rīcībā esošo ienākumu, saīsinātā darba laika programmas, iespējams, varētu nodrošināt atbalstu aptuveni 10% apmērā no mājāsaimniecību rīcībā esošajiem ienākumiem (t.i., neņemot vērā jauktos ienākumus un īpašuma ienākumus). Izolācijas pasākumiem beidzoties, zemās ietekmes periodā redzams,

⁵¹ Sk. neitrālo scenāriju ECB 2020. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 3 ielikumā *Alternative scenarios for the impact of the COVID-19 pandemic on economic activity in the euro area* ("Covid-19 ietekmes uz euro zonas ekonomisko aktivitāti alternatīvie scenāriji").

⁵² Tiek pieņemts, ka katra pabalsta saņēmēja nostrādāto stundu skaits samazināts vidēji par 75%. Šis pieņemtais nostrādāto stundu skaita samazinājums ir, piemēram, lielāks nekā faktiskais saīsinātā darba laika pabalstu saņēmēju nostrādāto stundu skaita samazinājums finanšu krīzes laikā Vācijā. Tomēr tas liekas pamatoti, ņemot vērā būtisku izolācijas pasākumu laikā nostrādāto stundu skaita samazinājumu vairākās nozarēs.

ka neto darba ienākumu kritums varētu sarukt līdz –3%, savukārt saīsinātā darba laika pabalsti strauji samazinātos.

Tā kā saīsinātā darba laika programmas krīzes laikā palīdz saglabāt darbavietas, tās arī samazina ienākumu nenoteiktības palielināšanos. Saīsinātā darba laika programmas palīdz ne vien mājsaimniecībām saglabāt ienākumus, bet arī uzņēmumiem – naudas plūsmas. Tādējādi līdz tautsaimniecības atveseļošanās brīdim būtu mazāk apdraudētu darbavietu. Mājsaimniecību ienākumu nenoteiktības mazināšana ir papildu kanāls, ko var izmantot tādas valsts politikas ieviešanai, kas palīdz mazināt koronavīrusa pandēmijas izraisīto negatīvo ietekmi uz mājsaimniecību tēriņiem.

C attēls

Saīsinātais darba laiks un darba ienākumi euro zonā

(pārmaiņas, %; ieguldījums, procentu punktos)

Avoti: ECB speciālistu aprēķini par piecām lielākajām euro zonas valstīm, balstoties uz provizorisks informāciju par saīsinātu darba laiku nodarbinātajiem, ko sniedz IAB (par Vāciju), Dares (par Franciju), INPS (par Itāliju), Factiva (par Spāniju) un UWV (par Nīderlandi).

Piezīmes. Augstās ietekmes periodā izmantots B attēlā ietvertais lēstais to darbinieku skaits, kuri strādā saīsinātu darba laiku, un pieņemts, ka nostrādāto stundu skaita samazinājums uz vienu pabalsta saņēmēju ir vidēji 75%. Zemās ietekmes periodā pieņemts, ka saīsinātais darba laiks skāris tikai pusi no augstās ietekmes scenārijā ietekmētajiem darbiniekiem. Tiek pieņemts, ka nostrādāto stundu skaita samazinājums uz vienu pabalsta saņēmēju ir mazāks – vidēji 60%.

7. Covid-19 krīze un tās ietekme uz fiskālo politiku

Sagatavojuši Stefans Harutunjans (*Stephan Haroutunian*), Sebastiāns Hauptmeiers (*Sebastian Hauptmeier*) un Nadīne Leinere-Killingere (*Nadine Leiner-Killinger*)

Koronavīrusa (Covid-19) pandēmija radījusi nepieredzētu slogu euro zonas valstu tautsaimniecībai un valdības finansēm, kas papildus rīcībai valstu līmenī prasīs iedarbīgu ES reakciju.

Eiropas Komisija 20. maijā publicēja 2020. gada Eiropas semestra ietvaros ES dalībvalstīm adresētus konkrētus tautsaimniecības un fiskālo politiku ieteikumus.⁵³ 27. maijā tā publicēja priekšlikumus par atvēršanās fondu, lai atbalstītu tautsaimniecības atvēršanos ar turpmāku ieguldījumu un strukturālo reformu palīdzību.⁵⁴ Šajā ielikumā pētīts, kā valstu fiskālās politikas tiek koordinētas šā gada Eiropas semestra ietvaros, un skaidrots, ka, lai nodrošinātu visu euro zonas valstu vienmērīgu atvēršanos un novērstu fragmentāciju, būs nepieciešams apjomīgs atbalsts papildus jau valstu līmenī sniegtajiem atbalsta pasākumiem.

Reaģējot uz dramatisko Covid-19 šoku, visas euro zonas valstis īstenoja fiskālo pasākumu kopumus.

Šos kopumus veido diskrecionārie fiskālo stimulu pasākumi, uzņēmumiem izsniegto aizdevumu valsts garantijas un citi likviditātes atbalsta pasākumi. Nozīmīga diskrecionāro pasākumu daļa attiecas uz atbalstu uzņēmumiem, īpaši uz nodarbinātības saglabāšanu.⁵⁵ Valstu uzmanības centrā ir arī izdevumi veselības aprūpei un pasākumi ar mērķi atbalstīt bezdarbniekus un citas mazāk aizsargātas grupas ar dažādu sociālo pārvēdumu palīdzību. Ieņēmumu pusē nodokļu un sociālās apdrošināšanas iemaksu atlikšana galvenokārt paredzēta likviditātes atbalsta sniegšanai mājāsaimniecībām un uzņēmumiem. Saskaņā ar Eiropas Komisijas 2020. gada pavasara ekonomisko prognozi fiskālie diskrecionārie pasākumi euro zonas līmenī kopumā veikti 3.25% apmērā no IKP. Turklāt uzņēmumiem izsniegto aizdevumu valsts garantijas un citi likviditātes atbalsta pasākumi saskaņā ar aprīļa beigās publicētajās stabilitātes programmās ietvertajiem valdību budžeta plāniem veido aptuveni 20% no euro zonas IKP.⁵⁶ Taču šie plāni atklāj lielas dažādās valstīs pieņemto pasākumu kopumu (visvairāk – valsts sniegto garantiju) apjoma atšķirības. Šādas atšķirības euro zonā palielina nevienmērīgas atvēršanās risku un fragmentāciju starp euro zonas valstīm.

Lai veicinātu pietiekamu nekavējošu reakciju uz ārkārtas krīzi, ECOFIN

23. martā iedarbināja Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējā izņēmuma

klausulu. Nopietnas ekonomiskās lejupslīdes gadījumā euro zonā vai ES kopumā un ar nosacījumu, ka netiek apdraudēta parāda atmaksājamība, šīs klauzulas iedarbināšana ļauj valstīm atkāpties no fiskālās korekcijas prasības, kura parasti tiktu

⁵³ Stāku informāciju sk. "2020. gada Eiropas pusgads: konkrētām valstīm adresēti ieteikumi / Komisijas ieteikumi". ECOFIN šos ieteikumus apstiprināja 9. jūnijā.

⁵⁴ Stāku informāciju sk. "Europe's moment: Repair and prepare for the next generation".

⁵⁵ Stāku informāciju sk. arī šā "Tautsaimniecības Biļetena" ielikumā "Saisinātā darba laika programmas un to ietekme uz algām un rīcībā esošajiem ienākumiem".

⁵⁶ Stāku informāciju sk. "2020. gada Eiropas pusgads: valstu reformu programmas un stabilitātes/konverģences programmas".

piemērota saskaņā ar ES fiskālajiem noteikumiem.⁵⁷ ECOFIN uzsvēra, ka šādi izveidotajam atbalstam, kuru attiecīgi izstrādā (dalībvalsts), "jābūt savlaicīgam, pagaidu un mērķtiecīgam".

Covid-19 šoka dziļums un fiskālās reakcijas apjoms izraisījis krasu fiskālo pozīciju pasliktināšanos un to neviendabīgumu. Saskaņā ar Eiropas Komisijas 2020. gada pavasara ekonomisko prognozi gaidāms, ka euro zonas budžeta deficīts 2020. gadā palielināsies līdz 8.5% no IKP (iepriekšējā gadā – 0.6% no IKP). Lai gan 11 valstīs 2019. gadā bija budžeta pārpalikums, paredzams, ka šogad visās euro zonas valstīs būs budžeta deficīts, kas pārsniegs atsaucēs vērtību 3% no IKP. Lielākais deficīts tiek prognozēts Beļģijai, Spānijai, Francijai un Itālijai, kuras ir to valstu vidū, kam krīzes sākumā bija augsta valdības parāda attiecība pret IKP (sk. A un B att.). 2020. gadā, pastāvot lielām atšķirībām starp valstīm, gaidāms straujš euro zonas kopējā parāda attiecības pret IKP kāpums (16.7 procentu punkti; līdz 102.7% no IKP). Valstīs, kurās parāda attiecības rādītājs, krīzei sākoties, bija aptuveni 100%, būs vērojams visstraujākais parāda līmeņa pieaugums. Paredzams, ka tikai sešās euro zonas valstīs (Igaunija, Luksemburga, Latvija, Lietuva, Malta un Slovākija) 2020. gadā parāda attiecības rādītāji joprojām būs zemāki par atsaucēs vērtību (60% no IKP). Ja politika saglabāsies nemainīga, paredzams, ka valdības deficīts un parāda attiecība pret IKP 2021. gadā samazināsies, taču būs krietni augstāka nekā pirms krīzes.

Saskaņā ar Komisijas pausto pašlaik neviena euro zonas valsts neatbilst Līgumā noteiktajam valdības deficīta kritērijam un dažas valstis – arī parāda kritērijam.⁵⁸ Taču, ņemot vērā ārkārtīgi lielo tautsaimniecības norišu nenoteiktību, "t.sk. attiecībā uz ticama fiskālās politikas virziena izstrādi"⁵⁹, Komisija pašlaik nerekomendē pārmērīga budžeta deficīta procedūru atvēršanu. Vēlāk gada gaitā Komisija vēlreiz izvērtēs dalībvalstu budžeta situāciju, balstoties uz savu 2020. gada rudens ekonomisko prognozi un euro zonas valstu 2021. gada budžeta plānu projektiem.

Visām valstīm būs jāturpina atbalstīt savas tautsaimniecības, lai atgūtos no nopietnā šoka, vienlaikus nodrošinot fiskālo ilgtspēju vidējā termiņā. Komisijas 2020. un 2021. gada fiskālās politikas rekomendācijas nosaka, ka valstīm būtu nepieciešams "saskaņā ar vispārējā izņēmuma klauzulu veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai efektīvi novērstu pandēmiju, uzturētu ekonomiku un atbalstītu sekojošo atveseļošanos". Pēc tam, "kad ekonomikas apstākļi to ļaus", dalībvalstīm rekomendē "īstenot fiskālo politiku nolūkā sasniegt piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo

⁵⁷ Sīkāku informāciju sk. 2020. gada 23. marta "ES finanšu ministru paziņojumā par Stabilitātes un izaugsmes paktu, ņemot vērā Covid-19 krīzi".

⁵⁸ Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 126. panta 3. punktu Komisija apstiprināja ziņojumus par visām dalībvalstīm, izņemot Rumāniju (sk. "Pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūra – pārskats"). Šajos ziņojumos novērtēta dalībvalstu atbilstība deficīta kritērijam 2020. gadā, balstoties uz to plāniem vai uz Eiropas Komisijas 2020. gada pavasara ekonomisko prognozi. Visos gadījumos, izņemot Bulgāriju, Eiropas Komisija secina, ka deficīta kritērijs nav izpildīts. Turklāt ziņojumos par Beļģiju, Kipru, Franciju, Grieķiju, Itāliju un Spāniju izvērtēta parāda kritērija izpilde 2019. gadā, balstoties arī uz budžeta izpildes datiem. Attiecībā uz Beļģiju, Franciju un Spāniju Komisija secina, ka parāda kritērijs nav izpildīts, savukārt secinājums par Kipru un Grieķiju liecina, ka parāda kritērijs ir izpildīts. Eiropas Komisijas secinājums par Itāliju ir šāds: "nav pietiekamu datu par to, vai parāda kritērijs .. ir vai nav izpildīts".

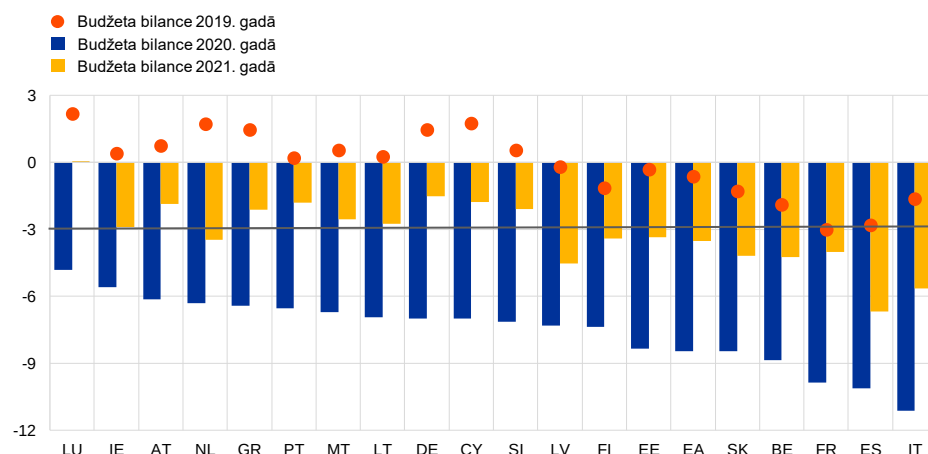
⁵⁹ Sk. "Komisijas paziņojums. 2020. gada Eiropas pusgads: konkrētām valstīm adresēti ieteikumi".

stāvoški un nodrošināt parāda atmaksājamību, vienlaikus veicinot investīcijas". Kad nopietnā ekonomiskā lejupslīde izzudīs un pirms radīsies šaubas par parāda atmaksājamību vidējā termiņā, pakta vispārējā izņēmuma klauzulu vajadzēs beigt izmantot. Fiskālajai politikai tad vajadzēs atsākt paktā paredzētās korekcijas.

A attēls

Valdības budžeta balance 2019.–2021. gadā

(% no IKP)

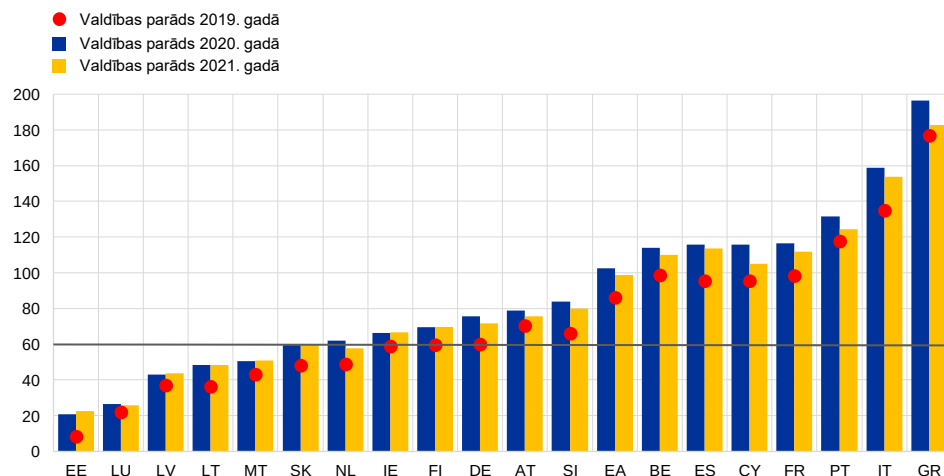

Avoti: Eiropas Komisija (AMECO datubāze) un ECB aprēķini.

B attēls

Valdības bruto parāds 2019.–2021. gadā

(% no IKP)

Avoti: Eiropas Komisija (AMECO datubāze) un ECB aprēķini.

Nepieciešama spēcīga Eiropas reakcija, lai atbalstītu atveseļošanos un izvairītos no euro zonas ekonomiskās fragmentācijas, un pirmie pasākumi jau ir veikti. Ir izveidota aizsargstruktūra strādājošajiem, uzņēmumiem un valstīm ar kopapjomu līdz 540 mljrd. eiro. Pirmkārt, Eiropas pagaidu atbalsta instruments bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā (*Support to mitigate Unemployment Risks in an Emergency*; SURE) nodrošinās aizdevumus valstīm, un paredzams, ka

tas piesaistīs finansējumu valstu īstermiņa nodarbinātības programmām, kā arī ar veselības aprūpi saistītiem izdevumiem ārkārtas situācijas laikā. Dalībvalstīm tiks piešķirti aizdevumi ar izdevīgiem noteikumiem kopsummā līdz 100 mljrd. euro, iespēju robežās balstoties uz ES budžetu un kā nodrošinājumu saņemot dalībvalstu sniegtās garantijas.⁶⁰ Otrkārt, tiks izveidots Viseiropas garantiju fonds 25 mljrd. euro apjomā, lai nostiprinātu Eiropas Investīciju bankas (EIB) aktivitātes. Tas varētu atbalstīt 200 mljrd. euro finansējumu uzņēmumiem, t.sk. caur valstu attīstības bankām.⁶¹ Treškārt, tiks izveidota pandēmijas krīzes atbalsta instruments kā euro zonas valstu nodrošinājums, kas balstīts uz esošo Eiropas Stabilitātes mehānisma (ESM) piesardzības kredītlīniju – kredītlīniju ar pastiprinātiem nosacījumiem (*Enhanced Conditions Credit Line*; ECCL). Tiks garantēta pieeja finansējumam 2% apmērā no dalībvalsts 2019. gada IKP, un kopsumma būs 240 mljrd. euro. Vienīgā prasība, lai piekļūtu kredītlīnijai, – dalībvalstis, kas lūdz atbalstu, "apņemas izmantot šo kredītlīniju, lai atbalstītu iekšzemes izdevumu finansēšanu, kas saistīti ar tiešu un netiešu veselības aprūpi, ārstēšanu un profilaksi sakarā ar Covid-19 krīzi".⁶²

Taču ir nepieciešami tālāki pasākumi, lai sagatavotos un atbalstītu atveseļošanas ES līmeni. 27. maijā Eiropas Komisija prezentēja savus priekšlikumus atveseļošanās plānam, kas ietver jaunu atveseļošanās instrumentu "Next Generation EU" ("Nākamās paaudzes ES") 750 mljrd. euro apjomā, kurš iekļauts pastiprinātā daudzgadu finanšu shēmā. "Nākamās paaudzes ES" ietvers dotācijas 500 mljrd. euro apjomā un aizdevumus dalībvalstīm 250 mljrd. euro apjomā, īpaši lai atbalstītu ieguldījumus un strukturālās reformas. Prioritāte būs ilgtermiņa stratēģiskie ieguldījumi pārejas uz zaļiem un digitāliem risinājumiem atbalstam. Turpmāk ir svarīgi, lai ES dalībvalstis laikus panāktu vienošanos par spēcīgiem pasākumiem savu tautsaimniecību atbalstam.

⁶⁰ Sk. Padomes Regula (ES) 2020/672 (2020. gada 19. maijs), ar ko izveido Eiropas pagaidu atbalsta instrumentu bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā (SURE) pēc Covid-19 uzliesmojuma (OJ L 159, 20.05.2020., 1. lpp.).

⁶¹ Sk. "EIB Board approves €25 billion Pan-European Guarantee Fund in response to COVID-19 crisis".

⁶² Sk. "ESM Pandemic Crisis Support".

Statistika

Saturs

1. Ārējā vide	S2
2. Finanšu norises	S3
3. Saimnieciskā darbība	S8
4. Cenas un izmaksas	S14
5. Nauda un kredītu atlikumi	S18
6. Fiskālās norises	S23

Sīkāka informācija

ECB statistiskie dati pieejami un lejupielādējami Statistisko datu noliktavā:	http://sdw.ecb.europa.eu/
"Tautsaimniecības Biljetena" nodaļas "Statistika" dati pieejami Statistisko datu noliktavā:	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000004813
Visaptverošs "Statistikas Biljetens" pieejams Statistisko datu noliktavā:	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000004045
Metodoloģiskās definīcijas pieejamas "Statistikas Biljetena" "Vispārējās piezīmēs":	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=10000023
Sīkāka informācija par aprēķiniem pieejama "Statistikas Biljetena" "Tehniskajās piezīmēs":	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=10000022
Terminu skaidrojumi un saīsinājumi pieejami ECB statistikas terminu vārdnīcā:	www.ecb.europa.eu/home/glossary/html/glossa.en.html

Tabulās lietotie apzīmējumi

-	datu nav/dati nav izmantojami
.	dati vēl nav pieejami
...	nulle vai vērā neņemams
(p)	provizorisks dati
s.i.	sezonāli izlīdzināts
s.n.	sezonāli neizlīdzināts

1. Ārējā vide

1.1. Galveno tirdzniecības partnervalstu IKP un PCI

	IKP ¹⁾ (pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu; %)						PCI (pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)						
	G20	ASV	Apvienotā Karaliste	Japāna	Ķīna	Papildpostenis: euro zona	OECD valstis		ASV	Apvienotā Karaliste (SPCI)	Japāna	Ķīna	Papildpostenis: euro zona ²⁾ (SPCI)
	1	2	3	4	5	6	Kopā	Neietverot pārtiku un enerģiju	9	10	11	12	13
2017	3.9	2.4	1.9	2.2	6.8	2.5	2.3	1.9	2.1	2.7	0.5	1.6	1.5
2018	3.7	2.9	1.3	0.3	6.6	1.9	2.6	2.1	2.4	2.5	1.0	2.1	1.8
2019	2.9	2.3	1.4	0.7	6.1	1.2	2.1	2.2	1.8	1.8	0.5	2.9	1.2
2019 II	0.7	0.5	-0.2	0.5	1.6	0.1	2.3	2.2	1.8	2.0	0.8	2.6	1.4
III	0.8	0.5	0.5	0.0	1.4	0.3	1.9	2.2	1.8	1.8	0.3	2.9	1.0
IV	0.6	0.5	0.0	-1.9	1.5	0.1	1.9	2.1	2.0	1.4	0.5	4.3	1.0
2020 I	.	-1.3	-2.0	-0.9	-9.8	-3.8	2.1	2.2	2.1	1.7	0.5	5.0	1.1
2019 dec.	-	-	-	-	-	-	2.2	2.2	2.3	1.3	0.8	4.5	1.3
2020 janv.	-	-	-	-	-	-	2.4	2.2	2.5	1.8	0.7	5.4	1.4
febr.	-	-	-	-	-	-	2.3	2.2	2.3	1.7	0.4	5.2	1.2
marts	-	-	-	-	-	-	1.7	2.1	1.5	1.5	0.4	4.3	0.7
apr.	-	-	-	-	-	-	.	.	0.3	0.8	0.1	3.3	0.3
maijs ³⁾	-	-	-	-	-	-	.	.	.	.	.	.	0.1

Avoti: Eurostat (3., 6., 10. un 13. aile); SNB (9., 11. un 12. aile); OECD (1., 2., 4., 5., 7. un 8. aile).

1) Sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati.

2) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

3) Euro zonas rādītājs ir aplēse, pamatojoties uz provizoriskiem valstu datiem, kā arī uz jaunāko informāciju par enerģijas cenām.

1.2. Galveno tirdzniecības partnervalstu iepirkumu vadītāju indekss un pasaules tirdzniecība

	Iepirkumu vadītāju apsekojumi (difūzijas indeksi; s.i. dati)									Preču imports ¹⁾		
	Apvienotais iepirkumu vadītāju indekss						Globālais iepirkumu vadītāju indekss ²⁾			Pasaule	Attīstītās valstis	Jaunās tirgus ekonomikas valstis
	Pasaule ²⁾	ASV	Apvienotā Karaliste	Japāna	Ķīna	Papildpostenis: euro zona	Apstrādes rūpniecība	Pakalpojumi	Jauni eksporta pasūtījumi			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2017	53.2	54.3	54.7	52.5	51.8	56.4	53.8	53.8	52.8	5.9	3.1	7.8
2018	53.4	55.0	53.3	52.1	52.3	54.6	53.1	53.8	50.8	4.4	3.1	5.2
2019	51.7	52.5	50.2	50.5	51.8	51.3	50.3	52.2	48.8	-0.5	0.3	-1.1
2019 II	51.5	51.8	50.5	50.8	51.6	51.8	50.4	51.9	49.5	-0.6	-1.4	-0.1
III	51.4	51.4	50.1	51.3	51.4	51.2	50.4	51.7	48.5	1.2	1.5	1.1
IV	51.3	51.9	49.5	49.2	52.6	50.7	51.3	51.3	49.5	-0.8	-3.1	0.6
2020 I	46.1	47.9	47.4	44.4	42.0	44.2	46.7	45.9	46.0	-2.9	-3.1	-2.7
2019 dec.	51.6	52.7	49.3	48.6	52.6	50.9	51.2	51.8	49.5	-0.8	-3.1	0.6
2020 janv.	52.3	53.3	53.3	50.1	51.9	51.3	51.3	52.7	49.5	-1.5	-3.6	-0.1
febr.	45.0	49.6	53.0	47.0	27.5	51.6	42.6	45.8	44.4	-2.0	-2.8	-1.5
marts	41.0	40.9	36.0	36.2	46.7	29.7	46.2	39.2	44.0	-2.9	-3.1	-2.7
apr.	28.9	27.0	13.8	25.8	47.6	13.6	35.1	26.7	28.6	.	.	.
maijs ³⁾	.	.	.	27.8	54.5	31.9	39.8	.	32.9	.	.	.

Avoti: Markit (1.–9. aile); CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis un ECB aprēķini (10.–12. aile).

1) Pasaules un attīstīto valstu datus nav ietverta euro zona. Gada un ceturkšņa dati attiecas uz pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu (%); mēneša dati attiecas uz triju mēnešu pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējiem trijiem mēnešiem (%). Visi dati ir sezonāli izlīdzināti.

2) Neietverot euro zonu.

2. Finanšu norises

2.1. Naudas tirgus procentu likmes

(gadā; %; perioda vidējie rādītāji)

	Euro zona ¹⁾						ASV	Japāna
	Euro īstermiņa procentu likme (€STR) ²⁾	Noguldījumi uz nakti (EONIA)	Noguldījumi ar termiņu 1 mēnesis (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 3 mēneši (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 6 mēneši (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 12 mēnešu (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 3 mēneši (LIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 3 mēneši (LIBOR)
	1	2	3	4	5	6	7	8
2017	-	-0.35	-0.37	-0.33	-0.26	-0.15	1.26	-0.02
2018	-0.45	-0.36	-0.37	-0.32	-0.27	-0.17	2.31	-0.05
2019	-0.48	-0.39	-0.40	-0.36	-0.30	-0.22	2.33	-0.08
2019 nov.	-0.54	-0.45	-0.45	-0.40	-0.34	-0.27	1.90	-0.10
dec.	-0.54	-0.46	-0.45	-0.39	-0.34	-0.26	1.91	-0.06
2020 janv.	-0.54	-0.45	-0.46	-0.39	-0.33	-0.25	1.82	-0.05
febr.	-0.54	-0.45	-0.47	-0.41	-0.36	-0.29	1.68	-0.07
marts	-0.53	-0.45	-0.48	-0.42	-0.36	-0.27	1.10	-0.09
apr.	-0.54	-0.45	-0.43	-0.25	-0.19	-0.11	1.09	-0.01
maijs	-0.54	-0.46	-0.46	-0.27	-0.14	-0.08	0.40	-0.03

Avoti: Refinitiv un ECB aprēķini.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām; sk. "Statistikas Biļetena" "Vispārējās piezīmes".

2) ECB pirmo reizi publicēja euro zonas īstermiņa procentu likmi (€STR) 2019. gada 2. oktobrī, atspoguļojot tirdzniecības aktivitāti 2019. gada 1. oktobrī. Dati par iepriekšējiem periodiem attiecas uz €STR (izstrādes procesā), kura tika publicēta tikai informācijas vajadzībām un kuru nebija paredzēts izmantot kā etalonlikmi vai atsauces likmi nekādos tirgus darījumos.

2.2. Peļņas likmju līknes

(perioda beigās; likmes – % gadā; procentu likmju starpības – procentu punktos)

	Tagadnes darījumu procentu likmes					Procentu likmju starpības			Nākotnes darījumu tūlītējās procentu likmes			
	Euro zona ^{1), 2)}					Euro zona ^{1), 2)}	ASV	Apvienotā Karaliste	Euro zona ^{1), 2)}			
	3 mēnešu	1 gada	2 gadu	5 gadu	10 gadu	10 gadu – 1 gada	10 gadu – 1 gada	10 gadu – 1 gada	1 gada	2 gadu	5 gadu	10 gadu
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2017	-0.78	-0.74	-0.64	-0.17	0.52	1.26	0.67	0.83	-0.66	-0.39	0.66	1.56
2018	-0.80	-0.75	-0.66	-0.26	0.32	1.07	0.08	0.51	-0.67	-0.45	0.44	1.17
2019	-0.68	-0.66	-0.62	-0.45	-0.14	0.52	0.34	0.24	-0.62	-0.52	-0.13	0.41
2019 nov.	-0.61	-0.63	-0.65	-0.57	-0.30	0.34	0.18	0.04	-0.66	-0.65	-0.33	0.23
dec.	-0.68	-0.66	-0.62	-0.45	-0.14	0.52	0.34	0.24	-0.62	-0.52	-0.13	0.41
2020 janv.	-0.62	-0.65	-0.68	-0.64	-0.40	0.26	0.06	-0.11	-0.69	-0.71	-0.46	0.10
febr.	-0.68	-0.74	-0.79	-0.78	-0.57	0.16	0.13	-0.06	-0.80	-0.85	-0.64	-0.13
marts	-0.70	-0.69	-0.71	-0.67	-0.41	0.28	0.49	0.22	-0.70	-0.73	-0.48	0.09
apr.	-0.54	-0.61	-0.71	-0.72	-0.46	0.16	0.47	0.16	-0.72	-0.85	-0.51	0.01
maijs	-0.57	-0.60	-0.63	-0.61	-0.36	0.24	0.48	0.14	-0.64	-0.69	-0.42	0.12

Avots: ECB aprēķini.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām; sk. "Statistikas Biļetena" "Vispārējās piezīmes".

2) ECB aprēķinu pamatā ir EuroMTS Ltd. sniegtie dati un Fitch Ratings noteiktie kredītreitings.

2.3. Akciju tirgus indeksi

(indeksu līmeņi izteikti punktos; perioda vidējie rādītāji)

	Dow Jones EURO STOXX indeksi												ASV	Japāna
	Etalons		Galveno tautsaimniecības nozaru indeksi										Standard & Poor's 500	Nikkei 225
	Broad indekss	50	Pamat-izejvielas	Patēriņa pakalpojumi	Patēriņa preces	Nafta un gāze	Finanses	Rūpniecība	Tehnoloģijas	Komunālie pakalpojumi	Telekomunikācijas	Veselības aprūpe		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2017	376.9	3 491.0	757.3	268.6	690.4	307.9	182.3	605.5	468.4	272.7	339.2	876.3	2 449.1	20 209.0
2018	375.5	3 386.6	766.3	264.9	697.3	336.0	173.1	629.5	502.5	278.8	292.9	800.5	2 746.2	22 310.7
2019	373.6	3 435.2	731.7	270.8	721.5	324.4	155.8	650.9	528.2	322.0	294.2	772.7	2 915.5	21 697.2
2019 nov. dec.	398.4	3 693.1	794.5	283.0	761.3	328.8	163.6	711.6	585.2	339.4	304.8	837.7	3 107.2	23 278.1
	400.9	3 715.3	799.3	290.0	755.9	322.8	165.1	716.0	598.5	341.8	295.3	862.5	3 178.9	23 660.4
2020 janv. febr. marts apr. maijs	406.9	3 758.2	791.2	295.5	758.6	324.6	166.1	728.8	624.6	362.0	291.6	886.8	3 278.4	23 642.9
	407.1	3 734.9	797.3	292.3	734.5	301.0	168.4	722.8	635.8	391.4	298.1	895.0	3 282.5	23 180.4
	308.5	2 824.2	622.6	233.6	578.8	210.5	116.1	519.9	500.5	315.7	242.6	731.2	2 652.4	18 974.0
	310.3	2 839.6	657.9	245.7	588.3	216.7	107.2	508.9	539.3	296.4	242.8	786.8	2 763.2	19 208.4
	322.1	2 909.3	678.1	251.2	601.3	219.9	109.3	539.7	576.8	307.1	249.9	829.2	2 919.6	20 543.3

Avots: Refinitiv.

2. Finanšu norises

2.4. Mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu un to noguldījumu MFI procentu likmes (jaunajiem darījumiem)^{1), 2)} (gadā; %; perioda vidējā procentu likme, ja nav norādīts citādi)

	Noguldījumi				Automātiski atjaunojamie aizdevumi un norēķinu kontu debeta atlikumi	Norēķinu kartes procentu aizdevumi	Patēriņa kredīts			Aizdevumi individuālā darba veicējiem un līgumsabiedrībām bez juridiskās personas statusa	Kredīti mājokļa iegādei					Aizņemšanās izmaksu saliktais rādītājs
	Uz nakti	Ar brīdina termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	Ar noteikto termiņu				Procentu likmes darbības sākotnējā perioda dalījumā		APRC ³⁾		Procentu likmes darbības sākotnējā perioda dalījumā				APRC ³⁾	
			Līdz 2 gadiem	Ilgāk par 2 gadiem			Mainīgā procentu likme, līdz 1 gadam	Ilgāk par 1 gadu			Mainīgā procentu likme, līdz 1 gadam	1–5 gadi	5–10 gadu	Ilgāk par 10 gadiem		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
2019 apr.	0.03	0.41	0.32	0.75	5.88	16.52	5.56	5.63	6.19	2.36	1.59	1.78	1.77	1.77	2.02	1.75
maijs	0.03	0.44	0.31	0.79	5.81	16.53	5.61	5.76	6.34	2.33	1.57	1.80	1.73	1.74	1.99	1.72
jūn.	0.03	0.44	0.32	0.82	5.81	16.48	5.42	5.67	6.24	2.31	1.55	1.74	1.67	1.65	1.95	1.67
jūl.	0.03	0.43	0.31	0.80	5.75	16.44	5.74	5.73	6.30	2.34	1.55	1.72	1.59	1.57	1.90	1.61
aug..	0.03	0.43	0.28	0.78	5.75	16.45	6.15	5.75	6.35	2.25	1.51	1.69	1.54	1.50	1.84	1.56
sept.	0.03	0.43	0.27	0.78	5.82	16.46	5.65	5.61	6.17	2.22	1.46	1.65	1.49	1.44	1.77	1.48
okt.	0.03	0.42	0.24	0.83	5.70	16.48	5.88	5.55	6.19	2.26	1.45	1.59	1.44	1.39	1.74	1.44
nov.	0.03	0.42	0.23	0.73	5.61	16.49	5.36	5.53	6.25	2.21	1.43	1.59	1.61	1.48	1.80	1.47
dec.	0.03	0.42	0.22	0.80	5.58	16.55	5.44	5.28	5.89	2.09	1.46	1.58	1.43	1.39	1.75	1.41
2020 janv.	0.02	0.42	0.27	0.73	5.62	16.63	5.63	5.69	6.24	2.21	1.46	1.52	1.43	1.40	1.72	1.43
febr.	0.02	0.36	0.32	0.70	5.63	16.60	5.56	5.58	6.15	2.20	1.43	1.54	1.38	1.36	1.71	1.41
marts ^(p)	0.02	0.36	0.30	0.69	5.60	16.24	5.55	5.45	5.90	2.10	1.39	1.55	1.36	1.36	1.65	1.39

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) T.sk. mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

3) Gada izmaksu efektīvā procentu likme (APRC).

2.5. Nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu un to noguldījumu MFI procentu likmes (jaunajiem darījumiem)^{1), 2)}

(gadā; %; perioda vidējā procentu likme, ja nav norādīts citādi)

	Noguldījumi			Automātiski atjaunojamie aizdevumi un norēķinu kontu debeta atlikumi	Citi aizdevumi apjoma un procentu likmes darbības sākotnējā perioda dalījumā									Aizņemšanās izmaksu saliktais rādītājs
	Uz nakti	Ar noteikto termiņu			Līdz 0.25 milj. euro			0.25–1 milj. euro			Vairāk par 1 milj. euro			
		Līdz 2 gadiem	Ilgāk par 2 gadiem		Mainīgā procentu likme, līdz 3 mēnešiem	3 mēneši–1 gads	Ilgāk par 1 gadu	Mainīgā procentu likme, līdz 3 mēnešiem	3 mēneši–1 gads	Ilgāk par 1 gadu	Mainīgā procentu likme, līdz 3 mēnešiem	3 mēneši–1 gads	Ilgāk par 1 gadu	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2019 apr.	0.03	0.06	0.54	2.19	2.19	2.36	2.26	1.67	1.60	1.64	1.16	1.33	1.44	1.62
maijs	0.03	0.04	0.46	2.14	2.18	2.38	2.29	1.66	1.59	1.63	1.09	1.17	1.50	1.57
jūn.	0.03	0.03	0.57	2.17	2.13	2.33	2.25	1.63	1.55	1.56	1.09	1.28	1.39	1.55
jūl.	0.03	0.04	0.56	2.11	2.07	2.50	2.20	1.66	1.57	1.54	1.16	1.32	1.39	1.56
aug..	0.03	-0.04	0.54	2.08	2.07	2.36	2.19	1.64	1.59	1.53	1.06	1.32	1.40	1.52
sept.	0.03	-0.05	0.88	2.16	2.03	2.25	2.15	1.61	1.51	1.44	1.10	1.26	1.29	1.54
okt.	0.02	-0.03	0.43	2.08	2.01	2.41	2.11	1.61	1.54	1.40	1.14	1.40	1.27	1.56
nov.	0.02	-0.04	0.39	2.06	2.02	2.36	2.13	1.59	1.55	1.41	1.14	1.34	1.29	1.55
dec.	0.01	0.00	0.42	2.09	2.00	2.28	2.08	1.58	1.54	1.39	1.26	1.21	1.37	1.55
2020 janv.	0.01	-0.06	0.34	2.09	2.17	2.32	2.10	1.63	1.57	1.44	1.11	1.25	1.28	1.55
febr.	0.00	-0.12	0.33	2.07	1.99	2.29	2.11	1.57	1.54	1.41	1.11	1.22	1.25	1.52
marts ^(p)	0.00	-0.08	0.25	2.00	1.90	2.17	1.98	1.58	1.53	1.50	1.15	1.10	1.19	1.46

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru.

2. Finanšu norises

2.6. Euro zonas rezidentu emitētie parāda vērtspapīri emitentu sektoru un sākotnējo termiņu dalījumā (mljrd. euro; mēneša laikā veiktie darījumi un apgrozībā esošais apjoms perioda beigās; nominālvērtībā)

	Apgrozībā esošais apjoms						Emisiju bruto apjoms ¹⁾							
	Kopā	MFI (ietverot Euro- sistēmu)	Sabiedrības, kas nav MFI		Valdība		Kopā	MFI (ietverot Euro- sistēmu)	Sabiedrības, kas nav MFI		Valdība			
			Finanšu sabiedrības (neietverot MFI)	Nefinanšu sabiedrības	Centrālā valdība	Pārējā valdība			Finanšu sabiedrības (neietverot MFI)	Ne- finanšu sabied- rības	Centrālā valdība	Pārējā valdība		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Īstermiņa														
2017	1 240	519	155	.	70	438	57	367	167	54	.	37	79	31
2018	1 217	504	170	.	72	424	47	389	171	66	.	41	76	35
2019	1 277	550	175	.	84	406	61	415	177	80	.	47	73	38
2019 okt. nov. dec.	1 356	579	178	.	106	424	69	425	184	69	.	52	75	45
	1 341	570	178	.	102	425	66	374	148	77	.	44	75	30
	1 277	550	175	.	84	406	61	318	113	88	.	37	45	35
2020 janv. febr. marts	1 363	597	172	.	99	422	73	499	208	77	.	56	100	57
	1 388	600	195	.	103	415	74	428	173	101	.	47	69	37
	1 383	546	198	.	104	450	86	401	111	78	.	47	103	61
Ilgttermiņa														
2017	15 353	3 560	3 059	.	1 223	6 866	643	247	66	73	.	18	83	7
2018	15 746	3 688	3 161	.	1 247	7 022	627	228	64	68	.	15	75	6
2019	16 311	3 818	3 396	.	1 321	7 151	626	247	69	74	.	20	78	7
2019 okt. nov. dec.	16 219	3 801	3 325	.	1 316	7 153	623	274	61	98	.	24	85	6
	16 365	3 832	3 404	.	1 330	7 172	628	275	63	109	.	26	71	6
	16 311	3 818	3 396	.	1 321	7 151	626	164	58	66	.	14	24	2
2020 janv. febr. marts	16 403	3 855	3 411	.	1 324	7 188	625	316	118	63	.	16	110	10
	16 488	3 867	3 409	.	1 338	7 244	630	261	72	56	.	22	101	10
	16 506	3 845	3 413	.	1 336	7 276	636	236	57	53	.	16	91	19

Avots: ECB.

1) Lai dati būtu salīdzināmi, gada dati ir gada mēnešu vidējais rādītājs.

2.7. Parāda vērtspapīru un kotēto akciju pieauguma temps un apgrozībā esošais apjoms (mljrd. euro; pārmaiņas; %)

	Parāda vērtspapīri							Kotētās akcijas			
	Kopā	MFI (ietverot Eurosistēmu)	Sabiedrības, kas nav MFI		Valdība		Kopā	MFI	Finanšu sabiedrības (neietverot MFI)	Nefinanšu sabiedrības	
			Finanšu sabiedrības (neietverot MFI)	Nefinanšu sabiedrības	Centrālā valdība	Pārējā valdība					
											FIS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Apgrozībā esošais apjoms											
2017	16 593.3	4 079.8	3 214.7	.	1 293.4	7 304.7	700.8	7 963.3	612.5	1 258.3	6 092.6
2018	16 962.4	4 192.8	3 331.5	.	1 318.9	7 445.8	673.4	7 033.1	465.0	1 108.9	5 459.2
2019	17 588.1	4 368.5	3 570.8	.	1 405.2	7 557.2	686.4	8 604.3	546.0	1 410.7	6 647.6
2019 okt.	17 575.0	4 380.2	3 502.9	.	1 421.8	7 577.4	692.8	8 265.6	508.2	1 369.0	6 388.3
nov.	17 706.2	4 401.6	3 581.5	.	1 431.5	7 597.7	693.9	8 511.9	524.1	1 401.7	6 586.2
dec.	17 588.1	4 368.5	3 570.8	.	1 405.2	7 557.2	686.4	8 604.3	546.0	1 410.7	6 647.6
2020 janv.	17 766.0	4 452.4	3 582.6	.	1 423.9	7 609.8	697.3	8 487.1	525.3	1 391.5	6 570.4
febr.	17 876.0	4 467.3	3 604.2	.	1 441.7	7 659.1	703.6	7 763.6	488.4	1 238.7	6 036.5
marts	17 888.4	4 390.8	3 610.4	.	1 439.7	7 725.9	721.7	6 451.8	333.9	975.0	5 143.0
Pieauguma temps											
2017	1.3	-0.5	0.1	.	6.0	2.2	0.4	1.0	6.1	2.8	0.2
2018	1.9	1.7	3.0	.	3.3	1.9	-4.3	0.7	0.3	2.4	0.4
2019	3.1	3.8	5.0	.	5.6	1.5	1.8	0.0	0.5	-0.1	0.0
2019 okt.	2.9	3.9	4.0	.	5.2	1.5	1.3	-0.1	0.4	-0.1	-0.2
nov.	3.0	3.8	4.8	.	6.3	1.3	1.6	-0.1	0.4	0.0	-0.2
dec.	3.1	3.8	5.0	.	5.6	1.5	1.8	0.0	0.5	-0.1	0.0
2020 janv.	3.1	4.1	4.8	.	5.7	1.4	2.0	0.0	0.5	-0.1	0.0
febr.	3.2	3.6	5.3	.	6.0	1.5	2.4	0.0	0.5	-0.1	0.0
marts	2.8	1.7	4.8	.	4.4	2.1	3.5	0.0	0.1	-0.1	0.0

Avots: ECB.

2. Finanšu norises

2.8. Euro efektīvie kursi¹⁾

(perioda vidējie; indekss: 1999. gada 1. ceturksnis = 100)

	EEK19						EEK38	
	Nominālais kurss	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar PCI	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar RCI	Reālā IKP deflators	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar VDIAR	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar VDIIT	Nominālais kurss	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar PCI
	1	2	3	4	5	6	7	8
2017	96.6	91.4	91.9	86.0	79.9	90.3	112.0	90.0
2018	98.9	93.4	93.4	87.2	80.1	91.3	117.9	93.8
2019	97.3	91.2	91.8	85.7	78.6	88.8	116.7	91.5
2019 II	97.3	91.4	91.7	85.6	78.2	88.9	116.8	91.8
III	97.7	91.4	91.8	86.0	78.9	89.1	116.9	91.5
IV	97.0	90.4	91.4	85.5	78.1	88.2	116.2	90.5
2020 I	96.7	89.7	91.2	.	.	.	116.6	90.2
2019 dec.	96.7	90.1	91.4	-	-	-	116.0	90.2
2020 janv.	96.2	89.3	91.0	-	-	-	115.5	89.4
febr.	95.6	88.7	90.4	-	-	-	114.9	88.9
marts	98.1	91.0	92.3	-	-	-	119.3	92.1
apr.	97.5	90.6	92.3	-	-	-	119.2	92.3
maijs	97.7	90.7	92.9	-	-	-	119.2	92.1
Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi (%)								
2020 maijs	0.2	0.0	0.7	-	-	-	0.0	-0.2
Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)								
2020 maijs	0.3	-0.8	1.2	-	-	-	1.9	0.2

Avots: ECB.

1) Tirdzniecības partnervalstu grupu definīciju un citu informāciju sk. "Statistikas Biļetena" "Vispārējās piezīmēs".

2.9. Divpusējie valūtu kursi

(perioda vidējie; nacionālās valūtas vienības par 1 euro)

	Kīnas renminbi	Horvātijas kuna	Čehijas krona	Dānijas krona	Ungārijas forints	Japānas jena	Polijas zlots	Lielbritānijas sterliņu mārciņa	Rumānijas leva	Zviedrijas krona	Šveices franks	ASV dolārs
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2017	7.629	7.464	26.326	7.439	309.193	126.711	4.257	0.877	4.5688	9.635	1.112	1.130
2018	7.808	7.418	25.647	7.453	318.890	130.396	4.261	0.885	4.6540	10.258	1.155	1.181
2019	7.735	7.418	25.670	7.466	325.297	122.006	4.298	0.878	4.7453	10.589	1.112	1.119
2019 II	7.672	7.418	25.686	7.467	322.973	123.471	4.282	0.875	4.7480	10.619	1.126	1.124
III	7.800	7.394	25.734	7.463	328.099	119.323	4.318	0.902	4.7314	10.662	1.096	1.112
IV	7.801	7.439	25.577	7.471	331.933	120.323	4.287	0.861	4.7666	10.652	1.096	1.107
2020 I	7.696	7.490	25.631	7.472	339.137	120.097	4.324	0.862	4.7973	10.669	1.067	1.103
2019 dec.	7.797	7.442	25.497	7.472	330.706	121.241	4.273	0.847	4.7779	10.483	1.093	1.111
2020 janv.	7.683	7.443	25.216	7.473	334.380	121.363	4.251	0.849	4.7788	10.554	1.076	1.110
febr.	7.630	7.454	25.051	7.471	337.171	120.026	4.277	0.841	4.7837	10.568	1.065	1.091
marts	7.768	7.571	26.575	7.470	345.682	118.897	4.441	0.895	4.8282	10.875	1.059	1.106
apr.	7.686	7.593	27.262	7.462	356.688	116.970	4.544	0.875	4.8371	10.884	1.054	1.086
maijs	7.748	7.575	27.269	7.458	350.762	116.867	4.525	0.887	4.8371	10.597	1.057	1.090
Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi (%)												
2020 maijs	0.8	-0.2	0.0	-0.1	-1.7	-0.1	-0.4	1.3	0.0	-2.6	0.3	0.4
Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)												
2020 maijs	1.0	2.1	5.8	-0.1	7.9	-4.9	5.3	1.7	1.6	-1.3	-6.5	-2.5

Avots: ECB.

2. Finanšu norises

2.10. Euro zonas maksājumu bilance. Finanšu konts

(mljrd. euro, ja nav norādīts citādi; atlikumi perioda beigās; darījumi periodā)

	Kopā ¹⁾			Tiešās investīcijas		Portfeļieguldījumi		Trie atvasinātie finanšu instrumenti	Citi ieguldījumi		Rezerves aktīvi	Papildpostenis: bruto ārējais parāds
	Aktīvi	Pasīvi	Saldo	Aktīvi	Pasīvi	Aktīvi	Pasīvi		Aktīvi	Pasīvi		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Atlikumi (starptautisko investīciju bilance)												
2019 I	26 555.6	26 818.9	-263.3	11 090.1	9 070.3	9 137.7	11 200.9	-92.3	5 679.0	6 547.8	741.1	14 639.8
II	26 701.6	27 003.5	-301.9	10 941.0	9 050.9	9 242.1	11 374.0	-75.5	5 823.2	6 578.6	770.8	14 760.0
III	27 793.7	27 946.5	-152.8	11 333.5	9 364.6	9 630.7	11 849.2	-91.0	6 093.5	6 732.7	827.0	15 112.7
IV	27 555.9	27 618.4	-62.6	11 207.0	9 322.3	9 905.8	11 943.5	-48.5	5 678.0	6 352.7	813.6	14 517.2
Atlikumi (% no IKP)												
2019 IV	231.4	232.0	-0.5	94.1	78.3	83.2	100.3	-0.4	47.7	53.4	6.8	121.9
Darījumi												
2019 II	187.0	189.1	-2.1	-86.4	4.4	52.1	103.8	32.8	185.8	81.0	2.8	-
III	491.5	386.1	105.4	178.4	151.8	151.3	192.6	4.2	157.4	41.7	0.1	-
IV	-282.7	-365.5	82.8	-74.8	-46.1	140.1	9.7	-5.4	-340.0	-329.1	-2.5	-
2020 I	551.2	489.6	61.6	62.0	-8.0	-102.3	28.2	12.5	575.5	469.5	3.4	-
2019 okt.	60.6	13.3	47.2	5.9	-36.0	55.3	21.6	6.4	-7.9	27.8	0.9	-
nov.	47.4	21.0	26.3	21.8	52.6	55.6	15.3	0.3	-26.4	-46.9	-3.9	-
dec.	-390.6	-399.8	9.2	-102.4	-62.7	29.2	-27.2	-12.1	-305.7	-309.9	0.5	-
2020 janv.	400.3	395.2	5.1	21.1	4.2	86.7	121.7	8.0	283.5	269.3	1.0	-
febr.	162.6	118.4	44.2	32.7	9.7	30.0	27.3	13.0	88.0	81.4	-1.1	-
marts	-11.7	-23.9	12.3	8.2	-21.9	-219.0	-120.8	-8.5	204.0	118.8	3.6	-
12 mēnešu kumulētie darījumi												
2020 marts	947.1	699.3	247.7	79.2	102.0	241.2	334.2	44.1	578.7	263.1	3.9	-
12 mēnešu kumulētie darījumi (% no IKP)												
2020 marts	8.0	5.9	2.1	0.7	0.9	2.0	2.8	0.4	4.9	2.2	0.0	-

Avots: ECB.

1) Kopējos aktīvos iekļauti tie atvasinātie finanšu instrumenti.

3. Saimnieciskā darbība

3.1. IKP un izdevumu posteņi

(sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	IKP											
	Kopā	Iekšzemes pieprasījums								Ārējā bilance ¹⁾		
	Kopā	Privātais patēriņš	Valdības patēriņš	Kopējā pamatkapitāla veidošana			Krājumu pārmaiņas ²⁾	Kopā	Eksports ¹⁾	Imports ¹⁾		
					Kopā būvniecība	Kopā iekārtu ražošana	Intelektuālā īpašuma produkti					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Faktiskajās cenās (mljrd. euro)												
2017	11 200.9	10 709.5	6 036.4	2 296.9	2 306.0	1 102.1	708.5	488.9	70.2	491.4	5 295.9	4 804.5
2018	11 561.5	11 062.7	6 207.6	2 363.3	2 408.1	1 175.6	743.8	481.8	83.7	498.8	5 547.7	5 048.9
2019	11 906.7	11 434.6	6 362.1	2 444.8	2 605.5	1 253.5	767.6	577.1	22.1	472.1	5 719.3	5 247.2
2019 I	2 950.9	2 819.8	1 575.6	603.3	628.2	310.5	190.7	125.2	12.6	131.1	1 422.8	1 291.7
II	2 967.9	2 866.8	1 589.4	609.0	658.0	307.0	189.9	159.3	10.4	101.1	1 426.7	1 325.6
III	2 987.2	2 851.8	1 596.7	613.8	641.9	315.1	192.5	132.4	-0.5	135.3	1 434.8	1 299.5
IV	3 006.3	2 895.5	1 602.7	618.7	673.2	318.7	194.0	158.7	0.9	110.8	1 442.1	1 331.3
% no IKP												
2019	100.0	96.0	53.4	20.5	21.9	10.5	6.4	4.8	0.2	4.0	-	-
Kēdes indeksu veidā agregētie apjomi (iepriekšējā gada cenās)												
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni (%)												
2019 II	0.1	1.4	0.2	0.4	5.0	-1.0	0.0	27.2	-	-	0.0	2.7
III	0.3	-0.6	0.5	0.6	-3.8	1.2	0.0	-18.0	-	-	0.6	-1.4
IV	0.1	1.0	0.1	0.4	4.4	0.2	0.1	20.7	-	-	0.3	2.2
2020 I	-3.8	.	.	.	.	.	.	.	-	-	.	.
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)												
2017	2.5	2.2	1.7	1.3	3.4	3.6	4.1	2.3	-	-	5.5	5.0
2018	1.9	1.6	1.4	1.1	2.3	3.3	4.3	-2.7	-	-	3.3	2.8
2019	1.2	1.8	1.3	1.7	5.7	3.2	1.8	18.1	-	-	2.5	3.8
2019 II	1.2	2.5	1.2	1.4	8.2	2.1	1.9	33.2	-	-	2.3	5.1
III	1.3	1.2	1.5	2.0	3.1	3.0	0.7	7.1	-	-	2.7	2.6
IV	1.0	1.8	1.2	1.8	6.4	2.0	0.8	25.5	-	-	1.9	3.8
2020 I	-3.2	.	.	.	.	.	.	.	-	-	.	.
devums IKP ceturkšņa procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)												
2019 II	0.1	1.3	0.1	0.1	1.1	-0.1	0.0	1.2	0.1	-1.1	-	-
III	0.3	-0.6	0.3	0.1	-0.8	0.1	0.0	-1.0	-0.2	0.9	-	-
IV	0.1	0.9	0.1	0.1	0.9	0.0	0.0	0.9	-0.1	-0.8	-	-
2020 I	-3.8	.	.	.	.	.	.	.	.	.	-	-
devums IKP gada procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)												
2017	2.5	2.1	0.9	0.3	0.7	0.3	0.3	0.1	0.2	0.4	-	-
2018	1.9	1.5	0.8	0.2	0.5	0.3	0.3	-0.1	0.0	0.4	-	-
2019	1.2	1.7	0.7	0.3	1.2	0.3	0.1	0.7	-0.5	-0.5	-	-
2019 II	1.2	2.3	0.6	0.3	1.7	0.2	0.1	1.4	-0.3	-1.2	-	-
III	1.3	1.1	0.8	0.4	0.6	0.3	0.0	0.3	-0.7	0.2	-	-
IV	1.0	1.8	0.6	0.4	1.3	0.2	0.0	1.1	-0.6	-0.7	-	-
2020 I	-3.2	.	.	.	.	.	.	.	.	.	-	-

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Eksports un imports aptver preces un pakalpojumus un ietver pārrobežu tirdzniecību euro zonas teritorijā.

2) Ietverot vērtslieku iegādi un neietverot to pārdošanu.

3. Saimnieciskā darbība

3.2. Pievienotā vērtība saimnieciskās darbības veidu dalījumā

(sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	Kopējā pievienotā vērtība (bāzes cenās)											Produktu nodokļi mīnus produktu subsīdijas
	Kopā	Lauksaim- niecība, mežsaim- niecība un zvejniecība	Apstrādes rūpniecība, enerģētika un komunālie pakalpojumi	Būv- niecība	Tirdzniecība, transports, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	Informācijas un komuni- kācijas pakalpojumi	Finanses un apdroši- nāšana	Nekus- tamais īpašums	Profe- sionālie, komerc- darbības un atbalsta dienestu pakalpojumi	Valsts pārvalde, izglītība, veselība un sociālā aprūpe	Māksla, izklaide un citi pakal- pojumi	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Faktiskajās cenās (mljrd. euro)												
2017	10 040.0	176.3	1 991.5	503.1	1 909.9	468.8	465.9	1 132.7	1 143.5	1 897.7	350.5	1 160.9
2018	10 356.9	177.9	2 039.7	537.9	1 968.6	488.6	472.0	1 167.0	1 194.9	1 955.1	355.2	1 204.6
2019	10 665.6	179.8	2 048.8	580.4	2 031.8	513.8	480.6	1 205.5	1 240.7	2 020.3	364.0	1 241.1
2019 I	2 644.4	44.7	515.2	142.8	503.4	125.8	119.0	297.9	306.2	499.2	90.1	306.5
II	2 659.8	45.0	512.5	144.1	506.6	128.1	120.0	300.1	309.6	502.8	91.0	308.1
III	2 673.6	45.0	511.6	146.1	509.9	128.8	120.7	302.3	311.6	506.5	91.1	313.5
IV	2 693.7	45.2	513.1	148.0	512.8	131.3	120.8	305.2	313.6	512.0	91.6	312.6
% no pievienotās vērtības												
2019	100.0	1.7	19.2	5.4	19.0	4.8	4.5	11.3	11.6	18.9	3.4	-
Ķēdes indeksu veidā agregētie apjomi (iepriekšējā gada cenās)												
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni (%)												
2019 I	0.5	-0.3	-0.1	1.5	1.1	1.2	0.9	0.5	0.0	0.2	0.7	0.4
II	0.1	-0.6	-0.5	-0.3	0.1	0.7	0.8	0.4	0.4	0.2	0.3	0.5
III	0.3	0.0	-0.4	0.6	0.3	1.5	0.7	0.4	0.3	0.3	0.1	0.8
IV	0.1	0.4	-0.7	0.0	0.2	1.1	0.3	0.4	0.2	0.4	0.0	0.0
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)												
2017	2.6	0.7	3.3	2.6	2.9	5.4	1.1	0.6	4.4	1.6	1.5	2.4
2018	2.0	1.3	1.8	3.3	2.0	4.5	1.4	1.6	3.3	1.0	0.4	1.6
2019	1.2	-0.5	-1.1	3.1	1.8	4.2	2.1	1.6	1.7	1.1	1.3	1.5
2019 I	1.4	-0.6	-0.4	4.6	2.0	4.5	1.7	1.5	1.9	1.1	1.1	1.2
II	1.2	-1.0	-1.0	3.2	1.6	4.0	2.1	1.7	1.8	1.1	1.5	1.2
III	1.2	-0.1	-1.2	3.1	1.9	3.8	2.1	1.7	1.9	1.1	1.4	2.0
IV	1.0	-0.4	-1.7	1.7	1.7	4.6	2.6	1.7	1.0	1.1	1.0	1.6
devums pievienotās vērtības ceturkšņa procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)												
2019 I	0.5	0.0	0.0	0.1	0.2	0.1	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	-
II	0.1	0.0	-0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
III	0.3	0.0	-0.1	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	-
IV	0.1	0.0	-0.1	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	-
devums pievienotās vērtības gada procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)												
2017	2.6	0.0	0.7	0.1	0.5	0.2	0.1	0.1	0.5	0.3	0.1	-
2018	2.0	0.0	0.4	0.2	0.4	0.2	0.1	0.2	0.4	0.2	0.0	-
2019	1.2	0.0	-0.2	0.2	0.3	0.2	0.1	0.2	0.2	0.2	0.0	-
2019 I	1.4	0.0	-0.1	0.2	0.4	0.2	0.1	0.2	0.2	0.2	0.0	-
II	1.2	0.0	-0.2	0.2	0.3	0.2	0.1	0.2	0.2	0.2	0.1	-
III	1.2	0.0	-0.2	0.2	0.4	0.2	0.1	0.2	0.2	0.2	0.0	-
IV	1.0	0.0	-0.3	0.1	0.3	0.2	0.1	0.2	0.1	0.2	0.0	-

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

3. Saimnieciskā darbība

3.3. Nodarbinātība¹⁾

(sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	Kopā	Saimnieciskās darbības veidu dalījuma											
		Nodarbinātības statusu dalījuma		Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zvejniecība	Apstrādes rūpniecība, enerģētika un komunālie pakalpojumi	Būvniecība	Tirdzniecība, transports, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	Finances un apdrošināšana	Nekustamais īpašums	Profesionālie, komercdarbības un atbalsta dienestu pakalpojumi	Valsts pārvalde, izglītība, veselība un sociālā aprūpe	Māksla, izklaide un citi pakalpojumi
		Darba ņēmēji	Pašnodarbinātie										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Nodarbinātās personas													
<i>īpatsvars nodarbināto kopskaitā (%)</i>													
2017	100.0	85.6	14.4	3.2	14.6	6.0	24.9	2.8	2.5	1.0	13.8	24.3	6.9
2018	100.0	85.8	14.2	3.1	14.6	6.0	24.9	2.9	2.4	1.0	14.0	24.2	6.8
2019	100.0	86.0	14.0	3.0	14.6	6.1	24.9	2.9	2.4	1.0	14.0	24.3	6.8
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>													
2017	1.6	2.0	-0.7	-0.5	1.1	1.4	1.8	3.4	-1.5	1.8	3.7	1.1	1.0
2018	1.5	1.8	-0.2	-0.4	1.5	2.4	1.4	3.5	-0.9	1.8	2.8	1.3	0.4
2019	1.2	1.5	-0.2	-1.7	0.8	2.4	1.2	3.7	-0.3	1.3	1.4	1.4	0.7
2019 II	1.2	1.5	-0.1	-2.9	1.0	2.6	1.3	4.2	-0.6	1.7	1.2	1.5	0.7
III	1.1	1.4	-0.4	-1.9	0.7	2.2	1.0	3.6	-0.2	0.8	1.2	1.5	0.9
IV	1.1	1.4	-0.5	-1.6	0.4	1.6	1.2	3.0	0.2	0.1	1.2	1.4	1.0
2020 I	0.5	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Nostrādātās stundas													
<i>īpatsvars nostrādāto stundu kopskaitā (%)</i>													
2017	100.0	80.7	19.3	4.3	15.1	6.7	25.8	3.0	2.5	1.0	13.6	21.8	6.2
2018	100.0	81.0	19.0	4.2	15.0	6.8	25.7	3.0	2.5	1.0	13.8	21.8	6.1
2019	100.0	81.3	18.7	4.1	14.9	6.8	25.7	3.1	2.4	1.0	13.8	21.9	6.1
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>													
2017	1.2	1.7	-1.1	-1.1	0.8	1.3	1.3	3.2	-2.0	1.5	3.5	0.5	0.4
2018	1.4	1.9	-0.3	0.4	1.3	2.7	1.1	3.2	-1.1	2.4	2.8	1.3	0.4
2019	1.1	1.4	-0.5	-1.4	0.5	2.2	1.0	2.7	-0.1	1.3	1.2	1.8	0.6
2019 I	1.7	2.0	0.4	0.3	1.3	4.0	1.6	3.4	0.0	1.7	1.8	1.9	0.5
II	0.9	1.3	-0.7	-3.0	0.4	2.6	0.8	2.8	-0.4	0.8	1.1	1.7	0.3
III	0.8	1.2	-0.9	-2.0	0.3	1.6	0.5	2.5	0.0	1.5	0.8	1.8	0.5
IV	0.8	1.1	-0.7	-1.1	-0.2	0.5	0.8	2.0	0.0	0.8	0.8	1.6	1.0
Nostrādāto stundu skaits uz vienu nodarbināto													
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>													
2017	-0.4	-0.3	-0.4	-0.6	-0.3	-0.1	-0.5	-0.1	-0.5	-0.3	-0.2	-0.6	-0.5
2018	-0.1	0.1	-0.1	0.8	-0.2	0.3	-0.3	-0.3	-0.2	0.7	0.0	0.0	0.0
2019	-0.1	0.0	-0.3	0.3	-0.4	-0.2	-0.3	-1.0	0.2	0.0	-0.2	0.3	-0.1
2019 I	0.3	0.4	0.1	0.7	0.0	0.7	0.3	-0.7	0.4	-0.8	0.0	0.5	0.3
II	-0.3	-0.1	-0.6	-0.1	-0.6	0.0	-0.5	-1.4	0.2	-0.9	-0.1	0.2	-0.4
III	-0.3	-0.1	-0.5	-0.1	-0.4	-0.6	-0.5	-1.2	0.3	0.7	-0.5	0.3	-0.4
IV	-0.3	-0.2	-0.2	0.5	-0.6	-1.0	-0.4	-1.0	-0.2	0.7	-0.3	0.2	-0.1

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Nodarbinātības dati balstīti uz EKS 2010.

3. Saimnieciskā darbība

3.4. Darbaspēks, bezdarbs un brīvās darbvietas

(sezonāli izlīdzināti dati, ja nav norādīts citādi)

	Darba- spēks (milj.)	Nepietie- kama nodarbi- nātība (% no darba- spēka)	Bezdarbs ¹⁾											Brīvo darbvie- tu īpat- svars ³⁾
			Kopā		Ilgttermiņa bezdarbs (% no darba- spēka) ²⁾	Pēc vecuma				Pēc dzimuma				
						Pieaugušie		Jaunieši		Vīrieši		Sievietes		
			Milj.	% no darba- spēka		Milj.	% no darba- spēka	Milj.	% no darba- spēka	Milj.	% no darba- spēka	Milj.	% no darba- spēka	% no darbvie- tu kop- skaita
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
% no 2016. gada kopapjoma			100.0			81.8		18.3		52.2		47.8		
2017	161.860	4.1	14.585	9.0	4.4	11.946	8.1	2.640	18.6	7.556	8.7	7.029	9.4	1.9
2018	162.485	3.7	13.211	8.1	3.8	10.823	7.3	2.388	16.8	6.809	7.8	6.402	8.5	2.1
2019	163.297	3.5	12.268	7.5	3.3	10.030	6.7	2.238	15.6	6.291	7.2	5.977	7.9	2.3
2019 II	163.084	3.5	12.237	7.5	3.3	10.031	6.7	2.205	15.4	6.289	7.2	5.947	7.9	2.3
III	163.196	3.4	12.183	7.5	3.2	9.958	6.7	2.224	15.5	6.290	7.2	5.893	7.8	2.2
IV	163.998	3.4	12.031	7.3	3.2	9.821	6.6	2.210	15.4	6.146	7.0	5.885	7.7	2.2
2020 I	.	.	11.858	7.2	.	9.672	6.4	2.186	15.3	6.061	6.9	5.797	7.6	2.0
2019 nov.	-	-	12.136	7.4	-	9.906	6.6	2.230	15.5	6.240	7.1	5.896	7.7	-
dec.	-	-	12.093	7.3	-	9.875	6.6	2.218	15.4	6.254	7.1	5.838	7.6	-
2020 janv.	-	-	12.075	7.3	-	9.848	6.5	2.227	15.5	6.186	7.0	5.889	7.7	-
febr.	-	-	11.791	7.2	-	9.611	6.4	2.180	15.2	6.030	6.8	5.761	7.6	-
marts	-	-	11.708	7.1	-	9.557	6.4	2.150	15.1	5.967	6.8	5.740	7.6	-
apr.	-	-	11.919	7.3	-	9.680	6.5	2.239	15.8	6.134	7.0	5.785	7.6	-

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Ja Darbaspēka apsekojuma gada un ceturkšņa dati vēl nav publicēti, tos aprēķina no mēneša datiem kā vienkāršus vidējos rādītājus.

2) Dati nav sezonāli izlīdzināti.

3) Brīvo darbvieta īpatsvars ir brīvo darbvieta skaits, dalīts ar aizņemto darbvieta un brīvo darbvieta summu (%).

3.5. Uzņēmējdarbības īstermiņa statistika

	Rūpnieciskā ražošana						Būvniecības produkcija	Jauno rūpniecības pasūtījumu ECB rādītājs	Mazumtirdzniecība				Reģistrētie jaunie vieglie automobiļi
	Kopā (izņemot būvniecību)		Galvenās rūpniecības grupas						Kopā	Pārtika, dzērieni, tabaka	Nepārtikas preces	Degviela	
	Apstrādes rūpniecība	Starp- patēriņa preces	Kapitāl- preces	Patēriņa preces	Enerģētika								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
% no 2015. gada kopapjoma	100.0	88.7	32.1	34.5	21.8	11.6	100.0	100.0	100.0	40.4	52.5	7.1	100.0
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)													
2017	3.0	3.2	3.4	3.9	1.4	1.2	3.1	7.9	2.5	1.6	3.5	0.8	5.7
2018	0.7	1.0	0.6	1.1	1.4	-1.5	2.0	2.7	1.6	1.4	1.9	0.6	0.9
2019	-1.3	-1.3	-2.4	-1.9	1.4	-1.9	2.1	-4.3	2.3	0.8	3.6	0.8	1.8
2019 II	-1.3	-1.5	-2.3	-2.9	1.9	-0.2	2.3	-3.5	2.1	1.1	3.0	0.1	-0.7
III	-1.6	-1.6	-3.2	-1.2	0.3	-1.9	1.2	-4.7	2.7	0.8	4.3	1.3	0.6
IV	-2.1	-2.1	-3.8	-2.9	2.0	-2.4	0.3	-5.8	2.0	0.5	3.5	-0.6	12.5
2020 I	-6.0	-5.9	-5.1	-9.9	-1.0	-5.7	-3.4	-5.6	-1.7	4.5	-5.7	-8.1	-27.3
2019 nov.	-1.3	-1.4	-2.9	-1.2	1.0	-1.5	1.3	-7.9	2.4	1.6	3.7	-1.4	10.0
dec.	-3.4	-3.6	-5.5	-4.9	1.8	-3.2	-2.3	-4.6	1.8	-0.4	3.9	-1.1	17.9
2020 janv.	-2.2	-1.4	-2.0	-2.0	0.5	-7.3	7.1	-1.4	2.3	1.0	3.2	-0.1	-5.8
febr.	-2.2	-2.0	-0.8	-4.3	0.7	-2.9	0.2	-1.4	2.5	3.7	2.2	-2.0	-6.3
marts	-12.9	-13.5	-11.8	-21.5	-3.9	-6.7	-15.4	-13.9	-9.2	8.3	-21.7	-21.3	-60.3
apr.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	-79.6
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi (s.i. dati: %)													
2019 nov.	-0.5	-0.7	-0.5	0.2	-1.4	0.8	0.7	-0.4	0.9	0.5	1.3	-1.2	2.7
dec.	-1.6	-1.5	-1.5	-3.2	-0.4	-1.5	-1.5	-0.6	-1.0	-0.9	-1.1	-0.3	7.6
2020 janv.	1.9	2.1	2.9	2.4	0.5	-1.0	4.0	2.3	0.8	0.8	0.9	2.0	-15.3
febr.	-0.1	0.0	1.0	-2.0	0.5	0.4	-0.5	-1.2	0.6	2.5	-0.4	-1.2	1.1
marts	-11.3	-12.3	-11.0	-15.9	-4.0	-4.0	-14.1	-12.2	-11.2	5.0	-23.1	-20.8	-57.7
apr.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	-44.9

Avoti: Eurostat, ECB aprēķini, ECB eksperimentālie statistiskie dati (8. aile) un Eiropas Automobiļu ražotāju asociācija (13. aile).

3. Saimnieciskā darbība

3.6. Viedokļu apsekojumi

(sezonāli izlīdzināti dati)

	Eiropas Komisijas uzņēmumu un patērētāju apsekojumi (procentu starpības, ja nav norādīts citādi)							Iepirkumu vadītāju apsekojumi (difūzijas indeksi)				
	Ekonomiskā noskaņo- juma rādītājs (ilgttermiņa vidējais rādītājs = 100)	Apstrādes rūpniecība		Patērētāju konfi- dences rādītājs	Būvnie- cības konfi- dences rādītājs	Mazum- tirdzniecības konfi- dences rādītājs	Pakalpojumu nozares		Apstrādes rūpniecības iepirkumu vadītāju indekss (IVI)	Apstrādes rūpniecības produkcijas izlaide	Uzņēmēj- darbības aktivitāte pakalpojumu nozarē	Apvienotā produkcijas izlaide
		Ražotāju konfi- dences rādītājs	Jaudu izman- tošana (%)				Pakal- pojumu nozares konfi- dences rādītājs	Jaudu izman- tošana (%)				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1999–2015	98.7	-5.2	80.6	-11.7	-15.4	-8.6	7.3	-	51.2	52.5	53.0	52.8
2017	110.4	5.7	83.1	-5.4	-3.0	2.3	14.7	89.9	57.4	58.5	55.6	56.4
2018	111.5	6.7	83.7	-4.9	7.0	1.3	15.2	90.4	54.9	54.7	54.5	54.6
2019	103.1	-5.1	81.9	-7.1	6.4	-0.4	10.7	90.5	47.4	47.8	52.7	51.3
2019 II	103.8	-4.0	82.2	-7.0	7.2	-0.6	11.7	90.6	47.7	48.5	53.1	51.8
III	102.0	-7.1	81.4	-6.8	5.1	0.0	9.7	90.4	46.4	47.0	52.8	51.2
IV	100.6	-9.2	80.9	-7.7	4.9	-0.1	9.8	90.2	46.4	46.7	52.3	50.7
2020 I	100.1	-8.1	75.3	-8.8	4.5	-3.0	6.6	88.0	47.2	45.1	43.9	44.2
2019 dec.	100.9	-9.3	-	-8.1	5.7	0.7	11.3	-	46.3	46.1	52.8	50.9
2020 janv.	102.6	-7.0	80.8	-8.1	5.8	-0.1	11.0	90.3	47.9	48.0	52.5	51.3
febr.	103.4	-6.2	-	-6.6	5.4	-0.2	11.1	-	49.2	48.7	52.6	51.6
marts	94.2	-11.2	-	-11.6	2.3	-8.6	-2.3	-	44.5	38.5	26.4	29.7
apr.	64.9	-32.5	69.7	-22.0	-16.1	-30.1	-38.6	85.6	33.4	18.1	12.0	13.6
maijs	67.5	-27.5	-	-18.8	-17.4	-29.7	-43.6	-	39.4	35.6	30.5	31.9

Avoti: Eiropas Komisija (Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts; 1.–8. aile) un *Markit* (9.–12. aile).

3.7. Mājsaimniecību un nefinanšu sabiedrību kontu kopsavilkums

(faktiskajās cenās, ja nav norādīts citādi; sezonāli neizlīdzināti dati)

	Mājsaimniecības						Nefinanšu sabiedrības						
	Uzkrā- jumu rādītājs (bruto)	Parāda rādītājs	Reālie bruto rīcībā esošie ienākumi	Finanšu ieguldījumi	Nefinanšu ieguldījumi (bruto)	Tīrā vērtība ²⁾	Nekus- tamie aktīvi	Peļņas daļa ³⁾	Uzkrā- jumu rādītājs (neto)	Parāda rādītājs ⁴⁾	Finanšu ieguldījumi	Nefinanšu ieguldījumi (bruto)	Finan- sējums
	Bruto rīcībā esošie ienākumi (izlīdzināti dati; %) ¹⁾	Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)					% no neto pievienotās vērtības	% no IKP	Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2016	12.3	94.0	2.0	2.0	5.5	3.4	3.0	35.1	7.4	80.1	4.3	5.5	2.6
2017	12.0	93.9	1.4	2.3	5.2	4.7	4.7	34.3	7.1	77.5	4.6	8.2	3.0
2018	12.3	93.6	1.8	2.2	7.0	2.4	4.5	34.1	6.2	77.1	2.4	5.4	1.6
2019 I	12.6	93.4	2.1	2.4	7.9	3.5	3.9	33.9	6.3	77.3	2.3	7.6	1.6
II	12.8	93.4	2.3	2.5	4.4	4.0	3.8	33.7	5.9	78.0	1.6	16.6	1.3
III	13.0	93.5	2.5	2.6	4.3	4.5	3.5	33.6	5.9	78.7	1.7	-1.2	1.4
IV	13.1	93.7	1.1	2.6	3.8	5.4	3.5	33.4	5.9	77.4	2.2	-2.6	1.7

Avoti: ECB un *Eurostat*.

1) Pamatojoties uz četrus ceturkšņu uzkrājumu, parāda un bruto rīcībā esošo ienākumu kumulētajām summām (korekcija sakarā ar mājsaimniecību neto kapitāla pārmaiņām pensiju fondu rezervēs).

2) Finanšu aktīvi (ieņemot finanšu saistības) un nefinanšu aktīvi. Nefinanšu aktīvus veido galvenokārt nekustamie aktīvi (dzīvjamās ēkas un zeme). Tie ietver arī tādu uzņēmumu nefinanšu aktīvus, kuri nav juridiskās personas un kuri klasificēti mājsaimniecību sektorā.

3) Peļņas daļu nosaka saskaņā ar tirajiem komercdarbības ienākumiem, kas kopumā atbilst grāmatvedībā aprēķinātajai peļņai.

4) Definēts kā konsolidētie aizdevumi un parāda vērtspapīru saistības.

3. Saimnieciskā darbība

3.8. Euro zonas maksājumu balance. Tekošais kants un kapitāla kants

(mljrd. euro; sezonāli izlīdzināti dati, ja nav norādīts citādi; darījumi)

	Tekošais kants											Kapitāla kants ¹⁾	
	Kopā			Preces		Pakalpojumi		Sākotnējie ienākumi		Otrreizējie ienākumi		Kredīts	Debets
	Kredīts	Debets	Saldo	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2019 II	1 066.0	1 001.7	64.3	592.5	521.0	245.4	234.5	201.4	183.4	26.7	62.9	9.3	24.7
III	1 088.7	993.9	94.9	604.1	519.4	251.3	221.8	205.1	184.0	28.2	68.6	9.8	7.8
IV	1 090.8	1 009.3	81.6	609.3	519.7	252.7	247.6	199.9	179.6	28.9	62.4	16.5	18.7
2020 I	1 057.3	960.0	97.3	595.7	502.8	241.1	225.2	192.7	171.0	27.7	61.0	11.5	8.1
2019 okt.	366.9	340.1	26.9	204.4	173.9	84.6	82.2	67.8	61.0	10.1	23.0	3.6	4.8
nov.	363.3	335.5	27.8	201.5	172.6	84.3	82.6	68.2	60.3	9.4	20.1	3.7	5.0
dec.	360.6	333.7	26.9	203.4	173.2	83.8	82.8	63.9	58.3	9.5	19.3	9.1	9.0
2020 janv.	370.4	338.3	32.1	203.8	174.3	86.9	78.2	70.1	60.4	9.5	25.4	2.9	2.3
febr.	363.9	326.1	37.8	204.7	173.4	84.0	79.0	65.5	55.9	9.7	17.8	4.6	2.4
marts	323.0	295.6	27.4	187.2	155.0	70.2	68.0	57.1	54.7	8.5	17.8	4.0	3.4
12 mēnešu kumulētie darījumi													
2020 marts	4 302.8	3 964.8	338.0	2 401.7	2 062.9	990.5	929.1	799.2	718.0	111.5	254.9	47.0	59.3
12 mēnešu kumulētie darījumi (% no IKP)													
2020 marts	36.1	33.3	2.8	20.2	17.3	8.3	7.8	6.7	6.0	0.9	2.1	0.4	0.5

1) Kapitāla kanta dati nav sezonāli izlīdzināti.

3.9. Euro zonas preču ārējā tirdzniecība¹⁾, vērtības un apjomi preču grupu dalījumā²⁾

(sezonāli izlīdzināti dati, ja nav norādīts citādi)

	Kopā (s.n. dati)		Eksports (FOB)					Imports (CIF)					
	Eksports	Imports	Kopā				Papildpos- tenis: apstrādes rūpniecība	Kopā				Papildposteni	
			Starp- patēriņa preces	Kapitāl- preces	Patēriņa preces	Starp- patēriņa preces		Kapitāl- preces	Patēriņa preces	Apstrādes rūpniecība	Nafta		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Vērtības (mljrd. euro; 1. un 2. ailei – pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)													
2019 II	2.1	2.5	582.3	276.1	120.3	175.8	486.5	532.1	303.0	85.9	134.9	381.7	65.8
III	3.2	0.7	585.2	279.5	117.8	177.6	489.0	530.5	297.8	87.9	137.2	387.4	60.2
IV	2.1	-1.9	591.2	276.9	125.3	178.9	496.5	526.3	292.2	86.6	138.2	385.3	60.7
2020 I	-1.8	-4.1	575.9	.	.	.	478.9	508.1	.	.	.	368.6	.
2019 okt.	4.5	-2.3	199.9	93.1	43.4	60.8	168.2	176.2	97.2	29.9	46.4	129.8	19.2
nov.	-2.6	-4.0	194.4	91.4	40.5	58.9	163.9	175.8	97.7	28.6	46.4	129.0	20.2
dec.	4.9	1.2	196.9	92.4	41.5	59.2	164.3	174.4	97.2	28.1	45.4	126.6	21.3
2020 janv.	0.2	-0.4	196.7	93.7	39.1	60.2	164.8	178.1	100.5	28.8	46.0	129.1	22.2
febr.	1.2	-1.8	198.4	93.4	41.2	60.9	166.3	172.8	97.2	27.0	46.0	126.9	20.0
marts	-6.2	-10.0	180.7	.	.	.	147.8	157.3	.	.	.	112.6	.
Apjoma indeksi (2000. g. = 100; 1. un 2. ailei – pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)													
2019 II	-1.4	-0.1	106.5	108.3	106.0	105.4	106.2	109.4	107.8	109.6	113.6	111.5	97.6
III	1.0	1.7	106.8	109.6	103.4	106.1	106.2	109.7	108.3	111.3	113.1	111.9	96.7
IV	-0.1	-1.7	107.2	108.5	108.5	105.8	107.1	107.5	105.7	105.8	112.5	109.9	96.5
2020 I	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2019 sept.	3.3	3.9	107.2	109.4	103.4	106.3	106.2	109.3	107.1	110.3	115.4	111.4	95.7
okt.	2.2	-0.9	109.2	109.8	112.8	108.8	109.3	108.5	105.9	111.5	113.4	111.5	93.1
nov.	-4.3	-3.4	106.1	107.9	105.7	104.6	106.4	107.9	106.6	104.5	113.6	110.4	97.2
dec.	2.1	-0.7	106.3	107.9	106.9	104.0	105.5	106.0	104.7	101.4	110.6	107.7	99.2
2020 janv.	-2.7	-3.4	105.7	108.2	101.1	105.5	105.0	107.5	106.7	105.6	111.3	109.3	101.7
febr.	-1.1	-2.1	107.2	108.9	107.4	106.8	106.7	106.9	106.6	99.9	113.0	109.3	100.3

Avoti: ECB un Eurostat.

1) Atšķirība starp ECB maksājumu bilances posteņa "Preces" (3.8. tabula) un Eurostat preču tirdzniecības (3.9. tabula) datiem veidojas galvenokārt to atšķirīgo definīciju dēļ.

2) Preču grupas atbilstoši plašo ekonomisko kategoriju (Broad Economic Categories) klasifikācijai.

4. Cenas un izmaksas

4.1. Saskaņotais patēriņa cenu indekss¹⁾

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	Kopā					Kopā (s.i. dati; pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu; %) ²⁾						Administratīvi regulējamās cenas	
	Indekss: 2015. g. = 100	Kopā		Preces	Pakalpojumi	Kopā	Apstrādātā pārtika	Neapstrādātā pārtika	Neenerģijas rūpniecības preces	Enerģija (s.n. dati)	Pakalpojumi	Kopējais SPCI (neietverot administratīvi regulējamās cenas)	Adminis- trātīvi regulē- jamās cenas
		Kopā (neietverot pārtikas un enerģijas cenas)											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
% no 2019. gada kopējuma	100.0	100.0	70.9	55.5	44.5	100.0	14.5	4.5	26.4	10.1	44.5	87.0	13.0
2017	101.8	1.5	1.0	1.6	1.4	-	-	-	-	-	-	1.6	1.0
2018	103.6	1.8	1.0	2.0	1.5	-	-	-	-	-	-	1.7	2.1
2019	104.8	1.2	1.0	1.0	1.5	-	-	-	-	-	-	1.1	1.9
2019 II	105.3	1.4	1.1	1.3	1.5	0.5	0.5	-0.1	0.1	1.6	0.7	1.3	2.4
III	105.1	1.0	0.9	0.7	1.3	0.2	0.5	1.3	0.1	-1.5	0.3	0.9	1.6
IV	105.3	1.0	1.2	0.4	1.7	0.3	0.4	0.3	0.1	0.2	0.4	1.0	1.2
2020 I	104.7	1.1	1.1	0.8	1.5	0.1	0.7	1.3	0.2	-1.3	0.1	1.2	0.8
2019 dec.	105.4	1.3	1.3	1.0	1.8	0.1	0.1	0.4	0.1	0.1	0.1	1.3	1.3
2020 janv.	104.4	1.4	1.1	1.2	1.5	0.1	0.3	0.3	0.0	0.8	-0.1	1.5	0.8
febr.	104.6	1.2	1.2	0.9	1.6	0.0	0.2	1.0	0.1	-1.6	0.2	1.3	0.8
marts	105.1	0.7	1.0	0.3	1.3	-0.3	0.3	0.0	0.0	-3.3	0.0	0.8	0.7
apr.	105.4	0.3	0.9	-0.4	1.2	-0.2	0.3	3.8	-0.2	-4.8	0.3	0.3	0.6
maijs ³⁾	105.3	0.1	0.9	.	1.3	-0.2	0.2	-0.6	0.0	-1.7	0.0	.	.

	Preces						Pakalpojumi						
	Pārtika (ietverot alkoholiskos dzērienus un tabaku)			Rūpniecības preces			Mājoklis		Transports	Sakari	Atpūta un individuālie pakalpojumi	Dažādi	
	Kopā	Apstrādātā pārtika	Neapstrādātā pārtika	Kopā	Neenerģijas rūpniecības preces	Enerģija	Īres maksa						
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
% no 2019. gada kopējuma	19.0	14.5	4.5	36.5	26.4	10.1	11.0	6.5	7.2	2.6	15.3	8.4	
2017	1.8	1.5	2.4	1.5	0.3	4.9	1.3	1.2	2.1	-1.1	2.1	0.8	
2018	2.2	2.1	2.3	1.9	0.3	6.4	1.2	1.2	1.5	-0.1	2.0	1.4	
2019	1.8	1.9	1.4	0.5	0.3	1.1	1.4	1.3	2.0	-0.7	1.7	1.5	
2019 II	1.5	1.8	0.6	1.2	0.3	3.6	1.3	1.3	2.1	-1.2	2.0	1.5	
III	1.8	1.9	1.6	0.0	0.3	-0.7	1.5	1.5	2.2	-0.8	1.1	1.5	
IV	1.8	1.9	1.6	-0.3	0.4	-2.1	1.5	1.5	2.4	-0.2	2.0	1.5	
2020 I	2.2	2.0	2.8	0.0	0.5	-1.0	1.6	1.4	1.7	0.0	1.6	1.5	
2019 dec.	2.0	2.0	2.1	0.4	0.5	0.2	1.6	1.5	2.5	-0.1	2.1	1.5	
2020 janv.	2.1	2.0	2.3	0.8	0.3	1.9	1.6	1.5	2.0	-0.2	1.5	1.5	
febr.	2.1	2.0	2.6	0.3	0.5	-0.3	1.5	1.4	2.0	0.0	1.8	1.5	
marts	2.4	2.1	3.6	-0.9	0.5	-4.5	1.5	1.4	1.2	0.1	1.4	1.5	
apr.	3.6	2.3	7.6	-2.4	0.3	-9.7	1.4	1.3	0.7	-0.4	1.3	1.5	
maijs ³⁾	3.3	2.4	6.5	.	0.2	-12.0	.	.	.	.	.	.	

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) 2016. gada maijā ECB sāka publicēt uzlabotās sezonāli izlīdzinātās euro zonas SPCI datu laikrindas saskaņā ar pārskatīto sezonālās izlīdzināšanas pieeju, kas aprakstīta ECB 2016. gada "Tautsaimniecības Bilētena" Nr. 3 1. ielikumā (<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/ecbu/eb201603.en.pdf>).

3) Aplēse, pamatojoties uz provizoriskiem valstu datiem, kā arī uz jaunāko informāciju par enerģijas cenām.

4. Cenas un izmaksas

4.2. Rūpniecības, būvniecības un īpašuma cenas

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	Ražotāju cenas rūpniecībā, neietverot būvniecību ¹⁾										Būv- niecība ²⁾	Mājokļu cenas ³⁾	Komer- c- īpašumu cenu ekspe- rimentālais rādītājs ³⁾
	Kopā (indekss: 2015. g. = 100)	Kopā		Rūpniecība (neietverot būvniecību un enerģētiku)					Ener- ģētika				
		Apstrā- des rūp- niecība	Kopā	Star- patēriņa preces	Kapitāl- preces	Patēriņa preces							
						Kopā	Pār- tīka, alkoholiskie dzērieni un tabaka	Nepār- tīkas preces					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
% no 2015. gada kopējuma	100.0	100.0	77.3	72.1	28.9	20.7	22.5	16.5	5.9	27.9			
2017	100.8	3.0	3.0	2.1	3.2	0.9	1.9	2.9	0.2	5.6	2.0	4.3	4.7
2018	104.0	3.2	2.4	1.5	2.6	1.0	0.4	0.2	0.6	8.1	2.5	4.8	4.1
2019	104.7	0.7	0.6	0.7	0.1	1.5	1.0	1.1	0.8	-0.1	1.9	4.0	4.9
2019 II	104.8	1.6	1.0	1.0	0.7	1.5	1.0	0.9	0.9	3.0	2.2	4.2	5.8
III	104.2	-0.6	0.0	0.5	-0.4	1.5	1.0	1.2	0.8	-4.3	1.1	3.9	4.7
IV	104.4	-1.2	0.0	0.4	-1.2	1.4	1.7	2.4	0.7	-5.9	1.7	4.1	4.7
2020 I	103.8	-1.5	0.0	0.4	-1.4	1.1	2.3	3.3	0.6	-7.3	.	.	.
2019 nov.	104.5	-1.3	-0.2	0.3	-1.4	1.4	1.7	2.3	0.7	-6.0	-	-	-
dec.	104.5	-0.6	0.9	0.5	-1.1	1.5	2.0	2.9	0.7	-3.8	-	-	-
2020 janv.	104.8	-0.6	1.1	0.5	-1.1	1.3	2.2	3.2	0.6	-4.1	-	-	-
febr.	104.1	-1.3	0.3	0.5	-1.2	1.2	2.3	3.3	0.7	-6.7	-	-	-
marts	102.5	-2.8	-1.4	0.2	-1.9	1.0	2.3	3.4	0.6	-11.2	-	-	-
apr.	100.4	-4.5	-3.1	-0.3	-2.7	1.0	1.7	2.5	0.5	-16.5	-	-	-

Avoti: Eurostat, ECB aprēķini un ECB aprēķini, kuru pamatā ir MSCI dati un valstu avoti (13. aile).

1) Tikai iekšzemes tirdzniecība.

2) Dzīvojamo ēku ražošanas izmaksas.

3) Uz nesaskaņotiem avotiem balstīti eksperimentāli dati (sīkāku informāciju sk.

www.ecb.europa.eu/stats/ecb_statistics/governance_and_quality_framework/html/experimental-data.en.html).

4.3. Izejvielu cenas un IKP deflatori

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	IKP deflatori								Naftas cenas (euro par barelu)	Neenerģijas izejvielu cenas (euro)					
	Kopā (s.i. dati; indekss: 2015. g. = 100)	Kopā	Iekšzemes pieprasījums				Eksports ¹⁾	Imports ¹⁾		Svērums atbilstoši importam ²⁾			Svērums atbilstoši izmantošanai ²⁾		
			Kopā	Privātais patēriņš	Valdības patēriņš	Kopējā pamat- kapitāla veidošana				Kopā	Pārtikas izejvielas	Nepār- tikas izejvielas	Kopā	Pārtikas izejvielas	Nepār- tikas izejvielas
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
% no kopējuma										100.0	45.4	54.6	100.0	50.4	49.6
2017	101.8	1.0	1.4	1.3	1.4	1.7	1.9	2.8	48.1	5.8	-3.5	16.6	6.7	-1.6	17.8
2018	103.1	1.3	1.7	1.4	1.8	2.0	1.4	2.3	60.4	-0.7	-5.8	4.3	-0.1	-5.3	5.7
2019	104.9	1.7	1.5	1.2	1.7	2.3	0.6	0.1	57.2	1.7	3.8	-0.1	2.6	7.5	-2.3
2019 II	104.7	1.7	1.7	1.6	1.8	2.1	1.0	0.9	61.0	-1.8	-0.7	-2.8	-0.1	4.7	-4.9
III	105.1	1.7	1.3	1.1	1.7	2.2	0.1	-1.1	55.7	1.8	3.7	0.2	1.7	6.5	-3.1
IV	105.6	1.8	1.3	1.0	1.6	2.3	0.2	-0.8	56.5	3.9	9.1	-0.6	5.2	13.9	-3.6
2020 I	.	.	.	.	.	.	.	.	45.9	1.9	7.6	-3.1	1.4	7.5	-4.9
2019 dec.	-	-	-	-	-	-	-	-	59.3	6.6	11.6	2.2	7.0	14.7	-1.1
2020 janv.	-	-	-	-	-	-	-	-	57.3	7.0	10.9	3.5	6.8	12.6	0.7
febr.	-	-	-	-	-	-	-	-	50.5	2.1	8.0	-3.0	2.0	8.7	-4.9
marts	-	-	-	-	-	-	-	-	29.7	-3.2	3.9	-9.4	-4.3	1.4	-10.4
apr.	-	-	-	-	-	-	-	-	21.5	-4.3	4.6	-12.1	-7.2	-1.8	-13.0
maijs	-	-	-	-	-	-	-	-	28.4	-1.2	5.9	-7.5	-3.4	1.5	-8.7

Avoti: Eurostat, ECB aprēķini un Bloomberg (9. aile).

1) Eksporta un importa deflatori attiecas uz precēm un pakalpojumiem un ietver pārrobežu tirdzniecību euro zonā.

2) Svērums atbilstoši importam: svērums noteikts saskaņā ar 2009.–2011. gada vidējo importa struktūru; svērums atbilstoši izmantošanai: svērums noteikts saskaņā ar 2009.–2011. gada vidējo iekšzemes pieprasījuma struktūru.

4. Cenas un izmaksas

4.4. Ar cenām saistīto viedokļu apsekojumi

(sezonāli izlīdzināti dati)

	Eiropas Komisijas uzņēmumu un patērētāju apsekojumi (procentu starpības)					Iepirkumu vadītāju apsekojumi (difūzijas indeksi)			
	Pārdošanas cenu gaidas (nākamajiem trim mēnešiem)				Patēriņa cenu tendences pēdējos 12 mēnešos	Ražošanas izmaksas		Noteiktās cenas	
	Apstrādes rūpniecība	Mazumtirdzniecība	Pakalpojumi	Būvniecība		Apstrādes rūpniecība	Pakalpojumi	Apstrādes rūpniecība	Pakalpojumi
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1999–2015	4.3	-	-	-4.5	32.3	56.7	56.3	-	49.7
2017	9.3	5.2	7.1	2.8	12.9	64.6	56.3	55.1	51.6
2018	11.6	7.5	9.5	12.5	20.6	65.4	57.9	56.1	52.7
2019	4.3	7.2	9.0	7.4	18.3	48.8	57.1	50.4	52.4
2019 II	4.8	7.2	9.2	6.6	19.8	50.6	57.1	51.2	52.3
III	1.9	6.6	8.4	4.9	17.9	46.4	56.5	48.9	52.0
IV	1.4	6.9	7.9	5.9	14.7	44.2	56.9	48.6	52.0
2020 I	2.0	6.6	7.4	4.9	13.3	45.6	54.7	48.0	49.7
2019 dec.	2.1	7.9	8.4	6.4	14.1	45.0	56.7	48.9	51.8
2020 janv.	2.9	8.6	10.4	6.8	14.9	45.6	57.6	48.6	51.8
febr.	3.5	7.4	9.1	5.9	14.3	47.1	56.8	48.1	52.1
marts	-0.3	3.9	2.8	1.9	10.6	44.2	49.7	47.2	45.3
apr.	-7.5	-8.0	-9.9	-12.9	5.9	44.6	44.5	45.8	40.2
maijs	-8.6	-3.1	-8.7	-11.3	12.6	43.0	47.7	45.8	43.3

Avoti: Eiropas Komisija (Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts) un *Markit*.

4.5. Darbaspēka izmaksu indeksi

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	Kopā (indekss: 2016. g. = 100)	Kopā	Komponentu dalījumā		Atsevišķu saimnieciskās darbības veidu dalījumā		Papildpostenis: vienošanās ceļā noteiktās darba algas rādītājs ¹⁾
			Darba samaksa	Darba devēju sociālās iemaksas	Uzņēmējdarbības nozares	Galvenokārt ar uzņēmējdarbību nesaistītās nozares	
	1	2	3	4	5	6	7
% no 2018. gada kopapjoma	100.0	100.0	75.3	24.7	69.0	31.0	
2017	101.8	1.8	1.7	1.8	1.8	1.7	1.5
2018	104.2	2.3	2.3	2.5	2.4	2.1	2.1
2019	106.9	2.6	2.6	2.5	2.5	2.7	2.3
2019 II	110.9	2.8	2.8	2.9	2.7	3.1	2.0
III	103.5	2.6	2.7	2.7	2.7	2.5	2.6
IV	113.2	2.4	2.3	2.4	2.3	2.6	2.1
2020 I							2.0

Avoti: *Eurostat* un ECB aprēķini.

1) Uz nesaskaņotiem avotiem balstīti eksperimentāli dati (sīkāku informāciju sk. www.ecb.europa.eu/stats/ecb_statistics/governance_and_quality_framework/html/experimental-data.en.html).

4. Cenas un izmaksas

4.6. Vienības darbaspēka izmaksas, atlīdzība vienam nodarbinātajam un darba ražīgums

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi; sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	Kopā (indekss: 2015. g. = 100)	Kopā	Saimnieciskās darbības veidu dalījumā									
			Lauksaim- niecība, mežsaim- niecība un zvejniecība	Apstrādes rūpniecība, enerģētika un komunālie pakalpojumi	Būv- niecība	Tirdzniecība, transporta, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	Informācijas un komuni- kācijas pakalpojumi	Finanses un apdroši- nāšana	Nekusta- mais īpašums	Profesionālie, komerc- darbības un atbalsta pakalpojumi	Valsts pārvalde, izglītība, veselība un sociālā aprūpe	Māksla, izklaide un citi pakal- pojumi
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Vienības darbaspēka izmaksas												
2017	106.2	0.7	-0.2	-0.6	0.8	0.4	0.0	-1.4	3.4	1.7	1.4	1.1
2018	108.1	1.8	0.1	1.7	1.0	1.7	1.6	-0.7	3.4	2.2	2.3	2.5
2019	110.3	2.0	0.6	3.5	1.3	1.7	1.2	-1.1	2.7	1.6	2.7	1.9
2019 I	109.4	2.3	1.6	3.6	1.1	2.0	1.7	-0.7	5.1	1.8	2.6	1.6
II	110.0	2.1	-0.1	3.2	1.7	2.0	1.5	-0.9	3.2	1.7	2.6	2.3
III	110.6	1.9	-0.7	4.0	1.1	1.4	1.6	-1.2	2.3	1.3	2.6	1.7
IV	110.9	1.8	1.5	3.0	1.5	1.2	-0.2	-1.3	0.2	1.7	2.8	2.2
Atlīdzība vienam nodarbinātajam												
2017	111.3	1.7	1.1	1.5	1.9	1.5	2.0	1.2	2.2	2.5	1.8	1.6
2018	113.8	2.2	1.8	1.9	1.9	2.4	2.6	1.6	3.2	2.7	2.0	2.6
2019	116.1	2.0	1.8	1.5	2.1	2.2	1.6	1.3	3.0	1.9	2.3	2.5
2019 I	115.4	2.3	1.5	1.9	2.4	2.7	2.0	1.4	4.0	1.9	2.3	2.5
II	115.9	2.1	1.8	1.1	2.2	2.3	1.4	1.8	3.2	2.4	2.2	3.1
III	116.7	2.1	1.2	2.0	2.0	2.3	1.8	1.1	3.2	1.9	2.3	2.1
IV	116.8	1.7	2.8	0.8	1.6	1.6	1.3	1.1	1.8	1.5	2.6	2.2
Darba ražīgums uz vienu nodarbināto												
2017	104.8	0.9	1.3	2.1	1.1	1.0	2.0	2.7	-1.1	0.7	0.4	0.5
2018	105.2	0.4	1.7	0.3	0.8	0.6	1.0	2.4	-0.2	0.5	-0.3	0.0
2019	105.3	0.0	1.2	-1.9	0.7	0.6	0.4	2.4	0.4	0.3	-0.3	0.5
2019 II	105.3	0.0	1.9	-2.0	0.6	0.3	-0.1	2.7	-0.1	0.6	-0.4	0.8
III	105.5	0.2	1.8	-1.9	0.9	0.9	0.2	2.3	0.9	0.7	-0.3	0.4
IV	105.3	-0.1	1.2	-2.2	0.1	0.5	1.5	2.4	1.6	-0.2	-0.3	0.0
2020 I	101.6	-3.6	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Atlīdzība par vienu nostrādāto stundu												
2017	113.3	2.0	1.3	1.8	1.9	1.8	2.0	1.8	2.1	2.3	2.4	2.1
2018	115.8	2.1	1.3	2.1	1.4	2.4	2.7	1.9	2.4	2.7	1.9	2.2
2019	118.1	2.1	1.4	1.9	2.3	2.3	2.6	0.9	2.8	2.1	1.9	2.7
2019 I	116.7	1.9	-0.4	2.0	1.7	2.2	2.6	0.9	4.2	1.9	1.7	2.2
II	117.4	2.2	2.4	1.8	2.4	2.4	2.5	1.4	3.4	2.5	1.9	3.6
III	118.2	2.3	1.4	2.5	2.6	2.6	2.8	0.7	2.3	2.3	1.8	2.5
IV	118.5	1.9	2.1	1.4	2.7	1.8	2.6	1.1	1.4	1.9	2.2	2.3
Darba ražīgums stundā												
2017	107.2	1.4	1.8	2.5	1.2	1.6	2.1	3.2	-0.9	0.9	1.0	1.0
2018	107.7	0.5	0.8	0.5	0.6	0.9	1.3	2.6	-0.8	0.5	-0.3	0.0
2019	107.8	0.2	0.9	-1.5	0.9	0.8	1.5	2.2	0.4	0.5	-0.7	0.7
2019 I	107.4	-0.3	-0.9	-1.6	0.6	0.4	1.1	1.7	-0.2	0.1	-0.8	0.6
II	107.5	0.3	2.0	-1.4	0.6	0.8	1.2	2.5	0.8	0.8	-0.6	1.2
III	107.7	0.5	2.0	-1.5	1.5	1.4	1.4	2.0	0.2	1.1	-0.7	0.8
IV	107.6	0.2	0.7	-1.6	1.2	0.9	2.5	2.6	0.9	0.1	-0.5	0.1

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.1. Monetārie rādītāji¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	M3										
	M2						M3 – M2				
	M1			M2 – M1							
	Skaidrā nauda apgrozībā	Noguldījumi uz nakti		Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem		Repo darījumi	Naudas tirgus fondu akcijas	Parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Atlikumi											
2017	1 112.0	6 638.1	7 750.1	1 196.6	2 261.8	3 458.3	11 208.5	74.4	512.0	72.6	659.1
2018	1 163.3	7 114.7	8 278.1	1 124.9	2 299.0	3 423.9	11 702.0	74.3	524.0	71.5	669.8
2019	1 219.6	7 724.2	8 943.8	1 069.5	2 363.8	3 433.4	12 377.1	78.5	531.6	7.9	618.0
2019 II	1 189.0	7 415.4	8 604.4	1 111.1	2 338.5	3 449.6	12 054.0	74.5	523.9	37.6	636.0
III	1 204.1	7 605.6	8 809.6	1 110.0	2 354.8	3 464.7	12 274.4	74.5	546.3	19.1	640.0
IV	1 219.6	7 724.2	8 943.8	1 069.5	2 363.8	3 433.4	12 377.1	78.5	531.6	7.9	618.0
2020 I	1 261.8	8 075.3	9 337.1	1 077.9	2 361.4	3 439.4	12 776.4	109.9	533.5	58.4	701.9
2019 nov.	1 216.9	7 715.8	8 932.6	1 081.4	2 359.5	3 440.9	12 373.5	73.4	530.6	26.0	630.0
dec.	1 219.6	7 724.2	8 943.8	1 069.5	2 363.8	3 433.4	12 377.1	78.5	531.6	7.9	618.0
2020 janv.	1 228.3	7 743.6	8 971.9	1 062.9	2 362.3	3 425.2	12 397.1	75.8	548.3	24.1	648.2
febr.	1 236.2	7 826.7	9 062.8	1 065.0	2 359.7	3 424.8	12 487.6	84.9	551.3	25.9	662.1
marts	1 261.8	8 075.3	9 337.1	1 077.9	2 361.4	3 439.4	12 776.4	109.9	533.5	58.4	701.9
apr. ^(p)	1 276.8	8 231.0	9 507.8	1 071.4	2 376.7	3 448.1	12 956.0	94.6	542.8	45.2	682.6
Darījumi											
2017	36.0	592.6	628.6	-109.5	34.5	-74.9	553.7	6.5	-10.8	-18.5	-22.7
2018	50.3	465.1	515.4	-74.0	45.2	-28.9	486.6	-0.9	12.3	-3.3	8.1
2019	56.3	603.1	659.4	-60.0	62.8	2.7	662.1	4.1	-1.8	-57.6	-55.3
2019 II	9.7	143.0	152.8	-4.4	20.3	15.9	168.6	0.4	3.2	-2.4	1.3
III	15.1	181.2	196.3	-4.6	14.8	10.2	206.5	-0.6	21.1	-18.1	2.5
IV	15.6	122.8	138.4	-38.0	8.1	-29.9	108.4	4.5	-16.0	-9.5	-21.1
2020 I	42.1	346.6	388.7	6.5	-2.5	4.0	392.7	31.1	2.0	48.6	81.6
2019 nov.	7.4	40.3	47.7	-14.0	0.2	-13.8	33.9	-6.5	1.4	-1.4	-6.5
dec.	2.8	12.9	15.7	-9.9	4.8	-5.1	10.7	5.5	-0.2	-18.1	-12.8
2020 janv.	8.7	15.4	24.0	-8.3	-1.6	-9.9	14.1	-3.0	16.6	16.6	30.2
febr.	7.9	81.9	89.7	1.6	-2.6	-0.9	88.8	9.0	3.0	1.2	13.3
marts	25.6	249.3	274.9	13.2	1.7	14.9	289.8	25.0	-17.6	30.7	38.1
apr. ^(p)	15.1	152.7	167.8	-7.7	15.3	7.5	175.3	-15.7	9.4	-13.0	-19.3
Pieauguma temps											
2017	3.3	9.8	8.8	-8.3	1.6	-2.1	5.2	9.5	-2.1	-21.1	-3.3
2018	4.5	7.0	6.6	-6.2	2.0	-0.8	4.3	-1.3	2.4	-4.7	1.2
2019	4.8	8.5	8.0	-5.3	2.7	0.1	5.7	5.4	-0.4	-86.7	-8.2
2019 II	4.7	7.7	7.2	-6.1	3.0	-0.1	5.0	1.1	1.1	-38.3	-2.8
III	4.7	8.5	7.9	-2.6	3.0	1.1	5.9	3.0	8.7	-65.4	1.1
IV	4.8	8.5	8.0	-5.3	2.7	0.1	5.7	5.4	-0.4	-86.7	-8.2
2020 I	7.0	10.9	10.4	-3.6	1.8	0.0	7.4	47.5	2.0	56.7	10.1
2019 nov.	5.0	8.8	8.3	-4.7	2.7	0.3	5.9	-1.1	4.1	-47.4	-1.1
dec.	4.8	8.5	8.0	-5.3	2.7	0.1	5.7	5.4	-0.4	-86.7	-8.2
2020 janv.	5.2	8.3	7.9	-5.7	2.4	-0.2	5.5	0.7	5.1	-53.0	-0.8
febr.	5.4	8.6	8.1	-5.6	2.0	-0.4	5.6	17.6	6.0	-47.6	2.5
marts	7.0	10.9	10.4	-3.6	1.8	0.0	7.4	47.5	2.0	56.7	10.1
apr. ^(p)	8.0	12.5	11.9	-5.2	2.1	-0.3	8.4	27.8	3.1	22.0	6.7

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.2. M3 ietilpstošie noguldījumi¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	Nefinanšu sabiedrības ²⁾					Mājsaimniecības ³⁾					Finanšu sabiedrības (neietverot MFI un ASPF) ²⁾	Apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondi	Pārējā valdība ⁴⁾
	Kopā	Uz nakti	Ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	Ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	Repo darījumi	Kopā	Uz nakti	Ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	Ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	Repo darījumi			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Atlikumi													
2017	2 240.3	1 797.4	285.0	149.1	8.8	6 317.6	3 702.8	562.1	2 051.9	0.8	991.1	206.6	415.3
2018	2 331.4	1 898.7	277.3	147.8	7.6	6 644.9	4 035.9	517.6	2 090.1	1.4	998.2	202.9	435.5
2019	2 476.2	2 062.7	256.9	150.1	6.5	7 040.7	4 395.5	492.5	2 151.8	0.9	1 036.9	214.4	467.8
2019 II	2 406.1	1 983.7	265.3	150.0	7.1	6 846.9	4 207.9	509.7	2 127.6	1.7	1 009.5	216.6	460.4
III	2 450.9	2 031.3	262.2	151.4	5.9	6 964.9	4 318.1	504.5	2 141.3	1.0	1 042.3	221.3	465.5
IV	2 476.2	2 062.7	256.9	150.1	6.5	7 040.7	4 395.5	492.5	2 151.8	0.9	1 036.9	214.4	467.8
2020 I	2 609.4	2 190.9	263.2	147.5	7.7	7 161.4	4 530.5	472.0	2 158.3	0.6	1 152.1	226.4	475.3
2019 nov.	2 482.0	2 073.5	251.5	151.4	5.6	7 026.7	4 382.6	497.2	2 145.2	1.7	1 022.2	226.8	472.4
dec.	2 476.2	2 062.7	256.9	150.1	6.5	7 040.7	4 395.5	492.5	2 151.8	0.9	1 036.9	214.4	467.8
2020 janv.	2 475.0	2 063.6	256.8	150.5	4.1	7 061.1	4 421.5	487.3	2 151.4	0.8	1 023.6	217.7	467.2
febr.	2 507.0	2 097.6	253.7	150.3	5.4	7 086.6	4 452.7	482.5	2 150.6	0.8	1 051.7	215.3	475.7
marts	2 609.4	2 190.9	263.2	147.5	7.7	7 161.4	4 530.5	472.0	2 158.3	0.6	1 152.1	226.4	475.3
apr. ^(p)	2 714.4	2 277.0	284.5	146.6	6.3	7 242.0	4 596.7	467.1	2 177.3	0.8	1 121.0	230.3	466.0
Darījumi													
2017	180.7	182.4	-1.9	-0.8	0.9	254.7	304.7	-82.1	33.6	-1.5	54.9	7.2	26.7
2018	93.1	105.3	-9.7	-1.1	-1.4	326.5	324.8	-45.0	46.1	0.5	0.5	-3.9	19.1
2019	146.1	163.7	-18.8	1.8	-0.5	394.4	358.3	-25.7	62.3	-0.5	29.1	10.2	30.1
2019 II	29.7	30.7	-4.3	2.2	1.1	94.1	82.2	-5.1	16.7	0.3	31.6	4.0	-0.2
III	40.7	43.9	-2.9	1.0	-1.3	116.9	109.6	-6.0	13.9	-0.6	25.1	3.8	4.4
IV	28.8	34.6	-4.3	-2.2	0.7	76.7	76.9	-11.5	11.5	-0.2	-3.0	-6.9	1.8
2020 I	130.6	126.4	5.6	-2.5	1.2	119.5	134.2	-20.9	6.4	-0.3	112.4	11.7	7.4
2019 nov.	7.4	19.3	-9.1	-0.5	-2.4	31.1	33.0	-3.6	1.7	0.0	-28.3	3.8	6.0
dec.	-2.8	-8.8	6.3	-1.4	1.0	15.5	13.5	-4.2	7.1	-0.8	17.4	-12.1	-4.6
2020 janv.	-3.5	-0.7	-0.8	0.4	-2.4	19.5	25.5	-5.6	-0.4	0.0	-16.0	3.0	-0.7
febr.	31.3	33.6	-3.3	-0.2	1.3	25.2	30.9	-4.9	-0.8	0.0	27.5	-2.5	8.5
marts	102.7	93.5	9.7	-2.7	2.3	74.9	77.8	-10.4	7.7	-0.2	100.9	11.1	-0.4
apr. ^(p)	103.5	85.1	20.8	-1.0	-1.4	80.2	65.9	-5.0	19.0	0.2	-33.6	3.7	-9.3
Pieauguma temps													
2017	8.6	11.2	-0.7	-0.5	11.5	4.2	9.0	-12.7	1.7	-65.1	5.8	3.6	6.9
2018	4.2	5.9	-3.5	-0.7	-16.5	5.2	8.8	-8.0	2.3	67.7	0.0	-1.9	4.6
2019	6.3	8.6	-6.8	1.2	-6.8	5.9	8.9	-5.0	3.0	-36.8	2.9	5.0	6.9
2019 II	5.8	7.6	-4.6	2.5	12.2	5.8	8.6	-4.9	3.1	72.0	-1.0	-1.3	7.6
III	6.4	8.0	-2.6	2.8	-11.8	6.3	9.3	-4.1	3.1	-10.1	3.6	4.3	6.6
IV	6.3	8.6	-6.8	1.2	-6.8	5.9	8.9	-5.0	3.0	-36.8	2.9	5.0	6.9
2020 I	9.7	12.1	-2.2	-1.0	24.8	6.0	9.8	-8.4	2.3	-56.7	16.9	5.9	2.9
2019 nov.	7.0	9.8	-8.4	2.1	-24.6	6.3	9.4	-4.2	2.9	30.5	1.2	8.5	6.0
dec.	6.3	8.6	-6.8	1.2	-6.8	5.9	8.9	-5.0	3.0	-36.8	2.9	5.0	6.9
2020 janv.	6.1	8.2	-5.3	1.2	-41.1	5.7	8.7	-6.0	2.7	-43.6	3.2	5.0	5.2
febr.	6.5	9.0	-7.6	1.2	-13.8	5.4	8.6	-6.8	2.3	-46.9	7.1	3.1	4.6
marts	9.7	12.1	-2.2	-1.0	24.8	6.0	9.8	-8.4	2.3	-56.7	16.9	5.9	2.9
apr. ^(p)	13.7	16.1	5.5	-2.2	-11.6	6.7	10.6	-9.1	2.9	-48.2	12.3	8.1	1.3

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru. Šīs institūcijas iekļautas MFI bilances statistikā kopā ar finanšu sabiedrībām (neietverot MFI un apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus (ASPF)).

3) T.sk. mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

4) Attiecas uz valdības sektoru, neietverot centrālo valdību.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.3. Euro zonas rezidentiem izsniegtie kredīti¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	Kredīts valdībai			Kredīts pārējiem euro zonas rezidentiem								Parāda vērtspapīri	Kapitāla vērtspapīri un ieguldījumu fondu (neietverot tirgus fondus) akcijas
	Kopā	Aizdevumi	Parāda vērtspapīri	Kopā	Aizdevumi								
					Kopā	Nefinanšu sabiedrībām ³⁾	Mājsaimniecībām ⁴⁾	Finanšu sabiedrībām (neietverot MFI un ASPF ³⁾)	Apdrošināšanas sabiedrībām un pensiju fondiem				
										Koriģētie aizdevumi ²⁾			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Atlikumi													
2017	4 617.2	1 032.3	3 571.0	13 114.0	10 870.5	11 165.8	4 323.4	5 600.3	838.0	108.7	1 440.4	803.2	
2018	4 676.7	1 006.2	3 659.0	13 415.9	11 122.4	11 482.8	4 402.3	5 742.1	851.2	126.8	1 517.9	775.6	
2019	4 652.6	984.5	3 656.3	13 865.6	11 452.2	11 838.5	4 472.5	5 930.9	896.1	152.6	1 560.5	852.9	
2019 II	4 640.2	1 000.7	3 627.9	13 640.4	11 290.6	11 667.0	4 462.4	5 825.8	870.3	132.1	1 546.6	803.2	
III	4 696.5	999.8	3 685.1	13 776.5	11 394.4	11 764.2	4 488.5	5 876.3	883.5	146.2	1 570.6	811.5	
IV	4 652.6	984.5	3 656.3	13 865.6	11 452.2	11 838.5	4 472.5	5 930.9	896.1	152.6	1 560.5	852.9	
2020 I	4 774.9	1 006.9	3 756.2	14 047.3	11 688.4	12 063.7	4 601.8	5 966.6	958.5	161.5	1 558.7	800.3	
2019 nov.	4 639.2	1 000.9	3 626.5	13 854.2	11 439.1	11 808.0	4 492.2	5 912.9	888.2	145.8	1 570.8	844.3	
dec.	4 652.6	984.5	3 656.3	13 865.6	11 452.2	11 838.5	4 472.5	5 930.9	896.1	152.6	1 560.5	852.9	
2020 janv.	4 670.2	994.2	3 664.2	13 912.8	11 511.9	11 874.9	4 483.9	5 961.1	913.4	153.5	1 547.1	853.8	
febr.	4 672.0	993.0	3 667.2	13 942.6	11 531.4	11 897.5	4 488.9	5 983.3	909.1	150.1	1 565.8	845.4	
marts	4 774.9	1 006.9	3 756.2	14 047.3	11 688.4	12 063.7	4 601.8	5 966.6	958.5	161.5	1 558.7	800.3	
apr. ^(p)	4 962.6	1 015.5	3 935.3	14 124.7	11 728.0	12 103.8	4 671.0	5 960.8	939.4	156.8	1 610.8	785.9	
Darījumi													
2017	287.5	-43.7	330.6	363.2	274.2	316.4	84.9	173.2	19.7	-3.5	63.6	25.4	
2018	90.3	-28.4	118.7	374.8	307.3	382.1	123.6	166.3	-0.4	17.8	88.1	-20.6	
2019	-88.3	-23.5	-65.2	453.0	378.7	426.0	115.0	199.9	42.5	21.2	30.5	43.8	
2019 II	-49.5	-1.6	-48.2	123.8	105.6	126.5	51.7	38.8	16.6	-1.5	17.4	0.8	
III	-2.6	-0.9	-1.7	129.7	102.3	104.5	27.2	52.0	9.2	13.9	20.7	6.6	
IV	-5.2	-15.6	10.2	90.2	78.5	104.6	2.8	60.1	9.1	6.5	-7.8	19.5	
2020 I	133.8	21.8	112.0	229.5	247.9	240.3	135.6	41.8	61.6	8.8	15.4	-33.8	
2019 nov.	-9.6	-0.9	-8.9	33.8	15.6	21.8	-4.0	18.6	-5.9	6.9	9.2	9.1	
dec.	21.8	-17.1	38.9	22.6	25.9	47.5	-11.5	21.1	9.5	6.8	-8.4	5.0	
2020 janv.	-9.1	9.6	-18.7	44.8	57.9	35.3	10.5	30.5	15.9	0.8	-14.1	1.0	
febr.	6.7	-1.5	8.2	40.7	20.9	26.1	6.5	22.9	-5.0	-3.4	20.6	-0.9	
marts	136.2	13.8	122.5	144.0	169.1	178.9	118.6	-11.6	50.7	11.4	8.9	-34.0	
apr. ^(p)	194.4	8.2	186.0	69.2	38.0	37.9	71.5	-5.4	-23.3	-4.7	47.5	-16.3	
Pieauguma temps													
2017	6.6	-4.1	10.2	2.8	2.6	2.9	2.0	3.2	2.4	-3.2	4.6	3.2	
2018	2.0	-2.8	3.4	2.9	2.8	3.4	2.9	3.0	-0.1	16.4	6.1	-2.6	
2019	-1.9	-2.3	-1.8	3.4	3.4	3.7	2.6	3.5	5.0	16.2	2.0	5.6	
2019 II	-0.2	-2.0	0.3	3.0	3.2	3.5	3.3	3.2	1.7	5.9	3.1	1.3	
III	-1.1	-0.5	-1.3	3.2	3.2	3.6	2.9	3.2	3.5	14.4	3.3	2.6	
IV	-1.9	-2.3	-1.8	3.4	3.4	3.7	2.6	3.5	5.0	16.2	2.0	5.6	
2020 I	1.6	0.4	1.9	4.2	4.8	5.0	4.9	3.3	11.2	20.7	3.0	-0.8	
2019 nov.	-1.4	-0.3	-1.7	3.2	3.2	3.6	2.6	3.3	3.6	16.2	2.9	4.2	
dec.	-1.9	-2.3	-1.8	3.4	3.4	3.7	2.6	3.5	5.0	16.2	2.0	5.6	
2020 janv.	-1.9	-1.3	-2.1	3.4	3.5	3.7	2.6	3.7	4.9	16.7	1.1	5.7	
febr.	-2.0	-1.0	-2.2	3.4	3.5	3.7	2.4	3.9	5.0	14.8	2.0	4.1	
marts	1.6	0.4	1.9	4.2	4.8	5.0	4.9	3.3	11.2	20.7	3.0	-0.8	
apr. ^(p)	6.2	1.5	7.5	4.4	4.7	4.9	6.0	3.0	7.5	21.1	6.4	-3.6	

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei (kas nosaka aizdevumu izslēgšanu no MFI statistikas bilancēm), kā arī MFI sniegto naudas līdzekļu apvienošanas virtuālā grupas kontā pakalpojumu rezultātā izveidotajām pozīcijām.

3) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru. Šīs institūcijas iekļautas MFI bilances statistikā kopā ar finanšu sabiedrībām (neietverot MFI un apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus (ASPF)).

4) T.sk. mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.4. MFI aizdevumi euro zonas nefinanšu sabiedrībām un mājāsaimniecībām¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	Nefinanšu sabiedrības ²⁾					Mājāsaimniecības ³⁾				
	Kopā		Līdz 1 gadam	1–5 gadi	Ilgāk par 5 gadiem	Kopā		Patēriņa kredīts	Kredīti mājokļa iegādei	Citi aizdevumi
		Koriģētie aizdevumi ⁴⁾					Koriģētie aizdevumi ⁴⁾			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Atlikumi										
2017	4 323.4	4 358.7	986.2	821.2	2 516.1	5 867.4	654.8		4 216.4	729.0
2018	4 402.3	4 487.6	993.0	843.7	2 565.6	5 742.1	6 025.2	682.6	4 356.8	702.7
2019	4 472.5	4 575.5	970.7	877.0	2 624.8	5 930.9	6 224.3	719.8	4 524.2	686.9
2019 II	4 462.4	4 554.2	977.6	867.2	2 617.6	5 825.8	6 115.2	703.6	4 426.6	695.6
III	4 488.5	4 581.9	982.0	873.5	2 633.0	5 876.3	6 165.7	711.2	4 473.5	691.6
IV	4 472.5	4 575.5	970.7	877.0	2 624.8	5 930.9	6 224.3	719.8	4 524.2	686.9
2020 I	4 601.8	4 703.7	1 002.2	915.8	2 683.8	5 966.6	6 254.2	715.5	4 566.5	684.5
2019 nov.	4 492.2	4 588.1	972.4	883.1	2 636.7	5 912.9	6 201.6	716.4	4 506.6	690.0
dec.	4 472.5	4 575.5	970.7	877.0	2 624.8	5 930.9	6 224.3	719.8	4 524.2	686.9
2020 janv.	4 483.9	4 582.1	965.3	877.1	2 641.5	5 961.1	6 243.4	724.3	4 549.6	687.2
febr.	4 488.9	4 586.3	957.4	880.0	2 651.5	5 983.3	6 264.7	728.4	4 567.3	687.6
marts	4 601.8	4 703.7	1 002.2	915.8	2 683.8	5 966.6	6 254.2	715.5	4 566.5	684.5
apr. ^(p)	4 671.0	4 775.4	986.5	962.7	2 721.8	5 960.8	6 247.0	701.4	4 573.6	685.8
Darījumi										
2017	84.9	134.8	0.6	39.1	45.2	173.2	165.6	45.0	134.0	-5.9
2018	123.6	175.7	18.6	32.7	72.3	166.3	188.6	41.3	134.3	-9.3
2019	115.0	144.7	-11.7	43.1	83.6	199.9	217.2	40.7	168.7	-9.4
2019 II	51.7	55.7	1.3	19.3	31.1	38.8	49.9	11.5	28.7	-1.4
III	27.2	34.0	3.6	6.3	17.3	52.0	54.9	8.4	46.5	-2.9
IV	2.8	21.7	-5.3	7.5	0.5	60.1	63.7	9.4	53.7	-2.9
2020 I	135.6	135.2	28.9	43.4	63.3	41.8	37.6	-2.9	45.9	-1.1
2019 nov.	-4.0	2.9	-10.2	6.4	-0.2	18.6	20.2	3.8	13.5	1.2
dec.	-11.5	2.0	2.0	-4.2	-9.4	21.1	23.2	3.3	19.6	-1.8
2020 janv.	10.5	6.3	-11.0	3.2	18.4	30.5	19.6	4.5	24.9	1.1
febr.	6.5	7.5	-8.0	4.2	10.3	22.9	22.3	4.5	17.5	0.9
marts	118.6	121.4	47.9	36.1	34.6	-11.6	-4.3	-11.9	3.5	-3.1
apr. ^(p)	71.5	72.7	-15.6	46.6	40.4	-5.4	-6.2	-13.9	7.1	1.4
Pieauguma temps										
2017	2.0	3.2	0.1	5.0	1.8	3.2	2.9	7.3	3.3	-0.8
2018	2.9	4.1	1.9	4.0	2.9	3.0	3.2	6.4	3.2	-1.3
2019	2.6	3.2	-1.2	5.1	3.3	3.5	3.6	6.0	3.9	-1.3
2019 II	3.3	3.9	0.2	5.6	3.8	3.2	3.3	6.5	3.4	-1.2
III	2.9	3.6	-0.8	5.1	3.6	3.2	3.4	6.0	3.5	-1.6
IV	2.6	3.2	-1.2	5.1	3.3	3.5	3.6	6.0	3.9	-1.3
2020 I	4.9	5.5	2.9	9.1	4.3	3.3	3.4	3.8	4.0	-1.2
2019 nov.	2.6	3.4	-1.0	4.7	3.3	3.3	3.5	5.8	3.7	-1.5
dec.	2.6	3.2	-1.2	5.1	3.3	3.5	3.6	6.0	3.9	-1.3
2020 janv.	2.6	3.2	-1.3	5.1	3.3	3.7	3.7	6.0	4.1	-1.2
febr.	2.4	3.0	-2.1	5.0	3.2	3.9	3.7	6.2	4.3	-1.0
marts	4.9	5.5	2.9	9.1	4.3	3.3	3.4	3.8	4.0	-1.2
apr. ^(p)	6.0	6.6	0.9	13.7	5.4	3.0	3.0	1.3	3.9	-0.9

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru. Šīs institūcijas iekļautas MFI bilances statistikā kopā ar finanšu sabiedrībām (neietverot MFI un apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus (ASPF)).

3) T.sk. mājāsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

4) Koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei (kas noasas aizdevumu izslēgšanu no MFI statistikas bilancēm), kā arī MFI sniegto naudas līdzekļu apvienošanas virtuālā grupas kontā pakalpojumu rezultātā izveidotajām pozīcijām.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.5. M3 neietilpstošie bilances posteņi (neietverot euro zonas rezidentiem izsniegtos kredītus)¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	MFI saistības						MFI aktīvi			
	Centrālās valdības turējumi ²⁾	Ilgāka termiņa finanšu saistības pret pārējiem euro zonas rezidentiem					Tīrie ārējie aktīvi	Citi		
		Kopā	Noguldījumi ar noteikto termiņu ilgāku par 2 gadiem	Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu ilgāku par 3 mēnešiem	Parāda vērtspapīri ar termiņu ilgāku par 2 gadiem	Kapitāls un rezerves		Kopā		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Atlikumi										
2017	342.7	6 771.1	1 967.5	59.8	2 017.5	2 726.2	933.7	316.3	143.5	92.5
2018	379.3	6 818.7	1 940.7	56.1	2 099.1	2 722.8	1 033.7	443.4	187.0	194.9
2019	350.3	7 062.0	1 946.5	50.1	2 156.1	2 909.3	1 460.4	428.9	178.9	187.2
2019 II	373.7	6 985.0	1 956.9	57.5	2 135.4	2 835.2	1 318.6	449.5	191.5	207.8
III	388.0	7 101.1	1 948.1	57.2	2 162.2	2 933.6	1 484.9	445.6	184.2	198.1
IV	350.3	7 062.0	1 946.5	50.1	2 156.1	2 909.3	1 460.4	428.9	178.9	187.2
2020 I	413.3	7 036.8	1 935.1	47.2	2 121.9	2 932.6	1 571.7	534.5	183.7	196.2
2019 nov.	369.1	7 078.6	1 951.8	52.6	2 162.7	2 911.5	1 491.5	466.4	211.8	224.8
dec.	350.3	7 062.0	1 946.5	50.1	2 156.1	2 909.3	1 460.4	428.9	178.9	187.2
2020 janv.	372.2	7 115.6	1 948.9	48.8	2 165.9	2 952.0	1 542.8	407.2	171.1	182.3
febr.	417.2	7 130.6	1 942.5	48.2	2 162.5	2 977.5	1 613.6	469.2	177.9	191.2
marts	413.3	7 036.8	1 935.1	47.2	2 121.9	2 932.6	1 571.7	534.5	183.7	196.2
apr. ^(p)	521.1	7 059.2	1 930.5	46.1	2 124.9	2 957.7	1 566.5	565.1	187.6	203.3
Darījumi										
2017	39.0	-73.4	-83.5	-6.6	-71.1	87.8	-96.1	-58.2	-61.2	-28.5
2018	40.5	51.2	-37.8	-4.9	16.0	77.9	89.0	32.3	16.2	23.6
2019	-28.2	107.3	-5.3	-3.0	27.5	88.1	310.7	10.4	-2.7	-2.5
2019 II	3.8	45.8	22.0	1.6	-0.6	22.7	99.9	45.3	-6.9	-4.5
III	14.6	12.7	-14.6	-1.0	4.8	23.6	93.5	15.8	6.9	7.4
IV	-37.5	4.7	-1.4	-3.3	-14.3	23.7	-0.4	-30.0	-5.3	-10.9
2020 I	63.2	-50.3	-9.3	-2.9	-44.9	6.9	71.3	52.6	4.7	9.1
2019 nov.	-11.3	17.4	1.2	-0.6	1.7	15.1	-16.8	26.1	-9.7	-11.3
dec.	-18.9	-4.3	-5.6	-1.3	3.0	-0.5	-30.9	-38.8	-32.8	-37.7
2020 janv.	22.1	-7.3	-2.7	-1.3	2.6	-5.9	42.6	-19.2	-7.8	-4.9
febr.	45.0	0.5	-6.8	-0.6	-5.0	12.8	58.1	42.1	6.8	9.0
marts	-3.9	-43.6	0.1	-1.0	-42.6	-0.1	-29.5	29.7	5.8	5.0
apr. ^(p)	107.9	-19.5	-5.4	-1.0	-2.1	-11.0	-62.4	43.2	4.0	7.0
Pieauguma temps										
2017	12.6	-1.1	-4.0	-9.6	-3.4	3.4	-	-	-29.8	-23.5
2018	11.8	0.8	-1.9	-8.1	0.8	2.9	-	-	8.1	7.7
2019	-7.4	1.6	-0.3	-5.4	1.3	3.2	-	-	-1.5	-1.5
2019 II	12.6	2.2	-0.4	-1.3	3.1	3.4	-	-	5.1	6.7
III	-3.2	1.8	-0.3	-0.7	2.2	3.1	-	-	6.9	11.0
IV	-7.4	1.6	-0.3	-5.4	1.3	3.2	-	-	-1.5	-1.5
2020 I	12.0	0.2	-0.2	-10.6	-2.5	2.7	-	-	-0.3	0.4
2019 nov.	-4.4	1.8	0.2	-2.6	1.2	3.3	-	-	11.1	12.8
dec.	-7.4	1.6	-0.3	-5.4	1.3	3.2	-	-	-1.5	-1.5
2020 janv.	-1.3	1.2	-0.1	-7.3	0.6	2.7	-	-	-11.5	-10.3
febr.	4.3	0.9	-0.3	-8.5	-0.7	3.0	-	-	-7.6	-6.9
marts	12.0	0.2	-0.2	-10.6	-2.5	2.7	-	-	-0.3	0.4
apr. ^(p)	42.3	0.0	-0.4	-12.9	-2.2	2.0	-	-	-6.6	-4.9

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Ietver centrālās valdības MFI sektorā veikto noguldījumu un MFI sektora emitēto vērtspapīru turējumus.

3) Nav veikta datu korekcija, ņemot vērā sezonālo ietekmi.

6. Fiskālās norises

6.1. Deficīts/pārpalikums

(% no IKP; gada plūsmas)

	Deficīts (-)/pārpalikums (+)					Papildpostenis: sākotnējais deficīts (-)/ pārpalikums (+)
	Kopā	Centrālā valdība	Pavalsts valdība	Vietējā valdība	Sociālā nodrošinājuma fondi	
	1	2	3	4	5	6
2016	-1.5	-1.7	0.0	0.2	0.1	0.7
2017	-1.0	-1.4	0.1	0.2	0.1	1.0
2018	-0.5	-1.0	0.1	0.2	0.3	1.4
2019	-0.6	-1.0	0.1	0.0	0.2	1.0
2019 I	-0.6	.	.	.	.	1.2
II	-0.7	.	.	.	.	1.1
III	-0.8	.	.	.	.	0.9
IV	-0.6	.	.	.	.	1.0

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

6.2. Ieņēmumi un izdevumi

(% no IKP; gada plūsmas)

	Ieņēmumi						Izdevumi						
	Kopā	Kārtējie ieņēmumi				Kapitāla ieņēmumi	Kopā	Kārtējie izdevumi					Kapitāla izdevumi
		Tiešie nodokļi	Netiešie nodokļi	Neto sociālās iemaksas	Atlīdzība nodarbinātajiem			Starppatēriņš	Procentu maksājumi	Sociālie maksājumi			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
2016	46.2	45.7	12.6	13.0	15.3	0.5	47.7	44.1	10.0	5.3	2.1	22.7	3.6
2017	46.2	45.8	12.8	13.0	15.2	0.4	47.2	43.4	9.9	5.3	1.9	22.5	3.8
2018	46.5	46.0	13.0	13.0	15.2	0.5	47.0	43.3	9.9	5.3	1.8	22.3	3.7
2019	46.5	46.0	13.0	13.1	15.1	0.5	47.1	43.4	9.9	5.3	1.6	22.5	3.7
2019 I	46.5	46.0	12.9	13.1	15.2	0.5	47.0	43.3	9.9	5.3	1.8	22.4	3.7
II	46.5	46.0	12.9	13.1	15.1	0.5	47.2	43.4	9.9	5.3	1.8	22.4	3.7
III	46.4	45.9	12.9	13.1	15.1	0.5	47.2	43.5	9.9	5.3	1.7	22.5	3.8
IV	46.5	46.0	13.0	13.1	15.1	0.5	47.1	43.4	9.9	5.3	1.6	22.6	3.7

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

6.3. Valdības parāda attiecība pret IKP

(% no IKP; atlikumi perioda beigās)

	Kopā ¹⁾	Finanšu instruments			Turētājs		Sākotnējais termiņš		Atlikušais termiņš			Valūta		
		Nauda un noguldījumi	Aizdevumi	Parāda vērtspapīri	Kreditori (rezidenti)	Kreditori (nerezidenti)	Līdz 1 gadam	Ilgāk par 1 gadu	Līdz 1 gadam	1–5 gadi	Ilgāk par 5 gadiem	Euro vai dalībvalsts valūta	Citas valūtas	
	MFI													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2016	90.0	3.3	15.7	71.0	47.5	30.9	42.5	9.4	80.7	17.9	29.8	42.3	87.9	2.1
2017	87.8	3.2	14.6	70.0	48.3	32.2	39.5	8.6	79.1	16.4	29.0	42.3	86.0	1.8
2018	85.8	3.1	13.8	68.9	48.1	32.5	37.8	8.0	77.8	16.0	28.4	41.3	84.4	1.5
2019	84.1	3.0	13.1	68.0	45.5	30.7	38.6	7.7	76.4	15.7	28.0	40.4	82.8	1.3
2019 I	86.5	3.1	13.6	69.7	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
II	86.3	3.1	13.5	69.7	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
III	86.0	3.2	13.3	69.4	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
IV	84.2	3.0	13.1	68.1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

1) Pastāv neliela atšķirība (0.1 procentu punkts no IKP) starp valdības parāda attiecību pret IKP 2019. gadā un 2019. gada 4. ceturksnī. Tas skaidrojams ar gada IKP un IKP četru ceturkšņu slidošās darījumu summas atšķirību.

6. Fiskālās norises

6.4. Valdības parāda attiecības pret IKP un pamatfaktoru gada pārmaiņas¹⁾

(% no IKP; gada plūsmas)

	Parāda attiecības pret IKP pārmaiņas ²⁾	Sākotnējais deficīts (+)/ pārpalikums (-)	Deficīta-parāda korekcija								Procentu likmes un izaugsmes tempa starpība	Papildpostenis: aizņemšanās nepieciešamība
			Kopā	Darījumi ar galvenajiem finanšu aktīviem					Pārvērtēšanas ietekme un citas apjoma pārmaiņas	Cita		
				Kopā	Nauda un noguldījumi	Aizdevumi	Parāda vērtspapīri	Kapitāla vērtspapīri un ieguldījumu fondu akcijas				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2016	-0.8	-0.7	0.2	0.3	0.3	-0.1	0.0	0.1	0.0	-0.1	-0.3	1.6
2017	-2.3	-1.0	-0.1	0.4	0.5	0.0	-0.2	0.1	-0.1	-0.4	-1.2	0.9
2018	-1.9	-1.4	0.4	0.5	0.4	-0.1	0.0	0.2	0.0	-0.1	-0.9	0.8
2019	-1.7	-1.0	0.1	0.2	0.0	0.0	0.1	0.2	-0.1	0.0	-0.9	0.9
2019 I	-1.3	-1.2	0.8	0.6	0.6	-0.2	0.0	0.2	0.1	0.1	-0.8	1.3
II	-1.0	-1.1	0.8	0.7	0.7	-0.1	0.0	0.2	0.1	0.0	-0.7	1.4
III	-1.2	-0.9	0.6	0.3	0.2	-0.1	0.0	0.2	-0.1	0.3	-0.9	1.4
IV	-1.7	-1.0	0.1	0.2	0.0	0.0	0.1	0.2	-0.2	0.0	-0.9	0.9

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

1) Finanšu krīzes kontekstā veikto starpvaldību aizdevumu dati, neietverot deficīta-parāda korekcijas ceturkšņa datus, ir konsolidēti.

2) Aprēķināts kā starpība starp valdības parāda attiecību pret IKP atsaucies perioda beigās un iepriekšējā gada atbilstošā perioda beigās.

6.5. Valdības parāda vērtspapīri¹⁾

(parāda apkalpošana; % no IKP; plūsmas parāda apkalpošanas periodā; vidējās nominālās peļņas likmes; % gadā)

	Parāda apkalpošana 1 gada ietvaros ²⁾					Vidējais atlikušais termiņš gados ³⁾	Vidējās nominālās peļņas likmes ⁴⁾						
	Kopā	Pamatsumma		Procenti			Apgrozībā esošais apjoms					Darījumi	
		Termiņš līdz 3 mēnešiem	Termiņš līdz 3 mēnešiem	Kopā	Mainīgā procentu likme		Nulles procentu likmes kupons	Fiksētā procentu likme	Terminš līdz 1 gadam	Emisija	Dzēšana		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2017	12.9	11.2	4.2	1.7	0.4	7.1	2.4	1.1	-0.2	2.8	2.3	0.3	1.1
2018	12.6	11.1	3.7	1.5	0.4	7.3	2.3	1.1	-0.1	2.7	2.5	0.4	0.9
2019	12.2	10.9	3.7	1.4	0.4	7.5	2.1	1.3	-0.1	2.4	2.1	0.3	1.1
2019 I	12.4	10.9	3.7	1.5	0.4	7.4	2.3	1.1	0.0	2.6	2.5	0.5	1.0
II	12.5	11.1	3.6	1.5	0.4	7.4	2.3	1.3	0.0	2.6	2.3	0.5	0.9
III	12.7	11.3	3.8	1.5	0.4	7.4	2.2	1.3	-0.1	2.5	2.1	0.3	1.0
IV	12.2	10.9	3.7	1.4	0.4	7.5	2.1	1.3	-0.1	2.4	2.1	0.3	1.1
2019 nov.	12.5	11.1	3.4	1.4	0.4	7.5	2.1	1.3	-0.1	2.4	2.0	0.3	1.2
dec.	12.2	10.9	3.7	1.4	0.4	7.5	2.1	1.3	-0.1	2.4	2.1	0.3	1.1
2020 janv.	12.3	10.9	4.1	1.4	0.4	7.5	2.1	1.3	-0.1	2.4	1.9	0.2	1.1
febr.	12.0	10.7	4.1	1.3	0.3	7.6	2.1	1.2	-0.1	2.4	1.9	0.2	1.1
marts	12.3	11.0	4.1	1.3	0.3	7.5	2.0	1.2	-0.2	2.4	2.0	0.1	1.0
apr.	12.8	11.5	4.3	1.3	0.3	7.6	2.0	1.2	-0.2	2.3	2.0	0.1	1.1

Avots: ECB.

1) Dati uzrādīti nominālvērtībā un nav konsolidēti valdības sektora datos.

2) Nav ietverti nākotnes maksājumi par parāda vērtspapīriem, kuriem vēl nav pienācis termiņš, un pirmstermiņa dzēšana.

3) Atlikušais termiņš perioda beigās.

4) Atlikumi perioda beigās; darījumiem – 12 mēnešu vidējie rādītāji.

6. Fiskālās norises

6.6. Fiskālās norises euro zonas valstīs

(% no IKP; gada plūsmas un atlikumi perioda beigās)

	Beļģija	Vācija	Igaunija	Īrija	Grieķija	Spānija	Francija ¹⁾	Itālija	Kipra
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Valdības budžeta deficīts (-)/pārpalikums (+)									
2016	-2.4	1.2	-0.5	-0.7	0.5	-4.3	-3.6	-2.4	0.3
2017	-0.7	1.2	-0.8	-0.3	0.7	-3.0	-2.9	-2.4	2.0
2018	-0.8	1.9	-0.6	0.1	1.0	-2.5	-2.3	-2.2	-3.7
2019	-1.9	1.4	-0.3	0.4	1.5	-2.8	-3.0	-1.6	1.7
2019 I	-1.1	1.8	-0.9	0.0	0.4	-2.5	-2.7	-2.2	-5.1
II	-1.6	1.7	-0.9	0.4	0.6	-2.8	-3.0	-2.2	-4.9
III	-1.8	1.5	-1.0	0.5	0.6	-2.7	-3.3	-2.0	2.2
IV	-1.9	1.4	-0.3	0.4	1.5	-2.8	-3.0	-1.6	1.7
Valdības parāds									
2016	104.9	69.2	10.2	73.8	178.5	99.2	98.0	134.8	103.4
2017	101.7	65.3	9.3	67.7	176.2	98.6	98.3	134.1	93.9
2018	99.8	61.9	8.4	63.5	181.2	97.6	98.1	134.8	100.6
2019	98.6	59.8	8.4	58.8	176.6	95.5	98.1	134.8	95.5
2019 I	103.1	61.7	7.8	65.3	182.0	98.6	99.6	136.4	103.1
II	102.3	61.1	9.1	63.9	179.5	98.6	99.6	137.8	107.0
III	102.1	61.1	9.0	62.5	178.1	97.5	100.4	137.1	97.8
IV	98.6	59.8	8.4	58.8	176.6	95.5	98.4	134.8	95.5

	Latvija	Lietuva	Luksemburga	Malta	Nīderlande	Austrija	Portugāle	Slovēnija	Slovākija	Somija
	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Valdības budžeta deficīts (-)/pārpalikums (+)										
2016	0.2	0.2	1.8	1.0	0.0	-1.5	-1.9	-1.9	-2.5	-1.7
2017	-0.8	0.5	1.3	3.3	1.3	-0.8	-3.0	0.0	-1.0	-0.7
2018	-0.8	0.6	3.1	1.9	1.4	0.2	-0.4	0.7	-1.0	-0.9
2019	-0.2	0.3	2.2	0.5	1.7	0.7	0.2	0.5	-1.3	-1.1
2019 I	-0.9	0.2	3.8	1.6	1.5	-0.1	-0.2	0.5	-1.0	-1.1
II	-1.4	0.0	3.9	1.1	1.5	0.3	0.1	0.5	-1.0	-1.3
III	-1.1	-0.3	3.0	0.5	1.3	0.3	-0.1	0.6	-1.1	-2.0
IV	-0.2	0.3	2.2	0.5	1.7	0.7	0.2	0.5	-1.3	-1.1
Valdības parāds										
2016	40.9	39.7	20.1	55.5	61.9	82.9	131.5	78.7	52.0	63.2
2017	39.3	39.1	22.3	50.3	56.9	78.3	126.1	74.1	51.3	61.3
2018	37.2	33.8	21.0	45.6	52.4	74.0	122.0	70.4	49.4	59.6
2019	36.9	36.3	22.1	43.1	48.6	70.4	117.7	66.1	48.0	59.4
2019 I	38.6	33.8	20.7	46.3	50.8	72.7	123.4	68.1	49.3	59.5
II	37.5	35.9	20.3	45.7	50.9	71.8	120.8	67.7	48.6	61.5
III	37.1	35.7	20.0	43.4	49.2	71.1	120.2	68.1	48.4	60.2
IV	36.9	36.3	22.1	43.1	48.6	70.4	117.7	66.1	48.0	59.4

Avots: Eurostat.

1) Pastāv neliela atšķirība (0.3 procentu punkts no IKP) starp valdības parāda attiecību pret IKP 2019. gadā un 2019. gada 4. ceturksnī. Tas skaidrojams ar gada IKP un IKP četru ceturkšņu slidošās darījumu summas atšķirību.

© Eiropas Centrālā banka, 2020

Pasta adrese	60640 Frankfurt am Main, Germany
Tālrunis	+49 69 1344 0
Interneta vietne	www.ecb.europa.eu

Visas tiesības rezervētas. Atļauta pārpublicēšana izglītības un nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.

ECB Valde ir atbildīga par šā biļetena sagatavošanu. Tulkojumus sagatavo un publicē nacionālās centrālās bankas.

Šajā numurā iekļautie statistiskie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 3. jūnijā.

ISSN 2363-3506

ES kataloga numurs QB-BP-20-004-LV-N